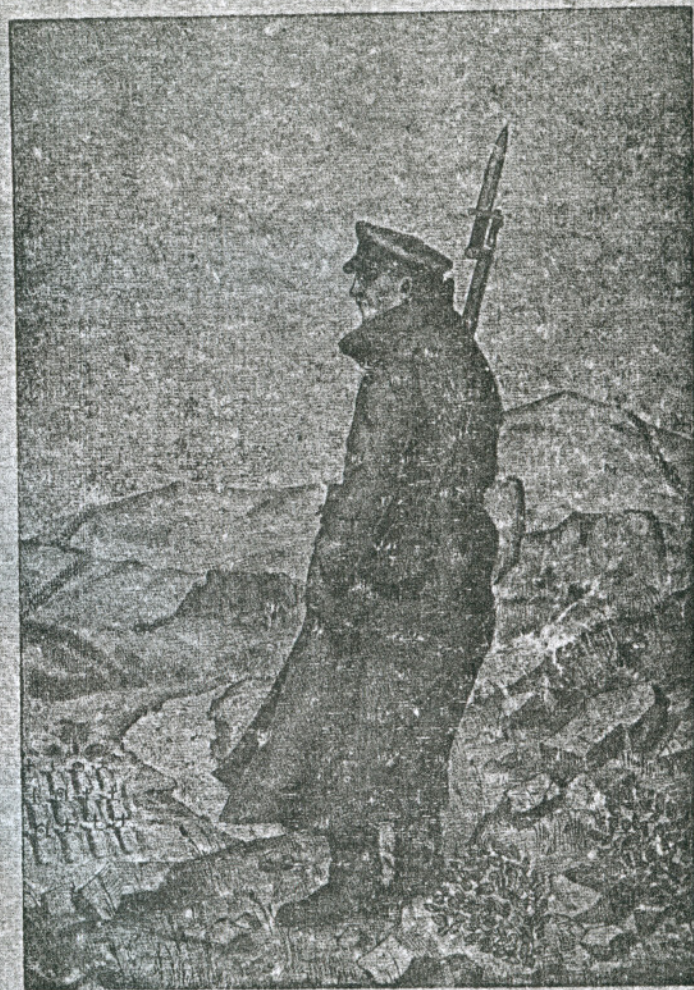

ИЗПАЖАНЪ

ОТЕЧЕСТВЕНЪ ДЪЛЪ

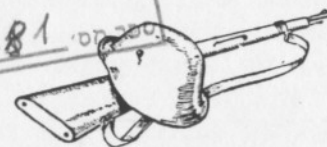
תרומת המשפחה
לזכר אבנר כלב ז"ל
דיפלומט ישראלי

ВЪЗПОМЕНАТЕЛЕНЪ СБОРНИКЪ

ИЗПЪЛНЕНЪ ОТЕЧЕСТВЕНЪ ДЪЛГЪ

ПОСВЕТЕНЪ НА БЪЛГАРСКИТЪ ЕВРЕИ
УЧАСТВУВАЛИ ВЪ ВОЙНИТЪ

הארכיון המרכזי
לתולדות העם היהודי
12281

СОФИЯ

Печатница Т. Т. Драгиевъ и С-ие — Телефонъ 2-01-86
1939 год.

НАСТОЯЩИЯТ СБОРНИКЪ СЕ
ПОСВЕЩАВА НА БЪЛГАРСКИТЪ
ЕВРЕИ ЗАГИНАЛИ ЗА ОТЕЧЕ-
СТВОТО И НА ОСТАНАЛИТЪ
ЖИ-И БРАНИЦИ, ПРОЛЪЛИ
КРЪВЪТА СИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯ-
ВАНЕ НА НАЦИОНАЛНИТЪ ИДЕ-
АЛИ НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОДЪ.

селе, наред с имената на българските воители и
войници се четат и тия на тяхните бойни дру-
гари евреи.

Едва малосметан евреите, новият подвиз-
ната от тяхното зачитане. Паметта на тия герои
от тяхната бойна дружка българи, предприе ня-
коя дейност да бъдат отбелязани имената на са-
моотържествените герои евреи. Въ София то създаде
Паметника — болница с написани върху мраморни
плочи имената на 982 души загинали по бранните
поля. Но все пак малко се знае за подвизите, извър-
шени от героите евреи. Тяхните подвизи напълно
се сливат с тия на българските воители от раз-
ните полски.

Нека не се забравя, че евреите родни в Бъл-
гария, пореди прегарянето в общо съжителство на
евреите, свидетели на нечовно нещастие и страдания,
робитство и изгон, не можело да стоят на страна,
когато се искаше и тяхната помощ, за да бъдат

ПРЕДГОВОРЪ

Двадесетъ години се изминаха отъ гибелния край на втората Освободителна война, а сж двадесетъ и шестъ отъ Балканската война — началото на причинитъ за Общоевропейската война. Въ тия две освободителни войни, както и презъ сръбско-българската война отъ 1885 год. заедно съ непобедимитъ български витези вземаха живо участие и тия отъ еврейски произходъ. Тъ наравно съ своитъ съотечественици, българитъ, изпълниха достойно дълга си предъ Царя и Родината и доказаха, че сжщо така съ пълно съзнание се пренасятъ въ саможертва предъ олтаря на Отечеството.

Въ цѣла България се основаха комитети за увѣковѣчаване паметта на падналитъ по браннитъ поля. Върху издигнатитъ паметници въ градове и села, наредъ съ имената на българитъ офицери и войници се четатъ и тия на тѣхнитъ бойни другари евреи.

Едва напоследѣкъ еврейството, невямъ подтикнато отъ явното зачитане паметта на тия герои отъ тѣхнитъ бойни другари българи, предприе нѣкои усилия да бждатъ отбелязани имената на самоотверженитъ герои евреи. Въ София то създаде Паметникъ — болница съ написани върху мряморни плочи имената на 952 души загинали по браннитъ поля. Но все пакъ малко се знае за подвижитъ извършени отъ героитъ евреи. Тѣхнитъ подвизи напълно се сливатъ съ тия на българскитъ войници отъ разнитъ полкове.

Нека не се забравя, че еврейтъ родени въ България, поради прекараното въ общо съжителство на вѣкове, свидетели на нейното величие и страдания, робство и възходъ, не можеха да стоятъ на страна, когато се искаше и тѣхната помощъ, за да бждатъ

освободени не само българитѣ, а и тѣхнитѣ братя останали подъ чуждо робство. А евреитѣ отлично познаватъ отношенията на другитѣ народи спрямо тѣхъ и затова съ готовностъ се отдаватъ въ служба на Родината.

И за тая служба и за изпълнения дългъ къмъ Отецеството България, въ тия дни на мъдрото царуване на Негово Величество Царь Борисъ III, издаването на тоя сборникъ, посветенъ на загиналитѣ за нашата скъпа Родина България евреи, е единъ отлично изпълненъ дългъ, както къмъ святата паметъ на загиналитѣ, така и къмъ живитѣ герои и тѣхнитѣ потомци.

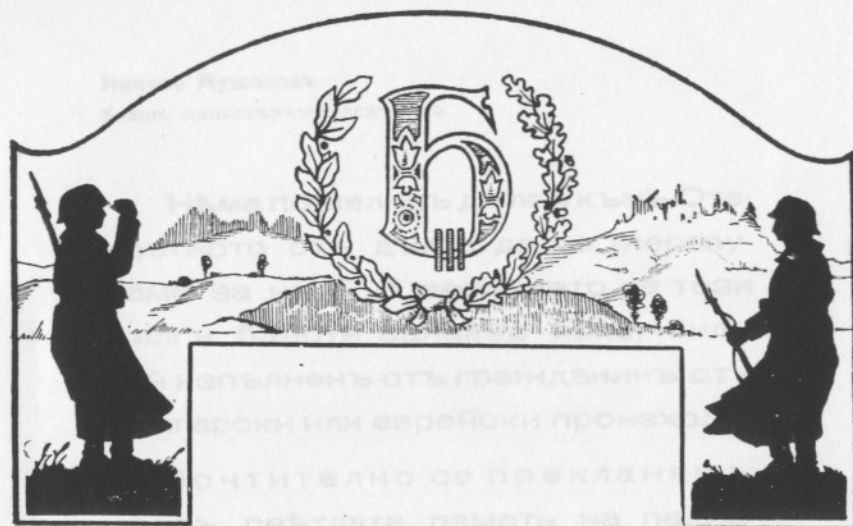
Времената, които живѣемъ сж препълнени съ ужаси и страдания.

И българскитѣ евреи израсли и откърмени въ духа на борцитѣ за свободата, не могатъ да се не радватъ на свободата, която иматъ въ предѣлитѣ на българското си Отечество.

Поколѣнията идещи следъ насъ, трѣбва да иматъ за примѣръ падналитѣ тѣхни бащи и братя по бойнитѣ полета, да вървятъ по тѣхния славенъ и огръбнъ отъ ореола на победитѣ пѣтъ и да обичатъ земята, за която тѣ мрѣха.

Вѣрвамъ, че българското общество ще посрещне добре тоя сборникъ и въ него ще види, че се прави опитъ за туряне начало да бжде написана историята за участието на българското еврейство въ освободителнитѣ войни и освенъ това бждатъ подбудени ония, които могатъ да напишатъ своитѣ спомени за тѣхното участие въ войнитѣ, защото тия спомени ще иматъ грамадно възпитателно значение за подрастващитѣ поколения.

Д. Кацевъ-Бурски.

„Ние долуподписанитѣ заявяваме чистосърдечно, че обичаме и уважаваме страната, въ която добихме култура, дисциплина и образование и кждето видѣхме за първи пѣтъ слънчевия лжчъ на Родината. Ние държимъ въ високо знамето и ценимъ името на Отецеството ни — България, и Ви увѣряваме, че сме предъ английскитѣ власти примѣренъ елементъ, съ което славимъ името на Родината. Господинъ Генералъ, ние долуподписанитѣ Ви донасяме, че ако България ни призове още веднажъ, ние сме готови пакъ да се жертвуваме за нашето Отечество и за нашия любимъ и мждъръ Царь Борисъ III“.

(Изъ писмото на запаснитѣ подофицери български евреи, заселени въ Телъ-Авивъ — Палестина, отправено до Министра на Войната г. генералъ Т. Даскаловъ съ което молятъ да имъ се изпратятъ възпоменателнитѣ медали за участието имъ въ войнитѣ)

Никола Мушановъ
бившъ министъръ-председатель

Нѣма по-великъ дългъ къмъ Оте-
чеството отъ дълга да се жертву-
ваме за него. И величието на този
дългъ блѣсти еднакво ярко, билъ
той изпълненъ отъ гранданинъ отъ
български или еврейски произходъ.

Почтително се прекланямъ
предъ свѣтлата паметъ на падна-
литъ по бойнитъ полета, за вели-
чието на Отечеството ни, грандани
отъ еврейски произходъ.

Съ кръвта си тѣ запечатаха
обичта и преданността си къмъ
земята, въ която сж се родили и
нивѣли.

Отечеството ще имъ бжде вѣч-
но признателно, а тѣхнитъ сънарод-
ници съ гордостъ ще посочватъ
на градящитъ поколѣния героичния
имъ примѣръ.

Полъ този законъ за промѣнитъ азъ идентъ се намира
и идеята за нацията, на националната държава и дър-
жавата на политическия национализъмъ.

Въпросътъ не е новъ. И не е само български. Български
полъ млади и голѣми, напреднали или закъснѣли въ тѣх-
ното развитие, са имали въ своя собствена държава, съ-
здали са я и имали са я, но са я загубили, стремитъ се отново
да я създадатъ. Този страненъ къмъ собствената дър-
жава и главния признакъ за политическата зрѣлостъ

Сотиръ Яневъ

Съвременниятъ национализъмъ съ огледъ на българската държава

Културниятъ човѣкъ, безъ разлика на вѣра и нарсдностъ, трѣбва да бжде съвремененъ, но трѣбва да се зне предва-
рително, че съвремеността още не е модернизъмъ. Да имашъ
чувство за проблемитъ на времето, да долавяшъ дълбокитъ
промѣни въ стопанството и отраженията имъ върху духов-
ния животъ, да долавяшъ секретнитъ знаци на една перма-
нентна и на първо време невидима революция, която се
извършва въ глѣбнитъ на човѣшкия духъ, рожба на слож-
нитъ общественно-устройствени форми и общезития, каквито
сж държавитъ, националнитъ и идейни общности, това значи
ди си скромненъ сътрудникъ на развитието, и всѣкога да бждешъ
съ часовникъ-барометръ въ ржкѣ. Това значи да си съвреме-
ненъ, а следователно и истински културенъ човѣкъ. Модерниз-
мътъ има нѣщо общо съ съвремеността, но произхожда отъ
модата, т. е. онова ново, което идва да замѣни традицион-
ното за момента. Модата крие въ себе си всѣкога една ху-
дожествена дързостъ, понѣкога безсмислици, прекомѣрни
увлѣчения и екстравагантенъ духъ. Такива съ приѣомитъ на
модернизма въ облѣклото, въ художественото творчество, а
до нейде и въ идеитъ. И затова въ областитъ на идейния
животъ, азъ бихъ, съ много основания, препорѣчалъ замѣ-
няне думата „модеренъ“ съ „съвремененъ“, защото съвреме-
ността като стилъ е всѣкога по-критично отношение къмъ
новото, което времето ни носи, отколкото идейниятъ модер-
низъмъ на епохата. А времето е атмосферата за всички идеи.
То ги ражда, стимулира ги за развѣтъ, следъ това имъ от-
нема влагата и слънцето, за да ги промѣни или окончателно
хвърли въ историческия кошъ на забвението.

Подъ този законъ за промѣнитъ въ идеитъ се намиратъ
и идеята за нацията, на националната държава и док-
трината на политическия национализъмъ.

Въпросътъ не е новъ. И не е само български. Всички на-
роди, малки и голѣми, напреднали или закъснѣли въ тѣх-
ното развитие, сж копнѣли за своя собствена държава, съз-
дали сж я, имали сж я, но сж я загубили, стремятъ се отново
да я създадатъ. Този стремежъ къмъ собствена дър-
жава е главния признакъ за политическата зрѣлостъ

на единъ народъ. Вѣкове сж минали, презъ които историята свидетелствува за епохални борби и завоювания, но между всички стремежи най-траенъ и благословенъ отъ всички богове си остава стремежътъ къмъ национално обединение, къмъ политическото единство на онѣзи народни маси, които сж имали общо минало, общи изпитания, еднаква съдба и еднакви интереси, изразявани и утвърждавани на единъ свързващъ ги разбираемъ езикъ. И не само иматъ минало и настояще, но и бъдеще. Нека пояснимъ последователно тритѣ фази, които сж въ сжщностъ три опорни точки, върху които се изгражда цѣлостниятъ наци-нализъмъ.

Нѣкои теоретици, лишени отъ вѣрно чувство за историята и нейнитѣ факти, обичатъ да поставятъ въ основата на националността преди всичко **кръвта и езика**, оформени и съхранени презъ вѣковетѣ срѣдъ дадени компактни човѣшки маси, населяващи опредѣлени територии. Да се отричатъ тѣзи сжществени елементи на национализма, би било погрѣшно; но че крвта, езикътъ и територията, проследени презъ историческия процесъ, не сж нѣщо дадено и непромѣнливо, това е сжщо вѣрно. Отъ гледището на история и биология **чистата раса** е една недоказана научно хипотеза. Философътъ Освалдъ Шпенглеръ отрича „чистата раса“. Отрича я и идеологътъ на германския национализъмъ Мьолеръ Ванъ Денъ Брюкъ. И „най-чистата“ раса, това е положително, е сложенъ продуктъ на смѣшения и кръстосвания. Това е думата на науката. Друга проблема е **расовата евгеника**, расовата хигиена, която се стреми да подпомогне усилието на всѣки народъ къмъ самозапазване, здраве, дълголѣтие и **морална сила**. Тукъ науката и опитътъ не сж казали своята последна дума и безъ да сме „расисти“ въ политически смисълъ, ще бждемъ длъжни да слушаме полезнитѣ съвети на сведущитѣ въ социалната биология — научни и практически работници.

Така стои въпросътъ и съ **езика**. Цѣлата езикова наука ни разкрива една еволюция на езицитѣ безъ начало и безъ свършекъ. Толкова сложни влияния и преплитания на езиковитѣ общности по единъ коренъ сж установени, следъ като сж били забулени отъ вѣковетѣ, та да се счита че езикътъ е единствения елементъ за принадлежностъ къмъ една национална общностъ и за самоопредѣляне къмъ къмъ дадена раса, е съвсемъ погрѣшно. Езикътъ непрестанно се създава. Процесътъ на сливанията на малки, диалектни групи въ по-големитѣ политически блокове на нѣмци, англичани, французи и други продължава и днесъ. Литературниятъ езикъ е винаги синтезъ на трайното езиково богатство на единъ народъ, съставенъ, исторически погледнато, отъ различни племена и даже по-примитивни родови формации.

Още по-очевидна и достъпна за широката публика е проблема за **територията, като елементъ на националното**

началъ. Имало ли нѣщо по промѣнчиво отъ границитѣ, въ които сж живѣли народитѣ въ далечното минало? Даже следъ като започва заседналия животъ на народитѣ върху опредѣлена територия подъ режима на модерната държава, обширни области сж преминавали отъ една държава въ друга, владени съ стотици години и следъ това сж преминавали подъ чужда публично-правна властъ. Тѣзи промѣни въ държавнитѣ граници, които ставатъ и днесъ малко или много, сж влияли вертикално върху народнитѣ пластове до тѣхнитѣ дълбоки народностни гѣнки. И това политическо влияние, **влияние на държавата**, се е оказало обикновено по-силно отъ расовото и племенно чувство.

Отъ всичко това трѣбва да заключимъ, че проблемата за национализма не може да се разглежда безъ огледъ на онѣзи интересни, нови елементи, които внася въ обществото **модерната държава**.

Какво преследва държавата, тази най-велика придобивка на човѣшката цивилизация и култура, отричани отъ Прудонъ, Кропоткинъ и други, но станала неизбежна организирана форма за животъ на цѣлото човѣчество?

„Държавата започва, — пише Хозе Ортега и Гасетъ — когато отдѣлни групи различни по рождение сж заставени да живѣятъ заедно. Това задължение не е проста принуда; то предполага единъ планъ, който води къмъ сътрудничество, една обща жизнена задача, възложена на разпокъсани групи; преди всичко държавата е планъ за действие и програма за сътрудничеството. Свикватъ се хора за да вършатъ нѣщо заедно. Държавата не е сродство по кръвъ, нито езиково единство, нито териториална общностъ, нито продължение на съжителство. Тя не е нѣщо, което е веществено, неподвижно, дадено или ограничено. Тя е чистъ динамизъмъ — воля да се направи нѣщо общо — и благодарение на това, идеята за държавата не е ограничена съ никаква физическа граница.“

Не ми е възможно да цитирамъ повече изъ страницитѣ на знаменитата книга на Ортега и Гасетъ „**Бунтъ на маситѣ**“, къмъ която отправямъ най-настойчиво всѣки, който се интересува отъ проблемата за националната държава и национализма. Но и дадениятъ цитатъ ни въвежда въ едно схващане, научно обосновано и исторически неопровержимо. Съвършено вѣрна е мисълта на Ортега, че тайната на националната държава трѣбва да се търси въ нейното особено вдъхновение като държава, въ нейната политика дори, а не въ принципи, чужди ней, отъ биологично или гесграфско естество. Сжщата теза е подържалъ и Ренанъ: „Притежаване на обща слава въ миналото (обща воля въ настоящето; велики дѣла, извършени заедно, желание да се извършатъ и други, ето сжщественото условие за сжществуване на единъ

народъ. Въ миналото едно наследство отъ слава и съжаление, които се сподѣлятъ отъ всички, въ бъдещето една и съща програма за осъществяване . . . Животътъ на единъ народъ е всѣкидневенъ плебисцитъ.“

*

Какви практически изводи бихме могли да направимъ отъ тази философия на национализма, която при разни вариантни може да бжде проследена и въ редица други бележиги автори Първиятъ изводъ е: **излишно е да отричаме конструктивното значение, което има компактната етнографска маса за устройството на дадена държава.** Не е съществено дали се схваща нацията като една иррационална потация, научно недоказуема, или на нея се гледа като на сложенъ исторически продуктъ, като на въплотение на единъ принципъ за новъ колективизмъ, на който носителъ е народътъ и по късно нацията. **Съществено е, че компактната етнографска общностъ е всѣкога най-добрата основа на държавата.** На този етнографски блокъ е винаги чужда идеята за измѣна къмъ собствената му държава. Този блокъ може да увеличава и да губи отъ съпротивителната си сила, но компактно той нѣма и не може да има свободно предпочитание къмъ чуждата държава, въ вреда на своята.

Следователно, трѣбва да се опираме на компактния народъ, държавотворенъ факторъ, схващанъ преди всичко като главенъ стълбъ на модерната държава, като воля за политическата общностъ, като стремежъ къмъ собствена държава. Отъ тукъ усилията на държавата за създаване на едно **национално съзнание и за углѣбяване на държавната идея,** сж общо съвременно явление, което не бива нито да се осъжда, нито да се препятствува, нито да се таксува като реакционерство. Това национално съзнание е наложително като задача на политическата и национална педагогика. Така е и не може да бжде другояче. Въ този смисълъ национализмътъ като убеждение на народа, като живо чувство на човѣка за принадлежностъ къмъ единъ народъ, е тѣсно свързанъ съ демократическата масова държава. Презъ други пѣтици, които минаватъ, както казахъ, презъ дебрите на една своеобразна мистика, въ авторитарнитѣ държави, се стига до сжщото съчетание на нацията съ държавата, при едно на практика проявено различие, споредъ което: **къмъ нацията не принадлежатъ чуждитѣ по кръвъ и езикъ елементи, следователно, тѣ могатъ да бждатъ най-много поданици, но не пълноправни граждани на държавата.**

Стигнали до тукъ, ние се натъкваме на другъ практически въпросъ по който следва да се направятъ съответни заключения **върху съдбата на инороднитѣ групи: за на-**

ционалнитѣ малцинства и режима за тѣхъ. А такива инородни етнически групи е имало и ще има като малки островчета въ океана на голѣмитѣ народности, или въ морето на малкитѣ. Никакви гранични посправки, нито вътрешни колонизации, нито изселвания и размѣствания на населения могатъ да заличатъ напълно малцинственитѣ архипелази отъ картата на земята. Къде повече, къде по малко, следователно, тѣ ще продължаватъ да съществуватъ, а още по-малко ще бжде възможно всички етнографски общности да се конституиратъ въ особени национални държави. Отъ тукъ идва въпросътъ: какъ да бждатъ третираны малцинствата, които живѣятъ разпрѣснато върху дадена територия и които не могатъ да иматъ тежкения за друга държавна принадлежностъ?

Въпросътъ има една чисто **политическа** страна, поради която за дадено време, при дадена политическа обстановка, отговорътъ е: Преследване, асимилация, непризнаване етнографската особеностъ на малцинството; при други обстоятелства: пълно зачитане на народностната култура, езикъ, книжнина, религиозна свобода, гражданско политическо равноправие. Ето Добруджа. До преди две години българитѣ бѣха обезземлявани, тероризирани и отричани като национално малцинство, днесъ, обаче, подписватъ съ него официално признатъ пактъ за равноправие. При дадени обстоятелства нѣма българи въ Македония и Тракия, при други—ще има, ще бждатъ зачетени.

Третирането на националнитѣ малцинства, излишно е да се спори, е до голѣма степенъ въпросътъ на **държавна политика,** влияна по-малко отъ точка зрѣние на сжщината на държавата, а повече отъ гледна точка на временнитѣ интереси на държавната политика.

Този въпросъ е особено комплициранъ въ **многонационалнитѣ държави,** които, въпрѣки малцинствения статутъ на О. Н., обикновено сж по-голѣми длѣжници на миноритетното право, отколкото въ национално хомогеннитѣ държави, като нашата, въ която чуждитѣ етнически групи—турци, гърци, ромѣни, евреи и др. сж твърде малобройни и тѣхното третиране не стига чакъ до държавното единство, каквото е случая при много национални държави. Доказателства: въ отношенията между чехи и словаци се създаде дълбока държавна криза, въ кризата сж отношенията между хървати, сърби и словенци, между поляци и украинци, между маджари и ромѣни; това сж кризи, които пожертвуваха или заплашватъ държавното единство тъкмо днесъ, когато свѣтътъ е подъ влияние на събития, въ които националнитѣ проблеми и принципътъ за самоопредѣлянето на народноститѣ ставатъ лозунги не на О. Н., а на действащата военна дипломация.

Вземайки аргументи и отъ най-последнитѣ постановки на националната проблема, отъ актуалността, която обуславя

куваме проявления героизъм от български войници : турци, евреи, гърци и др., ако не като проява на предаността към българската държава и към нейните морални и политически олицетворения. Защото безъ любовъ към българската земя нѣма героизъмъ, нѣма жертвоприношение.

Постигнатото у нас до сега, въ шестдесет години, за сплътяване на народноститѣ групи не е малко. Сплътяването на социалнитѣ класи, превърнати въ военна сила, сжщо бѣше единъ положителенъ фактъ, защото войнитѣ бѣха изнесени отъ българскитѣ селяни и работници, водени отъ кадѣра на милитаризираниѣ български интеллигентни, офицери, народни учители и други. Изминалитѣ следъ свѣтовната война 20 години донесоха доста промѣни съ социалната и духовна структура на българския народъ. Общо, презъ последнитѣ две десетилѣтия, ние обеднѣхме. Тридесетъ милиарда лева, подъ различни форми, платихме репарации. А въ обеднѣлата кѣша бунтътъ е денонощния гостъ, като злокобенъ бухалъ надъ нейния куминъ. Преживѣхме междувременно революционни експлозии, актове на отчаяние и на външни внушения. Вътрешната социална криза е задълбочена, единството на нацията като социаленъ комплексъ, е доста пострадало. А времената сж изключителни, ранитѣ трѣбва да се лѣкуватъ бързо въ две насоки: материални и идеологични: За материалното оздравяване на българската общностъ е безусловно нужна една **активна социална и стопанска политика**, чиято крайна целъ трѣбва да бжде: държавата да не бжде оазисъ за едни и пустиня за други. Нека не се плашимъ отъ „меркантилизиране“ на патриотизма чрезъ материалнитѣ компенсации, които държавата ще дава, за да приобщи народа къмъ себе си, тъй като въ кръвта на съвременния българинъ е материалната обезпеченостъ и добруването на семейството. Този материалистиченъ моралъ е едно отражение сжщевременно на икономическата система, която предпоставка се бавно промѣнява.

Тръбва да се лъкуват и ранитъ въ народната душа, добити презъ тежкитъ следвоенни години. Тръбва да се повиши националният тонусъ срѣдъ народа и интелигенцията му. За времена като сегашнитъ, когато сж изтъкнати на пръвъ планъ въ международния животъ проблемитъ за нацията и за държавата, подъ влияние на инстинкта за самозапазването, когато ехото на социалната революция е заглъхнало, нѣкои считатъ временно (даже така да бжде!) и българската обществена философия трѣбва да се впрѣгне въ служба, преди всичко на **националния колективъ**. Тукъ се открива една цѣлина. Ние имаме дълга да я обработимъ и ориентираме цѣлия народъ къмъ националния политически и стопански колективизмъ, въ смисълъ — да се засили привързаността

къмъ общественитѣ и държавни интереси, вмѣсто да се робува на егоистичния моралъ. Българското дете, младежъта и зрѣлата възраст трѣбва да превъзмогнатъ въ себе си прекомѣрния индивидуализъмъ и суровата себичностъ, за да цѣвне едно ново политическо чувство за народностна гордостъ, да се укрепи и една не принудена, а свободна обществена, солидарностъ подъ егидата на българската държава.

Само трѣбва да се пазимъ отъ увлѣчения, да не вдигаме прекомѣрно мѣрника, за да не надхвърлятъ изстрелитѣ поставената целъ. Въ нашитѣ извъндържавни национални аспирации ние не трѣбва да бждемъ максималисти. Чувството за реалнитѣ възможности не трѣбва да ни напуска никога и готовността къмъ взаимни отстъпки не бива да ни липсва.

Сжщата препорѣка важи и въ **вътрешната ни национална политика**, чиято крайна целъ не може да бжде друга, освенъ — **засдравяване на политическото единство, наречено българска национална държава**. И тукъ всѣка бруталностъ и всѣко варварско интерпретиране на национализма не ще покачи курса на българския левъ и моралния курсъ на българското име. И тъкмо отъ тази гледна точка мене ми се виждатъ твърде изкуствени и пакостни раздухването на националнитѣ страсти и подражателнитѣ лозунги отъ чужди политически доктрини, създадени другаде за нужди и цели, съ които българската сждба нѣма нищо общо.

Напротивъ, **българска сждба, както вече казахъ, има едно минало и едно настояще, но има да осъществява и едно бждеще**. Цѣлъ народъ съ българско самочувствие, живѣе съ това, което ще дойде, което ще сжествува като бждеще. Ние трѣбва да покажемъ широко разбиране въ нашия стремежъ къмъ вътрешно и външно национално обединение. **Ако вътрешното обединение на национална и социална база ние не бихме могли да постигнемъ въ най-решителнитѣ часове на нашата създаваща се история, това би било лошо указание за нашата способностъ и къмъ по-широки обединения.**

Една нация, като нашата, която е въ изграждане и се нуждае отъ морална притегателна сила, преди всичко къмъ компактнитѣ български маси, извънъ общото отечество, нуждае се отъ близки и далечни приятелства, не трѣбва да се затваря въ себе си и да вижда въ собствената си срѣда въ всѣки друговѣрецъ врагъ на държавата. Съ зѣлъ шовинистиченъ духъ и чрезъ социаленъ партикуляризмъ на класитѣ и съсловията не може да се създаде национално вдъхновение.

И затова българския национализъмъ трѣбва да си **остане за вътре и за вънъ уравновѣсенъ, човѣченъ и го-**

Братска могила на убититѣ въ Лешница.

денъ да мобилизира всички сили, безъ разлика на вѣра и народностъ, за едно голѣмо дѣло, което да ни обединява и вдъхновява сега повече, отколкото бѣше презъ войнитѣ. Защото само въ дѣлото, приемствено признато като най-важно, се укрепватъ духоветѣ. Чрезъ сития стомахъ и особено чрезъ ободрения духъ единствено може да се превъзмогне унизителния режимъ на едно безцвѣтно, животинско сществуване.

Този трѣбва да бже нашиятъ пжтъ, пжтъ на нацията. Тѣзи сж задачитѣ въобще на младитѣ, въ смисълъ на свободно-сществуващи народи. Тѣхната историческа мисия е: да направятъ презъ 20 вѣкъ националната идея вътрешно силна; да я предпазятъ отъ израждане и свеждането ѝ до единъ варварски абсурдъ. И ако нейнитѣ общочовѣшки елементи останатъ доминантни, върху европейската територия сигурно ще бждатъ изградени нови и трайни международни политически, културни и стопански солидарности, въ името на голѣмитѣ, задачи на нашата епоха.

Сотиръ Маринковъ
Генералъ о. з. началникъ
шаба на армията

Единъ дружиненъ лѣкаръ

Известно е, че презъ време на война побѣдата надъ врага зависи отъ върховното и хармонично усилие на всички чинове и елементи, които съставляватъ армията и нейния тилъ. Армията прилича на една сложна машина, която ще даде максимумъ усилия, ако всичкитѣ ѝ работятъ безупречно и въ пълна хармония по между си. Ако една частъ отъ тази сложна машина е повредена или липсва — това може да парализира функционирането на цѣлата машина.

Така и въ армията най-маловажниятъ нагледъ елементъ или служба, ако липсва или пъкъ не работи добре — може да парализира или най-малко да опорочи действията на цѣлото. Така напр. бойцитѣ могатъ да бждатъ отлични по подготовка, дисциплина, моралъ и да бждатъ съ високъ духъ, но ако не бждатъ снабдени съ бойни и хранителни припаси, медикаменти, санитарна помощъ и пр. — може духа имъ да отпадне, и въпрѣки отличнитѣ имъ качества да не спечелятъ побѣдата. Само когато всички служби и служебни лица действуватъ правилно и съгласувано, преследвайки една обща цель — побѣдата надъ врага, резултатитѣ ще бждатъ отлични.

Въ време на война най-главния стимулъ, който подтиква къмъ усиленая дейность и ги прави годни за саможертва е чувството за изпълнение дълга къмъ Родината.

По-долу излагаме накратко какъ единъ дружиненъ лѣкаръ-израилтянинъ изпълни своя дългъ къмъ отечеството презъ общо-европейската война.

Нашиятъ дружиненъ лѣкаръ д-ръ Шауловъ, бѣ крайно добъръ, скромненъ, уменъ и добросъвестенъ. Неговата добросъвестность и желание достойно да изпълни дълга си се прояви още въ периода преди мобилизацията. Той бѣ късогледъ съ късогледство осемъ диоптри. Съгласно разписанието за болеститѣ, съ такова голѣмо късогледство той не трѣбваше да бжде дружиненъ лѣкаръ. Би трѣбвало или съвършено да се освободи отъ военна служба или да се назначи въ нѣкоя мѣстна болница въ дълбокия тилъ. Като лѣкаръ той знаеше много добре това. На подканитѣ на другари и началствуващи лица отъ полка да поиска да бжде освидетелствуванъ отъ комисия, за да отиде въ тила — той рѣзко се противопоставяше заявявайки, че като еврейненъ не иска да

дава поводъ да се мисли, че той бѣга отъ фронта — предпочита да изпълни дълга си тамъ, гдето началството го е поставило.

Въ скоро време следъ мобилизацията той стана любимецъ на всички чинове отъ дружината. Това той спечели съ непрестаннитѣ си грижи къмъ болнитѣ и ранени войници, съ добритѣ си обноси къмъ всички, съ сърдечнитѣ и полезни съвети, които даваше на войниците, съ благитѣ думи, съ които посрѣщаше болнитѣ и раненитѣ.

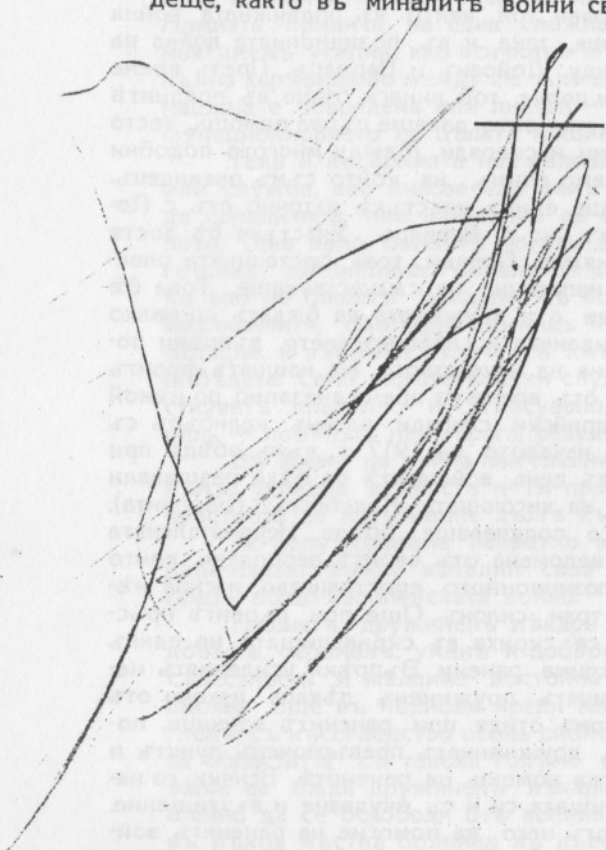
Въпрѣки, че бѣше доста тежъкъ — работеше неуморно денемъ и нощемъ. Никога не прояви страхъ или пъкъ какъваго и да е загриженостъ за себе си. Той изпълняваше дълга си, безъ да държи смѣтка за опасноститѣ, на които често се излагаше. Така се прояви той както въ подвижната война въ Сърбия и Македония, така и въ позиционната война на южниятъ фронтъ между Дойранъ и Вардаръ. Презъ време на боеветѣ, които води полка, той винаги бѣше въ преднитѣ линии между раненитѣ, на които даваше първа помощъ, често подъ градъ отъ куршуми и снаряди. Между многото подобни случаи ще изложимъ само единъ, на който съмъ очевидецъ.

Дружината заемаше единъ участъкъ източно отъ с. Побрѣгъ, на лѣвия брѣгъ на р. Вардаръ. Участъка бѣ доста отдалеченъ отъ неприятеля. Поради това постоянната опасность отъ внезапно нападение не съществуваше. Това бѣ причина всички чинове отъ дружината да бждатъ по-малко внимателни къмъ укриването и себеопазването, въпрѣки постояннитѣ напомнявания на началството. На нашиятъ фронтъ неприятеля изсипваше отъ време на време внезапно по нѣкой другъ ураганъ артилерийски снаряди разенъ калибъръ съ своята артилерия. Въ началото на 1917 г. къмъ обѣдъ при единъ хубавъ слънчевъ день, войниците се бѣха разшавали по северниятъ склонъ на височината „Калкбергъ“ (Баровита). Тъкмо въ момента се получаваше обѣда. Неприятелската артилерия, вѣроятно уведомена отъ своитѣ аероплани, които се виеха надъ междупозиционното пространство, изсипа нѣколко урагани върху този склонъ. Още при първитѣ прѣскания всички бѣгомъ се скриха въ скривалищата, но единъ войникъ бѣ убитъ и трима ранени. Въпрѣки усилениятъ неприятелски огънь, нашиятъ дружиненъ лѣкаръ изкочи отъ скривалището си, бѣгомъ отиде при раненитѣ войници, повика санитарнитѣ отъ дружинния превързоченъ пунктъ и даде първа и медицинска помощъ на раненитѣ. Всички го наблюдаваха отъ скривалищата си и съ очудване и възхищение. Дългътъ изискваше отъ него да помогне на раненитѣ войници и той не се поколеба нито секунда, въпрѣки явната опасность на която се излагаше. Той излѣзе отъ скривалището си въ моментъ, когато огъня бѣ най-силенъ и когато всички бѣгомъ се изпокриха въ скривалищата. Мнозина на

негово мѣсто биха почакали да мине огъня и тогава да се притекатъ на помощ на раненитѣ, но той бързаше да бжде по-скоро полезенъ за раненитѣ.

Този скромнѣ санитаренъ офицеръ все така добросъвестно изпълняваше своятъ служебенъ дългъ до като бѣ демобилизиранъ 6 месеца следъ общата демобилизация. И до денъ днешенъ бившитѣ войници отъ полка съ удоволствие и възторгъ говорятъ за него. А той не парадираше съ храбростъ — само добросъвестно изпълняваше своятъ дългъ, безъ да подозира, че той бѣ единъ отъ храбрецитѣ на полка.

Нека всички въ време на война изпълняватъ така добросъвестно своятъ дългъ, както нашиятъ дружиненъ лѣкарь — тогава армията ще бжде храбра и ще увѣчае и въ бж-деше, както въ миналитѣ войни своитѣ знамена съ победи-

П. Дървинговъ

полковникъ отъ генер. шабъ о. з.,

Евреитѣ въ Българското Отечество и участието имъ въ войнитѣ.

Историческата наука още не е казала последната си дума по въпроса, кога за пръвъ пжтъ се явяватъ еврейтѣ въ Балканския полуостровъ и оставатъ тукъ като негови жители. Едни отнасятъ това следъ похода на Дарий въ Скития, други — следъ она на Александъръ Велики въ Азия, а трети — следъ завладяването на полуострова отъ римлянитѣ, особено следъ разрушението на Иерусалимъ и окончателното пропадане на еврейската държава.

Автентично свидетелство за поселили се въ полуострова евреи имаме отъ началото на християнската ера, когато апостолъ Павелъ посетилъ града Солунъ, дето намѣрилъ колония отъ евреи съ редовно устроена вѣрска община. Въ кои други градове на полуострова презъ време на римското господство е имало подобни поселения, каквито безъ съмнение, трѣбвало да е имало, при това на повече мѣста не е установено. Но, и да е имало тукъ-тамъ подобни поселения, тѣ сж били разгонени, разнебитени или съвсемъ унищожени при нашествията, които готитѣ, хунитѣ, аваритѣ, хуно-българитѣ и славянитѣ последователно и почти непрекъснато развива въ полуострова отъ края на IV до началото на VII вѣкове. При тѣзи всеунищожаваци нашествия, които измѣниха изъ основа народностната физиономия на полуострова, се запазиха само жителитѣ на нѣкои покрайнини и тия на крепоститѣ, като Солунъ, Цариградъ и нѣкои други, които не бидоха сломени отъ ударитѣ на нашествуващитѣ народи.

Следъ окончателното заселване въ полуострова на нашитѣ прадѣди, славянитѣ и хунобългаритѣ, отъ етническата комбинация между които се получи българскиятъ народъ, и особено когато непрекъснатитѣ напѣни на българитѣ срещу Византия въ Тракия до Цариградъ отъ северъ и тия на перситѣ и арабитѣ срещу Византия откъмъ Мала Азия и по море отъ югъ затихнаха, отново за еврейтѣ се създадоха благоприятни условия за търговско и заселническо движение къмъ и въ полуострова.

Тая епоха съвпада съ цвѣтущия периодъ на арабската империя, особено на западния ѳ дѣлъ, дето испанскитѣ маври достигатъ до високо културно равнище, и посрѣдъ които ев-

реитѣ държаха въ ржцетѣ си по-голѣмата частъ отъ търговията по Сръдиземното море и съ Близкия изтокъ, чакъ до брѣговетѣ на Черно и Азовско морета и устието на р. Донъ¹⁾. Отъ друга страна, сжщата тая епоха на еврейска търговска, па даже и вѣрска, както и културна експанзивностъ съвпада и съ най-бележититѣ времена отъ историята на България, която именно тогава се издига и дълго се задържа на равнището на най-мошната империя въ Юго-източна Европа, а българскиятъ народъ се явява пръвъ окончателно оформенъ, като народъ съ национално съзнание, съ единенъ езикъ, единна вѣра, единна култура и единна държава отъ Черно до Адриатическо море и отъ Карпатитѣ и Дунава до Бѣло море.

Ние нѣмаме исторически свидетелства за отношенията на езическа, а следъ това и християнска България къмъ еврейтѣ, живущи въ българското отечество или находящи се въ търговски връзки съ него, презъ този важенъ периодъ отъ нашата история — периодъ, когато въ царуването на Симеонъ нашата държава търси съюзници даже презъ Сръдиземно море въ лицето на арабитѣ отъ Северна Африка, сигурно не безъ съдействието на еврейски търговски магнати; но, ясно е, че презъ тия и близкитѣ следъ тѣхъ времена въ нашето отечество сжществуватъ редица градове, въ които, наредъ съ българитѣ, сж живѣли и евреи. Едни дошли отъ югъ по силата на развиващата се търговия, други дошли отъ Централна Европа, понеже били подгонени отъ кръстоносцитѣ, и трети — живущи отъ по-рано и запазили се тукъ въ нѣкои отъ крепоститѣ преди образуването на България.

Ценни данни за броя на еврейтѣ къмъ тия и близкитѣ следъ тѣхъ времена ни дава съвременниятъ еврейски ученъ и пжтешественикъ, родомъ отъ Испания, Беняминъ бенъ Иона де Тудела, който въ 1170 г. е пропжгувалъ южната частъ на полуострова и чиито сведения ни даватъ идея, какъ сж били разпредѣлени тогава еврейтѣ по градове, които той лично е посетилъ. Той бележи, че въ негово време имало въ Солунъ 500 души евреи, въ Димитрица до устието на Струма — 20, въ Драма — 140, въ Родосто — 400, въ Галиполи — 200 въ Майдосъ — 500 и въ Цариградъ — 2000 души евреи²⁾. Споредъ други източници знае се, че въ сжщия вѣкъ евреи сж живѣли въ Беръ, въ Костуръ, дето е билъ роденъ бележитиятъ еврейски теологъ Тобия бенъ Елиазаръ, въ Охридъ, дето два вѣка по-късно се ражда знаменитиятъ талмудистъ и граматикъ Исуда бенъ Моше Москона, въ Скопие, София, Видинъ, Никополъ, Пловдивъ, Одринъ и други градове, за

¹⁾ Джонъ В. Дреперъ, *Исторія умственнаго развитія Европѣ I, томъ II, стр. 37—38.*

²⁾ Theophilus Tafel, *De Thessalonicis eiusque agro*, 1839 год.; гл. 470 и следващитѣ страници.

които нѣмаме сведения, но въ които сигурно е имало евреи по брой горе-долу съответенъ на цифритѣ, които Беняминъ Тудела дава за градоветѣ, презъ които е миналъ. Че въ България въ тия и близкитѣ следъ тѣхъ вѣкове е имало на повече мѣста евреи, които, при това, сж представлявали извѣстенъ цененъ търговски, индустриаленъ и културенъ елементъ, се вижда отъ многозначущия фактъ, че царъ Александъръ (1331—1365) бѣ предпочелъ да остави своята първа жена Теодора, дъщеря на влашкия князь, и се ожени за една млада еврейка, на име Сара, която при кръщенето получила сжщо името Теодора.

Последното по редъ приидване на евреи, което постепенно дава окончателна физиономия на еврейската диаспора въ българското отечество, се извършва презъ 1492 г., когато България бѣ вече подъ игото на турцитѣ. Тая нова вълна поселенци, брояща нѣколко хиляди души, прогонени отъ Испания евреи, се насочи главно къмъ Солунъ, дето тя създава най-важното и най-деятелното еврейско сръдище и отъ дето се поема заселническо проникване по търговскитѣ пжтища въ вжтрешността до Дунава. Естественото размножение и разселване презъ XVI до XIX вѣкове на еврейтѣ въ българското отечество се виждатъ въ последната му фаза отъ следнитѣ статистически данни:

Въ България въ началото на XX вѣкъ, а именно въ 1910 год., имало всичко 40.070 души евреи, отъ които 38.482 души въ градсетѣ, и които по окръжи се разпредѣляли както следва: Софийски — 13.844, Пловдивски — 6.273, Русенски — 4.444, Бургазки — 3.432, Кюстендилски — 2.697, Варненски — 2.456, Видински — 2.242, Старо-Загорски — 2.150, Шуменски — 1.133, Врачански — 641, Плѣвенски — 623, Търновски — 136, и по разни села — 1.588.³⁾

Въ Македония въ сжщото време споредъ д-ръ Саулъ Мезанъ имало всичко 90.490 души, които се разпредѣлятъ по градове, както следва: въ Солунъ — 75.000, Битоля — 6.000, Кавала — 2.000, Сѣрѣ — 2.000, Скопие — 1.700 до 2.000 — Костуръ — 1.600, Струмица — 650, Беръ — 500, Щипъ — 500, Драма — 380, Неврокопъ — 110 и Гор. Джумая — 50 до 100 души евреи⁴⁾

Въ Тракия, все въ сжщото време, 1912 г., общо имало евреи, 22.118, разпредѣлени както следва: въ Одринъ и казата — 13.888, Свиленградъ — 640, Димотика — 960, Узункюпри — 120, Хавеа — 20, Лозенградъ — 1.080, Люлебургасъ — 320, Дедеагачъ — 240, Софлу — 15, Гюмюрджина — 712, Гали-

³⁾ Статистически годишникъ на българското царство, година IV, 1912 г., стр. 33—34.

⁴⁾ Македонски прегледъ, година IV, кн. 2, стр. 78.

поли — 1.859, Мериофте и Шаркьой — 17, Чорлу — 626, Родосто — 1.600⁵⁾).

Това широко поселение на евреитѣ по градоветѣ на българската родина не може да бжде обяснено иначе, освенъ съ това, че вѣковното съжителство на българитѣ и евреи никога не е било смутено отъ сериозни вражди помежду имъ, еднакво както презъ времената на първото и второто български царства — презъ срѣднитѣ вѣкове, така и следъ това — презъ време на турското господство, така, най-сетне, и въ най ново време — следъ освобождението на България.

Въ нашето отечество не е имало и не е било възможно да има гонения на евреитѣ защото сж евреи, нито пъкъ се е прекъсвала нѣкога дълбоката връзка между търговския и финансовъ еврейски елементъ, отъ една страна, и българския занаятчийски и производителенъ елементъ, отъ друга страна. И днесъ по тържищата на София и на всички наши градове българитѣ купуватъ и продаватъ отъ и на евреитѣ така, както това сж правила презъ всички времена досега. Нашиятъ народъ не познава идеята да не се купува отъ евреитѣ, и, ако на нѣкого би могло да се яви подобна мисль въ главата и би рекълъ да я налага на другитѣ, той не би ималъ никакъвъ практически успѣхъ. Двата народа презъ траене на вѣковетѣ сж имали достатъчно време взаимно да се опознаватъ и, което е по-важно, напълно да се приспособятъ единъ къмъ други. Въ това отношение заслугата пада еднакво на евреитѣ, както и на българитѣ; — на първитѣ, защото сж изучавали български езикъ и нуждитѣ на българскитѣ си клиенти, както и тѣхната психология, — на вторитѣ, защото винаги сж уважавали своитѣ съграждани евреи и сж имали довѣрие въ тѣхъ. Така е било въ време на робството, когато българитѣ въ лицето на евреитѣ сж виждали обезправени, сжщо както себе си, граждани и взаимно, до колкото условията сж спомагали, сж се крепили едни други; така е и отъ освобождението до днесъ, когато българитѣ и евреитѣ развиватъ своитѣ усилия за лично и общо преуспѣване, като напълно равноправни граждани на страната.

Въ съзнанието на българския народъ, евреитѣ не сж малцинство, а съграждани съ всички права и задължения, както и самитѣ българи. Евреитѣ въ България могатъ да изповѣдватъ своята вѣра, своята национална принадлежностъ и своитѣ схващания както въ най-свободната държава на свѣта. За евреитѣ у насъ сж достъпни всички занаятия, професии и промишлености. Въ взаимнитѣ си отношения българи и евреи, съ изключение на единици, се държатъ помежду безъ вѣрски или национални предрасъждѣния, безъ нѣкакво преднамерено чувство на расово различие и безъ превъзети

⁵⁾ Тракийски сборникъ, кн. I, стр. 170 — 171.

идеи. Въ кафенето, ресторанта, театъра, градинитѣ, на улицата въ работата, общественитѣ движения, навсѣкжде българитѣ гледатъ на евреитѣ като на себеподобни съграждани. Че могатъ да се намѣрятъ лекомислещи субекти да гледатъ по-иначе, това не изключва общото правило. Въ това отношение, за евреитѣ въ България поучителенъ е фактътъ, че се срѣщатъ изроди българи, които въ лицето на македонскитѣ българи виждатъ лични и даже национални врагове, но то съвсемъ не значи, че българскиятъ народъ въ своята подавяваща маса е заразенъ отъ такива низостни чувства.

Въ България евреитѣ не сж роби, нито парии, нито заставени да живѣятъ отдѣлно отъ българитѣ въ нѣкакво гето, както е било въ нѣкои държави въ мрачнитѣ срѣдни вѣкове.

Българскитѣ евреи се ползватъ съ всички права и носятъ всички задължения отъ освобождението насамъ, както и самитѣ българи. Тѣхнитѣ църковни общини развиватъ своята дейностъ безъ ни най-малко вмѣшательство отъ страна на държавната властъ. Тѣхнитѣ търговци и индустриалци вървятъ въ първата линия, и не сжществува държавна наредба или инициатива, съ която би се целило ограничение и на най-малкото право на който и да е евреинъ, защото е евреинъ.

Това положение на нѣщата, при взаимнитѣ отношения между българитѣ и евреитѣ въ нашето отечество, не е дѣло толкова на законитѣ на страната, колкото резултатъ на дълго приятелско съжителство, което още отъ утрото на освобождението на България установи характера на отношенията на българитѣ къмъ евреитѣ и на евреитѣ къмъ българитѣ и българската държава. Обградени съ старото уважение и зачитане отъ страна на българитѣ, евреитѣ заживѣваха въ свободна България, по силата на собственигѣ си интереси и на законитѣ на психологията съ нуждитѣ и идеалитѣ на съгражданигѣ си българи. Съчувствено отнасящи се къмъ българитѣ презъ време на турското иго, въ свободната българска държава, евреитѣ се проявиха още по искрени въ отношенията си къмъ сжщитѣ. Въ общественитѣ движения, при народни бедствия, при благотворителни инициативи, всѣкога евреитѣ се стремѣха да изпълнятъ своя дългъ не по-лошо отъ българитѣ. Въ тежката борба на македонскитѣ българи за спечелване свобода и по-рано, па и сега, никога съчувствието на евреитѣ къмъ нашитѣ братя не е пресъхвало, нито е оставало безъ да не даде известенъ по-голямъ или по-малкъ резултатъ.

Ето тъй, българи и евреи дойдохме до Балканскитѣ войни съ най-добри взаимни чувства и вѣра едни въ други. Подавяващето българско мнозинство постепенно и съвсемъ естествено бѣ вече повлияло съ своя темпераментъ, характеръ, мирогледъ привычки схващания върху евреитѣ, при това

върху тях по-силно, стколкото върху който и да е другъ народъ въ България.

Въ това отношение фактъ е, че българскитъ евреи, поселили се въ Палестина, превъзхождатъ чувствително своитъ мѣстни сънародници и ония поселили се тамъ отъ други страни. Това положение на нѣщата се дължи, безъ съмнение, на влиянието на българската военна служба. Евреитъ въ България служеха и служатъ на сѣшитъ основания, съ сѣшитъ права и задължения, както и българитъ. Въ редоветъ на действущаго и безопасно офицерство, се числяха и числятъ почти толкова офицери, колкото пожелавахъ да се посвѣтятъ на военна служба или притежаваха образование, за да добиятъ чина подпоручикъ въ школата за запасни подпоручици⁶⁾. И, най-важното, всички тия офицери, подофицери и редници евреи, живущи и служащи всрѣдъ единъ народъ и всрѣдъ една войска надъхана съ най-горещото желание да види братята македонци и тракийци свободни, бѣха сѣшо така искрени убедени въ тия национални български идеали и въ произтичашата отъ тяхъ повеля, всѣки войнъ да бѣде готовъ да положи живота си за тяхъ.

Въ кезармитъ и въ Военното училище еврейтъ войници и юнкери се учеха съ сѣщото старание и показвахъ сѣшитъ успѣхи, както и българитъ. Това е великолепиятъ портупей-юнкеръ Иосифъ Хербоъ, който се прояви великолепенъ и въ войнитъ и въ нашия често тежкъ общественъ животъ, въ буритъ на който най-накрай падна, най-искренно оплакванъ отъ всички почтени и родолюбиви българи.

При мобилизацията въ 1912 и 1915 г. еврейтъ запасни войници, подофицери и офицери се явиха по мѣстата си въ полковетъ и службитъ тѣй бързо, както и всички останали граждани на България. Убедени, наравно съ българитъ, въ нуждата отъ кървавата борба и въ величието идеята, която и налагаше, еврейтъ понесоха тежеститъ, на походитъ, маршъ-маневритъ и боеветъ съ сѣщото искрено себеотрицание, както и българитъ. И въ войнитъ презъ 1912—1913 год. и 1915—1918 г. българскитъ евреи, броящи около 40 хиляди мъже, жени и деца, дадохъ поотдѣлно въ Турско-гръцката война въ 1897 г. —⁷⁾.

Ние се покланяме предъ тия скѣпи жертви за каузата на българския народъ отъ страна на българскитъ евреи, които се биеха въ войнитъ за свободата на Македония, Тракия, Добруджа и Западнитъ покрайнини по български.

⁶⁾ Не единъ отъ тяхъ достигнаха най-горнитъ офицерски чинове, като полковникитъ Рахамимъ Мушоновъ, Аврамъ Таджеръ-Мурено Грасияновъ, дръ Сасонъ Алкалай, Авр. Рефетовъ и пр. и пр.

⁷⁾ Le capitaine Douchy La guerre turco grecque de 197.

* * *

Спомени и размишления

Бѣхъ ученикъ въ българската гимназия въ Солунъ. Отъ тогава е изтекълъ цѣлъ половинъ вѣкъ, но до сега споменитъ ми за виденото и преживѣното въ столицата на Македония оставатъ незаличими въ паметъта ми. Единъ най-слабъ намекъ за тоя градъ е достатъченъ за да се занижатъ предъ мене, като на кино, редица картини изъ всѣкидневния ми животъ. Ето и сега азъ виждамъ по улицитъ му неспирния токъ на заегитъ съ грижитъ си негови жители; виждамъ непрекъснато оживѣнитъ му чаршии, тържища, дюкяни и слушамъ не на едно мѣсто при покупкитъ да се говори на моя майчинъ езикъ — български. Даже и сега като че ли чувамъ ароматичнитъ напѣви на гѣсти мравуняци хамали, товарищи или разтоварящи редица гемии и лодки, залепени на самия кей или свързани съ него посрѣдствомъ мостъ. А още по-нататкъ край брѣга на залива, още по-живо виждамъ какъ рибарски чети отъ десетки едри брадати люде, облѣчени въ широки салтамарки, теглятъ дълги мрежи къмъ плажа и пѣятъ въ тактъ.

Въ онова време търговията, индустрията, занаятитъ, рибарството, лодкарството и всичката груба работа въ Солунъ бѣха въ ръцетъ на еврейтъ, които съставлявахъ $\frac{3}{4}$ отъ жителитъ му, общо наброяващъ не по-малко отъ 20,000 души. Солунъ тогава изглеждаше като чисто еврейски градъ, което най-силно се забелязваше въ сѣботенъ день когато градътъ просто замираще, спснеше еврейтъ, вѣрни на обичаитъ и религиознитъ си задължения, презъ тоя день на седмичага се въздържахъ и отъ най-невинната и най-дребната работа не само въ града, но и въ самитъ си домове.

Тѣй въ Солунъ азъ добихъ първитъ си впечатления за тоя забележителенъ народъ, който, както е известно, въпрѣки всички преследвания, нещастия и превратности въ сѣдбата си, не само се е опазилъ като етническа разновидностъ, но-макаръ и прѣснатъ по всички страни на свѣта, се е увеличилъ до почтения брой 17.000.000 души. Броятъ е колосаленъ и, както шемъ да го обясняваме, не можемъ да не признаемъ, че това е народъ съ несѣкръшима национална жизненостъ, достойна за възхищение и подражание и, коегто е най-важното, национална жизненостъ еднакво здрава, както-всрѣдъ богатитъ слоеве, така особено всрѣдъ неободримитъ бедни маси едва припечелващи ежедневиия си хлѣбъ.

Минаха години и жизнениятъ ми пътъ ме доведе до столицата на България. Тогава преди 46 години, София наброяваше само нѣколко десетки хиляди жители, главно отъ чиновничество, войска, дребни търговци и занаятци, учаща се младежъ, служащи и слуги, и непрекъснато приидващи на

постоянно мѣстожителство провинциалисти и българи вънъ отъ предѣлитѣ на държавата. Въ ония години нито търговията и индустрията на града бѣха тъй голѣми, нито темпътъ на живота и дейността бѣ тъй усиленъ, както всичко това е сега. София бѣ само една столица, току що свързана съ желѣзница съ Пловдивъ, градъ търговски на изтокъ и съ Европа на западъ презъ Сърбия.

Въ сжщитѣ години евреитѣ въ София не наброяваха повече отъ нѣколко хиляди души, родени въ самия градъ или придошли отъ вътрешността на страната и занимащи се съ дребна търговия, нѣкои и други занаятия и най груба работа и хамѣлъкъ. Тѣ, евреитѣ въ София, въ мнозинството си бѣха отъ сжщия клонъ както и евреитѣ въ Солунъ, но разликата по между имъ се хвърляше при пръвъ погледъ даже и за повърхностния наблюдател. Свободниятъ животъ бѣше създалъ и повишилъ гражданското имъ съзнание наравно съ това на българитѣ. Равенството въ правата и предъ законитѣ бѣ отворило вратитѣ въ всички поприща на дейността еднакво на българитѣ, както и на евреитѣ, които вече се очертаваха като граждани — тогава не ставаше дума за народни малцинства — способни напълно да се приобщи къмъ българската държава, като къмъ своя държава и къмъ българския народъ и неговата култура като къмъ народъ, чийто майчинъ езикъ приеха и усвоиха като свой езикъ.

Това азъ вече чувствувахъ и виждахъ и непосредствено около менъ. На училищната скамейка имахъ вече съкласници евреи, които съ нишо не падаха по-доле отъ другаритѣ си българи. Нѣщо повече, нѣкои отъ тѣхъ се очертаваха като първи между равни. Съкласникътъ ми Морено Грасияни често пѣти бѣше центъръ на нашиѣ младежки веселия и забавни игри, а другиятъ ми съкласникъ Аврамъ Таджеръ стоеше начело съ успѣха си по лигатура и български езикъ. Тѣ и двамата — не поменавамъ за други — достигнаха до чина полковникъ и убеденъ съмъ напълно, че както единиятъ така и другиятъ иматъ право да бждатъ горди съ своето безукорно военно минало и своитѣ чисти чувства на вѣрни синове на България.

А животътъ ми отъ тия далечни години насамъ ми даде възможность да опозная и много други евреи работници и търговци, занаятчи и войници, бедни и богати, учени и не и нѣмамъ никакъ основания да уважавамъ общо евреитѣ по-малко отколкото следва да уважавамъ самитѣ си българи. Доставчикътъ на зеленчукъ, въ битността ми нѣкога на артелчикъ, който доставчикъ срѣщамъ сега прегърбавенъ старецъ съ кърпи бедни дрехи; поручикъ Палеолого съ който прекарахъ колѣно до колѣно на университетската скамейка въ Туринъ цѣли три години; четникътъ солунчанинъ Езра, които най-добросъвѣстно и храбро е изпълнявалъ

всички поржчения; войникътъ Москона, временно въ щаба на кърджалийския отрядъ, тъй способенъ да обслужи на време съ най-голѣма предвидливостъ; офицерътъ Аврамъ Соломоновъ подпоручикъ въ полка, който командувахъ въ 1916 г. офицеръ съ бележито хладнокрѣвие и храбростъ; войникътъ Фархи отъ щаба на Моравската областъ презъ 1917—1918 г., който изпълни и най-труднитѣ поржчения съ духъ на инициатива, изобретателность и безукорна честность; и толкова други съ които лично и непосредствено съмъ ималъ работа заслужаватъ не само моето уважение, но и моята адмирация.

Въ едно време, когато за евреитѣ въ нѣкои страни настѣпватъ най-тежки дни, добре е всички да си спомнатъ, че и евреитѣ сж отъ майки родени, че и тѣ сж бащи на деца, че и тѣ сж човѣци както всички други и че, най-сетне, ако нашъ Иванъ е въ нѣщо виновенъ, не е съвѣстно да се преследватъ бежалостно всички Ивановци. Почти две хилядолѣтия отъ какъ евреитѣ живѣятъ пржснати безъ собствена държава, не единъ пѣтъ преследвани и изтрѣбвани както малко народи въ свѣта, и ако тѣ и до днесъ сж се запазили и полагатъ усилия за да се сдобиятъ съ собственъ домъ-държава, човѣчеството е длъжно да имъ помогне да постигнатъ това.

Ние, цѣлиятъ нашъ народъ, който познава страданията за народно име и народна честь, ще се радваме най-искрено, ако благородното желание на евреитѣ днесъ, да иматъ собствена държава, стане действителность утре. Ние вѣрваме, чета еврейска независима държава ще бжде образецъ на творчество, култура, вѣротърпимостъ и човѣщина.

Въ историята на българското племе, преди повече отъ двадесетъ и две години, биде записанъ единъ вихренъ полетъ — не, а една стихия, която помете — развѣнча и унищожи славата на донския казакъ.

Младата българска конница, въ първитъ дни на септемврий 1916 година, току що бѣ нагазила добруджанската степъ, въодушевена отъ неустрашимия духъ завещанъ ѝ отъ ханъ Аспаруха, който нѣвга прѣвъ въ началото на седмия вѣкъ премина дѣсния брѣгъ на Дунава и се установи около Тулча.

И тъкмо на това мѣсто ней се падна дѣла да се увѣкови въ слава, като остана вѣрна на завещаната ни отъ вѣковетъ — историческа сѣдба да служи за вѣренъ и неустрашимъ стражъ на нацията и съ безсмъртнитъ си подвизи да покаже какъ силно се е проявила — че съществува оная жива връзка между поколенията, които презъ вѣковетъ се редуваха и, които предаваха едно на друго народнитъ идеали и завета за тѣхното свещено бранене. И въ чувствения разгромъ на неприятеля, противникъ въ сѣщата тая степъ, въ която нѣкога основателя на Българската държава сложи основния камѣкъ на великото въздигане на българския народъ, бѣха записани най-славни подвизи на героизмъ — себеотрицание, които останаха да блѣстятъ въ извоюванитъ побѣди, като съкровеникъ за величието на България.

Наистина изминаха повече отъ двадесетъ и две години отъ титанския устремъ изъ тая степъ къмъ побѣди, но това що конницата стори ще остане да живѣе, като достоенъ примѣръ на изпълненъ отечественъ дългъ.

Не ще забравимъ огнената стихия, която се изсипваше на бойното поле, което представляваше страшна гледка, градъ отъ куршуми, барабаненъ огънь отъ шрапнели и гранати, клоченето на картечницитъ, цвиленето на конетъ, звънтенето на изтегленитъ сабли. Ето бурята, която се надвѣсваше надъ хоризонта, която идваше съ своитъ страшни опустошения и на която въ края се предвѣстваше само едно, побѣда следъ побѣда на славната ни конница.

И ето предъ менъ, изпѣква картината отъ преди толкова години — следитъ отъ конния бой при „Кочмаръ“, бой страшенъ, но, който остана за примѣръ и източникъ на поука въ бѣдешитъ поколения. Една шепа конници, за която нѣмаше препятствия, нито прегради, защото всѣки конникъ бѣ самъ стихия и въ устрема си напредъ съ единъ земахъ разкъсваше неприятелскитъ редове, прегазваше ги и отлиташе напредъ къмъ колонитъ на главнитъ имъ сили, десетократно по многобройни. Устремени като хали, конницитъ безжалостно сѣчеха и поваляха, мушкаха и ужасяваха съ героизма си. Едно само се чуваше: звънтенето на сабли, шуртѣха кърви, стонове на умирающи заглѣхваха негде въ далечината, а тѣ догонваха неприятеля, потърсилъ спасение въ позорно и паническо бѣгство. Хиляди неприятелски редове се размърдаха, разлюляха се, като море и разтърсени отъ грѣмогласното ура и могщия духъ, удариха въ бѣгъ, а нашитъ храбарци не можеха да смогнатъ да ни настигнатъ съ изтрѣпнали дѣсници отъ страшната сѣчъ.

Между вихренно носещитъ се, бѣ и единъ отъ ескадронитъ на славния втори коненъ полкъ. Вsrѣдъ тѣхъ бѣ и вахмистера Моисей Яковъ, облѣнъ въ кръвъ, съ счупенъ дѣсенъ кракъ, стоейки гордо на своя конъ, унесенъ въ своята и тая на другаритъ му стихия и бѣ забравилъ раната, не чувствуваше дебнещата го смъртъ предъ съзнанието за дълга къмъ родината.

Не следъ дълго, чу се гласа на ескадронния командиръ: „Моисей Яковъ, на тебъ, азъ и другаритъ ти, отъ даденитъ четири ордени за храбростъ въ ескадрона, решихме съ единъ да окичимъ гърдитъ ти за достойно изпълненъ дългъ къмъ родината“.

Цитирамъ името на тоя скромный мой боеный другаръ, който макаръ и еврейнъ, за него мога да кажа, че мнозина бѣха завидѣли на героизма проявенъ отъ него, който приобщи и даде усилията си въ неравния бой презъ септемврий 1916 г.

Тодоръ Кожухаровъ
Директоръ на в. „Слово“

ИЗЪ БЛИЗКОТО МИНАЛО

Изкуството да управлявашъ е най-мжчното, най-тънкото отъ всички изкуства. Държавитѣ, които владѣятъ обширни колонии изъ всички материци, трѣбва наистина да владѣятъ основно тънкия закаятъ на стария хитрецъ Макиавели. Преди всичко тѣ се ръководятъ отъ принципа „раздѣляй и владѣй“. Тѣ ловко използватъ непримиримата вражда на безбройнитѣ народи и племена, които населяватъ широкия Божи свѣтъ, и върху противоречията изграждатъ своитѣ колониални империи. Освенъ това тѣ спазватъ строго едно второ правило на макиавелизма, което по нашему би могло да се изрази съ думитѣ: „Съ памукъ вади душитѣ на хората“. Да вадишъ съ памукъ душата на хората, ще рече да владѣешъ изтънко изкуството за приспособление къмъ условията, нравитѣ и обичаитѣ на всѣка отдѣлна страна, да зачиташъ нейнитѣ институции и традиции и майсторски да гъделичкашъ честолюбието на мѣстнитѣ първенци. Това, което може да бжде спечелено съ ласкателства, трѣбва на всѣка цена да бжде спечелено. Хорската суета е безкрайна и затова много права е нашата пословица, която казва: *Кажѣ му аго, да му е драго*. Има, обаче, алчни за пари хитреци, които съ подобни ласкателства не можешъ ги спечели. Тѣхъ пъкъ ще купишъ съ паритѣ. Силата на парата е неограничена. Не напраздно древната поговорка казва, че едно магаре натоварено съ жълтици, може да превземе всѣка крепостъ. Ето защо колониалнитѣ държави разполагатъ съ неограничени фондове за покупки, за голѣми апанажи на мѣстнитѣ величия. Крайно непокорнитѣ глави, които не могатъ да се превзематъ, нито съ ласкателство, нито съ пари, трѣбва непременно да бждатъ отсѣчени. Това е вече обратната страна на медала, най-черното петно въ историята на човѣшката цивилизация, но за него официалнитѣ историци не обичатъ да говорятъ. Нека споменемъ само набързо, че всички колониални империи сж изградени върху планини отъ човѣшки кости и че богатствата, които колониитѣ даватъ сж примѣсени съ кръвта на хиляди мжченици.

Предъ гроба на ст. подофицеръ Соломонъ Азриелъ Б. Маиръ, родомъ отъ гр. Русе, убитъ на 20 мартъ 1917 год. въ Каймакъ Чаландъ.

Стариятъ Еклизиасъ нѣкога бѣше казалъ: „*Суета на суетата, всичко е суета!*“ Суетата е единъ отъ най-мощнитѣ двигатели въ живота на хората. Тази суета презъ всички времена много ловко е била използвана отъ владѣтелитѣ. И до денъ днешенъ се намиратъ хора, които могатъ да бждатъ купени съ цената на едно нищожно орденче. Французката революция се опита да унищожи цѣлия блѣсъкъ на монархизма и всичкитѣ срдства, съ които той си служеше въ продължение на вѣкове. Животътъ се надсмѣ саркастично надъ тѣзи революционни опити. Въ продължение на нѣколко столѣтия Бурбонитѣ раздаваха ордени, титли и богатства, за да поддържатъ своята властъ надъ Франция. Наполеонъ продължи по сжщия пжтъ, защото знаеше, какво значи човѣшката суетностъ. Въ продължение на 15 години той палѣше амбицията на хиляди хора съ срдства, които не му струваха нищо — ордени, отличия, титли. И руската революция не можа да унищожи тѣзи стари и изпитани срдства на макиавелизма — и тамъ вече се създадохъ ордени, отличия и титли.

Има единъ единственъ човѣкъ, който споредъ мене, се е отнесълъ най-презрително къмъ залгалкитѣ на човѣшкото честолюбие. Това е единъ младъ евреинъ, който презъ войната билъ войникъ и се отличилъ въ едно сражение. Името на този евреинъ е неизвестно, но за улеснение *нека го наречемъ Нисимачо*. Ето въ какво се състои историята: Предъ очитѣ на цѣлата рота Нисимачо извършилъ истински подвигъ и заслужено билъ награденъ съ златенъ кръстъ за храбростъ. Когато веригата била налѣгала на около сто крачки отъ неприятелския окопъ, Нисимачо се изправилъ и правъ се хвърлилъ напредъ къмъ окопа. Войниците се увлѣкли по него и ротата записала блѣскавъ подвигъ въ своята реляция. Ротниятъ командиръ билъ лудъ отъ радостъ. Следъ сражението той посетилъ въ болницата ранения Нисимачо, окачилъ на юнашкитѣ му гърди златния кръстъ и го запиталъ:

— Кажу ми, юначе, кое те направи тъй безразсждно храбъръ? Може би ти искаше да докажешъ, че и между евреитѣ се намиратъ храбри войници?

— Съвсемъ не, господинъ капитанъ!

— Може би ти желаше да видишъ своитѣ домашни и да получишъ отпуска следъ сражението?

— И това не е, господинъ капитанъ!

— Тогава ти си мечталъ за златенъ кръстъ?!...

— И това не ме блазни, господинъ капитанъ... Че колко пари струва този кръстъ, ако река да го продамъ?... Азъ съмъ богатъ човѣкъ, галантерия на едро имамъ...

— Тогава?... Кое те стимулираше въ този подвигъ?

— *Смѣтката, господинъ капитанъ! Само смѣтката и нищо друго.*

— Каква ти смѣтка бѣ човѣче, ти лудъ ли си?!?

— Смѣтката, господинъ капитанъ, азъ съмъ евреинъ и знамъ да правя добра смѣтка... Пресмѣтнахъ, че ако бѣгамъ назадъ трѣбва да измина хиляда метра подъ убийствения огънь на противника, което ще рече една вѣроятностъ отъ 90 на сто да бѣда убитъ. Ако бѣгамъ напредъ, трѣбваше да измина само сто крачки и вѣроятността да бѣда убитъ е несравнено по-малка. Ето такава ми бѣше смѣтката...

Ротниятъ командиръ билъ принуденъ да свали шапка предъ тази тънка смѣтка на Нисимачо. Много естествено, всичкитѣ смѣтки на макиавелизма сж безсилни предъ смѣткитѣ на Нисимачо.

Георги Даневъ

Евреинътъ Ашеровъ

Къмъ югъ!

Четирма следъ четирма, върволица, на която ни началото, нито края се виждаше, мъкнѣхме се по разровено бѣло шосе.

Слънцето бѣ застанало високо въ западъ и мѣташе по насъ блѣсъкъ по-жестокъ и отъ огъня на ковачъ. Мразѣше ни сѣкашъ.

Канчета, лопати, кирки и пушки хлопаха по гърбоветѣ. Тѣтрѣха се подпухнали въ царвулитѣ крака, повдигаха мъгла отъ лекъ, горещъ прахъ.

И колко ни се пиеше вода!

А все вървѣхме.

Въ въздуха надъ жълтото поле нѣщо трѣпкаше, скърцаше нѣкакъвъ металъ сухо, скучно до боль.

— Имате ли малко вода? — попита тихо тънакъ гласъ до менъ.

Морно обърнахъ глава. Ашеровъ. Поручикътъ отъ девета рота. Бледенъ, съ разкопчана куртка, съ бѣла носна кърпичка подъ фуражката и въ широки, сѣвсемъ опрашени ботуши.

— Вода нѣмамъ, за голѣмо съжаление, но скоро трѣбва да стигнемъ чешма.

Той въздѣхна. Стори ми се, че дѣхътъ му бѣше топълъ и че мерише на сурово, гърчаво месо.

А въ лѣво отъ насъ, всрѣдъ отдавна пожънати и неразорани нивя засвири полковата музика, неправилно, безсочно: „Че ще дойде нѣкога, време славно за борба..“

Притичаха коне. Щабътъ на полка.

— Бодро! — прегракнало закреше командирътъ. — Лѣви! Лѣви!.. Какво си се прегърбилъ, като баба... Ти бѣ!.. Ти, ти! Маршъ напредъ! Лѣви!

Изостаналъ единъ опъна вратъ, размърда раницата си, а жилитѣ му по слѣпитѣ му очи се издуха, забърза, замжчи се да стигне своитѣ.

— Лѣви! Лѣви!

Конетѣ запрепусаха напредъ.

„Тамъ на бойното, полеее, поле, поле...“

— Единъ, два, три! Единъ, два, три!
Вода! Вода!

— Да съмъ сега въ Нанси. . . — заговори мекиятъ тънъкъ гласъ. — Азъ си имамъ тамъ една годеница. . . Чудесно момиче съ черно-зелени: като едри водни бубулечки, очи. . . Е ехъ. . . Незнамъ защо стана тая война. . .

И все вървѣхме и вървѣхме.

— После да ви кажа ли, — поде пакъ Ашероувъ, — не обяснимо ми е защо мене, опитниятъ, специализиралъ жболѣкаръ ме държатъ въ строя, а за жболѣкаръ на полка сѣ поставили тоя якъ бившъ фелдшеръ, който нищо не разбира. Необяснимо защо.

Побѣлѣлитъ му отъ прахъ халтави ботуши чаткаха съ налчитъ си, влачеха се слабитъ му нозе.

— Ей, нашенски! Колко остава до село Х.? — попитаха изморени, изнемогващи момчета минаващъ селякъ.

Селякътъ бързаше. Безъ да спира, той се обърна и погледна въ посоката, отдето идеше.

— Единъ часъ.

— Лъже! Ядовито изика нѣкой. — Македонскитъ часове сѣ дълги. Като каже единъ да знаете, че сѣ петь.

Селякътъ, каточели не го чу. Продължи да праши изъ шосето надолу.

— Неможете ли да ме изпратите назадъ въ болницата. . . Азъ съмъ слабъ човѣкъ, а по нѣкога ми се явява и захаръ. . . Е. . . ?

Силомъ се усмигнахъ.

— Азъ и тамъ ще работя. . . И по-полезенъ ще съмъ. . . Свършилъ съмъ съ отличие. . . И въ Франция бѣхъ на практика. . .

— Е-е ехъ. . .

— Вѣрно. Ако ме изпратите, напимѣръ, за захарната болестъ. . . А?.. Какво ще кажете. . .

Мълчехъ.

Ашероувъ ме подрѣпна за лакътя.

— А? — плахо попита той.

„Трамта, трамта, трамта, та,

Търрр рамта, търрр-рамта. . .“, заблѣска нѣкжде отпредъ съвсемъ изкуфялъ барабанъ.

Вода!

И все вървѣхме, вървѣхме.

Височинитъ надъ Удово.

Лунна есенъ. Небето е тъмно, синьо и дълбоко, безкрайно дълбоко. Звезди.

Ние, стотици, стотици, кални мжже, едни налѣгали въ мочурляка, други прави чакахме да съмне.

Рѣдки гори стърчатъ около насъ. Дърветата отъ време на време помръдватъ, листата изведнажъ вкупомъ зашумя-

ватъ, бѣбрятъ сърдито нѣщо, шепотъ, който само нощта разбираше. Стихватъ следъ малко.

Зъзнѣхме. Тукъ-тамъ често сдържано кашлѣха.

Чакахме.

А призори, мъгла, мека като воалъ дойде отъ невиделища и започна да се провира между насъ, да се огъва и да ни обвива, искаше да ни приготи сѣкашъ за таинственъ обрядъ.

Отдалечаваме се, като че ли единъ отъ другъ. Мжтно се виждаме вече.

— Стани-и! — тихо заповѣда нѣкой.

— Стани-и! — повториха други.

— Стани-и! . .

Престанаха да кашлятъ.

Ротитъ въ гжстъ строй, застанаха на полегата поляна. Сиви облаци, низко надъ главитъ имъ отдѣляха слънцето отъ тѣхъ.

Мрачно бѣше началото на деня.

— Шапки долу, за молитва!

Тжпъ шумъ.

Хилядо мълчащи войници единъ до другъ въ безукоризнено прави редове дигнаха чела.

— Отче нашъ, иже иси на небесехъ . . . — зачете треперливъ младъ гласъ.

Обгорѣли, изопнати на бронзъ прилични лица се обърнаха къмъ изтокъ.

Замлъкна гората.

Тихъ вѣгъръ подухваше, клатѣше дрипавитъ шинели.

Азъ гледахъ въ неподвижнитъ сиви люде, взирахъ се въ тия хиляди затаили дѣхъ, но не видѣхъ нито единъ му-скулъ по тѣхъ да трепне, никаква сѣнка да премине по окаменелитъ тънки и бледи устни.

„Хлѣбъ нашъ насущни, даждъ намъ днесъ“.

Сърдцето ми силно биеше, издаваше, че и тѣхнитъ сърдца блѣскатъ . . . блѣскатъ.

— Наложил!

Тжпъ шумъ.

— Войници! Неприятелътъ е горе на върха. Безшумно, предпазливо ще го приближимъ и атакуваме „на ножъ!“ Разбрано? . . Ни пушка! . . Богъ е съ насъ. . . Напредъ!

Тѣ безмълвни минаха покрай менъ. Кръстѣха се. Разпрѣсваха се въ гората къмъ върха. Тракаха следъ тѣхъ оржията.

Останахъ самъ.

Стана тихо . . . тихо. . .

Падна роса.

Птички почнаха да прелитатъ наоколо. Тѣ цвѣртѣха плахо съ половинъ гласъ.

Нѣкжде клокочеше потокъ.

Внезапно, на билото горе, пропукаха нервно пушки.
Още . . . още . . .
„Ура! . . . Ура!“
Екнаха височините. Пукох. Тръска.
Колѣничих. Протегнах рѣце къмъ зората.
„Ура-а!“ — все по-нататък и по-нататък.
Не следъ дълго стрелбата разрѣде.
Мъглата се вдигна съсемъ. Слънцето залѣска. Взе да става топличко и уютно.

И далече, много далеко вече замръха единични, закж-
снѣли гърмежи.
Весело запрехвъркаха лястовици. Чуруликаха.

Превръзвахме. Обнадеждени, съ потреперващи рѣце пре-
връзвахме ранени. Отнасяха ги после въ долината. Назадъ.
— Моля ви се. — повика ме познатъ гласъ.
Бѣше Ашеровъ.
— Вземете го тоя и изпатете въ щаба на полка.

Ашеровъ подтикваше предъ себе си французки пленникъ,
облѣченъ въ ясно-синъ шинелъ и желѣзна каска на главата.
— Хванахме и още много други, но тѣхъ отведоха
по другъ път. А тоя е отъ Нанси. . . Вижете го, моля, да не
е раненъ. Нѣщо куца. . . И лично азъ съмъ го хваналъ. . .
Брей . . . като се разпищъ човѣка. . . Каточели ше го колимъ.
Чакай бре казвамъ. . . Ние хора не ядеме. Ела тука!

Гледахъ ту* пленника, ту Ашеровъ. Тоя бѣ навлѣкълъ
красиво, съвършено ново кожухче отъ коза, бѣло, чистичко.
Такива кожухчета се виждаха тукъ-тамъ и по нѣкои отъ на-
дошли бѣйци.

— Хайде, пъкъ азъ ще си вървя, каза Ашеровъ, извади
тенекиена кутия съ цигари и я поднесе да почерпи пленника.
Видѣ, че цигаритѣ му сж малко, бърже затвори кутията и я
пхна обратно въ джоба си, потупа французина по гърба.

— Докторе, дайте му отъ вашитѣ. Вие сигурно имате
повече. Ами я вижъ, — наведе се той, — вижъ тука на
врата ми. . . Нѣщо ме ожули. . . Има ли кръвъ.

Погледнахъ.

— Нищо ли? Разбрахъ, че е нищо, рекохъ да видишъ
и ти. Но такова. . . и азъ разбирамъ отъ медицината. . . и повече
отъ твоитѣ фелдшери. . . Ако имате нужда да остана при васъ
и ви помогна. По-скоро ще ви помогна.

— Мерси.

— Добре, добре — усмихна се Ашеровъ. Небрежно по-
здрави. Тръгна къмъ гарата. Забърза. Изгуби се.
Дойранъ. Кжсно лѣто.

Отъ месеци лежахме изъ окопитѣ. Денемъ спѣхме въ
мокритѣ скривалища. а вечеръ, когато месеца, подобно гра-
мадна перла, плуваше надъ хоризонта, каточели хвърлени тамъ
отъ нѣкого въ прозрачна и бездѣнна морска вода, ние се
раздвижвахме, залагахме за работа. Безплодна работа.

Чудно езеро се разтиляше предъ насъ. Мжтно и гладко.
Луната изливаше въ него свѣтлината си прилична на бисе-
ровъ блѣсъкъ, а повърхността му хладно лѣскаше, правѣше
да ни се струва, че въ дълбочината му се крие свѣтъ нѣка-
къвъ студень, непостижимъ като вътрешността на кристалъ.

Миларди комари, въ грамаденъ облакъ се виеха надъ
насъ и бръмчеха, сжщо сганъ отъ неприятелски хвърчила.

Работѣхме. А понѣкога ни се случваше да пиеме. . .
Пиехме прекрасно вино отъ юга на нашата страна. Ядохме
току-що узрѣли смокини. Пѣхме.

О, време на тѣга, на безнадежда и скука безъ край!

Единъ день. . .

Слънцето се бѣше спрѣло низко и безъ жалъ хвърляше
врѣзъ земята разтопена жаръ.

Чуваше се какъ съхнейки попукуваха тревы и листа на-
около. Огъваха се въ мжка. Стенѣха.

Взѣхъ пощата. Запжихъ се напредъ, далече вѣнъ отъ
предната линия. Къмъ заставата. Странно чувство. Пжтъ всрѣдъ
новопокаралъ лесъ, всрѣдъ слънце и горѣща тишина. Ни-
къде хора. Тукъ таме птички и райски ошарени пеперуди ле-
ниво се люлѣятъ на разлѣли се лжчи. Трепкатъ и неочаквано
после падатъ нѣкъде въ малъкъ гжсталакъ. Никъде човѣци.

Нѣма за мене, — каза Ашеровъ. — Вземете момчета.
— Той подаде писмата на брадясалъ, изпеченъ отъ слънцето
войникъ съ пушка презъ рамо. — Вино донесе ли? Цигари?
Нѣкоя книга? . . . Нѣма ли да има смѣна?

— Нѣма.

— Тю! . . . Още нѣколко дни и ще се прѣсна. Ще умра
ти казвамъ. . . Бива-ли така бѣ? . . . Или напредъ, или назадъ. . .
А какво е това: Седи тука. . . Седи. . . Е, защо седи? . . .

Азъ го наблюдавахъ. Ашеровъ бѣше отслабналъ. По-
грознѣлъ. Очитѣ му мжтно лѣщѣха. Погледътъ остъръ.

— Французитѣ уловили двама отъ секретитѣ ми, — под-
хвана той. — убили ги и набучили главитѣ имъ на вили. Ей
ги ей! . . . Тамъ. . . Втикнули ги въ оная купа сено. . .

Ашеровъ се изправи и загледа презъ бинокала си на-
нататък. Дълго гледѣ.

— Правя доносение, — измърмори той и седна на дѣ-
ното на окопа врѣзъ едно съндѣче съ патрони. — Културалъ.
Русо! Юго! Пфю!

— Хайде наздраве! . . .

— Наздраве! . . .

Надигнахме матерката нѣколко пжти.

— Въ тоя пекъ... и сливовица, — рече Ашероу и плювна, но подиръ малко пакъ наду матерката. — Все е по-добре, като ти се замае малко мозъка... така... надъ веждитъ... Да имъ отрѣжатъ главитъ... и да ги набучатъ на вили!... Цж, цж... цж!... Не мога да разбира едно: какво искатъ французитъ отъ българитъ... Добре, добре... Българитъ искатъ отъ Сърбитъ—Македония... но... , какво искатъ французитъ отъ българитъ?... Ако можешъ да ми отговоришъ на тоя въпросъ браво... Нѣмамъ нищо противъ да изпиешъ всичката ракия самъ...

— Мерси.

Защо мерси?.. Имашъ ли писмо отъ Берлинъ?

— Имамъ.

— Имашъ... Е, пакъ е нѣщо... Азъ нѣмамъ... Цѣла година нѣмамъ... Никакво известие... Сигурно ме е забравила... А-а ахъ... разбира се, че ще ме забрави... Нѣмамъ си късметъ... Въ живота въобще мене не ми върви... Нѣмамъ си късметъ...

Нѣщо избоботе далечъ въ полето предъ насъ, избухтѣ Ашероу скочи.

Въ долината попадаха нѣколко гранати, пръснаха се съ трѣсъкъ.

— По мѣстата си! — изкрещѣ Ашероу — Бѣгай — рече ми той, безъ да се обръща къмъ менъ — ще ни бомбадиратъ. Бѣгай до като имашъ време. — Завтича се, изгуби се въ окопа.

Пакъ избоботе.

— Рипнахъ. Отърколихъ се нанѣкжде.

Трѣсъкъ. Вече при насъ.

— Никой да не мърда! — Чухъ пискливия гласъ на Ашероу.

Неприятелътъ започна страшна артилерийска стрелба.

Менъ силно ме пресви коремъ Заболѣ ме нечовѣшки. Замѣгли се погледа ми Сгушихъ се подъ малка скала.

Подобно градушка въ ада западаха снарядитъ по билото на хълма. По заставата на Ашероу. Свирѣха като побѣснѣлъ вѣтръ, тръшваха се въ земята и съ ужасенъ грѣмъ прѣскаха въ хиляди парчета. Тия виеха, съскаха, пишѣха.

Горе се запраши, задими. Премѣтаха се тамъ отъ време на време нѣкакви черни парцали.

И това трая дълго, дълго... Незнайно дълго...

И неочаквано спрѣ

Заеца пушечна стрелба. Честа, трескава. Сливаха се почти пукотъ въ пукотъ.

Французитъ, изглежда, бѣха наближили телената мрежа.

Картечницитъ затракаха безспиръ.

Автоматични пушки сѣчеа въздуха.

Смъртъ! смъртъ!

Колко много французи! Боже мой, колко французи!

Внезапно тѣ престанаха да стрелятъ.

— Capitaine! — Чу се гласъ на френски, силенъ прегракналъ.

— Е! Capitaine! Прекратете... Излишно е... Предайте се! Залпове бѣше отговорътъ. Картечници. Бомби. Една следъ друга. Бомби.

Трясъ! Тря-а-съ!

Пакъ стрелба.

Французитъ изглежда свиха двата си фронта.

Мърчаха се каскитъ имъ въ лѣво и дѣсно въ полето И бѣха смѣли до нахалностъ. Пригърбени, прибѣгваха все по близо и по-близо. Режеха теленитъ мрежи... Умираха...

— Capitaine! — Чухъ, като че ли съсемъ близо до менъ, силния прегракналъ гласъ. — Излишно давате толкова жертви... Предайте се... Преди да измрете всички, предайте се...

Изведнѣжъ всичко замлъкна. Ни пушка.

Страшно тихо.

Въ ушитъ нѣщо пукаше и пишѣше.

— Французи! — изписка следъ малко нѣкой.

Ашероу.

Изправилъ се бѣше отпредъ разорения окопъ, надъ срутенъ блиндажъ, съ вдигната ржка, безъ шапка. Изпокъсанъ. Черенъ

— Французи!... Ний измрѣхме, — завика той на чистъ френски езикъ. — Та ние бѣхме само осемдесетъ души!... Колко сме още не зная... А азъ... азъ съмъ еврейнъ... Азъ незнамъ кой е моя Богъ... — Гласътъ му стана плътенъ, мощенъ. — Но азъ имамъ едно отечество... и то е България! Нѣма да се предамъ! Cochon! Бълга...

Трак-ра-рак! — изтрака картечницата.

Ашероу бавно сви коленъ и както бѣше съ вдигната ржка, падна възнакъ.

Далечъ задъ гърба ми изтрополѣ.

Засвистѣ нѣщо въ въздуха.

Нашата артилерия.

Хала нѣкаква, гжстъ димъ и прахъ се стовари съ грѣмъ точно врѣзъ Ашероу.

Започна преграденъ огънь.

Заврѣ билото.

И който е виждалъ вулканъ да изригва, който е виждалъ земя какъ кипи, той би разбралъ, би си представилъ оня пѣкленъ часъ, който сравни равно съ полето цѣлъ единъ огроменъ хълмъ.

Господи, ти видѣ!

Французитъ остъпиха.

Когато луната изгрѣ, отидохъ на мѣстото. кждето оста-
вихъ заставата.

Никого не намѣрихъ.

Нѣмаше, нито живи, нито мъртви.

Тишина.

Черни дупки и рохкава черна прѣстъ Топла.

Висѣше нѣщо на много мѣста по теленитѣ мрежи.

Луна — сжщо день.

Езерото въ лѣво лѣскаше гладко, странно, криеше съ-
кашъ въ глѣбинитѣ си вълшебенъ миръ.

Ашеровъ! Ашеровъ!

А. Козаровъ
о. з. генералъ

Последни дни

Земенъ адъ. Отвредъ зяпнали гърла на стоманенитѣ чу-
довища около Дойранъ и Гевгели изпращатъ срещу врага си:
чугунъ и смъртъ. Денонощна канонада. Отъ 3 дни против-
ника атакува. Напрѣга той последни сили, за да стане госпо-
даръ на в. в. Кала Тепе и Дубъ, но среща нечувана съпротива.
Защитницитѣ — Плѣвенци и Дунавци, разгннали скрититѣ сили,
напластявани въ сърдцата имъ отъ юначни дѣди и прадѣди,
не се огъватъ. Малкитѣ противникови успѣхи сж временни.
Скоро тѣ, като гумени топки, биватъ отхвърлени назадъ.

Само между тия висоти, въ долината Вѣра е тихо, спо-
койно. Тукъ е 67 п Планински полкъ. На 14 септемврий 1918:
г. следъ обѣдъ се заповѣда на една отъ дружинитѣ на полка
да настѣпи, да атакува в. Диоловъ, южно отъ в. Дубъ и
облекчи положението на защитницитѣ тамъ. Следъ предвари-
телнитѣ приготовления, задачата бѣ дадена на ротнитѣ коман-
дири. Въ опредѣления часъ дружината бѣ готова за походъ.
за изпълнение дадената задача. Следъ казанитѣ нѣколко обс-
рителни думи отъ началствующитѣ лица, ротитѣ трѣгнаха:
презъ заставата Лисица, тихо преминаха долината Вѣра и при-
с. Дутлу се формира бойния редъ на дружината.

Въ първата вълна бѣха бомбиеритѣ отъ дружината на-
чело съ командира си, Подпоручикъ Нисимъ Папо Рубеновъ,
родомъ отъ гр. Т. Пазарджикъ, следъ тѣхъ следваха другитѣ
роти, а единъ взводъ отъ резервната рота охраняваше лѣвия
флангъ на дружината. При атаката, споредъ заповѣдта по-
дивизията, ще съдействуватъ батареитѣ отъ 19 Артилерийски
полкъ и 21 с/м. мортира отъ участъка на 68 п. полкъ отъ.
Свинския уврагъ. Дойде уречения за почване атаката часъ.
Снарядитѣ на нашата артилерия падаха сполучливо точно въ
неприятелскитѣ окопи. Подпоручикъ Рубеновъ стана правъ
предъ изстрелитѣ на противника и изкомандува на своитѣ
бомбиери напредъ! като той самъ трѣгна предъ тѣхъ. Скоро-
тѣ се натъкнаха на първия редъ телени мрежи, който съ мъжа-
бѣ преодолень. Противниковата артилерия не се обажда, само
нашата сипе смъртъ въ неприятелскитѣ позиции. Съ настѣп-
ването си напредъ нашитѣ бомбиери навлизатъ въ сферата

на нашия артилерийски огънъ. Бързо се поиска удължаване на мѣрника, както по телефона, така и съ свѣтилни знаци, но въпрѣки това стрелбата продължаваше съ сжщата яростъ и съ сжщия мѣрникъ. Това не смути Рубенова, той бѣ човѣкъ на дълга. Предъ него е възложената му задача, която на всѣка цена трѣбва да изпълни. Премавна той всички телени мрежи и препятствия и навлиза въ неприятелския окопъ съ своитѣ юнаци. Но въ тоя тържественъ за тѣхъ моментъ на увѣнчани съ успѣхъ усилия, пада въ окопа снарядъ и всичко — хора, прѣстъ, камъни се смилва и разпилява по върха и склоноветѣ на масива Диноловъ. Не остава ни поменъ отъ храбрия Подпоручикъ Рубеновъ. Така геройски завърши благородното си дѣло тоя славенъ български офицеръ. Жизнерадостенъ, закачливъ, съ поетична душа и високо съзнание за дългъ, той бѣ любимецъ на всички ни. Той понасяше всички несгоди и ужаси на войната, съ сжщото искрено себеотрицание и любовъ къмъ родната земя, както всички насъ.

Следъ завършване задачата дружината се завърна на главната позиция. Въ галерията, на масата на Подпоручикъ Рубеновъ, се намѣри последното му писмо, което той написа на своята майка вдовица (той бѣ единичката поддръжка на семейството си) въ което пишеше: „Азъ отивамъ въ една опасна операция, може би не ще се върна живъ, на тебъ ще оставя тежката грижа на моето братче и сестриче.“

При всѣко възобновяване споменитѣ отъ войната, образа на тоя храбрецъ изпква предъ менъ, все тъй живъ и засмѣнъ.

Ал. Т. — подполковникъ с. з.

Сладката смъртъ

Аврамъ Бехморамъ отъ гр. Русе, единъ отъ героитѣ на славната епопея при Сливница-Драгоманъ е на умирање.

Днитѣ му се свършиха.

Оставатъ само минути до краятъ му.

Смъртта е ниско надвесена надъ неговото легло и очаква последното му дихане.

Въ стаята цари мълчание и самота.

Около него се навърта една единичка, жена му Сара, негова обична и вѣрна другарка отъ четиридесетъ години и никой, абсолютно никой другъ.

Снаха имъ Ануиъ бѣше отишла въ Синагогата да урежда книгата по погребението, а синъ имъ Израелъ бѣше на война и отъ една година не бѣ се обадилъ.

Есенна привечеръ.

Слънцето е на залѣзъ.

Последнитѣ му лъчи съ порпурово виолетовъ свѣтликъ проникватъ презъ прозореца въ стаята и бледо освѣтляватъ вече добилото мъртва осанка лице на умирающия Аврамъ.

Още мигъ и черниятъ мракъ на нощта ще настели своята плашеница.

Сара стана да запали лампата.

Въ това време се чува стѣпки и звънъ на шпори.

Вратата се силно отвори и на прага се показва мжжествената фигура на Израелъ.

Той си идеше въ отпускъ.

Сара се вкамени отъ изненада.

— Израелъ!

— Мамо!

Тѣ се пригърнаха.

— Дѣ е Ануиъ?

— Въ Синагогата. Баща ти умира. Не шуми, . . . презъ сълзи отговори Сара.

Израелъ доближи леглото на прѣсти и се вгледа въ лицето на баща си, покритъ вече съ бледнината на настѣпващата смъртъ.

— Татко!

Аврамъ отвори очи и погледа му се втренчи върху гърдитѣ на синѣтъ му, украсенъ съ кръстъ за храбростъ.

— Израилъ, дай да видя! — Промълви бащата.

Израелъ откачи ордена отъ гърдитѣ си и го подаде на баща си.

Последниятъ, съ треперящи прѣсти взема ордена, вдигна го предъ очитѣ си, вгледа се въ него съ упоритъ втренченъ погледъ и като го поднесе къмъ устнитѣ си, безъ да каже дума, предсмъртно потрепера и издѣхна, склопи очи видимо доволенъ и гордъ, че синъ му, единствения му синъ, обичния му Израелъ, следва неговия пжтъ на беззаветна любовъ къмъ родната земя, пжтя на честта и славата.

О. з. полковникъ Ал. Мановъ.

Доблестно държание на евреитѣ въ войнитѣ

За държанието на евреитѣ въ боя, мога да кажа следното:

Въпросътъ за участието на евреитѣ, наши сънародници, като бойци въ балканскитѣ и свѣтовната войни, не веднажъ е билъ застъпванъ въ колонитѣ на нашия печатъ. Неможе да се откаже интереса на нашето общество, къмъ живота нашитѣ сънародници отъ други вѣроизповѣдания и народностъ изобщо, а особено за участието имъ въ войнитѣ ни, за постигане българскитѣ национални идеали. Трѣбва да се признае отрадния фактъ, че евреитѣ, споредъ числото имъ въ нашата страна, сж застъпили достойно своя дѣлъ съ участие въ изпитанията на народа ни, презъ войнитѣ.

Съжалявамъ много, за дето не мога да Ви дамъ нѣкой конкретенъ случай, за доблестно държание на евреитѣ въ боя, понеже не съмъ ималъ такива въ командуванитѣ отъ менъ части въ войнитѣ, обаче, отъ сведенията които имамъ презъ дългия периодъ на войнитѣ ни, съ пълно основание мога да кажа, че евреитѣ които сж били като бойци въ редоветѣ на армията ни, сж се държали много добре и достойно сж изпълнили отечествения си дѣлъ. Даденитѣ отъ тѣхъ жертви въ убити и ранени сж още едно доказителство за доблестното имъ участие въ борбитѣ за българската кауза. Известията, които достигатъ до насъ отъ живота на изселитѣ се български евреи въ Палестина, за борбитѣ имъ, въ защита на новото имъ отечество противъ арабитѣ, сведочатъ, че българскитѣ евреи сж най-добрия боенъ елементъ измежду другитѣ заселници въ Палестина.

Поклонъ предъ паметта на загиналитѣ герои евреи наши сънародници, паднали за постигне на българскитѣ отечествени идеали.

Ал. П. Игнатовъ
о. з. капитанъ

Приехъ съ удоволствие да изложя описанията на нѣкои епизоди и бойни подвизи, извършени по бойнитѣ поля отъ нашитѣ добри съграждани и събойници израилитяни.

Още повече че това се иска отъ мене да направя въ единъ моментъ, когато България — била до сега най-вѣротърпимата страна въ свѣта — *ще трѣбва да бжде еъ цената на всичко предпазена отъ увлеченията на една екзалтация.*

Трѣбва човѣкъ да дойде въ Видинъ, за да надникне въ историческото потвърждение на тая мисль: редомъ съ мавзолея на първия Българскъ Екзархъ-Блаженопочившия Антимъ I и митрополитската черква „Св. Николай Чудотворецъ“ се издигатъ библиотеката и джамията, въ която се е черкувалъ Пазвантооглу, а близо до тѣхъ — и Еврейската синагога! Това, нѣмаше равно на себе си, съчетание ще остане единъ вѣченъ исторически паметникъ за примѣръ на цѣла Европа.

Но — на предмета!

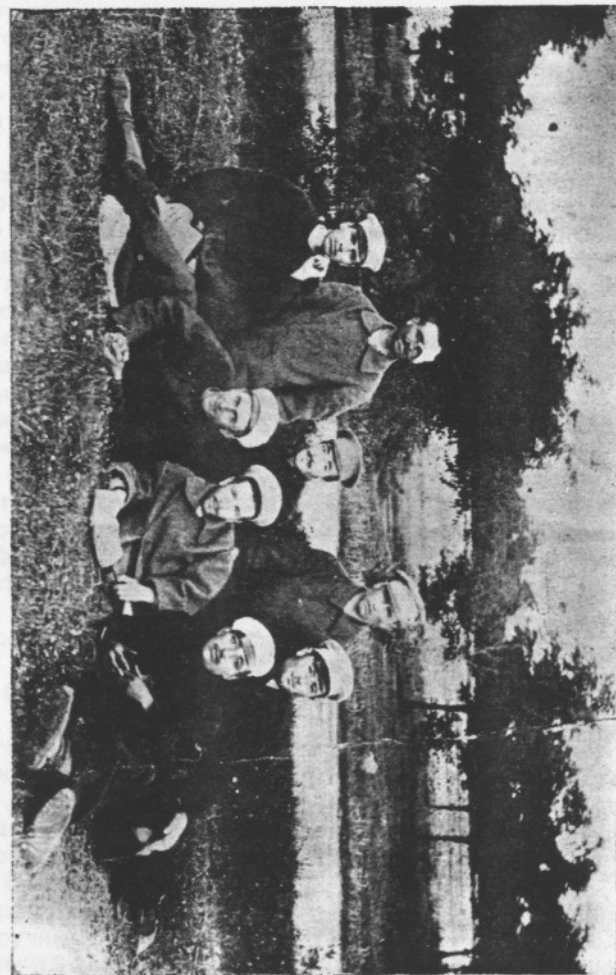
Галичица

Сждбата пожела да увеличи славата на Бдинци и заради това IV дружина биде снета отъ позицията-западно отъ гр. Битоля и отправена за гр. Рѣсенъ, гдето стига на 2-й мартъ.

Мощниятъ по численостъ противникъ въ сждщото време готвеше да нанесе решителенъ ударъ и между Прѣспанското и Охридско езера; та, като прегазии масивнитѣ гърди на величественния Томоросъ и дълбокоснѣжнитѣ обятия на Галичица планина, да се спусне въ Рѣсенската равнина и, следъ като превземе града, да удари въ грѣбъ нашата дивизия и по този начинъ, развивайки по-нататъшнитѣ си успѣхи, да компрометира цѣлото ни бойно разположение.

Дружината е увѣнчала вече съ тритѣ си и частъ отъ четвъртата рота ледения Томоросъ. Студениятъ вѣтъръ клати бавно позлатенитѣ отъ първитѣ утрenni лъчи на слънцето негови вкоченявали върхове. За опора на юнацитѣ — Бдинци служатъ леденитѣ брустверчета на набързо импровизирани

Група ранени евреи презъ Балканската и мендусъюзническата война, на гръцкия фронтъ — Кресненското дефиле.

съ нечовѣшки усилия малки снѣжни стрѣлковѣ окопчета, а за упование и морална сила — тѣхниятъ борчески духъ, никога несломяванъ до сега, макаръ и не веднажъ подлаганъ на тежкитѣ изпитания на борбата.

Тукъ поручикъ Исаакъ Розановъ, старши ротенъ командиръ, изпитанъ и неустрашимъ боецъ отъ миналитѣ войни, съ своето хладнокървие и мъжество, привлича вниманието на австрийския подполковникъ Кастро, командиръ на австрийската, въ сѣдство съ германската егерска, дружина и той повѣрва Розанову общото наблюдение на всички предни части.

И ето, преди още да съмне, на 13 мартъ, нѣколко свѣтящи червени неприятелски ракети раздиратъ общия мракъ, въ който тънеше цѣлото бойно разположение и единъ ужасенъ гръмъ и трѣскъкъ разтрѣсватъ земята: стотици гранати и бомби хвърчатъ и трѣска въ предъ и задъ защитницитѣ отъ всички посоки; десетки картечници и автоматически пушки непрестанно тракатъ и хиляди смъртоносни куршуми зловъщо пицятъ надъ главитѣ на бранницитѣ. . . Ето, рѣдеятъ вече веригитѣ: ние даваме загуби! . . .

Земята ври. . . Грамадни огнени гейзери, размѣсени съ димъ, камъци и снѣгъ трѣсатъ съ страшна сила земята и ни нанасятъ чувствителни загуби. Бомбитѣ се свършватъ и тѣ отстъпватъ мѣстото на камънитѣ. О, великъ часъ! . . . И, посрѣдъ тоя ужасъ, нѣколко гъсти неприятелски вълни налитатъ бѣсно една следъ друга върху оредѣлитѣ наши предни линии, увѣнчали дветѣ скалисти висоти — ключа на цѣлата позиция.

Започва една неравна, стрѣвна и ожесточена борба — на единъ срещу петдесетъ! Деветъ последователни ожесточени, но безплодни атаки! . . . Изнемошѣлитѣ физически, но бодри по духъ наши защитници знаяха, че тукъ сж сложени на карта честъта на Отечеството и сждбата на България! И, когато противникътъ бѣ готовъ да скочи въ нашитѣ окопи, мощното „ура“ — всѣкѣга смъртенъ страхъ на врага — реши боя въ наша полза. Шепа защитници проявиха такива чудеса отъ храбростъ, които ги правѣха, достойни потомци на великата и безсмъртна епопея при *Шипка*.

За проявенитѣ неустрашимостъ и храбростъ въ тия епични боеве, поручикъ *Розановъ* биде награденъ съ *Германския жезлъ за храбростъ*. Временно командующиятъ полка отъ Генерал. Щабъ майоръ *Николовъ*, дошълъ да поздрави лично дружината за проявления отъ нея героизмъ, повѣри временно командуването 4-а дружина поручикъ Розанову, понеже титулярътъ заболява и се оттегля на лѣчение. Така Розановъ командува дружината до присъединението ѝ къмъ полка, отъ когато командуването, като старши поема майоръ *Томевъ*.

Съвмѣстно съ сѣщия Розановъ участвува въ подготовката и атаката на окопа *Сарай*, при който бой дружината даде 100 човѣка убити.

Въ противосъюзническата война Розановъ, заедно съ не-обикновенно храбриятъ покойникъ полковникъ *Тройчевъ*, участвува въ атаката на върха „*Заного*“, въ който бой бива тежко раненъ въ гърдитѣ, но остана живъ, за да вземе примѣрно участие и въ голѣмата освободителна война.

Редникъ Илиячи Челеби Фархи

Нашата бойна история е отбѣлязала хиляди примѣри на проявена неустрашимостъ и героизъмъ по различнитѣ бойни фронтове, но легендарната храбростъ на този неустрашимъ герой и готовността му да жертва всѣка минута своя животъ за *Отечеството*, сж рѣдки и вѣчно ще се носятъ и ще блѣстятъ въ роднитѣ простори като една красиво написана, безсмъртна легенда.

Отъ нѣколко дни усърдно се съставлява планътъ и се подготвя атаката на окопа *Сарай* (кота 1248), който се е връзалъ като клинъ въ нашето бойно разположение и отъ който ни се правятъ голѣми пакости отъ французитѣ.

— Разбира се — както винаги — *Илиячи* е първиятъ доброволецъ, пожелалъ да вземе участие въ тази незаповѣдана, е доброволна пожелана атака. До това време той е въ непрестанна работа: всѣка нощъ, дебнещъ като котка, той приближава неприятелскитѣ *телени мрежи* и държи въ постоянно напрежение и трепетъ врага. И всѣка утринъ, още при здрачъ, макаръ и обстрѣлванъ, измѣняващъ изкусно посоката на движението си, той се връща невредимъ въ нашето разположение съ ценни сведения за противника.

Предъ многочисленното негово превъзходство, нашата атака не успѣ — впрочемъ, ние всѣкога бѣхме или въ атака, или въ контра-атака и *Илиячи* е крайно изтощенъ отъ де-нонощна преумора.

Чулъ за неговитѣ подвизи и легендаренъ героизъмъ, Бригадниятъ командиръ дойде лично и, просълзенъ отъ умиление, нѣколкократно цѣлуна бащински геройското му чело. Той го помоли сърдечно да отиде при *бригадната* поддръжка и си поотпочине. — „Не г. Полковникъ *самоувѣрено* и съ *блага усмивка* отговаря героятъ: или *крайна победа*, или *смъртъ*!“

Два дни само следъ това, една неприятелска мина склопи навѣки очитѣ на този дивенъ герой, копнѣющъ да изтръгне отъ врага „*крайната победа*“ и да види въ отражението на огненитѣ си очи *свободата на цѣлокупното българско отечество*, на което и той бѣ синъ.

Поручикъ Аронъ Маировъ Джалдети

Въ *балканската война* (1912 год.) взема участие въ всички боеве на *полка*, въ които проявява рѣдко безстрашие и себепристрашение. Спечелилъ симпатитѣ на всички началници, той, вследствие чрезмѣрно физическо и душевно напрежение, а и простуда, получава тежка бжбечна болестъ, уринирайки кръвъ. По съветитѣ на лѣкаритѣ, командирътъ на полка настоява да се оттегли и бжде изпратенъ на лѣчение въ нѣкоя болница, но неговиятъ отказъ билъ *категориченъ*: „азъ г. Полковникъ, *ротата си не напускамъ*!“

Едва следъ примирието, той се съгласява и бива изпратенъ въ *България* на лѣчение. За проявенитѣ отъ него неустрашимостъ и рѣдки бойни качества, той бива награденъ съ *ордена за храбростъ*.

Въ голѣмата война Маировъ е пакъ бсецъ и, като взводенъ командиръ въ 9 рота на полка, участвува въ всички неговии боеве до вземане отъ сѣщия позицията при *Братинъ-долъ* *Търново*, на която полкътъ ни смѣни четвърти Оплъченски полкъ.

Имащъ предъ видъ всичкитѣ му бойни качества и бойни отличия, командирътъ на полка отъ тукъ го назначи офицеръ по *противогазовата* защита.

Изпълняващъ тая тежка служба, мжжественъ и безстрашенъ, той денонощно бродѣше и подготвяваше въ самитѣ окопи офицери и войници за успѣшното водене борбата срещу газовитѣ нападения.

При позиционната война, всѣкога е изложенъ по вече боеца въ движение, отколкото сѣщиятъ въ неподвижна отбрана. И така само се обяснява, защо назначенитѣ войници за прислуга при подвозване храната и бойнитѣ материали, знаейки участъта на своитѣ другари, неохотно отиваха да заематъ тия служби.

Маировъ изпи до дъно горчивата чаша на своя *полкъ*, готовъ винаги за бой, и преживѣ съ другаритѣ си мжжитѣ на доброволното пленичество за спасение на *страната ни* отъ чужди нашествия.

Поручикъ Сабитай Аврамовъ — Буку

Голѣмитѣ и знаменити личности не принадлежатъ на своя народъ, на своето време: тѣ сж синове на човѣчеството, на земята. И азъ и до днесъ, вдълбоченъ въ голѣмитѣ качества на тоя мжжъ, не съмъ си още отговорилъ: Сабитай Аврамовъ по-вече Евреинъ ли, или повече Българинъ бѣше? Въ всѣки случай за мене едно само бѣ ясно: Той преди всичко бѣше голѣмъ човѣкъ! . .

Синъ на Аврамъ Сабитаевъ, далъ въ *сръбско-българската война* (1885 год.) единия си кракъ въ жертва предъ *олтаря на човѣчеството*, той израстна съ добродетелитѣ на своето завидно и примѣрно наследие.

Като офицеръ отъ *V Дунав. на Н. Кр. В. Ерц. Роб. Пармски полкъ* той, въ кръвополитнитѣ боеве при *Кара-ачъ* (1912 г.), проявяващъ рѣдка неустрашимостъ и храбростъ, съ която винаги е увличалъ подчиненитѣ си, бива тежко и на 18 мѣста раненъ и отнесенъ на носилка въ безсъзнание въ превързочния пунктъ, а отъ тамъ евакуиранъ за *България*. За тия му бойни отличия той бива награденъ съ Военния орденъ за храбростъ.

Признати му тежитѣ последици отъ тия многобройни рани, въ голѣмата война той получава назначение заведующъ прехраната въ 52-й Пехотенъ полкъ. Тая длъжностъ той изпълнява съ рѣдка вещина и познания. Но, когато картечната рота остава безъ командиръ, Аврамовъ подава рапортъ до командира на полка да бжде смѣненъ отъ своята длъжностъ и назначенъ Ротенъ Командиръ на сжщата рота.

Въпрѣки увѣщанията на командира на полка, че Аврамовъ си е платилъ вече кървавия данѣкъ и заслужено е назначенъ на нестроева длъжностъ, той остава непреклоненъ и — Командирътъ му дава ротата.

Фаталността, обаче, и тукъ изиграва своята роля; въ края на злополучната война, Аврамовъ е наново съ *три тежки рани*: въ главата, хълбока и тестикулитѣ. Бедниятъ годежникъ: той съ нетърпение очаква часътъ, въ който живъ, и пакъ като герой, да прегърне своята обична годеница! . .

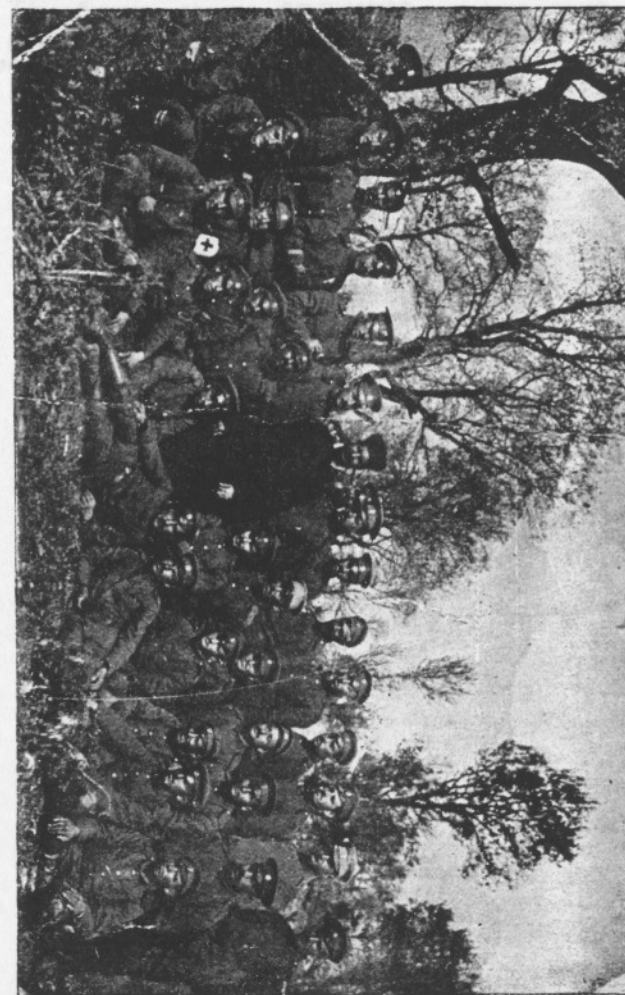
Следъ всичкия този проявенъ отъ него героизъмъ, гърдитъ му отново се окичватъ съ нѣколко бойни отличия.

Но, като последица отъ многобройнитѣ му рани, въ последнитѣ години той залинѣва и заболява отъ тежка болестъ, която въ единъ прекрасенъ день го заведе преждевременно въ гроба, за да остави сами ридающа вдовица и две дребни дечица. Съ два куршума подъ плешката му, които приживе не можаха да бждатъ извадени, защото му бѣха направени нѣколко вече операции.

Видинъ помни *четири погребения*, при които видинското гражданство и войнство сж дали небивалъ спонтаненъ изразъ на своята скръбъ по тѣхъ: *Найчо Цановъ, Д. С. Балева, Младенчо Ивановъ и Сабитай Аврамовъ*. Дѣлото на страждущитѣ и малоимотнитѣ бѣше близо до сърдцето му и тѣ чистосърдечно и горчиво оплакваха неговата преждевременна кончина.

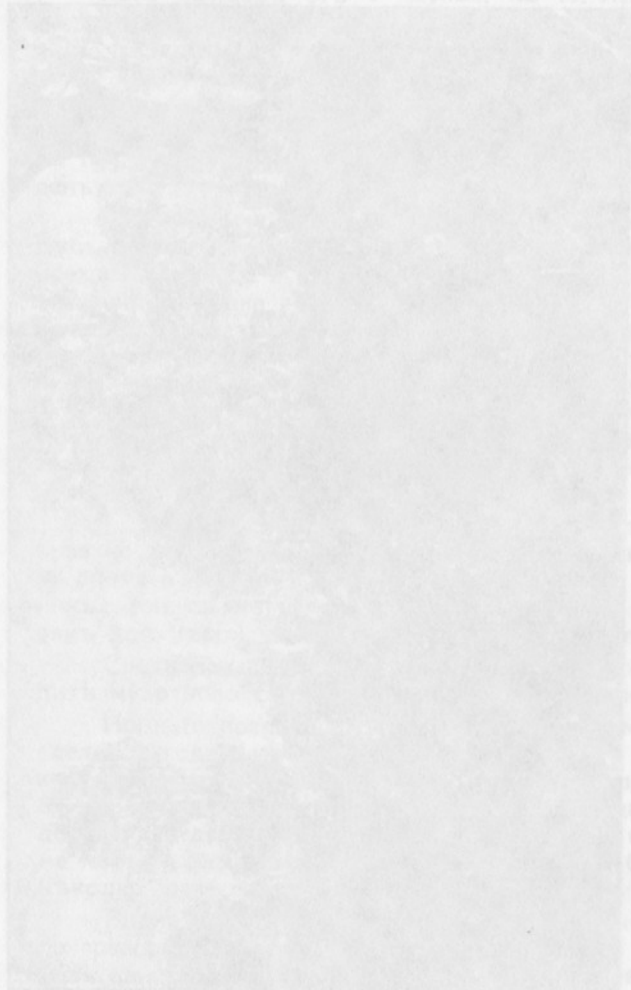
Буку бѣше наистина голѣмъ преди всичко човѣкъ, *българинъ и войникъ*.

Празднуване на Пасхата въ с. Хума — Гевгелийско
на 10. мартъ 1916 год.
5 Дунавски полкъ

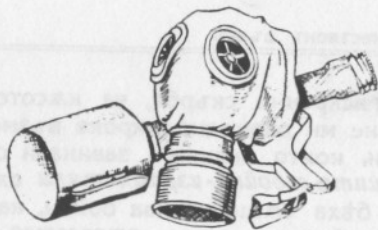
Синь на Лермонтова, Сабитовъ, дядь въ крѣпко-бѣлгарски
ма юбилей (1848 годъ) вѣнчанъ си кракъ въ жертва предъ ол-
тари на тотемистичнаго той изречена съ добродетелитѣ на
своего заживя и прилично наследитѣ

Като дѣло въ V. Топо, на М. К. В. Ем. Роб-

буку бѣше жистия глѣтъ предъ аси-во чѣтъхъ, блѣ-
тажна въ юбилей

Азъ най-искренно скърбя, че кжсото време, съ което
разполагахъ, не ми даде една широка възможност да изброя
стотица факти, които веднажъ завинаги опровергаха съмне-
нието, че *нашите събойци-израилитяни* сж страховливи и ма-
лодушни, тѣ бѣха сжщо такива бойци, каквито бѣха и хри-
стианитѣ. Тѣ обичатъ своето *отечество* и своята *земя*, на
които сж родни синове, защото добре знаятъ, че *никжде, въ
никая страна* — *даже и въ най-културната* — не се *то-
лерира* тѣй добре и човѣчно *вѣрскитѣ малцинства*!

Димитър Е. Спространовъ
о. з. Поручикъ

Телефонистътъ Бениаминъ

Единствениятъ еврейнъ въ батареята бѣше Бениаминъ Натанъ. Мълчаливъ и тихъ той бѣше спечелилъ сърдцата на другаритѣ си. Понѣкога тѣ злоупотрѣбяха съ добрината му, незлобиво се шегуваха съ него, но той не се сърдеше и на закачкитѣ имъ отговаряше съ своята добра, свѣтла усмивка. Въ него нѣмаше нищо войнишко. Несржченъ и непохватливъ, военитѣ дрехи не му приличаха, правѣха го даже смѣшенъ, но въ замѣна на това бѣше точенъ и изпълнителенъ. Въ часове на най-голѣми лишения и изпитания, когато неприятеля ни обсипваше съ гранати и смъртта ни дебнеше той оставаше невъзмутимъ и спокоенъ и никога не възропта. Ставаше само по-бледенъ. Чертитѣ на лицето му се изопваха, удѣлжаваха се и около устнитѣ му се образуваха остри гънки. А голѣмитѣ му сини очи, които странно се открояваха на бледото му мургаво лице, каточели да го озарятъ, да го залѣятъ съ свѣтлина, оставаха тихи и замечтани, загледи въ нѣкакъвъ далеченъ чуденъ свѣтъ. Бениаминъ бѣше роденъ да бжде поетъ, да съзерцава свѣта, да се радва на красотата и свѣтлото въ него. По цѣли часове можеше да седи и да гледа жеравитѣ, който отлитаха на югъ или да се радва като дете на шрапнелитѣ, които се прѣскаха въ утринната синивина прилична на пухкави глухарчета. Но сждбата е коварна, а живота жестокъ — вмѣсто да пише стихове той бѣ станалъ електротехнически работникъ, а войната бѣ направила отъ него телефонистъ въ батареята ни.

Една нощъ ни дигнаха по тревога. Наизкачахме отъ скривалищата и заехме мѣстата си при орждията. Обиколихъ взвода си — всички момчета бѣха по мѣстата си. Бениаминъ съ единъ отъ другаритѣ си съ слушалка на ушитѣ чакаше първитѣ заповѣди на батареиния, който спеше на наблюдателния пунктъ. Лицето му бѣше бледо както винаги когато ни чакаше усилената и кървава работа, а очитѣ му си оставаха скръбни и замечтани.

Почна се единъ отъ ония страшни бойове каквито често се случваха край Сересъ — тамъ бѣхме на позиция. Следъ усилената артилерийска подготовка почна настѣпването на не-

приятелската пѣхота — трѣбваше да я спремъ на всѣка цена. Неприятеля знаеше мѣстото на батареята и жестоко я обстрелваше. Нѣколко отъ войницитѣ ни бѣха извадени отъ строя — замѣнихъ ги съ нови и продължихме борбата. Да се скриемъ въ скривалищата бѣше невъзможно — сигналитѣ отъ преднитѣ позиции ставаха все по-тревожни и по-тревожни. Около насъ бошуваше буря, бѣше адъ каточели всички бѣсове бѣха се хванали на юдино, кърваво хоро. Бѣха часове на върховно напрежение и върховно изпитание. Заповѣдитѣ на батареиния се предаваха непрестанно, тѣ идваха ясни и отмѣрени. Чрезъ гласътъ на Бениаминъ телефониста, който предаваше заповѣдитѣ, чувствувахъ, че батареята вижда, живѣе. А докато виждаше и живѣше тя можеше и да се надѣва, да побѣди.

Изведнѣжъ престанахъ да слушамъ отмѣрениятъ, леко треперещъ гласъ на телефониста. Почувствувахъ тревога каточели нѣщо зловещо непоправимо. Съ нѣколко скока се намѣрихъ при заслона на телефониститѣ.

— Какво се е случило. Защо не предавате?

— Мълчи, господинъ поручикъ, мълчи.

— Кой мълчи?

— Батареиния. Пункта не се обаждатъ.

— Трѣбва да има нѣкаква повреда — казахъ озадаченъ.

— Линията, телефонната линия е скъсана.

— Да се поправи. Единъ отъ двама ви да трѣгне веднага. Бързо.

Настѣпи тягостно мълчание. Телефониститѣ се погледнаха. Лицата имъ станаха по-бледи. Тѣ знаеха какво значи това — да се дири повредата на телефонната линия и да се поправи подъ тоя дѣждъ отъ гранати, когато смъртта дебнеше и зловещо се кискаше доволна отъ своята кървава жетва, значеше да се отиде на явна гибелъ. И двамата мълчаха. Изглеждаха по-малки, свити, прилични на подплашени животни, върху които се е надвесила невидима, но смъртоносна опасностъ. Почнахъ да губя търпение.

— Желаящъ нѣма ли? — въпроса ми падна като заповѣдь.

Тягостното мълчание продължаваше. Миговетѣ ми се струваха вѣчностъ. Изведнѣжъ доловихъ слабъ гласъ, гласътъ на Бениаминъ:

— Азъ, азъ ще отида, господинъ поручикъ. Въ тоя мигъ пламна една ракета и азъ видѣхъ лицето му бледо като на смъртникъ, а очитѣ му бѣха сжщитѣ тихи и замечтани. И той безъ шумъ като сѣнка потъна въ нощта.

Продължихме стрелбата по последнитѣ указания на батареиния, но вѣрата ми бѣше разколебана. Чувствувахъ батареята като живо същество; което е изгубило зрението си

Изведнѣжъ тя бѣше ослѣпяла. Струваше ми се, че самиятъ азъ съмъ ослѣпялъ и имахъ чувството, че се движа опипомъ съ протегнаги въ мрака рѣже, съ несигурна, колеблива стѣпка.

— Преграденъ огънь, бързо, преграденъ огънь!

— Преграденъ огънь — повторихъ машинално заповѣдта.

— Обажда се, пункта се обажда, господинъ поручикъ — чухъ гласътъ на другия телефонистъ — въ него се долавяше бодростъ. Отдъхнахъ съ облекчение. Бенияминъ успѣшно бѣше свършилъ работа, бѣше поправилъ повредата на телефонната линия, но какъ ще се върне, не е ли вече пронизанъ отъ нѣкой коршумъ? — помислихъ и го забравихъ — и той може би щѣше да има участъта на хилядитѣ и хилядитѣ други, нали всички бѣхме пионки въ тая жестока, дяволска игра? Важното бѣше, че батареята отново виждаше, тя живѣеше и можеше да се надява, да побѣди.

Незная колко време бѣше изминало когато изъ мрака като привидение изплава подгърбавената, свита фигура на Бениямина.

— Поправихъ линията, господинъ поручикъ — просто каза той и зае мѣстото си.

— Браво, Бениямине, ти изпълни дълга си.

— Ураганенъ огънь — предаде той заповѣдта на батареиния. Гласътъ му бѣше тихъ, но бодъръ, въ него прозвуча нѣкаква вътрешна сила.

Батареята виждаше, бореше се и побѣди. Противникътъ бѣше отблъснатъ.

На сутринта войниците се събудиха готови за нови усилия и за нови жертви. Но нѣкакси странно гледаха Бениямина, тѣ не виждаха повече неговата несръчностъ, незабелѣзваха, че войнишкото му облекло не му прилѣга — тѣ знаеха да уважаватъ и ценятъ душевната сила. А Бенияминъ бѣше сжщия, каточели нищо не бѣ се случило — телефонната линия се бѣше повредила и той подъ дѣждъ отъ гранати я бѣше поправилъ, нима заслужаваше да се мисли за това? И той гледаше съ синитѣ си очи, които така странно се открояваха на блѣдото му, мургаво лице и го озаряваха съ свѣтлина, жеравитѣ, които отлитаха на югъ, радваше се като дете на шрапнелитѣ, които разцвѣнуваха като бѣли глухарчета.

Телефонистътъ Бенияминъ Натанъ остана за мене примѣръ на мълчаливата, безименна храбростъ.

Любомиръ Бобевски

Подвигъ

Боятъ е въ разгаръ.

Топовѣтъ заливатъ околността съ убийственъ огънь.

Гръмътъ имъ разтрѣсва земната твърдъ. А гранатитѣ и шрапнелитѣ сж разорали нивята, ошумолили сж листата на дърветата, опожарили сж тревата.

Картечницитѣ тракатъ и косятъ живота.

Музиката свири боевъ маршъ, съ който настройва бранниците, вдъхновява ги, влива мъжество и храбростъ въ душитѣ имъ.

Вражето знае лети побѣдно къмъ нашитѣ герои.

Погледитѣ на бойцитѣ ни сж устремени къмъ тоя символъ на вѣра, мъжество и дългъ.

Борбата е вихра, безумна и луда, — води се на животъ и смъртъ.

Нашитѣ редици се огъватъ подъ вражия напоръ и по чудо не сж разкъсани.

Колебливостъ люлъе духътъ на смѣлитѣ ни момци предъ многочисления врагъ, който настрѣхналъ и вбѣсенъ се хвърли въ борбата . . .

* * *

Въ една отъ ротитѣ на полка, който се носѣше съ крилата на бурята срѣдъ главоломния бой имаше единъ младъ евреинъ. Той бѣ мълчаливъ, тихъ и самонадеянъ.

Скромността му се изтълкува отъ нѣкои негови другари зле, та го смѣтнаха за страхливъ.

Позволиха си некрасиви шеги, да го уязвятъ.

А той бѣ смиренъ и търпеливъ. Не прояви гнѣвъ и досада. Честенъ, любознателенъ и искренъ бѣ.

— Тая нощъ ще имаме атака, — се обаждаше нѣкой заядливо. — Нисимчо ще се отличи, защото е герой, какъвто нѣма въ полка . . .

— Ооо, додаваше другъ, — Нисимчо ще прескочи теленитѣ мрежи, ще мине вълчитѣ ями и ще ви докара цѣлъ взводъ пленници!

— Баа, шегувайте се вие съ него, — се намѣсваше трети, — Нисо ще направи такова чудо, та свѣтъ да ви се завие . . .

— Полковиятъ командиръ на врага ще плени тая нощъ. И като млада булка ще го доведе.

— Ехъ пъкъ ти, като млада булка . . . кажи го като селско крадено момиче . . .

— Ха ха-ха . . . Хи хи-хи . . .

И смѣхъ заливаше тия, срѣдъ които бѣше Нисимъ Меворахъ Хаимовъ, който бѣ спокоенъ, като твърдо понасяше обидитѣ . . . Съ бистротата на погледа си и съ чистотата на чувствата си той безъ това имъ казваше:

— Вие ще се червите за шегитѣ си. Нисимъ съвсемъ не е такъвъ, за какъвто го мислите. Въ гърдитѣ му не тупти заешко сърдце, а сърдце на храбрецъ. Въ жилитѣ му не тече вода, а — кръвта на Давида, който уби Голията . . .

* * *

При едно внезапно враже настѣпление, което бѣ внесло смутъ и тревога въ душиѣ на нашитѣ герои, Нисимъ извика: „Напредъ!“ и полетѣ къмъ врага, който съ ураганенъ огънь обсипваше позициитѣ ни.

— Напредъ, следъ Нисима!

Възпламенени отъ постѣпката на другаря си, войницитѣ напуснаха окопа и се хвърлиха срещу вражитѣ редове.

Нисимъ по чудо бѣ незастѣгнатъ отъ куршумитѣ, които като градъ се сипѣха около му. Шинелътъ му бѣ надупченъ като решето, козирката на фуражката му бѣ откъсната отъ шрапнелъ, но той се носѣше като яростенъ лъвъ напредъ.

Нашитѣ момци следваха Нисима въ победния му маршъ. Врагътъ се стрѣсна, отстъпи и даде огромни загуби. Подвигътъ на Нисимъ очуди всички. Шегаджитѣ се засрамираха и млъкнаха. Прехапаха си устнитѣ и забиха очи въ земята.

Нисимъ каза на себе си:

— Не сте видѣли, какво още може да стори Нисо! Врагътъ иде насреща ни съ затаена злоба и мжстъ. Но ще се стресне той и ще настрѣхне косата му отъ ужасъ и безумие при нашия героиченъ видъ.

Той искаше съ дѣла да убеди другаритѣ си да мислятъ другояче за него.

* * *

Врагътъ ни дебнѣше, както котка дебне птиченцата по дърветата, а пантера — жертвата си въ джунглитѣ . . .

Отдавна нашитѣ не бѣха вкували топла храна, а противника който бѣ на закрито имаше топла храна и удобства.

Единъ день Нисимъ се измъкна отъ окопа и пълзишкомъ стигна до единъ суходолъ, който водѣше до вражия станъ.

Слѣзе въ дола, който бѣ слабо охраняванъ, защото мжно можеше да се достигне до него незабелѣзано. Пое съ решителни стѣпки нататѣкъ.

Озова се до кухнитѣ на врага.

Виде огъня на който въ голѣми казани се варѣше гостбата.

Притаи се задъ една голѣма и гъста шубрака, която бѣ близо до примамливо усмихнатитѣ казани.

Зачака съ затаенъ дѣхъ и рисковано.

Гостбата бѣ готова и миризмата ѝ приятно дразнѣше обонянието на Нисима.

Сипаха я въ баки и почнаха да я разнасятъ.

Случи се, че при насипанитѣ баки за кратко време не остана никой защото прислугата около казанитѣ и кашаваритѣ бѣха отишли напредъ и не се виждаха.

Нисимъ използва благоприятния мигъ изкочи отъ скривалището и прибѣгна до бакитѣ. Грабна две отъ тѣхъ и хукна съ всичка сила.

Мина презъ суходола и когато излѣзе на открито, той бѣ забелѣзанъ отъ врага, който откри огънь подире му.

Куршуми, като разбрѣмчелъ кошерь пчели зашумѣха: край ушитѣ му, но нито единъ не го улучи.

Стигна при взвода си, като му донесе топла храна.

Тоя героиченъ подвигъ на Нисимъ съвсемъ свърза езичитѣ на волнодумцитѣ и ги накара да потѣнатъ въ земята.

* * *

Една облачна нощъ наши войници излѣзоха на ловъ за пленници.

Раздѣлиха се на групи.

Въ една отъ групитѣ бѣ Нисимъ, като водачъ. Дълго се лутаха другитѣ групи и при зори се върнаха съ празни ржце.

Групата на Нисимъ се не бави много. По сжщия пѣтъ който бѣше му познатъ и по който се стига до кухнитѣ на врага, се лесно добра до тѣхъ.

Тѣ изненадаха двамата кашавари, уловиха ги и натѣпкаха кърпи въ устата имъ, да не викатъ. Вързаха имъ ржцетѣ и вдигнаха въ човалъ колкото можаха да носятъ отъ вареното студено месо, което щѣше да се даде за сутрешна закуска на войницитѣ. Подкараха пленницитѣ и се озоваха въ частъта си.

Този новъ подвигъ на Нисимъ се разнесе свѣткавично по цѣлия полкъ, като се посрѣшна съ умиление и възторгъ. За Нисима се говорѣха открито и искрено похвали; които вълнуваха душата, и приветствия, които го радваха и окриляха.

* * *

Изпратиха на всѣка рота по единъ кръстъ за храбростъ; Нисимовата рота единодушно посочи него, като най-достоенъ. И заслужено окичи младия евреинъ гърдитъ съ знака на храбростта.

Името на Нисимъ стана приказно, увѣнчано съ неувехваща слава.

Той, следъ отличieto и похвалитъ за доблестно изпълнения си войнишки дългъ къмъ Царя и Родината, си остана все сѣщия — скромень, тихъ и мълчаливъ войникъ, готовъ съ вихренъ устремъ и въодушевление да изпълни нови заповѣди . . .

Минаха месеци; много рѣки се прегазиха, широки поля и гори се пребродиха, въ редъ сражения влиза Нисимовия полкъ, който съ честъ и слава покри челото си.

Нисимъ живѣеше съ радостта, гордостта, величието и мощта на полка, обичанъ отъ всички, уважаванъ и зачитанъ като герой отъ другари и началство.

* * *

Погледитъ на нашитъ герои сж устремени срещу вражеско знаме, което предизвикателно плющи, разперило крила като хищникъ орелъ, което като страшенъ разбойникъ протѣга кървави ржее къмъ беззаветнитъ ни герои, да забие остритъ си нокти въ месата имъ.

Музикитъ и на дветъ неприятелски страни свирятъ грѣмко, подъ звуцитъ на които лѣтятъ воюващитъ.

Колевливостта на момцитъ ни изчезна, когато видѣха на чело бойния си другаръ Нисимъ да лѣти напредъ и да ги подканва да вървятъ следъ него.

Нисимъ ги въодушеви и увлѣче въ стихията на сражението.

Завърза се ржкопашенъ бой.

Вражето знаме бѣ на височинката, заета отъ неприятеля. То бѣ обградено съ най-храбритъ си смѣли войници.

— Къмъ знамето! — извика колкото го гърло държи Нисимъ и пое къмъ височинката.

Съ трупове наслаха нашитъ пжтя къмъ тая височинка. Гърди съ гърди се срѣщнаха и чела съ чела се удариха. Прикладитъ на пушкитъ и ножоветъ проправяха пжть. Нисимъ бѣ сграбченъ отъ единъ едъръ и снаженъ вражи войникъ, чиито дълги прѣсти се впиха въ гърлото му.

Той не изгуби присѣствие на духъ, а бързо заби ножа на пушката си въ корема му. Великанътъ се сгромоляса предъ нозетъ на Нисима, който го прескочи и продължи пжтя си.

— Къмъ значето! Къмъ знамето! — викаше съ всички сила Нисимъ.

Предъ гроба на убития въ с. Секерани — Битолски фронтъ редникъ Моисъ Аврамовъ Ароновъ отъ 6 пех. полкъ, 1 рота, родомъ отъ гр. София, убитъ 12 декември 1917 год.

Нѣкой го удари съ прикладъ, та изпусна пушката си. Това не отчая храбрия войникъ. И той нанесе свѣтквично бързо ударъ съ юмрукъ върху челото на противника, който зашемегень падна.

Измъкна Нисимъ окървавения ножъ отъ пушката си, захвърли я, и припна напредъ съ ножа въ ржка.

— Знамето! Знамето! — дерѣше се колкото може Нисимъ.

Другаритѣ му го следваха въ петитѣ. Приблжиха се до вражата светиия, като по кървавия си пѣть оставяха ранени и убити. Още стѣпка две и ще сж до него.

— Ураа!

Музиката свирѣше на атака.

Завърза се страшна и отчаяна борба около знамето. Вразитѣ трѣпнѣха отъ ужасъ предъ мисълта, че ще имъ се отнеме честта и името на полка. И съ още по-голѣма ожесточеностъ защищаваха знамето си.

Ето го, то мина въ ржцетѣ на нашитѣ герои.

Около тоя, който го грабна, се струпаха вражитѣ сили и го отнеха.

Нѣколко пѣти знамето минава отъ вражи ржце въ наши.

Дръжката на знамето бѣ счупена. Вразитѣ се мъчеха да го откъснатъ отъ нея и отнесатъ. Сполучиха. Въ тоя сждбоносень мигъ Нисимъ се хвърли съ яростъ, заби ножа въ гърдитѣ на тоя, който го притискаше до гърдитѣ си и съ нечува сила му го отне. Като удавникъ Нисимъ впи прѣститѣ си въ него и го притисна до сърдцето си съ мисълъ да не се раздѣля съ тая хоругва.

Нисимъ загина подъ смъртоноснитѣ удари на вражитѣ ножове.

Той се сгромоляса върху знамето и го покри съ трупа си. Върху Нисима паднаха още нѣколко наши **убити**.

Нашитѣ смѣлчаци се впуснаха и пометоха вражата сила.

Лицата на нашитѣ герои просияха отъ радостъ, погледътъ имъ се разведри и усмивка заигра по устнитѣ имъ.

Когато санитаритѣ прибраха труповетѣ на героитѣ, намѣриха и Нисима падналъ по очи, съ силно вчепкани въ знамето прѣсти.

Началникътъ на дивизията, ведно съ офицеритѣ и войницитѣ, взели участие въ боя, присѣтстваха на едно велико погребение.

Следъ вѣрския обрядъ надъ тленнитѣ Нисимови останки, дивизионния началникъ произнесе едно високородолубно и назидателно слово.

— Юнаци, — обърна се той къмъ войницитѣ, — вие, които бѣхте свидетели на героичния подвигъ на Нисимъ Меворахъ Хаимовъ, вие, които се борихте самоотвержено съ нѣколкократень повече отъ насъ противникъ съ очитѣ си видѣхте, какъ се мре за свободата и величието на България. Вашиятъ

другаръ Нисимъ Меворахъ Хаимовъ днесъ е покойникъ. Иновърецъ, добъръ български гражданинъ и доблестенъ български войникъ, той преданно изпълни войнишката си клетва и дълга си къмъ Земята, която го роди. Той превзе враже знаме, като го запази съ цената на живота си. За тоя неговъ подвигъ, който издигна слабата на българската армия, Негово Величество Царя на България го награждава съ войнишко отличие — кръстъ за храбростъ отъ първа степенъ и го произвежда въ чинъ фелдфебелъ.

При тия думи той приближи до трупа на героя, закачи на гърдитъ му втория кръстъ за храбростъ подъ звуцитъ на народния химнъ и отдаде подобаваща честъ.

— Славни юнаци, отъ васъ нищо повече не се иска, освенъ да изпълните съвѣстно и доблестно дълга си къмъ Царя и Родината, както го изпълни фелдфебеля Нисимъ Меворахъ Хаимовъ, предъ героичния духъ на който да колѣничимъ и кажемъ: Слава на дѣлото му! Вѣчна да е паметта му!

Всички колѣничиха. Музиката засвири погребаленъ маршъ: Тѣлото на героя бѣ спуснато въ гроба, изритъ на височинката, гдето падна достойно и героично.

Нено Пановъ

о. з. капитанъ

Епизодъ отъ междусъюзническата война — 1913 година

Това бѣше на 18 и 19 юний 1913 год.

13 рота отъ 21 Сръдногорски полкъ, чийто командиръ бѣше пишеция е въ първа линия заедно съ други роти отъ полка. Настѣпвахме нашия воененъ обектъ съ огледъ да атакуваме и заедемъ издаденитъ източни позиции на противника разположилъ се на висотитъ при Криволакъ.

Преминахме едно пространство насадено съ макъ и силно обстрелвано отъ противника и се добрахме до дола на рѣчичката, източно отъ позициитъ на противника. Следъ краткъ отдишъ въ прикритието, настѣпихме съ групи и по единично по посоката къмъ позициитъ на противника. Привечерь бѣхме стигнали на около 500 крачки до окопитъ на сърбитъ, но по какви стратегически съображения на по-голѣмото началство, това азъ не можахъ да си обясня, получихме заповѣдъ да отстъпимъ незабелязано съ настѣпването на нощта.

И действително заповѣдта бѣше изпълнена. Незабелязано отъ сърбитъ ние отстъпихме на не повече отъ 1500 метра и задъ едно прикритие прекарахме нощта.

На другата сутринъ рано настѣпихме, атакувахме позициитъ на противника и ги овладѣхме напълно.

Какво бѣше моето очудване, когато предъ позициитъ на сърбитъ при атаката единъ мой войникъ еврейнъ, отъ Станимака (Асеновградъ), който бидейки доста напредъ отъ другаритъ си, не узналъ за заповѣдта на нашето отдѣление останалъ цѣлата нощъ само 400—500 крачки отъ окопитъ на противника и на сутринта при настѣплението, ние го настѣгнахме и заедно съ ротата участвува въ атаката.

За тази проявена храбростъ на войника израелитянинъ, чийто име не си спомнямъ, го представихъ за награда и той бѣ награденъ съ кръстъ за храбростъ.

Моско!

Този Ломски еврейнъ бѣ любимецъ на полка презъ войната. Едва ли има по категорично опровержение отъ него за страхливостта на еврейтѣ. При най-страшнитѣ и силни бомбардировки, при най-тежкитѣ атаки, телефониста Моско е съ сандъчето.

При най-тежкитѣ моменти ген. Колевъ вика:

— Дайте Моско!

Следъ нѣколко секунди Моско е на коня съ сандъчето и не се връща безъ връзката да е установена.

Този „Телефоненъ факиръ“ незнаеше връщане назадъ. При Тараверди, той загубва 3 коня и все пакъ успѣ да възстанови телефонната връзка.

И затова много рѣдко сж ония, които носятъ съ по-го-лѣмо право отъ него орденитѣ си.

— Здравей, Мойсей Яковъ!

Боеенъ другаръ

Коста Заховъ
О. З. полковникъ

Ношна атака на в. Голашъ

Двадесетъ и пети ноемврий 1915 год. е день великъ и светъ, който буди кървави спомени за честно изпълненъ дългъ отъ синоветѣ на рилската покрайнина. Въ този день, 1 а дружина отъ 15 и пех. македонски полкъ, съ цената на своята кръвъ написа една епопея, която ще блѣсти въ вѣковетѣ.

Времето лети съ шеметна бързина и съ своитѣ криле заличва това, което е било днесъ, за да отбележи нѣщо ново въ изгрѣващия день. Казватъ, че нѣма нищо трайно подъ слънцето. Но неоспоримъ фактъ е, че има дѣла и подвизи, които живѣятъ не съ вѣковетѣ, а — съ хилядолѣтията.

Следъ кървавитѣ и жестоки боеве, които 14-и пех. македонски полкъ води цѣли четиридесетъ дни на Чепели-балканъ, срещу една французка дивизия, бѣ наредено сжшиятъ да се оттегли на почивка при село Ново-село (Струмишко). Напуснатитѣ позиции на полка бѣха заети отъ цѣлата 2-а пех. Тракийска дивизия.

Полкътъ се изтегли по дружинно следъ смѣната и се отпрати да заеме опредѣлениотъ мѣста за бивакъ. Въпрѣки даденитѣ голѣми жертви, войницитѣ, които се бѣха сраснали съ дивитѣ скали на Чепели-Балканъ, съ болка на сърцето напуснаха тѣзи свети мѣста, кждето останаха да витаятъ духоветѣ на стотицитѣ свои бойни другари, които съ цената на своята кръвъ чертаяха границитѣ на Велика България.

Следъ доста изнурителенъ маршъ, привечеръ полка се настани на бивака. Не бѣ писано да си отдѣхнатъ героитѣ македонци. Не се мина нито единъ день и тъкмо шо бѣха опънати палаткитѣ, получи се заповѣдъ по 2-а пех. Тракийска дивизия, съ която се заповѣдва: полкътъ немедленно да се отпрати къмъ Чепелишката рѣка, кждето да заеме изходното си положение, понеже на 25-и ноемврий дивизията щѣла да предприеме офанзива. Всички изтрѣпнаха отъ тази заповѣдъ, която дойде изневидѣлица. Въпрѣки изнуреността на македонци, за честта на този славенъ полкъ, нѣма нито единъ,

който да не се преклони на сждбата, която искаше отъ тѣхъ нови усилия нови жертви предъ олтаря на отечеството.

Занизаха се отново дългитѣ дружинни колони. Понеже 1-а дружина бѣ най-изтощена и дала най-голѣми жертви, бѣше ѝ определено да се насочи къмъ Злеповския постъ. Но уви! Сждбата ѝ поднесе нова горчива чаша, която тя стоически поднесе до изтощенитѣ ѝ кървави устни. Понеже единъ цѣлъ ескадронъ не можа да намѣри 3-а дружина отъ полка, която трѣбваше да застане, като резервъ задъ частитѣ отъ 2-а дивизия, които заеха позицията срещу върха Голашъ, заповѣда се на 1-а дружина да направи това. Дружината безропотно тръгна и застана като резервъ на бригадата на полковникъ Козаровъ, чиито полкове бѣха срещу страхотния Голашъ. Бригадниятъ командиръ дойде при дружината, събра всички офицери и съ твърди и заповѣднически гласъ предаде, „че тежката артилерия днесъ водила успѣшенъ бой съ французитѣ и теленитѣ мрежи на в. Голашъ били разрушени Утре 25 и ноемврий цѣлата дивизия щѣла да атакува врага. Налагало се, сжщия день рано сутринята да се извърши нощна атака, за да се направи пробивъ на този връхъ и се облекчатъ действията на съседнитѣ полкове. Нашата първа дружина трѣбвало да заеме още тази нощъ изходното си положение, като съвмѣстно съ една дружина отъ 9-и пех. на Н. Ц. В. Клеметина полкъ, да произведе нощна атака на Голашъ.“

При думата, „Голашъ“ на всички настрѣхнаха коситѣ. Голашъ, това бѣ гробницата на 4-а дружина отъ полка презъ време на четиридесетъ дневни боеве на Чепели Балканъ. На Голашъ, тамъ бѣха останали презъ сжщитѣ боеве духоветѣ на хвърковатия взводъ на офицерския кандидатъ Любенъ Василевъ, който се стопи като лавина предъ бѣснитѣ атаки на цѣла французка дружина, но... тѣ спасиха честта на българското оръжие.

Дружината съ непокосимата твърдостъ и стоицизмъ посрѣщна страшната заповѣдъ. Всички стиснаха жѣби и върнитѣ си дружки пушки и съ твърда войнишка крачка закрачиха къмъ неизвестността.

Тиха есенна нощъ, която съ чернитѣ си като смола криле, бѣше забулила настрѣхналия, като церберъ, Голашъ. Отъ време на време, въздуха бѣ продиранъ отъ разноцаѣтни ракети, които предаваха една дива феерия. Войскаритѣ македонци, тръпнѣха предъ тази гледка и се взираха къмъ „Голашъ“, „Злеповския-постъ“ и „французката висота“, които мълчаха като изтукани. Отъ време на време се отбиваше нѣкой отъ мълчаливата колона и безъ да му се ще, на сила извършваше нѣкоя физиологическа нужда. Началствующитѣ лица се споглеждаха и мълкомъ сподѣляха съ погледитѣ си психологическото състояние, което бѣ обхващало всички. Чу-

вахъ се отмѣренитѣ твърди войнишки стѣпки и подрѣнкването на шанцовия инструментъ. Едва къмъ единадесетъ часа презъ нощта дружината зае изходното си положение, като влѣзе въ контактъ въ лѣво съ една дружина отъ 9-и пех. полкъ.

При невъобразимъ шумъ и суетня, при необичайни вико-
кове, атакующитѣ части почнаха да заематъ определенитѣ си мѣста. Противникътъ мълчеше, но сигурно разбра, че се готви нощна атака. Нека признаемъ качествата на французитѣ, че тѣ знаеха спокойно да дочакатъ противника си на близки разстояния.

Ний отиваме на нощна атака съ вързани очи. Никой отъ нашата дружина не познаваше мѣстността, понеже преди това действахме на други участъци при отбраната на Чепели Балканъ. Знаино е, че една отъ много труднитѣ и рисковани военни операции сж нощнитѣ действия. При последнитѣ се иска частитѣ да сж срещу обектитѣ си много дни преди да се почне операцията. Да изучатъ детайлно мѣстността, подстѣпитѣ, обектитѣ и пр. При този случай нищо подобно не стана.

Къмъ четири часа сутринята на 24-и ноемврий дветѣ дружини заеха мѣстата си и се построиха въ гѣсти подходящи колони за нощна атака. Отъ нашата дружина 1-а и 2-а роти бѣха назначени въ бойна частъ, а моята 3-а и 4-а роти — въ дружинна подрѣжка. Отпредъ дружинитѣ, застанаха въ гѣста патрулна верига. Всички взводни командири сж на мѣстата си. Като направляющъ взводъ отъ ротата ми е този на старшия подофицеръ — *Бохоръ Нисимовъ Йомтоя*. Единъ коравъ и твърдъ евреинъ, който съ своитѣ дѣла опроверга легендата, че евреитѣ сж страхливи и се боятъ отъ смъртта.

Точно въ 4 ч. и 30 м дружинитѣ тръгнаха безшумно, съ твърдото желание — да пометатъ и залѣятъ като лава врагътъ. Последниятъ е буденъ и ни дебне като нѣкой хищникъ. Допустна ни да опремъ до теленитѣ мрежи, даде нѣколко свѣтящи ракети и мигновено ни обсипа съ убийственъ картеченъ, пушеченъ и бомбенъ огънь. Не закѣснѣ да се обади и неговата артилерия, която страхотно издигна огнена преграда задъ насъ. Земята възврѣ. Не се чуваше отдѣленъ вистрелъ, а всичко се сливаше въ единъ страшенъ трѣсъкъ и адски шумъ. Като че ли преизподнята изврѣ отъ дънъ земя и искаше да удави въ своя огънь и кръвъ всичко живо. Стѣписаха се първитѣ колони за моментъ и залѣгнаха предъ неразрушенитѣ телени мрежи. Нѣмаше време за чакане, защото смъртта съ своята си дълга коса откосваше богатата жетва. Героятъ Бохоръ, водачътъ на третия взводъ е на себе си. Той не е смутенъ предъ косата на смъртта. „Напредъ братя! Ура!“ и като разярень лъвъ се хвърли и поведе взвода си презъ труповетѣ на падналитѣ герои, за да срази упорития врагъ. Той съ хората си е вече въ теленитѣ мрежи

и се готви да хвърли бомбата. Но уви! Въ този сублимен момент на проявена свръх храброст и героизъм Бохоръ — славния старши подофицеръ отъ 3 и взводъ на ротата е поваленъ смъртно. Той вече легна като безжизненъ трупъ съ отворена уста, из която гърмовно се бѣ понелъ не победния ни юнашки вѣсъ ура Бохоръ бѣ евреинъ, но той като много други негови събратя възпитани съ идеалитъ на Ботевъ, Левски, Караджата и плеада български светци революционери, пролѣха своята си кръвъ за обединението на българското племе.

„Спи спокойно, славни борецо, и нека твоя духъ стои на стража предъ сградата на Голашъ. Взирај се въ водитѣ на буйния Вардаръ и тихата Струма, за да долавяшъ въздишките на брата робъ, който нека знае, че доше време Крали Марко пакъ да скочи. И вий, сѣнки неземни, герои мжченици, когато видите новитѣ фаланги съ възвисенъ къмъ възбогъ трибагеникъ, затржбете и събудите съ сладкия сънъ войскаритѣ, които съ новъ победенъ маршъ да стигнатъ брѣговетѣ на Егея и Мармара.“
Голашъ! Голашъ! Свещенъ си ти за насъ!

Български военни гробища въ Берлинъ

Яко Мошовъ

Първиятъ евреинъ — войникъ и подофицеръ въ българската войска

На 1 февруарий м. г. напусна земния пѣтъ и се пресели въ небеснитѣ селения нашия добъръ и добродѣтеленъ ломски гражданинъ Яко Мошовъ — баша на търговеца и съгражданина ни Моисей Яковъ. Неговиятъ край на живота мина незабелязанъ за жителитѣ на града ни, защото напоследъкъ той живѣеше въ София и тамъ бѣ погребанъ. Но името на Яко Мошовъ е свързано съ това на българската войска, защото тамъ остави младинитѣ, жизненитѣ си сили и умирайки съ гордостъ за миналото, той отправи чистосърдечно воинишката си благословия къмъ нея.

Роденъ е презъ 1855 год. въ гр. Плѣвнѣ. Веднага следъ освобождението ни, когато започва събирането и формирането на младата ни войска, той въпрѣки младостта му и непълнитѣ му години за войникъ, съ настоятелни молби къмъ първитѣ ни офицери, успѣва да се вреди и постѣпва заедно съ втория наборъ. Службата му като на всѣки добъръ войникъ протича леко. Отличилъ се като съвѣстенъ, добъръ и изпълнителенъ, бива избранъ и постѣпва въ подофицерската команда, която завършва съ успѣхъ, сжщата му дава правото да остане на свѣрхсрочна служба. Взелъ е участие въ сръбско българската война отъ която се връща съ три орлена за храбростъ. Следъ войната продължава службата си въ пехотата — 15 пех. Ломски полкъ, — съ която се раздѣля въ 1910 г. Останалъ да живѣе въ Ломъ, ние често срѣщаме исполинската фигура на стария фелдфебелъ съ добродушно и засмѣно лице. Преди нѣколко години се пресели да живѣе въ София.

Покойниятъ Яко Мошовъ е служилъ 26 години въ българската войска. Дали е билъ добъръ военослужащъ или не, оставаме да кажатъ нашитѣ четци, но трѣбва да подчертаемъ обстоятелството, че е кавалеръ не само на ордени за храбростъ, но ималъ и голѣмото отличие да бѣде ординарецъ на Князь Александъръ Батембергъ.

Отправяйки благодарностъ за заслугитѣ му и сочейки добрия примѣръ като гражданинъ и войникъ ние се прекланяме съ дълбоки почитания предъ гроба му съ воинишкото: Богъ да те прости, стари фелдфебелю!

Моисей

Войната бѣше въ своя разгаръ. Българската армия изправена като колосъ отъ една година насамъ остояваше на македонския фронтъ съ героични усилия предъ напора на съглашенската солунска армия. И знаеха въ Парижъ, Лондонъ и Петроградъ, че само ако ромънската армия бѣде заставена да нападне България въ тилъ, ще се изнесе една победа, ще бѣдагъ открити дверитѣ къмъ Бѣлградъ и презъ Драва и Сава да се нанесѣ единъ решителенъ ударъ върху централнитѣ сили. Затова и натискътъ отъ страна на съглашенieto бѣше твърде силенъ.

Ромънцитѣ бѣха най-после принудени отъ съглашенieto да взематъ участие въ войната, като имъ обещаха голѣма подкрепа въ бойни припаси и нѣколко руски дивизии, а освенъ това на южния фронтъ да почне голѣма съглашенска офанзива. Така и стана. Солунската армия 1916 г. започна настѣплението си и се завързаха епичнитѣ бойове около Битоля и Каймакчаланъ, а върни руски корпуси подъ командата на генералъ Заимковски и една кавалерийска дивизия се готвѣха да минатъ Дунава и се настигнатъ въ предѣлитѣ на Добруджа.

За всички бѣше ясно, че войната между България и Ромъния е неизбежна.

Фелдфебелтъ Моисей, бившъ войникъ отъ 31 п полкъ който бѣше взѣлъ участие въ лютитѣ боеве при Карагачката позиция, за овладѣването на Люле Бургазъ и Бунаръ-Хисаръ 1912 г. реши да напустне Добруджа, кслкото се може по-рано, преди да започнатъ бойнитѣ действия.

И безъ да му мисли много, той рано една сутринъ се снабди съ ромънски шинелъ, шапка, пушка и паласка съ патрони отъ единъ заспѣлъ ромънски войникъ. нѣкъде по пѣтя отъ Силистра за Кочмаръ и пое презъ кокурузищата. Така предрешенъ, дори, движушитѣ се по страничния колоренъ пѣтъ, ромънски войници не му обърнаха внимание.

Той вече бѣше сигуренъ, че ще може да избѣга и нѣма да остане и бѣде заставенъ да влѣзе въ редоветѣ на ромън-

ската армия, или пъкъ задържанъ въ нѣкой концентрационенъ лагерь като заложникъ.

Августовото слънце прижуриаше страшно.

Гладенъ и жаденъ, той не искаше да спрѣ, а все вървѣше напредъ. Избѣгваше селата, прикриваше се и отъ ромънскитѣ войници и жандарми. И колчемъ зърнѣше нѣкой колона войници, сърдцето му трепваше. Отъ селата излизаха върволици селяни конвоирани отъ войници или жандармеи.

Въ неговата душа кипѣше желанието да почне борба съ тѣхъ, но какво можеше да стори самъ съ тая пушка и осемдесетѣхъ патрона, които намѣри въ сумкитѣ и презраменната паласка. Ще убие двама, десетъ, двадесетъ, а и тѣ може още въ началото да го улучатъ и само ще ги озвѣри да избиятъ невиннитѣ.

Съ мжка, отъ своята немощъ, изтри потѣта отъ челото си и пакъ продължи да върви или по скоро да влачи подбититѣ си крака. Обущата му не бѣха пригодени да се движатъ изъ ниви и кокурузища. Но трѣбваше да върви. Време за почивка нѣмаше. Пѣтьомъ откърши царевича почна да смучи зърната, та да утоли жаждата си, но после пъкъ почна да я дѣвче и да пълни празния стомахъ.

Свечери се. Но той не искаше да почива. Сега ношѣта ще му бѣде закрилница и ще може да върви и по пѣтя. Ще може да срѣща и войници. Ромънскиятъ езикъ ще му служи за прикритие. Речено сторено. Той напусна едно кокурузище трѣгна по калатния пѣтъ, или по-скоро по трасираното отъ скоро шосе. Обаче нѣмаше представа кѣде се намира.

Следъ полунощъ, капналъ отъ умора отъ жажда и гладъ, той се присви между шумака на една горичка и заспа. Но не за дълго. Тропотъ отъ коне и трѣсъкъ отъ коли го събуди. Надигна се. Въ сутринния сумракъ се движеха ромънски войски, една пѣхотна дружина, две батареи полска артилерия, и единъ ескадронъ кавалерия. Тѣ бързаха. Моисей искаше да се надигне и трѣгне следъ тѣхъ, защото смѣташе, че пѣтя ще бѣде най-чистъ и безопасенъ, обаче, съ охкане седна. Краката му бѣха разранени. Отъ елегантнитѣ обушѣ не бѣше останало освенъ вардалото и токоветѣ. Събу се и очитѣ му се насълзиха. Бѣше невъзможно да върви босъ, а и друго спасение нѣмаше. Но българскиятъ войникъ предъ нищо не се спира.

Моисей съблѣче палтото си и отъ ржавитѣ си направи калцуни, а отъ предницитѣ обви краката си, обвърза ги съ астаря и пое пѣтя следъ ромънската колона. Той застигна обознитѣ коли и можа да смѣкне отъ последната кола нови ботуши, панталонъ, и една куртка заедно съ раница, къмъ която бѣха прикрепени, а на лѣвия жгълъ висѣше закачена на халката една манерка съ вода. Въ самата раница доста лакомства намѣри. Когато изостана следъ колоната, при-

седна скришомъ задъ едни храсталаци. Щомъ утоли глада и жаждата си, той се облече въ дрехитѣ на ромънски подофицеръ и сигуренъ въ своята безопастность, пое до като е хладина пѣтя, който щѣше да го изведе къмъ българската граница.

До къмъ обѣдъ се влачи, пѣтува осемъ километра за деветъ часа и се принуди да събуе ботушитѣ и да легне край пѣтя. Краката му бѣха подути, разранени, покрити съ пришки и бѣше немислимо да направи крачка напредъ. Но пъкъ трѣбваше. Наскуба дивъ лукъ, рѣзмаза го съ приклада на пушката и наложи краката си и заспа непробуденъ сънь.

При залѣзъ слънце нѣкой го събуди.

Той надигна глава. Надъ него се бѣше навесилъ ромънски санитаръ и го попита:

— Какво ти е!

— Краката ми сж разранени. Не мога да ходя. — Отговори Моисей и посочи наложенитѣ си съ лукъ крака.

Санитарътъ го изгледа продължително и тихо му пошепна на български.

— Моисей, ти бѣгашъ. Ще бѣгаме двама. — обаче като усѣти, че приближиха къмъ него още двама ромънски санитари, той заговори на ромънски: — Така не може да се лежи тукъ. Ето моитѣ другари ще ми помогнатъ да те превържемъ и ще те отнесемъ въ колата. Не можешъ ли да ходишъ?

— Не, — отговори Моисей и чакъ сега позна своя другаръ по оржие, подофицера Стою отъ 31 п. полкъ, съ когото бѣха на войни презъ 1912 и 13 години. — Ако може привържете ме тукъ.

Санитаритѣ набърже извадиха отъ голѣмитѣ си чанти лѣкарства и бинтове и почнаха да чистятъ краката отъ лука. Но той бѣше вече свършилъ своята работа. Ранитѣ и пришкитѣ бѣха се спекли, но все пакъ бѣха болезнени. Намазаха ги съ вазелинъ и ги обинтоваха.

Помогнаха му да стигнатъ спрѣната на сто метра лазаретна кола и го положиха върху леглото а до него се изтегна Стою, като стискаше пълната бѣла ржка на Моисей.

— Ехъ, Моисей, вчера мислихъ за тебъ, а днесъ те виждамъ и то какъ. Отъ къде идешъ?

— Отъ Сребърна. Бѣхъ при Георги на гости. Отвлѣкоха го. Избиха цѣлото село и азъ поехъ пѣтя на югъ.

— Друго спасение нѣма. Ще вървимъ тамъ, па каквото Богъ даде

— Къде сме сега.

— Нѣближаваме Кочмаръ. Тукъ се струпватъ много войски. Войната е вече обявена. Но както виждашъ все иматъ още куражъ.

— А какъ ще се отървемъ? — попита съ скръбъ Моисей.

— Това е най-лесно. Само да оздравятъ краката ти. Много си ги натъртилъ. Но слава Богу, че те видѣхъ. Сега поспи, па ще видимъ.

И наистина, Моисей подъ грижитѣ на своя боенъ другаръ заспа непробуденъ сънь. Кошмарътъ отъ избититѣ въ Сребърна го бѣше напусналъ. Той се чувствуваше сигуренъ въ лазаретната кола на ромънската армия, въ която никой нѣмаше да надникне и да пита защо лежи той въ нея.

Спа почти четиридесетъ и осемъ часа. Събудиха го глухи орждейни тънтежи идващи отъ къмъ Тутраканската крепостъ и отъ къмъ Добричъ

— Стой, какво е това? — попита Моисей още не справилъ се добре.

— Войната вече започна. Българитѣ форсиратъ Тутраканската крепостъ.

— Къде сме?

— При Кочмаръ.

— Ще стоимъ ли тука дълго?

— Не знамъ. Войски пристигатъ и се настаняватъ по позиции. Пристигатъ и руски войски, единъ корпусъ и една кавалерийска дивизия. Положението е много тежко.

— Ще мога ли вече да ходя. Помогни ми да стана. — И Моисей стана. Той бѣше си отпочиналъ, краката не го боляха. Нахрани се съ това що му даде Стою и се почувствува напълно здравъ.

— Сега си легни, па ще видимъ нощесъ какво ще бѣде, ако може, ще те повикамъ да поемемъ пѣтя. Ще гледамъ да пила два коня — пошепна му Стою и се изгуби между колитѣ.

Моисей легна на леглото си въ колата. До него бѣлуваше отъ трѣска ромънски войникъ. Той дълго чака да му се обзиди Стою, обаче, почна да се зазорява и него все го нѣмаше още. Почна да нахлува съмнение въ душата му. Виждаше му се невъзможно да избѣга. Слънцето се показва и огръ неозятната Добружанска равнина. Той слѣзе отъ колата и първия, когото видѣ бѣше до уши усмихналиятъ се Стою.

— Е минаха ли краката, а? — попита го той високо.

— Да, господинъ санитаръ.

— Ха сега, азъ ще те придружа до частъта ти. Ще се качимъ на коне и ще отидемъ до тамъ. Тя е тука на лѣво, около на петъ-шестъ километра.

Струпахъ се нѣколко санитари и му подадоха канче съ чай и малко сирене, поставено въ половинъ хлѣбъ.

— Хайде, господинъ подофицеръ, закуси... па, на добъръ часъ.

Закусиха и заедно съ Стою се качиха на два охранени коня.

— Хей, накъде? — попита приближаващият се воененъ лѣкаръ.

— Ще отведа тоя боленъ до частта му на лѣво и ще видя кжде е нагласена полската болница, та да уредимъ връзката, г-нъ Капитанъ, — отговори бързо Стою, козирувайки.

— Добре, само бързо се върни.

— Слушамъ, г-нъ Капитанъ. — и пришпори коня, а следъ него пое и Моисей.

Следъ като поиздиха на лѣво и се скриха отъ очитѣ на частитѣ, Стою, бързо изви коня право на югъ и поеха пжта презъ ромънскитѣ окопи. Тѣ караха въ галопъ и никой ги не спрѣ да ги попита кжде отиватъ.

Слънцето високо се издигаше, а отъ югъ се чуваше непрекъснатото бумтение на артилерийския двубой, който се водѣше отъ къмъ Тутраканската крепостъ.

Позицията на Ромънската бригада остана задъ тѣхъ, но все още наскачваха на авангардни ромънски части, нѣкжде на нѣкой взводъ, а другаде на цѣла рота или пѣкъ застигаха ромънски конни разѣзди. Отъ единъ разѣздъ узнаха, че български конни части се движили по посока на Кочмаръ.

— По добре не отивайте напредъ.

— Не можемъ, трѣбва да отнесемъ едно съобщение къмъ Сърсаниаръ, Кара Бунаръ, — отговори Стою.

— Жалко, че ще попаднете въ ржцетѣ на българитѣ. Пазете се! — извика единъ отъ ромънскитѣ конници и се раздѣлиха.

Като се видѣха пакъ сами тѣ шибнаха конетѣ и въ пълненъ карьеръ поеха напредъ. Слънцето започна да залѣзва, когато стигнаха въ една гора. Тѣ настаниха конетѣ въ първа падинка, дето намѣриха малко изворче и сами лѣгнаха да си починатъ, до като конетѣ се напасятъ и се отморятъ. Тѣ бѣха цѣли покрити съ пѣна отъ горещината и нѣколко часовото бѣгане.

Артилерийска и картечна стрелба се чуваше въ дѣсно. Дори ритмичната пѣсенъ на картечници се носѣше нѣкжде наблизо. Водѣше се бой.

— Трѣбва да е наблизо сражението? — попита Моисей.

— Тука е поле и може човѣкъ да се измами, често пжти даденъ гърмежъ отъ пушка отъ петъ километра се чува, като да е стъ двеста метра.

— Наблизо е. Ето чувай — и още недоизрѣкълъ край тѣхъ падна снарядъ, избухна и подплаши конетѣ. Тѣ не можаха да разбератъ отъ коя посока дойде снаряда, но ето, че единъ вторъ ги подсѣти, че стрелятъ ромънскитѣ батареи отъ къмъ Кочмаръ.

Не биваше да станатъ тукъ. Бързо отвързаха конетѣ и се качиха. Поеха една пжтека изъ гората, тѣ скоро се надвѣсиха надъ едичъ валогъ, доста въ дѣсно и видѣха, че се на-

миратъ въ тила на една ромънска дружина, която обстрелваше единъ спешенъ български ескадронъ.

Кжде бѣха, тѣ не знаеха. Но щомъ предъ тѣхъ сѣ български войски, огиването при тѣхъ ще бѣде лесно. Стою отправи коня въ дѣсно, като смѣташе, че ще намѣри по-лесно изходъ да се предадатъ на българскитѣ войници. Сърцата имъ тупѣха и отъ радостъ и стъ страхъ. Тѣ вече чувствуваха своето спасение, но все още не бѣха минали линията на ромънското разположение.

Стигнаха въ горния край на валогъ. Тамъ имаше само наблюдатели прикриги между буреняци и тиквени ластуни. Стою смигна на Моисей да преминатъ отъ тамъ въ карьеръ, като забравиха, че сѣ въ ромънско войнишко облѣкло. Въ мигъ тѣ преминаха наблюдателния постъ и силнитѣ коне ги понесоха изъ едно стърнище. По тѣхъ се зачести пушенъ огънь отъ страна на българския спешенъ ескадронъ. Въ дѣсно видѣха коненъ разѣздъ и отправиха конетѣ за тамъ. Моисей се досѣти, та измъкна бѣла кърпа и почна да я размахва надъ главата си. Въ това време около тѣхъ земята почна да ври отъ десеткитѣ снаряди, които идѣха отъ гърлага на ромънскитѣ батареи, разположени на югозападъ отъ Кочмаръ.

Коньтъ на Стою бѣше раненъ въ дѣсната плешка, но пакъ продължаваше да бѣга. Българскитѣ разѣзди, види се, забелязали бѣлата кърпа, спрѣ да стреля сръшу тѣхъ, но опасността не бѣше минала. Тѣ попаднаха въ жаръта на ромънския огънь и трѣбзаше нѣкакво чудо да стане, та да се спасятъ.

Снарядъ избухна предъ коня на Стою и той се сгромоляса заедно съ коня на земята. Моисей помисли, че той е убитъ, смуща коня и полегъ напредъ. Въ момента, когато да прекочи синура, той попадна въ една дупка, дето се бѣха сгушили трима ромънски войници съ единъ подофицеръ. Коньтъ бързо изкочи отъ дупката и побѣгна напредъ. Моисей бѣше се решилъ на всичко. Съ едно бързо движение се сгуши между ромънскитѣ и имъ извика:

— Тичайте, домъкнете санитаря. Той е раненъ.

Дазма отъ войницитѣ залазиха къмъ посоченото мѣсто, обаче, сръшнаха лазящия въ една бразда. Стою и го издърпаха въ дупката.

— Кжде отивате? — попита ги подофицера.

— По работъ. Търсимъ първа дружина отъ 17 полкъ.

— Тѣ не сѣ тукъ... може да сѣ на лѣво... обаче, тамъ напиратъ българитѣ.

— Знамъ, че сѣ въ дѣсно — каза Стою.

— Ще вървимъ — додале Моисей и като смигна на Стою, бързо обезоржжиха чагиримата ромънци и ги подкараха предъ себе си. Нощния сумракъ падаше, когато тѣ на-

ближиха другия синуръ на нивата дето ги чакаха българскитѣ конници отъ разѣзда. спешени и прикрити задъ една могила.

Отъ ромънската батарея долетѣха нѣколко снаряда и едно парче се заби въ дѣсния бутъ на Моисей. Той изохка и падна.

— Братя българи! Тичайте, раниха другаря ми.

Смѣлчацитѣ, български кавалеристи, наскочаха отъ задъ прикритието си и бързо отнесоха Моисей, а Стою караше предъ себе си пленения ромънски патрулъ.

— Кой сте вие? — попита ги началника на разѣзда, напетъ офицерски кандидатъ.

— Бѣгаме отъ ромънцитѣ. Двамата сме подофицери отъ българската армия и сме отъ 31 полкъ, а тия пленихме. — Говорейки, той срѣза панталона на Моисей и започна да превръзва раната му.

До като се смрачи Моисей бѣше пренесенъ върху направената върху две пушки носилка отъ двама кавалеристи.

Щомъ пристигнаха въ шаба на 1-ви коненъ полкъ, тѣ дадоха нужнитѣ сведения за движението на ромънскитѣ войски. Стою бѣше изпратенъ въ шаба на Конната дивизия, а Моисей въ полковия лазаретъ за превръзване. Раната му не бѣше опасна, но все пакъ минаха десетъ дни до като почне да се радва на своето българско войнишко облѣкло, а най-вече на спечеленитѣ победи при Кочмаръ отъ конната дивизия, за победата при Тутраканъ и Добричъ.

Следъ оздравяването си той бѣше зачисленъ като телеграфистъ при менъ, а Стою постъпи като санитаръ въ 8-ми Приморски полкъ.

II.

Пленникътъ Даниелъ

Току що се върнахъ следъ демобилизацията въ София и още не бѣхъ свикналъ съ окупационнитѣ власти, които, мимо Солунското примирие, се разпореждаха въ България, като въ своя колония. Нашитѣ пленници и заложници не бѣха пуснати, но ние бѣхме заставени да освободимъ всички, които се намираха въ насъ, независимо отъ тѣхната народност. Обаче, направи ми впечатление, че срѣщахъ много още руски войници пленници, които не бѣха напуснали страната.

Единъ день, вървейки отъ женския пазаръ по ул. Св. Кирилъ и Методи забелязахъ, че по ул. Ломска откъмъ училището изкочиха французки войници и погнаха единъ руски пленникъ. За мене явно бѣше, че е такъвъ по руската рубашка и фуражката. Той отначало не разбра, че него именно гонятъ, и хукна да бѣга. Щомъ наближи до менъ извикахъ му:

— На дѣсно! Въ градоначалството! — Той наистина бързо кривна и се изкачи по стълбигѣ, последванъ отъ менъ. Французскитѣ войници бѣха спрѣни отъ постовия стражаръ, който съ ржка имъ правѣше знакъ да спратъ по далечъ отъ него, като имъ викаше:

— Сакжнъ да не сте посмѣли, че живи жж ви удеря.

Единъ отъ французитѣ явно ядосанъ и нервиранъ отъ несполуката, викаше като лудъ:

— Трѣбва да ни се предаде войника. Той е апашъ. Ограбиха ни десетъ автомобилни гуми.

Но стражарътъ, здравенякъ католикъ отъ Невата махала изъ Пловдивъ, не му разбираше френския езикъ, а си знаеше своето:

— Живи жж ви удерж, аку припрети ду менъ.

Азъ погледнахъ русняка и му посочихъ французитѣ.

— Лъжатъ! Азъ въ тоя мигъ нѣмамъ нито копейка. Отъ вчера не съмъ гурилъ залъкъ въ устата си. Загриженъ съмъ, родителитѣ ми избѣгали отъ Русия и сега били въ Константинополъ. Азъ на тѣхъ изпратихъ по пътникъ що бѣхъ спестилъ отъ работа.

— Може би, тѣ нѣматъ нужда.

— Ако нѣматъ още по добре — отговори той и при изговарянето на думитѣ съ ег разбрахъ, че той не е руснякъ.

— Вие сте еврейнъ? — попитахъ.

— Да, името ми е Даниелъ Самуиловичъ Муромски.

— Значи едноименници?

— Ако вашето име е като моето, тогава да.

Нашиятъ разговоръ бѣше прекъснатъ отъ Градоначалника Стефановъ, който повика Муромски и почти още отъ вратата го запита, какво е открадналъ отъ французитѣ.

Азъ се намѣсихъ. Бѣхме добри приятели съ Стефановъ и му обяснихъ, че съвсемъ невинно го гонятъ. Все така той разпита Муромски и узнахъ, че той билъ плененъ отъ кавалерийския разѣздъ на Подпоручикъ Кушевъ, нѣкъде къмъ с. Сарай и че билъ раненъ и следъ като лежалъ въ Добричката военна болница изпратили го на специално лѣчение въ София. После билъ на работа, дето се указвало нужда, ту при българи, ту при евреи търговци. Живѣлъ добре, но следъ демобилизацията, а най-вече следъ окупацията, работа по мъчно се намирала, но не оставалъ гладенъ и нѣмало нужда да краде, защото ималъ малко спестени пари, които изпратилъ на родителитѣ си.

Силно впечатление ми направиха думитѣ му изказани като благодарностъ, къмъ Градоначалника, че го пуца на свобода и че ще му намѣри нѣкъде работа.

— Благодаря ви, господинъ градоначалникъ. Азъ нѣмамъ езикъ да ви изкажа накупѣлитѣ въ душата ми чувства, не само къмъ васъ, а и къмъ цѣлия български народъ, който

се отнася по човѣшки съ всички човѣшки сжщества. Видѣхъ и почувствувахъ, колко е добъръ българскиятъ народъ, който не се интересува отъ народността и въроизповѣданието ми. Макаръ и пленникъ прие ме добре, па ми даде възможностъ и да живѣя. Отначало мислѣхъ, че ме смѣтатъ за руснякъ, обаче, когато видѣхъ, че властитѣ знаяха моя еврейски произходъ, тѣ ме оставиха да взема участие на нашата пасха и крайно бѣхъ изненаданъ, когато видѣхъ въ Синагогата пленници отъ почти всички армии, врагове на българския народъ. Тукъ имаше евреи изъ Сърбия, Англия, Франция, Ромъния и Гърция и нито единъ не се оплака, а всички се радваха, че сж попаднали въ пленъ при истински хора. И едва въ тоя мигъ разбрахъ защо моитѣ сънародници евреи сж толкова силно привързани къмъ България, и защо помагатъ въ войната съ толкова голѣмо желание дори до самопожертвование.

Щастливи сж моитѣ сънародници, че живѣятъ между българския народъ. Ако не е тая проклета сждба, която е прокудила родителитѣ ми отъ Русия, азъ бихъ останалъ да живѣя тукъ и всецѣло да отдамъ своитѣ сили — да служа на българския народъ. Но кждето и да бжда, въ добро положение или умиращъ отъ гладъ, азъ винаги ще се моля на Бога да бди надъ България и българския народъ, който остава, най-хуманния и най-добрия между европейскитѣ народи. А това говори, че тоя народъ е ималъ свое минало, има отзивчива душа, умѣе да страда и да е прѣкосилитѣ му, когато е нужно да се защишава отъ своитѣ врагове, и да бжде неустрашимъ въ време на боя. Гордѣя се, че и моитѣ сънародници иматъ окичени гърдитѣ съ Гергьовски кръстове, наравно съ българитѣ и че и тѣ сж изпълнили своя граждански дългъ къмъ земята, въ която сж се родили и сж получили благословението на общия единенъ Богъ, който закриля и моля го да закриля винаги и всѣкога България.

И като козирува напусна Градоначалството съ единъ стражаръ, който го отведе до единъ познатъ търговецъ на Градоначалника, за да го приематъ на работа.

Единъ януарски день, качихъ се на влака и поехъ пътъ за Пловдивъ. Въ купето бѣше се свилъ, при малко куфарче, прилично облѣченъ господинъ. Въ него познахъ моя съименикъ Даниелъ Самуиловичъ — пленникътъ.

— На кжде, Муромски?

— Ахъ, извинете ме, не ви познахъ. Отивамъ за Цариградъ. Родителитѣ ме чакатъ, та да отпътуваме при нашия чичо въ Англия, който вече знае нашето тежко положение и иска да ни прибере при себе си. . . Той загубилъ и двамата си сина въ войната срещу нѣмцитѣ. . .

Това ще бжде добра утѣха за него.

— Да. . . жалко, че ние прокуденитѣ ще трѣбва да го утѣшаваме. . . — и сълзи потекоха отъ очитѣ му. Като по-

спрѣ малко за да преглътне скръбта си, той ме погледна и продължи: — искахъ много да остана въ България. Азъ се влюбихъ въ нея. Макаръ и пленникъ, азъ изживѣхъ тукъ най-хубавитѣ мигове отъ моя животъ. Бѣхъ гладенъ, нахраниха ме, бѣхъ голъ, облѣкохъ ме. Бѣхъ самъ и скърбѣхъ по своя домъ — утѣшиха ме. И българи и евреи еднакво гостоприемни ми даваха своята подкрепа. Но баща ми е вече грохналъ. Той винаги бѣше противъ потисничеството и противъ бруталнитѣ срѣдства за защита на идеитѣ. Тамъ дето чрезъ умразата и върху нея се гради единството на държавата, не може да се живѣе спокойно. Друго е въ България. . . и затова искахъ да живѣя между българитѣ. Тѣ носятъ въ душитѣ си челолюбие и недостижимия идеалъ на опростено съвършенство — миръ и обичъ, следъ боя и къмъ враговетѣ. Нивга нѣма да забравя размаханата сабя на кавалериста що ме плени. Той бързаше и сѣчеше тия, които стреляха въ него. Видѣхъ безисходното си положение, хвърлихъ пушката и сабята увисна въ спуснатата ржка и върху попуканитѣ му устни се появи широка усмивка и като да бѣхме стари приятели ми подвикна: — „Здравей, братушка“. И не можехъ да не му отговоря на поздрава съ закърмената още отъ детинство фраза: — „Здраве ви желая ваше благородие.“ Но въ устата ми, тоя пътъ, тая фраза имаше смисълъ. Наистина войникътъ — простиятъ войникъ имаше вродено и чисто благородство, което рѣдко се срѣща въ дѣлата на самитѣ благородници. За благодарностъ дето ме остави живъ азъ му подарихъ часовника си. Той отказа: — Имамъ си. Ти го пази — пленникъ си, ще ти трѣбва!

И така, въ разговоръ, стигнахме до Пловдивъ. Азъ се простихъ съ моя съименикъ, предъ бюфета на гарата. Пожелахъ му добъръ часъ и да не забравя България.

— Не, никога нѣма да я забравя, никога нѣма да дигна ржка върху нея — и дигната за клетва ржка бавно се спусна върху очитѣ, за да изтрие сълзитѣ, които бѣха бликнали отъ мжката, че се раздѣля съ моята скъпа Родина.

— Богъ да те закриля, тебъ и твоитѣ.

— Здраве ви желая, ваше високо благородие — твърдо изрече Даниелъ и като да бѣше все още войникъ, обърна се кржгомъ и се качи въ вагона.

о. з. подполк. Ал. Т.

Чипрутъ

Чипрутъ Азаря отъ гр. Карнобатъ е известенъ и прочутъ амбулантенъ търговецъ.

Въ неговиятъ „магазинъ безъ дуканя“ ще намѣрите едновременно ефтина и финна стока, разбира се, „оказионъ“ и винаги съ съвършено неузнаваеми дефекти.

По пазарища и панаири, които Чипрутъ не пропуска и най-редовно посещава съ свсята „най-подбрана и конкурираща стока“, само неговата подвижна сергия най-вече привлича око и мюшери, изискано и съ вкусъ подредена.

Всевъзможнитѣ най-разнообразни и разнообразни макари, чилета, дантели, кордели, чорапи, килоти, жартieri, сутиени, комбинизони и пр. и пр. за деца, моми, булки, баби, т. е. за млади и стари, сж така хармонично сложени, тъй естетично наредени, че сами по себе си се изтъкватъ на показъ, привличатъ погледа като магнитъ, непринудено подмамватъ окото и нѣкакъ си настойчиво се самопредлагатъ и те подканватъ наложително да си изберешъ и купишъ, безъ специална усна или писмена реклама.

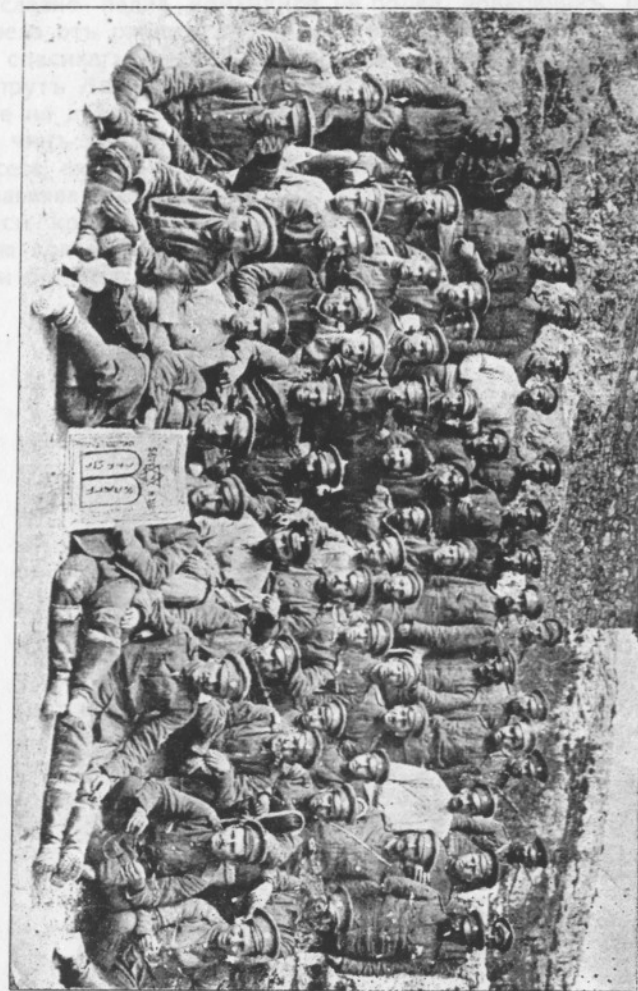
Типиченъ синъ на Израила, Чипрутъ Азаря е всецѣло отдаденъ на „алъшъ-вериша“ и „гешефта“, отъ които се препитава.

Като личностъ той е скромненъ и тихъ, безобиденъ и трудолюбивъ, съвършено безпретенциозенъ, човѣкъ на своето всѣкидневие.

И никой не подозира, че този посивѣлъ, възстаръ човѣчецъ, преждевременно прегърбенъ отъ многото работа, вѣчно стоящъ задъ своята сергия като неинъ живъ придадѣкъ, има бойно минало, свѣтла история, че е изпълнилъ блѣстящо своя граждански дългъ като войскаринъ по браннитѣ полета въ епичнитѣ борби за обединението на цѣлокупния български народъ, че е билъ вихъръ, що всичко помита отъ преди си и за бойно отличие, за проявено себеотрицание, благодарното Отечество го е наградило съ орденъ за храбростъ за примѣръ и назидание на градушитѣ поколения.

Чипрутъ Азаря е „еврейчето“ отъ така назованитѣ „мус-

Празднуване на Рошъ-Ашана (Нова Година)
въ с. Хума — Гевгелийско презъ 1916 год.

кетари“ на подпоручикъ Стефановъ, командиръ на 9-та рота отъ 5 и пех. Дунавски полкъ, които на 8 ноемврий 1912 година въ голѣмото сражение при Бунаръ-Хисаръ, когато полка се преполови въ неравенъ бой съ врага, десетъ срещу единъ, до рѣка Пурали, въ лашчината надъ колибитъ, точно тамъ кждето славно падна командира на полка, полковникъ Петровъ, поеха отъ ржцето му знамето на полка и го спасиха, а съ него спасиха и честъта на майка България.

Чипрутъ Азаря взе живо участие и въ Голѣмата война, кждето е на два пжти раняванъ и за бойно отличие произведенъ въ чинъ мл. подофицеръ.

И сега, ако на родината се наложи трета война, Чирпутъ Азаря заявява най-решително и недвусмислено, че въпрѣки бѣлитъ си коси и напреднали години, съ готовность ще се отзове на повелята на Царя и ще си вземе мѣстото въ окопитъ или бойнитъ вериги.

Тържественото погребение на коститѣ на починалитѣ въ островъ Корсика деветъ български офицери между които и тѣзи на Леонъ Басанъ

На 28 августъ 1936 год. извърши се полагането въ общата костница, коститѣ иа починалитѣ въ островъ Корсика деветъ български офицери, пленници отъ голѣмата война, между които и тѣзи на нашия сънародникъ Леонъ Басанъ. Много военни лица, начело съ военния министъръ генералъ Луковъ, части отъ запасни офицери, подофицери, участвувалитѣ въ войнитѣ български евреи и други организации и хиляденъ народъ посрѣшнаха на софийската гара останкитѣ на починалитѣ. Следъ кратка заупокойна молитва отъ седемъ християнски свещеници, и петъ наши свещеници начело съ софийския равинъ Дръ Хананелъ, и следъ една кратка прочувствена речъ отъ французския воененъ аташе, се образува едно многохилядно тържествено траурно шествие подъ звучитѣ на нѣколко военни музики.

Шествието се е движило по ул. Мария Луиза. При пресѣчката съ ул. Екзархъ Иосифъ, ковчега съ коститѣ на Леонъ Басанъ, носенъ отъ четримъ души еврей-бойци и последванъ отъ еврейското духовенство, преставители на Консисторията и еврейскитѣ общини въ София и еврейското гражданство, се отправи къмъ Централната синагога, кждето, въ присѣстствието на много действуващи офицери, запасни такива, опълченци, гости — не евреи и извънредно много народъ, се извърши опѣлото на починалия Басанъ.

Въ синагогата държа прочувствено слово равина Дръ Хананелъ, а запасния полковникъ А. Таджеръ, въ една кратка

речъ изтъкна патриотическото чувство и предаността къмъ родината — България на еврейското население въ страната, което рамо до рамо съ своитѣ съотечественици българи, безъ огледъ на вѣрски и народностни различия, отстояваха храбро и умираха за националнитѣ идеали на българския народъ.

Презъ това време въ църквата Св. Недѣля се извърши опѣлото на другитѣ осемъ български офицери.

На жгѣла ул. Търговска и Бул. Дондуковъ стана ново присѣдиняване на ковчега съ коститѣ на Леонъ Басанъ и спелващата ги процесия къмъ общата такава, която минавайки по Бул. Дондуковъ и Раковски, късно на обѣдъ стигна военнитѣ гробища, кждето подъ оржейни залпове и нова молитва отъ християнскитѣ и наши свещеници, коститѣ бѣха положени въ общата братска мгила.

Гробищата въ гр. Кортѣ Корсика, кждето сж били погребани починалитѣ деветъ български офицери-пленници.

Ат. П. Маджаровъ
свещеноикономъ

Продавачътъ на фъстъци Бохоръ

Бохоръ живѣше въ малкия провинциаленъ градъ, нѣгде въ източна България, и щастливо минаваше днитѣ си срѣдъ своето многочисленно семейство и съ невинното си занаятие: *фъстъкчилъкъ*.

Въ дълбочка тенекиена табла слагаше, въ едното отдѣление, добре изпеченъ и препърленъ *фъстъкъ*, а въ другото — причервени тиквени *семки*.

Градчето имаше и ж. п. станция и всегашниятъ ѝ посетителъ, на обѣдъ и вечеръ, за всѣки пѣтнически влакъ, бѣше Бохоръ съ своитѣ семки и фъстъци.

Ходи той между пѣстрата публика и тихичко извиква: „*Семки, фъстъкъ*!“ Всички го познаватъ. Той е любезенъ, учтивъ, услужливъ. И мнозина сж ония, които си купуватъ отъ лакомствата на Бохора.

И доволенъ бѣше Бохоръ. Слава на Бога, препитаваше той семейството си. Ходѣше изъ града, по бирариитѣ, лѣтнитѣ градини и на станцията, и продаваше своитѣ семки и фъстъци.

Така го завари мобилизацията въ 1915 година.

* * *

Както всички добри български граждани, и Бохоръ трѣбваше да се яви въ казармата.

Остави Бохоръ таблата съ семкитѣ и фъстъцитѣ, облѣче празничнитѣ си дрехи и се приготви за заминаване.

На станцията, гдето досега Бохоръ идваше само като продавачъ, имаше шумъ и врѣва голѣма. Заминаваха запасни за частитѣ си.

Ето го и Бохоръ! Той не е вече фъстъкчия, а запасенъ войникъ на Н. Величество.

Започнаха сбогуванията: влакътъ се зададе. Бохоръ прегърна съпругата и детето си и ги цѣлуна.

— Сбогомъ!

— Живъ — здравъ да се върнешъ! Бохоръ силно се развълнува. Не може да преглътне сълзитѣ си и тѣ покапаха отъ очитѣ му . . .

Седна въ вагона. Мислитѣ му бѣха объркани. Тжгата му бѣше голѣма.

— Сбогомъ, роденъ край! Богъ знае, дали ще те видя пакъ! . . .

* * *

Стигна Бохоръ въ гарнизонния градъ. Шумъ, глъчка, възторгъ, сълзи, смѣхове. . .

На втория день облѣкоха Бохоръ въ стегнати войнишки дрехи. Стана той спретнатъ войникъ. Самочувството му се повдигна. Сѣкашъ униформата го направи по смѣлъ.

Но, ето че дойде многоочакваниятъ день, и Бохоровиятъ полкъ тръгна за бойното поле. Войната биде обявена.

* * *

Тукъ азъ не ще се спирамъ върху цѣлата бойна дейностъ на моя добъръ съгражданинъ *Бохоръ фъстъкчията*, а искамъ да поразкажа нѣщо за неговия подвигъ презъ време на единъ лютъ бой — боятъ при *Балтаджеци* (въ северна Добруджа).

Нашитѣ се бѣха укрепили здраво на линията „*Аллахъ-баиръ*“ — най-тѣсното мѣсто между Дунава и морето.

Конната ни дивизия, начело съ генералъ Колевъ — легендарниятъ, бѣше напредъ, въ *руситѣ*, и назначението ѝ бѣше: да отстѣпва *лукаво*, за да докара полека-лека неприятеля предъ нашата изгодна, въ всѣко отношение, позиция.

И наистина, отъ прѣсно заловени пленници се узна, че руситѣ се готвятъ да нападнатъ на 30 ноемврий.

* * *

Дойде и този день. Още отъ 8 часа, руската артилерия начена рѣдка стрелба, която, колкото минути минаваха, се очестяваше, докле най-после се превърна въ *ураганъ*. Нашитѣ, които разбраха, че това е то *страшното*, което очакваха, отпушиха сжщо гърлата на нашитѣ топове и започна една страшна пѣсенъ — симфонията на войната.

Бохоръ, заедно съ другаритѣ си, бѣше въ окопа и стоеше на щрекъ: чакаше заповѣдъ за настѣпление.

Тѣ не бѣше изплашенъ. Не знамъ защо, той се не боеше. Бохоръ, който, като му покажеха (нѣкои зевзеци отъ тѣхния градъ) *мишки или жаби*, бѣгаше като лудъ, съ рискъ да изсипе фъстъцитѣ, сега стои здраво на нозетѣ си; никакъвъ мускулъ му не трепва и се не бои отъ смъртъта, готовъ да полети като лѣвъ, щомъ му заповѣдатъ това.

Ето, срѣдъ урагания огънь, който залива нашитѣ окопи, се появиха първитѣ руски вериги идваха да пресѣкътъ теленитѣ ни мрежи и да нахълтатъ въ окопитѣ ни.

Отъ цѣлата наша линия се открива пушечна и картечна стрелба.

Бохоръ е въ възторгъ. Той е опияненъ... Не се стърпява, изправя се въ окопа и гледа напредъ. Вижда какъ рѣдѣятъ редицитѣ на неприятеля... Да но на 20 метра следъ първата верига той вижда, че настъпва нова вражеска вълна, а следъ нея — трета и четвърта...

* * *

Предъ самия окопъ на Бохоровата рота се намира могила, гола и невысока. По нея руситѣ набързо се окопали. Окоето на Бохора е все въ тая могила. Колко му се ще, пламналъ отъ жажда да прогони врага, да се отзове нѣкакъ на тая могила и да изненада защитниците ѝ!...

И, докато той стреля и съобразява това, ето че предъ него изпъкна единъ руски *танкъ*.

Танкътъ като страшенъ ваякъ, който отъ нищо се не бои, приближава все повече и повече до нашата телена мрежа и, въпреки на Бохоровата и на другаритѣ му стрелба, като стигна до мрежата, сбърна се съ задницата къмъ нашитѣ и, съ дветѣ си голѣми куки, закачи и повлѣче цѣлия поясъ телена мрежа, и по този начинъ, отвори път на рускигѣ пълчища.

И ето, Бохоръ и другаритѣ му видѣха, че отсреща, на могилата, се готвятъ да се нахвърлятъ въ откритата верига.

Въ този критически мигъ, фѣстъкчията Бохоръ, който не можеше хладнокрѣвно да пипне не, ами да погледне, *жаба* или *мишка* — толкова бѣше страхливъ, — сега, спомняйки си за своето семейство и за България, въ която се е родилъ и въ която изкарваше сладкия залъкъ за себе си и за своитѣ, неочаквано безъ, той да разбере какъ, обхвана го такова мъжество, че той скочи, грабна пушката съ натъкнатия ножъ, викна отъ все гърло: „*Напредъ*“! и се втурна като вихрь къмъ могилата.

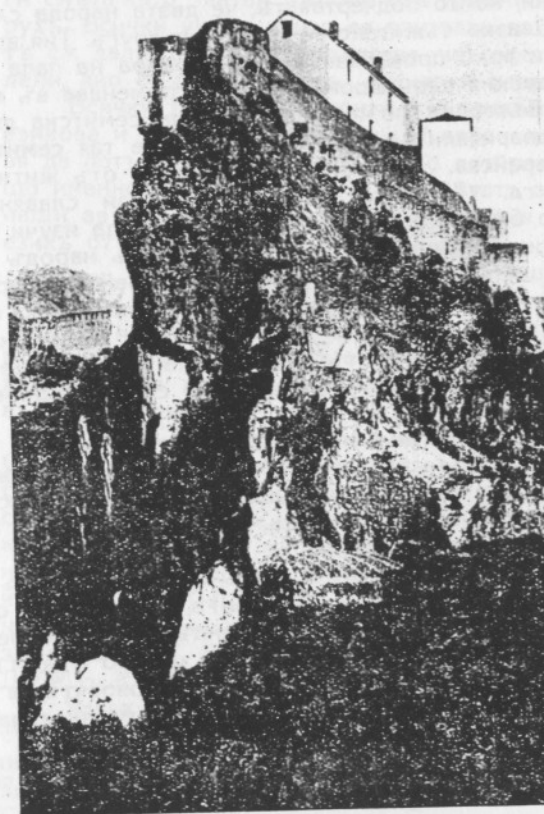
Другаритѣ му, изненадани отъ това, но заразени отъ храбростта му, го последваха вкупомъ. За щастие, отъ могилата никой не ги забеляза, защото бѣ падналъ единъ снарядъ, който вдигна много прѣстъ, и прѣсна доста димъ, така че нищо не се виждаше.

Възползуванъ отъ това прикритие, Бохоръ и другаритѣ му отъ отдѣлението стигнаха до могилата. Окураженъ отъ това, Бохоръ зарева съ още по-силенъ гласъ: „*Напредъ*“! Засили се той като халъ, стигна до руския окопъ, прескочи го, обърна се, насочи ножа къмъ защитниците, които стяха свити въ окопа, и съ нечовѣшки гласъ викна: „*Предайте се*“! Въ това време дойдоха и другаритѣ на Бохоръ, насочиха и тѣ пушките и повториха думитѣ на фѣстъкчията. Ди-

мътъ се вдигна, руситѣ, изненадани, видѣха критичното си положение. Сложиха оржжието си и единъ по единъ излѣзоха изъ окопа и се предадоха.

Така, прочее, фѣстъкчията Бохоръ плени, заедно съ другаритѣ си отъ отдѣлението, цѣла една руска рота, ведно съ ротния командиръ.

Затова днесъ, на Гьорговъ день и други голѣми дни, Бохоръ, носейки таблата съ фѣстъцитѣ, носи на гърдитѣ си съ гордостъ и *златенъ войнишки кръстъ* — орденъ за храбростъ I степенъ.

Крепостта на Корте-Корсика, където сж били заточени български офицери-пленници.

БЪЛГАРИ И ЕВРЕИ

I.

СЪЖИТЕЛСТВОТО НА ДВАТА НАРОДА ПРЕЗ
ВЪКОВЕТЕ.

Встъпление.

Между българи и евреи е имало още в древността културни връзки, които подчертават, че двата народа сж си влияли чрез близко съжителство един на друг. Тия връзки най-близко и ярко проличават от отговора на папа Николай до българския цар Борис, който споменава в писмото си, че в България, по него време, имало семитска литература. Но предварително нека подчертаем, че тая семитска литература е еврейска. За това имаме сведение от житието на св. Кирил, гл. VIII., дето се казва, че този славянски апостол, който бил при хазариге, се отдал да изучи еврейската граматика, защото хазариге, родствени народ на българиге, официално сж си служили с еврейска писменост и език, понеже били управлявани известно време от еврейска династия. Езикът на българиге при Донволжска България, втората половина от Кубратовата държава, която се простирала, от р. Тиса до Урал, бил сжщо подобен на Хазарския.¹⁾

Като съседи допустимо е и тѣ да сж си служили с еврейската писменост и език, тъй като по онова време между европейскитѣ народи широко били застъпени само латинската, гръцката и семитската писменост, понеже знаковете били опростени и лесно се заучвали.

Че действително се е употребявал семитския език и писменост т. е. еврейския от българиге, явствува и от именника на българскитѣ царе, който е бил писан според г. Минчо Димитров²⁾ на еврейски език, защото нѣкои думи, които не сж били преведени на славянски, говорят да се разбира това. Въ самия именник изброяването на лицата,

¹⁾ Проф. Шишманов: Критически преглед на въпроса за произхода на българиге С. Н. У. кн. XVI, стр. 529.

²⁾ М. Димитров. — Златните сждове от гробницата на цар Аспарух стр. 162.

които управлявали българското княжество отатък рѣката Дунав сж събирателни думи, които се превеждат от семитскитѣ езици. Първият цар, който управлявал от другата страна на Дунава е бил Авитохол, който живѣл 300 години. Тая дума е от Авит—баща, основател — Охол — сж значение за род, селище, дом, жилище. — Основателитѣ на рода Така сжщо и Ирник, който управлявал 150 години е събирателно „Крепкитѣ мъже“. А въ думата „вихтунъ“ ние виждаме, еврейската дума женитба и затова българскитѣ цар Кормисох „измѣни родъ Доулов рекше вихтунъ“ — чрез женидба.

Освен при тоя случай еврейскитѣ език е бил употребен при надписитѣ върху намѣренитѣ около Наги Санъ-Миклош — въ Унгария, златни сждове, които г. М. Димитров за първи път разчита най-приемливо и критически и ги смѣта като златни сждове от гробницата на Цар Аспарух. Всички учени, които се опитваха да разчетат надписитѣ сж дали пълни доказателства, че текстовете сж най-смислени, ако се разчитат с езика на еврейската писменост.

Всички тия случаи, които се явяват като установена езикова и писмена връзка между евреи и българи ни застава да потърсим от кога именно датира тия връзки и защо именно българиге, които се смѣтат от всички чужди и наши автори за пришълци от Монголия, ще употребяват език от еврейската симитска група.

Хуни и българи

Какъв народ сж българиге? На тоя въпрос историята ни отговаря: — *Българиге сж хуни*. От къде идат хунитѣ? От къде Китай ли или от Мала-Азия? И на тия въпроси отговаряме: тѣ идат от Мала-Азия.

В тѣй наречения Бихтунски надпис разчетен от Съръ Х Равилсон, персийскитѣ цар Дарий изброява областитѣ (сатрапиитѣ) над които той е царувал, споменава между севернитѣ: Сапарта, Иуна, Армения и Кападокия. Хазарскитѣ ханъ Иосифъ въ писмото си до рави Хаздея въ Испания, нарича българиге сж названието УННТР, което има значение — УН-СЛЪНЦЕ; НТР — оброкъ, посвещение или народъ посветен на слънцето. Сжщото значение имат названията УНГ-АРЪ, БЛГ-АР, УТИ-ГУРЪ, УНИ-ГОН-ДУРЪ, КУТР-ГУРЪ и пр.

Явява се от това, че сатрапията Иуна е била населена сж Унитѣ българи, които били наричани от нѣкои историци Пафлагони. А такъв народ Пафлагони сж се наричали дори до 1572 г. българиге, които пред Полския историкъ Стрийковски¹⁾, който посетил България, споменавали нѣко-

¹⁾ Хроника полска, 1572 г.

гашното си отечество Пфлагония. А ние знаем, че Пафлагония е страната на тракитѣ — Троянци и др. тѣхни сънародници въ Мала Азия, отъ тамъ и твърдението на папа Инокентий III, въ писмото си до българския царь Калсянъ и патриарха български, за съществуващи племенни връзки между древнитѣ българи и римляни. Папа Инокенти твърди това, защото, по същото време все сж знаели, че изселенитѣ племена отъ Агеноръ и Еней, както и отъ Приямовиятъ синъ Елимъ въ Италия, Сицилия и Македония сж все едни и сжи народи, както твърди и Тукидитъ (2, 99)

Освенъ това нашиятъ проф. Златарски¹⁾ изброява по Зехари Ритори 13 хунски племена между които: Савиръ, Бургаръ (Bulgar) и въ Савиръ трѣбва да виждаме Сабири и Сабеири. Това хунско племе е живѣло въ сатрапията Сапарда—Сефарадъ — Сефарда, която се споменува отъ пророкъ Авдия ст. 20 — „И запленилитѣ ерусалимци, които сж въ Сефарадъ“, Пленници сж евреи, взети отъ Асирийцитѣ, за които свещенослужителътъ Ездра (8, 17) изпратилъ свещеници, да ги доведатъ отъ Касфия — Каспия. Сегашната планина Кавказъ тогава се наричала Казафъ — Касапъ. Та следва отъ това, че сатрапията Сефарадъ се е намирала къмъ Кемерийския Босфоръ — Керчь. самата дума Босфоръ значи „Краенъ предѣлъ“.

Стефанъ Византийски бележи, че племето Савири, Сабериесъ²⁾, обитовало сърдцето на Понтике, т. е. заемало е югоизточната частъ на Черно Море, значи въ сатрапията Сапарда е спадала Иберия — Иверия, Геаргия, за която страна имаме свидетелство, че е била населена съ хети, народъ, който е населявалъ Мала-Азия преди подема на халдеи и после на евреи.

Хетитѣ или куманитѣ имали най-голѣмата си държавна мощъ презъ XIV—XII в. пр. Христа, когато коницата имъ³⁾ се ширела отъ Кавказъ до Египетъ. Около 1340 г. пр. хр., асирийскиятъ царь Ададъ Нирари имъ отнелъ областта Субарта, населявана отъ хунското племе Субари (Сапарда и сабири). По-късно, 1100 г. пр. хр., Тиглатпилисаръ ни е оставилъ единъ надписъ за своето царуване, като въ колона II редъ 89 пише:

„Субари, непокорнитѣ, бунтовчици нѣ, азъ покорихъ... 4000 пленика заведехъ въ Каска и Урума въ земята на Хетитѣ непокорнитѣ, които уповавайки се на силата си, бѣха заели нѣкой градове въ Субарта, която по-рано бѣше под-

¹⁾ История на българската държава, т. I, стр. 35.

²⁾ М. Димитровъ, „Златнитѣ сждове отъ гробницата на Царъ Аспарухъ“, стр. 64.

³⁾ Египетската армия се снабдявала съ прочутитѣ коне Ибри, ибари-бързаци, отглеждани въ Кападокия — отъ Херигъ — Хуни — Кумани.

чинена на моя богъ Асуръ. Тѣ видѣха моята сила презъ земята на Субари. Величието на моята сила ги слиса.“

Отъ тоя надписъ узнаваме главно, че хунитѣ Сабири, сродни съ хунитѣ българи, къмъ XIV в. пр. хр. сж били откъснати отъ Отечеството имъ и после били освободени отъ Хетитѣ и приѣдинени къмъ общото имъ Отечество, а презъ XI в. пр. хр. Тиглатпилисаръ отново ги поробва.

Интересно е, че въ книга I на Лѣтовницитѣ, (гл. 18,1 и 8) отъ Библията се споменава, че Давидъ като воювалъ съ фелистимленитѣ завзелъ царството Гетъ (Хетъ) съ селата му и стъ Хунъ (Унъ) градоветѣ, върху които царувалъ Адодизера хунскиятъ царь, а Адодизеръ билъ Совски царь. Само върху една страница на библията за единъ и сжи народъ имаме нѣколко племенни названия и това е което до сега не е било разбрано отъ историка и той да насочи по правъ пѣтъ за търсене произхода на българитѣ въ Мала Азия. Напримѣръ, градоветѣ на Хунъ или градоветѣ на филистимленитѣ се назоваватъ градове на Гетъ. — (Лѣтовници гл. 20, 5) Голиятъ филистимленина се нарича и Голиятъ гетца.

Обаче тия хетски народи, които населявали земята, въ която се настанили езрейтѣ, дошли отъ Египетъ, се наричали още и Амеликити, съ които подягъ непрекъснати войни. Два чакъ при Саула (1080—1040 г. пр. хр.) и после при Самуила, претърпяватъ поражение чрезъ което настава едно макаръ и бурно, но съвмѣстно живѣне, като старата хетска хунска култура се възприема отъ евреитѣ, дори става едно търпимо и всеобщо влияние на езицитѣ единъ надъ другъ.

Амаликитѣ, споредъ Абулфеда, както ни той свидетелствува, биле потомци на Лидъ—Людъ по библията, така твърдѣли и всички арабски историчи. Споредъ Херододъ (7, 74) Лидитѣ били отдѣлили отъ себе си единъ колонизаторски дѣлъ отъ Мизи, които като отборъ дѣмочадия отъ Лидийци, били изпратени да заселятъ Европа. Това ни потвърждава и Стробонъ 12, 8, 3, като ни цитира Лидийскиятъ—Амаликитскиятъ — Хунскиятъ. — гетскиятъ — хетскиятъ историкъ Ксантъ.

Сжитѣ Амеликити — Лиди споредъ Херододъ (1, 7) били наричани отъ Хомера-Меони, а еврейскиятъ историкъ Иосифъ (11, 6, 5) па и библията ги назоваватъ още Агаги и Македонци¹⁾. Хетитѣ — Амалекити заемали западнитѣ покрайнини на Мала Азия дори до Египетъ и се смѣтали за *най-великия между народитѣ*. Въ библията²⁾ Валаамъ Веоровъ казва: *Амаликъ е началото на народитѣ*, а това значи че Хетитѣ — Хунитѣ Амалики сж предтечитѣ на човѣчския родъ.

¹⁾ Естеръ 3, 1.

²⁾ Числа: 24, 20

Около 1300 год. пр. хр., когато царътъ на хетитъ и Рамзесъ II подписватъ съюзния договоръ за ненападение, границитъ между египетянитъ и хетитъ минавали презъ Палестиня, където още не е имало евреи, а това ни подсказва, че частъ отъ Лидитъ—Амалики сж спадали въ предѣлитъ на Египетската държава, а северната частъ въ Хетската.

Къмъ коя раса принадлежатъ Амаликитъ—Хуни?

Нѣкой историчи считатъ Агагитъ—Амаликититъ—Лидитъ за Арийци, други за туранци, а трети за семити. Като взематъ предъ видъ, че Мизитъ сж Амаликити — Агаги¹⁾ и че остатъцитъ отъ тѣхъ сж се оформили като арийци, а пъкъ множество арийски, турански и семитски народи сж се оформили следъ дълги кръстосвания и то въ продължение на хилядилѣтия, явно е, че не могатъ да бждатъ причислени къмъ тритѣхъ единави раси, каквито имаме днесъ. Тѣ се явяватъ като предшественици, съ повече или по-малко качества оформени въ една отъ днешнитъ групи — арийска, туранска или семитска, а това вече ни подсказва, че мжчно може да се тегли граница между народитъ, които искатъ да минатъ или за чисти арийци, или за туранци, или за семити.²⁾

Вѣковетъ сж заличили следитъ на предполагаема нѣкаква расова чистота защото смѣшениета на народитъ е толкова очебиешо, че всѣка нова теория за расова чистота е осждена прадварително, като изнудване на едно ясно и точно установено сжществувашо положение.

Отъ кога датира общото съжителство между Хуни и Евреи.

Следъ навлизането на евреитъ въ Обетовоната земя, земята на хананския народъ — Хетитъ и тѣхнитъ подѣления, което става около IX в. пр. Хр., почва бързо раздвижване, което завършва съ преселение. Поради непрекъснатитъ войни на евреитъ съ хетитъ — амаликитъ и най-вече, поради недоволството на частъ отъ евреитъ отъ своитъ управители, започватъ да бѣгатъ и се преселватъ въ Пелепонесъ и Македония и хети и евреи.

Около 300 г. пр. Хр. нѣкои отъ Лакедемонскитъ — спартанскитъ свещенници гледали на живущитъ срѣдъ тѣхъ евреи като на свои роднини. Въ I-ва книга на Макавеитъ отъ библията, се поменава писмото на Арей—Лакедемонски царь до еврейския първосвещеникъ Ония. Въ това писмо четемъ: „Писано е, че лакедемонцитъ — спартанцитъ и евреитъ сж братя и че произхождатъ отъ Авраама“. Сжщото споменава и Флавий Иосифъ (21.4,10.). Това не ще рече, че всички гърци сж

1) Lenarmant — Lettres Assyriennes p. 45

2) М. Димитровъ — Златнитъ сждове отъ гроб. на царь Аспаруха.

отъ семитски произходъ и сж братя съ евреитъ, но спартанцитъ—лакедемонци сж се гордѣли съ това, че не сж гърци дорийци, а ахетци¹⁾. Като ахеи тѣ се считали родствени на кадмеитъ и агреитъ (агеронитъ), нареди сродни съ евреитъ.

До Херсдота въ Атика имало бѣжанци гефореи — които били сигурно кадмеи. Тѣ имали светилище въ Атина, посветено на Деметръ Ахейска²⁾. Такова божество гърцитъ нѣмали. Гефореитъ изхождали отъ Еритрея³⁾ и дошли съ Кадмъ и се установили въ Беотия и Танагръ — въ предѣлитъ на Атика, а въ Танагра живѣли пеони, заемали и Оропъ; по срѣдата на пжтя между Танагра и Атика тѣ имали свои светилища отъ това явствува, че гефореитъ сж били однородни съ пеонитъ. Пеонитъ около 150 г. пр. Хр. се разширили къмъ Македония и Дунава и минаватъ тая рѣка и стигатъ до днешна Чехия. Съ тѣхъ сж се движили бѣжанцитъ евреи. Пеонитъ били значително симитизирани, тъй като за подобивъ римлянитъ думали на р Струма — Палестински Юрданъ.

Второ съвмѣстно движение на хуни и евреи става откъмъ югоизточната частъ на Черно море отъ сатрапията Сефарадъ — отъ Иберия—География. Отъ тукъ все покрай брѣговетъ на Черно море трако-хунскитъ племена и придружаващитъ ги евреи сефардийци достигатъ до Испания, на която оставятъ и названието „Иберия“, но по пжтя отъ тѣхъ оставатъ въ предѣлитъ на днешна Франция въ областъта на Оверинъ, Хуни — Сабири поселници, които образуватъ овериниятския народъ, областъта била наречена География-Иберия, а и сега народа се нарича отъ французитъ Бугри, които до 1837 година сж водили непрекъснати войни за своята независимостъ.

Евреи: сефардийци и асканази.

Еврейскитъ Таргумъ на Ионатанъ превежда думата въ. *Сапарда, въ Сефарадъ, въ-Испания*. Оттукъ и названието на преселницитъ евреи отъ Испания са наричатъ Сефарадимъ — Сефардийци, за различие на ония евреи, които по-късно съ кумани и москои сж се настанили по брѣговетъ за Черно море — источнитъ мѣстни евреи, които се наричатъ *асканази*, отъ Аскания — асканиянецъ — фригиецъ, т. е. отъ Троянско-асканско море, Фригийско море, Черноморски евреи. Тия аскенски евреи сж се прѣснали по Русия, Полша, Чехия, Германия, Холандия, Дания, Северна Франция, па чакъ до Англия.

Изселването на евреитъ Аскани, следъ предвижването по-рано къмъ Испания на сафардийци, съ хунитъ—българи савири, наричани още и тобали, отъ които Аспарухъ намѣрилъ да населяватъ шуменско и преславско презъ VIII вѣкъ, е станало около 712 год. пр. Хр., когато асирийскитъ царе оконча-

1) Herodot 5.72, 2) Тамъ 5.61, 3) Тамъ 5.57 4) Тамъ 5.62.

телно покоряватъ древната Кумания — Кападокия и еврейски тѣ царства.

Куманитѣ траки.

Авторътъ на Исаевитѣ сказания съ една забележителна уѣреностъ и точностъ ни предава, че по Божие повеление пророкъ Исаѣя отделилъ $\frac{1}{3}$ часть отъ куманитѣ, наричани българи и ги довелъ и заселилъ въ Обетованата земя — Карвунската земя, както той наричалъ Добруджа между Дунава и морето. Интересно е, че поставеното на пророкъ Исаѣя за водачъ на българитѣ кумани точно въ днитѣ, когато Саргонъ асирийски 722—705 пр. Хр. завладява Кападокия — Кумания, се е знаело отъ автора на Исаевитѣ сказания, писани презъ XI и XII вѣкъ следъ Христа.

Еврейскиятъ историкъ Иосифъ твърди, че части отъ наследieto на Яфета по библията, били поселени първоначално между Тауруса и Кавказитѣ — Кападокия, Армения, Фригия, Понтъ и Пафлагония и се разширили на северъ до р. Донъ, като маскоитѣ, тобалитѣ, иберитѣ, куманитѣ, а други се прехвърлили дори до Атлантическия океанъ.

Освенъ презъ Кавказъ, тия сродни племена, имали достъпъ за Европа презъ Дарданелитѣ и цариградския Босфоръ на Баланския полуостровъ. А тия народи сж били Хетитѣ, които и въ предисторическо време сж населявали Балканитѣ. Между тия заселници по късно, споредъ еврейския историкъ Иосифъ се населяватъ сроднитѣ имъ племена Асканитѣ — Теукри или Троянцитѣ; Рифатитѣ, които били наричани отъ гърцитѣ Пафлагони и Тругамитѣ — наричани Фриги или Бриги. Херодотъ (5,13) счита Пеонитѣ за потомци на Теокрититѣ отъ Троя и ги нарича сиропеони. Това последно название, очевидно, поставя да ни посочи, че пеонската областъ въ Мала-Азия — Кападокия или Кумания е била владена отъ симитска раса — сирийци (Арамеа) кждето и спада Кападокия.

Ние не говоримъ за куманитѣ, известни отъ срѣднобългарската история, особено по времето на царъ Калоянъ. Тѣ сж сжшо часть отъ старитѣ кумани, които сж се пѣкъ изселили заедно съ Исаевитѣ кумани къмъ вътрешността на Азия между туранскитѣ народи.

Все презъ това време отъ края на IX до края на XIII в. пр. Хр. отъ тия хетски народи — хуни, филистимляни, кумани, амаликити, пафлагони, рифати, пеони, мизи, лики, теукри и както щете ги назовете, почватъ заради несигурността, отъ войнитѣ на Вавилонъ, да нахлуватъ и въ центъра на Азия къмъ Монголия. Именно, тия сж народитѣ, които стигнали въ завоеванията си чакъ до Корея, наричани отъ китайцитѣ Иун-но или Иу-Иун (hino-yo, hiu-yun, hiung-pu, обаче, тѣ не могатъ да се

считатъ¹⁾ племена, които презъ 117—118 г. сл. Хр. образуватъ *Княжение обь оноу страну Дуная*²⁾ защото племената съставляващи азиатското царство на Иун-Но, на северъ отъ Китай, още не сж били разгромени и разпрѣснати отъ Китайцитѣ, което става едва къмъ 150 год. сл. Хр.

Езикътъ съ който сж си служили българитѣ.

Езика на Малоазиятскитѣ хуни, поне официалния, съ който сж си служили и българитѣ до царъ Бориса е билъ еднакъвъ или близкъкъ съ тѣхнитѣ съжителци — семититѣ — еврейтѣ. Думи, които сж старо български и нѣматъ нищо съ славянския езикъ намиратъ своя преводъ на славянски само отъ староеврейски.

Такива думи ние ще изброимъ нѣколко.

Авѣва = *авва* — абатъ — началникъ на манастиръ.

Алнъ = *ель*; ела; еленъ, сърне, агне.

Бублъ = *бубъ*; подутото, мѣхуръ, бубнъ-тжпанъ.

Бая = *бае*; права заклинания, чета молитва,

Бисеръ = *босре*; бисеръ.

Въ = *в*, *б* in

Вир = *виръ*, *биръ* — изворъ.

Вжтр = *жтръ*; вжтъръ на бжчва (изрѣзътъ на надлъжнитѣ джги на бжчва за поставяне дъната).

Голя = *гола*; nudavit; заголва.

Година = *гиданъ*, annus.

Гадъ = *гаид*; fera rapex; звѣръ.

Давя = *дава*; изтезава, измжчва.

Жена = *иша*; ишанъ; ишанъ — зеница, защото въ зеницата на другарката си Адамъ вижда подобieto си.

Зора = *зора*; изгрѣва.

Коси = *куцотъ*; capilli — косми, коса.

Кимва = *кива*; кива — посочва.

Кошъ = *кош*; кошница, tendiculum, приборъ за задържане нѣщо.

Корѣда = *корадум*; брадва, сѣкира за сѣчене въ гората Лакомство, ястие = *лаком*.

Леха = *леха*; култура, зеленина.

Лѣвъ = *лови*.

Махала = *макела*; Congregationis locum.

Маша = *маша*; изваждамъ, изтеглямъ, extrahit.

Нося = *носа*, наса, неса, sustulit, attollit. portare.

Нива = *нув*; произвежда, прораста — Progerminans.

Опакъ = *апокъ*; invertit, evertit — изопачавамъ, извъртямъ.

¹⁾ Минчо Димитровъ Злат. сждове до гробницата на Царъ Аспаруха, стр. 78.

²⁾ М. Димитровъ — Именикъ на българ. князе, сп. Кубратъ г. III. бр. 1—2.

Парясъ = *паряс*; раздѣлямъ, парясвамъ.
 Пашеногъ = *по иша-нокха*; баджанакъ, по женаравенъ.
 Палашникъ = *палешъ*; ровя, рия, валя се.
 Ржга = *рага*; ржгамъ, Comovit, excitavit.
 Разя = *раза*, поразявамъ, погубвамъ: perdidit, emaciavit.
 Ридая = *ридъ*, плача, plangere, plorare.
 Сбѣнъ = *цунъ* — Гробница; monumentum serulchrale.
 Санъ = *шанъ*; високопоставенъ, fastiosus.
 Сипя = *сипа*, — сипвамъ, fudit, effadit, in fndens.
 Сждъ = *суд*; coetus consultantimn, сждебни заседатели.
 Семе, семка = *цемка*; germeu.
 Търново = *тър* — високъ, крепостъ — нова=столица.
 Телега = *алакъ*; пжтувамъ, алика = пжтъ; талига срѣд-

ство за пжтуване.

Далъ = *талиа* клонъ, далъ.

Глѣмачъ = *ламедъ* — усвоявамъ, узнавамъ, изучвамъ;

Гламидъ = приемане на знание, преводчикъ.

Ура = *ериа*; мощно викане, infensum clamorem edidit.

Фарашъ = *фаресъ*; конъ.

Хвала = *фала*; in admirationem rari.

Царъ = *сар*, сару.

Цятъ = *сеип*; цѣпнатина fissrira, pars divisa

Циръ = *цирим*; болезненостъ, болка: tormina.

Жгълъ = *жгг*, обградено мѣсто, rotunda.

Още по-интересни сж названията на длѣжностнитѣ лица, които иматъ своя паралелъ или сж, по-точно казано, отъ татѣци отъ нашитѣ прадеди Хетитѣ. Както въ Мала Азия, така и въ България до Бориса. много титли сж тождествени.

Така напримѣръ:

Саръ = Царъ, мандатгаръ на божеството и неговитѣ замѣстници на земята, тѣ назначавали свои замѣстници.

Тарканъ = управителъ. Известенъ е вождѣтъ на гр. Тарсъ и околията му — Тарканъ Димо. неговиятъ печатъ е билъ надписанъ на асирийски и хетски¹⁾.

Хаканъ = Избранникъ, quiconstiutus est.

Кавканъ = дѣсница, помощникъ на избранника.

Канартекинъ = Канаръ = фронтовъ човѣкъ — Текинъ = командува или главно командующъ.

Боритаканъ = Министръ на външнитѣ работи; Бори-външенъ, Таканъ = управлява.

Князь, кѣназь = въ метатезота, „Наказъ“ = princeps, князь.

¹⁾ Mordtmann, Sceau de Tarkoundimmi, 1861.

Група софийски евреи на почивка. Снимката е направена във с. Ивановци — Битолския фронтъ презъ 1917 год.

II

ЕВРЕИТЪ ВЪ ВРЕМЕ НА РИМСКОТО ВЛАДИЧЕСТВО
И ХУНО-БЪЛГАСКАТА МОЩЬ

Съжителство до Кубрата.

Следъ падането на Вавилонъ подъ ударитѣ на персиитѣ, които завладяватъ и всички хетски и еврейски земи, става ново изселване на мѣстни народи, които бѣгатъ най-вече въ Тракия, Македония, Мизия и Дакия. Разбира се, че и евреи се изселватъ и се приютяватъ между своитѣ събратя въ тия мѣста, дошли много по-рано.

Следъ Александъръ Македонски, особено по времето на римското владичество надъ евреитѣ, ние виждаме, че почти въ всички градове сжществували или създадени отъ тѣхъ, има добре организирани еврейски религиозни общини, които по времето, току следъ смъртта на Христа почватъ въ тѣхъ посещенията си Христовитѣ апостоли. Тѣ най-добре сж могли да действуватъ между своитѣ сънародници и близкитѣ до тѣхъ тракийски племена. Тия нови християнски общини, почватъ да подготвятъ денационализирането не само на евреитѣ станали християни, но и на другитѣ народности, които въ името на новата религия, почнали да се братосватъ дори съ най-заклетитѣ си врагове.

Но разбира се, въ градоветѣ дето имало синагоги и дето евреиството запазило своята вѣра къмъ единого Бога — Иехова, тѣ сж продължавали да устояватъ на чуждия напоръ и да запазватъ своята националностъ. Ромѣнскиятъ историкъ Хасдай, твърди, че евреитѣ живѣли въ Ромѣния още отъ древно време, а това иде да потвърди, че наистина при раздвижването на народитѣ отъ преди Христа и при засилването на Хунската-българската мощъ и държава, която се простираше отъ Кавказъ до Алпитѣ, че между българитѣ сж живѣли и евреи.

А и въ днешна България, почти въ всички край-Дунавски градове, или ония, които сж имали известно значение въ вътрешността, както при Александъръ Македонски, така и при римското владичество сж живѣли евреи. Изъ древната Bononia — Видинъ, — Racaria, — Акчаръ, Ulmos — Ломъ — Novae — Свищовъ, Durostorum — Силистра, Nicopolis ad Istrum и др. сж намирали стари еврейски монети и надписи. Въ Гигенъ — Oescus — никополско между многото римски и др. паметници е намѣренъ и надписъ разчетенъ отъ проф. Гав. Кацаровъ — Archisinagogen Jeses, който бележи, че тая синагога — еврейски храмъ, е сжществувалъ презъ II в. сл. Хр.

Въ Видинъ е пъкъ намѣренъ отъ покойния главенъ равинъ въ България Д-ръ Мордохай Грюнвалдъ надгробенъ

камъкъ съ надписъ за евреина Ханани, тоже отъ римско време, като името е писано на латински — ANNIVS¹⁾.

OVLOM
VUNR!GM
ANNIVS A
RMVOGRV
EOCCLARA
ANMSCR.
L — — L
BOR.

Че еврейскитѣ колонии или сѣжилцитѣ съ мѣстнитѣ на-
роди въ Тракия, Мизия и Илирия сж били доста много, се
вижда отъ едикта на императоръ Теодосий I до областнитѣ
управители на тѣзи провинции отъ 379 год. Въ тоя едиктъ
се съобщава че императорътъ е билъ осведоменъ, за пре-
следването на евреитѣ и че тѣхнитѣ синагоги били разруше-
ни и заповѣдва да бжде възстановенъ реда като държи отъ
говорна администрацията въ случай, че бждатъ допуснати и
се повтарятъ подобни оплаквания. Тия гонения сж били вър-
ху чиста религиозна почвата.

Въ това сжщото време въ Дакия, дето е започвалъ по-
дема на хуно българитѣ, имащи вече държавно устройство,
веднага следъ смъртта на Императоръ Траянъ (116) живѣятъ
тоже много евреи. Главниятъ градъ на Сагудатитѣ българи
Брашовъ въ седмоградско свидетелствува това. Брашо — зна-
чи глава — обаче коронована, отъ тамъ и превода му на
нѣмски Кронщадъ. Въ тоя градъ има синагога, която е из-
дигната върху основитѣ на такава преди Христа.

Евреитѣ следъ Аспаруха.

Следъ смъртта на Кубратъ и раздѣлянето на неговата
държава между неговитѣ синове — Аспарухъ заема Юго-за-
падна България, отъ Тиса до Днепъръ. Той обаче, поискалъ
да освободи и родствениитѣ народи отсамъ р. Дунавъ. Най-
напредъ се спрѣлъ върху Карвунската областъ. Като дално-
виденъ пълководецъ, той решилъ да осигури земитѣ, които
ще отвоюва отъ византийцитѣ, като завземе устията на Ду-
нава и Черноморския брѣгъ съ Варна, отъ изненадитѣ на
нападения по море. Наистина, поставянето Балкана за гра-
ница между завладянитѣ земи и Византия е била една пред-
видливостъ на мѣдра държавна политика.

Презъ 679 година той сключва миръ съ победенитѣ отъ
него византийци и здраво засѣдналъ въ източната частъ на
днешна България. Тукъ той заварилъ силно развити еврейски

¹⁾ Соломонъ А. Розанесъ, в. „Балканска Вечерна поща“, год. III.,
брой 70, стр. 11.

колонии. Езикътъ на тукашнитѣ евреи билъ тракийски и грѣц-
ки, обаче съ течение на времето възприели българския езикъ,
който билъ близъкъ до говоримия отъ тѣхъ тракийски, па
освенъ това писмеността била хетска или еврейска. Евреитѣ
се отдали въ служба на силния Аспарухъ и заживѣли спо-
койно въ предѣлитѣ на неговата държава.

Ние вече споменахме, че равноапостолътъ славянски св.
Кирилъ посетилъ Хазаритѣ, дето превелъ еврейската грама-
тика. Разпространявайки християнството между хазаритѣ, той
превелъ отъ еврейски нѣкой части отъ Библията и Новия
звѣтъ и тукъ той замислилъ и съставилъ българо славянската
азбука. За да може да бжде полезенъ, особено между владегел-
нитѣ първенци, които сж биле евреи, а нѣкой отъ тѣхъ сж гово-
рили и писали на еврейски, той е зналъ езика. Самиятъ фактъ,
че св. Кирилъ дохожда между хазаритѣ, потвърждава, че той,
роденъ въ Солунъ, въ единъ почти еврейски градъ, е зналъ
еврейски, а това му е послужило да вземе еврейскитѣ зна-
кове за новата азбука, която по-лесно допадала на говори-
мия български езикъ, отколкото грѣцката азбука.

Г-нъ С. А. Розанисъ бележи въ своята статия „Изъ ис-
торията на евреитѣ въ България“¹⁾ че изчислението съ букви,
което св. св. Кирилъ и Методий сж употребили, като сж да-
ли на славянскитѣ букви сжщото значение, каквото иматъ
еврейскитѣ букви е подъ еврейско влияние. Влиянието на
еврейскитѣ букви — цифри върху българскитѣ, най ясно
проличава, като се започне отъ 11—19. Знаино е, че
славянското, грѣцкото и латинското писмо върви отъ
лѣво на дѣсно, а еврейското — семитското — отъ
дѣсно на лѣво. При числителнитѣ знаци и самото изчи-
сление започвайки отъ 11 — следва сжщиятъ приемъ на ев-
рейския езикъ. И св. Кирилъ си е служилъ съ тоя начинъ,
както и евреитѣ, още повече, че славянския езикъ се подава
на това. Напримѣръ: едина-десетъ, двана десетъ, трина-десетъ
и пр., както еврейскитѣ: ехад асаръ, шенем асаръ, шалошъ-
асаръ и др. А пъкъ цифритѣ надъ 20 се произнасятъ първо
десетитѣ и следъ това единицитѣ: двадесетъ и единъ, три-
десетъ и два и т. н., както еврейскитѣ: есрамъ веехадъ, ше-
лошимъ ушнаимъ и т. н.

Това споредъ насъ по-скоро ни насочва да виждаме мно-
го по-старитѣ връзки и отношения на взаимно влияние още
въ отечеството на евреи и българи въ Палестина — Мала азия.

Евреи и българи презъ срѣднитѣ вѣкове.

Следъ падането на България подъ византийско иго при
приемника на царъ Петра — Борисъ II, който бѣ отведенъ
въ Византия — Цариградъ — отъ Иванъ Чимишкянъ — Ци-

¹⁾ в. Балканска Вечерна поща бр. 70.

миски, недоволниятъ братъ на царъ Петра — Никола Шишманъ, който управлявалъ западнитъ покрайнини на България — Македония, основава западното българско царство. Въ предѣлитъ на западна България, както и въ Източна живѣли много евреи. Въ Костуръ, Охридъ, Скопие и Битоля имало голѣми еврейски сѣщини. Начело на Костурската община по времето на царъ Самуила билъ Раби Товия Баръ Елиезеръ (979 — 1049), който написалъ най-старата книга въ България „Lekchitov“. Въ гл. XXI — XXIV, той пише за войната между българитъ и византийцитъ, съ една поразителна точност. Главниятъ равинъ по това време въ Охридъ написалъ коментари на върху библията, гдето се споменува: „Охридъ въ Българското царство“.

Рускиятъ църковенъ историкъ Голубински като пише за първитъ български патриарси въ Охридъ, казва, че най-прочутиятъ билъ Теофилактъ (1085 — 1107) и че неговиятъ на следникъ Леонъ Мункъ билъ покръстенъ евреинъ.

Между евреитъ отъ при Дунавска България — източна, имало доста евреи отличили се въ литературата. Единъ отъ тѣхъ е Симонъ Шетъ, който презъ 1080 год. превелъ книгата „Стефанитъ и Инхилатъ“ отъ санскритски на гръцки езикъ, а отъ тоя езикъ била преведена на български. Намира се въ библиотеката на Рилския манастиръ. Отъ тоя текстъ сж си послужили сърби и руси¹⁾.

Езикътъ на мѣстнитъ евреи е билъ български, а сж писали съ еврейски букви. За това ни дава доказателства Г. С. Розанисъ²⁾, който ни превежда извадки отъ протоколитъ на Видинския духовенъ сѣдъ (Бетъ Динъ) датирани отъ 24 елулъ 5355 (7 септемврий 1595 г.) написани на български езикъ съ еврейски букви:

„Гирижилъ Сиботинъ (Сабетай) между Керванъ-сарая ударио и загина“, „Гледайте кучетата се виля (хваля се). Суботинъ Лазарови синъ се умрѣ воля се оставило вжре отъ кжца и се изгсрилъ“.

Следи отъ този езикъ говоренъ отъ българскитъ евреи въ миналото сж запазени и до днесъ въ шпаньолския — испанския езикъ на всички източни евреи.

Съ освобождението на българския народъ отъ византийското иго, отъ братята Асѣнъ и Петъръ, настѣпва нова ера за всички народи въ България. Евреитъ, които сж се чувствували въ много близки отношения съ българитъ, давали и кръвенъ данѣкъ за борба съ византийцитъ, които съ своитъ козни и подлостии били извикали умразата на всички народи.

¹⁾ К. Иречекъ — История на българитъ, стр. 551 бел. 32.

²⁾ Изъ историята на евреитъ въ България, в. Болъ Вечерня: Поша бр. 70.

Българскитъ царе били вѣротърпими, това се вижда отъ писмото на папа Григорий II до Унгарския кралъ Бела IV, въ което той се оплаква отъ царъ Иванъ Асѣнъ II, че не само отказалъ да се присѣдини къмъ римската църква, но приелъ въ страната си еретицитъ (евреитъ). Въ това писмо се подчертава, че цѣлата българска държава е пълна съ еретици³⁾.

Въ българската столица Търново по това време имало голѣма еврейска община. Първенцитъ евреи взимали участие въ държавното управление и се ползвали съ еднакви граждански и политически права, както българитъ.

Тази еврейска колония въ сърдцето на България играла завидна роль, а евреитъ въ предѣлитъ на Царството се ползували съ голѣми привилегии, понеже били не само лоялни граждани, но взимали живо участие въ борбитъ и войнитъ водени срещу враговетъ на българската държава.

Презъ 1344 година царуваниятъ по това време царъ Иванъ Александъръ оставилъ първата си жена и се оженилъ за дъщерята на единъ отъ своитъ приближени евреи — Сара, която при коронясването приела името Теодора (Божидара) съ титлата Новолпросвященная Царица и самодържица всѣмъ Болгаромъ и Грекомъ⁴⁾.

Съжителство следъ турското нашествие.

Въ време на войнитъ съ доведенитъ, отъ претендентитъ за византийския престолъ византийски императори, турци, става прииждане на изгоненитъ презъ 1374 г. отъ унгарския кралъ Людовикъ I евреи, които се настаняватъ въ Никополъ, Видинъ (Бдинъ) и Турно-Могурели. Това сж първитъ преселници на евреи асканци-ашканази.

Въ единъ документъ на Бдинската еврейска община отъ 31. X. 1376 год. се подчертава толерантността на царетъ Иванъ Страшимиръ и Иванъ Шишманъ, които давали пълна автономия за вътрешното управление на еврейскитъ общини. Разбира се, че евреитъ за тия свободи сж отговаряли съ пълна преданостъ и готовностъ да бждатъ истински синове на Отечество България, която за тѣхъ и за изгонванитъ отъ католическитъ държави тѣхни сънародници е била страна, която имъ е давала пълна защита и законно покровителство.

Но настѣпватъ тежки времена за българския народъ. България подпада подъ турско владичество. Българи и евреи страдали еднакво, следъ като гърцитъ можаха чрезъ патриаршията да заробятъ духовно българитъ, положението на евреитъ се малко подобрява. Тѣ били оставени отъ гърцитъ и турцитъ на мира. Дали имъ широки религиозни правдини, правата и свободитъ, съ които се ползвали при българскитъ

³⁾ Ch. Sincai, chronica Romanilor, стр. 292.

⁴⁾ Министерски сборникъ, год. VII, томъ II.

царе били потвърдени. Нито една синагога не пострадала от турците, докато българските църкви и манастири били разрушавани до основи.

Преселване на евреи от Испания въ България

За българското еврейство настъпва нова ера. През XV в. сл. Хр. въ Испания — Иберия, стават голѣми политически промѣни. Кралът на Сицилия Фердинандъ получилъ като наследство следъ смъртта на баща си Аргонската корона, а 1479 год. се турило началото на испанското кралство, съ встъпването му въ бракъ съ кралица Изабела — Кастилка. Новата испанска държава претърпява пълно преобразование въ своето устройство. Отдѣлнитѣ феодални владетели — грандоветѣ били подчинени съ оръжие на държавната власт. Кралъ Фердинандъ, за да бжде сигуренъ въ своето могъщество и въ управлението на държавата, заставилъ рицарскитѣ срдени: Сантьяго, Калатрава и Алкантари да го избератъ за свой главенъ майсторъ и той чрезъ тия рицарски срдени засилилъ, дори до престѣпни размѣри, кралската власт. Учредената въ това време инквизиция, отъ католическото духовенство — изуититѣ, се превърнала въ страшно оръжие противъ всѣки, който дрѣзнѣлъ да мисли, да върши престѣпление, което е било по нѣкога, че е билъ мразенъ отъ нѣкого. Шпионството и предателство почватъ да се считатъ почетни длѣжности, а изтезанията, отравянията и отнемане живота на недоволнитѣ, жертви за Богугодно дѣло. Чрезъ инквизицията, не само се плашатъ непокорнитѣ аристократи, но се почва гонение срещу религиознитѣ общества на евреи и мюсюлмани — маври.

Нека отбележимъ, че всички, които сж изповѣдвали еврейската религия не сж били евреи. Между тѣхъ сж българитѣ Савири — тобалитѣ — иберитѣ. Финикийцитѣ и картагенитѣ — тракийски племена, които сж оставили презъ вѣковетѣ своята данъ за образуването на Испания, както и келтитѣ. Гонението срещу еретицитѣ, изповѣдвали еврейската религия, стигнало върха на жестокостта, когато 1492 год. били изгонени отъ предѣлитѣ на Испания 160,000 души. Тия евреи, и изповѣдващи еврейската религия другоплеменни нещастници, не могли да намѣратъ въ никоя европейска държава мѣсто да се приютятъ. Католическото духовенство, подъ страха на инквизицията, е въздействувало върху държавнитѣ глави и тѣ отказвали гостоприемство. Единствено турското правителство се съгласило да ги приеме въ предѣлитѣ на турската империя. И повечето отъ тия евреи се заселили въ предѣлитѣ на България. Почти въ всички български градове се образували еврейски общини, построени били синагоги и почватъ да се натѣкмяватъ къмъ новото си отечество.

Отначало сжествува неприязнь между мѣстното еврейство и пришълцитѣ, които били считани и нѣкожде съ право,

че не сж отъ еврейски произходъ. Но тия екцесии били бързо изживяни. По подвижнитѣ сафарадийски евреи донесли отъ Испания една силна напредничавостъ, донесли връзкитѣ си съ еврейскитѣ колони по свѣта, а и испанския езикъ, който постепенно почва да замѣня българския езикъ на мѣстнитѣ евреи, до като около началото на XVIII в. отъ старитѣ еврейски съжилци съ българитѣ не остава освенъ спомена въ нѣкои семейства, че не сж испански евреи, но разбира се, влиянието и на мѣстнитѣ евреи не е било по-малко върху придошлитѣ отъ Испания. Тѣ научили български и турски езици, почнали да живѣятъ въ разбирателство съ българитѣ, тъй както тѣхнитѣ заварени тукъ събратя.

Но българското еврейство и тѣхнитѣ събратя шпаньоли не оставатъ сами. Гоненията извършени отъ кръстоносцитѣ надъ евреитѣ въ германскитѣ държави се преселили въ Полша и Русия, а и много въ турската империя и подъ названието ешкеназимъ — (аскански евреи) образували отдѣлни еврейски общини. Тѣхниятъ езикъ е нѣмския, а нѣкои употребяватъ наречието идишъ, което е смѣсъ отъ нѣмски, руски, полски, български и староеврейски думи и почти се не разбира отъ евреитѣ — сефарадимъ — шпаньолитѣ.

Евреитѣ презъ време на духовното и политическото възраждане на България

Съвмѣстниятъ животъ на евреи и българи подъ турско владичество ни дава маса доказателства за разбиране и притичване на помощъ въ известни случаи. Особено чувството на сътрудничество се явява най-вече презъ време на подетитѣ презъ XIX в. борби за политическо и духовно освобождение. Българскитѣ евреи не сж били голѣми приятели, нито пъкъ нѣкога сж се чувствували близки до лангеритѣ, та можемъ да кажемъ, че тѣ съ готовностъ сж подпомагали борцитѣ за духовно-религиозната свобода.

Когато Паисий пловдивскиятъ митрополитъ се отмѣтна отъ гръцката патриаршия и последва Иларионъ Макариополски и Авксенти Велешки, нѣкои пловдивски евреи го подпомогнали съ пари. Въ единъ старъ псалтирь, когото видѣхъ у псковия дѣдо Максимъ Пловдивски митрополитъ, взетъ отъ църквата св. Марина, която бѣ отнета отъ пловдивскитѣ лангери 1906 г. бѣше написано съ гръцки букви, а български думи. *„Да даде Богъ Исусъ Христосъ царство небесно, Аронъ памукчи отъ Филибе и неговитѣ събратя, кои дадохъ на Владиката дѣдо Паисий 10: л. т. и 70: гроша б. м. да се бори съ Патриката у Цариградъ.“*

Какви сж били тия чувства на тоя евреинъ, та е събралъ 10 турски лири и 70 гроша бѣли меджидии отъ своитѣ събратя, за борбата на Паисий съ Патриката не е мжно да се отгатнатъ. Пловдивската еврейска община сжествува още

по времето на Александра Македонски, а когато Рене Тритски, отъ балдуиновитѣ рицари, се настанява въ Пловдивъ 1200 г. лангеритѣ сж го подпомогнали, та били избити много българи и евреи, когато, обаче, Царь Калоянъ обсади Пловдивъ и застави Рене Тритски да избѣга въ Станимака, билъ е принуденъ да набие на колъ пловдивския грѣцки владика и нѣкои първенци лангери, които били уличени въ престѣпления спрѣмо българи и евреи, защото други народности тогава въ Пловдивъ не е имало. Та все по предание между еврейството сж били запазени чувствата на умраза, която по други начини не сж могли да подпомогнатъ дѣлото парично.

Пловдивскитѣ евреи сж помагали и на апостола Василь Левски, той се е крилъ въ кѣщата на *евреина?*¹⁾ които билъ приятель и съ Иванъ Данчевъ Зографа. Единъ день когато Левски избѣгналъ едно нещастие въ Сопотъ и въ неговото палто било заловени турски тексерета на чужди имена и Иванчо Фетфеджиевъ отъ Калоферъ билъ откаранъ подъ стража и затворенъ въ Ташъ капия, Левски пристигналъ въ Пловдивъ и приятелъ му евреинъ го изконтиль въ нови дрехи, далъ му фесъ и петъ лири турски. Левски заприличалъ на ефенди—търговецъ отъ Куршумли ханъ и като такъвъ отишълъ, та занесълъ на Иванъ Фетфеджиевъ грозде и му далъ пари.

Въ Пазарджикъ пкъ гостувалъ на нѣкой си Геронъ, и въ Русе билъ твърде близъкъ съ Рахамимъ, който билъ приятель на Ангелъ Кънчевъ и подпомагалъ дѣлото на борцитѣ за свободата съ пари.

Еврейтѣ следъ освобождението на българския народъ.

Следъ освобождението. много малко евреи последвали турцитѣ владетели. Повечето останаха въ Княжество България и въ Източна Румелия. Въ областното събрание въ Пловдивъ 1879 година взиматъ участие и следнитѣ евреи: Исакъ Сиди, Мордо Б. Давидъ, Аврамъ Ватанъ, Масеръ Москона, Илия Д. Яковъ, Аврамъ Дига всички отъ Т. Пазарджикъ; Сабитай Грасияни, Грасияни—баца — отъ Пловдивъ, Х. Маджаръ отъ Казанлъкъ, Моше С. Басанъ отъ Ямболъ, Азриелъ Гarti и Асса отъ Ст. Загора. Това показва живия интересъ на еврейството къмъ общественитѣ работи на освободеното Отечество, което бѣше повикало всички безъ разлика на вѣра и народностъ да му служатъ.

И наистина, щомъ стана съединението и сърбитѣ обявиха война на България, евреитѣ взеха участие въ войната, като добри войници и дадоха своята кървава данъ предъ олтара на родината.

¹⁾ Жалко, че въ тоя моментъ не можахъ да намѣра бележитѣ си по тоя случай, та да бжда по изчерпателенъ.

Участието на евреитѣ презъ войнитѣ за обединение.

Силниятъ подемъ, който започна следъ тая победоносна за българското оржие война, къмъ напредъкъ и възходъ на българския народъ, носеше благоденствие за всички народности живущи въ България. Успѣхътъ на тоя подемъ се дължи, преди всичко на толеранитостъта на българския народъ и на готовностъта на всички народности да бждатъ лоялни граждани къмъ държавата и готови да изпълнятъ своя дългъ.

Доказателство за своята лоялностъ тѣ дадоха най-вече презъ време на дветѣ обединителни войни 1912/13 и 1915—1918 г. Наредъ съ българскитѣ офицери, подофицери и войници се сражаваха и евреитѣ, на много, отъ които бѣха украсени гърдитѣ съ ордени за храбростъ. Тая готовностъ да се жертвуватъ за българския народенъ идеалъ—обединението на българския народъ и освобождението на потиснатитѣ подъ чуждо иго не бѣше по заповѣдъ, а съ пълно съзнание за изпълнение на своя дългъ, защото свободата, която щѣха да получатъ българитѣ подъ турско, срѣбско, ромънско или грѣцко иго, щѣше да се получи и отъ евреитѣ, живущи въ тия останали подъ чуждо владичество български земи. Наредъ съ гробоветѣ на българскитѣ герои се редатъ и тия на тѣхнитѣ другари евреи, чийто имена въ навечерието на празника на храбростъта се повикватъ презъ време на зарята съ церемония, уреждана отъ всѣки гарнизонъ и се чува отговора:

„Падна на бойно поле за Родината“

Каква по голѣма награда, каква по-незиблена отрада за тѣхнитѣ близки и въобще за евреитѣ въ България, отъ тоя величественъ мигъ; когато бойнитѣ знамена се развѣватъ, жертвеницитѣ отправятъ тамнянения димъ къмъ небеснитѣ селения, а тржбитѣ призоваватъ всички живи и мрѣтви бранници за провѣрка, и за отсъствуващия да се отговори:

ПАДНА СЪ ЧЕСТЬ ЗА РОДИНАТА!

И не напусто младитѣ еврейчета пѣятъ заедно съ другари българчета, пѣсенъта на великия български поетъ и вода Ботевъ.

Тозъ който падне въ бой за свобода
той не умира. него жалѣятъ
земя и небо, звѣръ и природа
и пѣвци пѣсни за него пѣятъ.

Послесловие

Въ България живѣятъ въ тоя моментъ 49320 евреи, отъ тѣхъ въ селата има само 1512 души. Най-много живѣятъ въ София, следъ това Пловдивъ, Русе, Варна, Видинъ, Дупница, Шуменъ, Ямболъ, Ст. Загора, Бургазъ, Хасково и др. Отъ всички български евреи, български поданици сж 45,512, а

остатъка 3808 сж чужди поданици. Тия цифри подчертават ярко привързаността на българските евреи към българската земя, към българското общо Отечество и че сж добри граждани на българската държава, която считатъ достойна да имъ осигури мира, спокойствието, та да работятъ, както за своето благоденствие, така и за добротечтето на самата държава.

Че евреитъ сж привързани към България и че не се считатъ чужденци въ нея и не я забравятъ, когато сж вънъ отъ нея, говори голъмата привързаностъ, когато сж вънъ отъ предѣлитъ на България. Изселенитъ въ Палестина, общото отечество на древнитъ Хети — Хуни — Амаликити — праотцитъ на българитъ и древнитъ евреи, отдадени въ творческа дейностъ не забравятъ своята Родина България. Тъ пѣятъ пѣснитъ ни, живѣятъ съ нашитъ радости и скърби, боготворятъ Негово Величество Царь Борисъ III, а българския трицветъ, е тѣхната гордостъ. Българскитъ евреи въ Палестина носятъ мощния духъ на тѣхнитъ бащи и братя, тѣ сж силни и достойно заематъ първото мѣсто между евреитъ, придошли отъ други държави. Съ това трѣбва да се гордѣмъ, че изъ еврейскитъ плантации не стихва българската речъ, не стихватъ българскитъ пѣсни, нито химна народенъ, нито пѣкъ химна на Царя. Тѣ живѣятъ и дишатъ, че сж родени въ България и, че тя е била достойна майка за тѣхъ, а тѣ достойни нейни синове.

Нека, както е било отъ памтивѣка, да живѣмъ въ миръ помежду си и еднакво да се тачимъ за благоденствието на Родината и мощта и величието на българската държава, която при всичкитъ, тежко докосна ли я, катастрофи, все пакъ може да осигури благоденствието на своитъ граждани, независимо отъ каква народностъ и вѣроизповѣдание сж, защото тя е единъ малкъ рай на земята, въ която може да се диша свободно и да се живѣе въ охолство.

Данъ А. Иль

Подпоручикъ Леонъ Фархи

Тутраканъ ще падне! Тутраканъ трѣбва да падне! — това сж виковетъ и отъ войници и офицери. Генералъ Тошевъ бързаше да сломи врага още въ началото. Той бѣше привърженикъ на практически добити успѣхи, а не на теоритичнитъ. Кжсъ и бързъ ударъ трѣбваше да се нанесе върху още неразвилата се въ пълни сили ромънска войска, която по численостъ надминаваше три пѣти нашитъ настѣпващи части.

Заповѣдта за настѣплението е дадена. Полковетъ съ небивалъ устремъ се понасятъ напредъ, още рано сутринтъ на 5 септемврий 1916 г.

Генералъ Макензенъ запитва по телефона Генералъ Тошевъ:

— Какво правите? Може ли тази първокласна крепостъ да се атакува, безъ подкрепата на силна артилерия, съ открити гърди? Знаете ли, че има два фортови пояса? Знаете ли, че тамъ има 50,000 войници отъ първокласна ромънска войска съ 60 батареи? .. И известно ли ви е, че Тутраканъ е Вердюнъ на Изтокъ?

— Зная, всичко ми е известно — проецава твърдия отговоръ на легендарния нашъ Генералъ. — Положението налага бързо действие. Всѣка изгубена минута ще се отрази зле върху общата операция въ Добруджа и Ромъния.

— Не може! Не разрешавамъ! Почакайте до като ви пратя тежка артилерия — още по твърдо отсича германскитъ командующъ.

— Късно е вече, Господинъ Гене алъ. Частитъ се насочиха по своитъ обекти и въ този моментъ сж вече въ контактъ съ противника. Боятъ се води за овладяване на преднитъ пунктове отъ укрепената му позиция, — отсича Генералъ Тошевъ и слѣга телефоната слушалка върху апаратната вилка.

Връщане назадъ нѣма. Трѣбва да се бърза. Къмъ Добричъ напиратъ грамадни руско ромънски и сръбски маси, пехота и квалерия, а други войски се отправяха за Акжданларъ, за да подсигуратъ тѣла на тутраканския гарнизонъ, койгочече действително наброява 50,000 души отборъ войски, а помоста на Дунава приждаха все нови и нови полкове. Гарнизонътъ отъ крепостъта се готви да поеме пѣтъ за Русе и Разградъ.

Генералъ Тошевъ, осланяйки се на бойния духъ на готовитъ да си отмъстятъ за позорната 1913 година български

войници, остави Генералъ Макензенъ на неговото решение, а той самъ реши да атакува крепостта.

Четвърта преславска девизия и първа софийска бригада почнаха своя напоръ срещу крепостта. Къмъ 11 часа преди обѣда съ жестокъ ржкопашенъ бой падагъ подъ ударитѣ на преславци IV, V и VI. фортове. Тѣхнитѣ мрежи, вълчи ями, и модерни технически препятствия, както и артилериския и пушеченъ огънь не сж прѣчка за решенитѣ бързо да свършатъ съ крепостта, за да не позволятъ при най-малка победа отъ страна на ромънциѣ да бжде укрепенъ и тѣхния духъ.

Софийци трѣбваше да атакуватъ фронтално фортъ № VIII. Падагъ софийци, загиватъ подъ ураганния огънь на врага, но тѣ се не спиратъ, атакуватъ неспирно, напиратъ и не искатъ да позволятъ на врага да се окопоти. Легендарниятъ генералъ Велизаръ Лазаровъ — води войницитѣ, той самъ е между тѣхъ. Но тѣ сж малко, па и артилерията ни е заглушавана отъ численото превъзходство на вражата артилерия. Привечеръ положението става сериозно Дружинитѣ изнемогватъ, а неприятелътъ трупа нови сили. Веригитѣ проредени вече почватъ да се огжватъ.

Най-опасно е положението на 9 рота. Лѣвиятъ флангъ на 1 п. софийски полкъ е изложенъ, поради бавното придвижване на частитѣ отъ 4-та дивизия. Тукъ е изпратенъ въ подкрепа. . . последната подкрепа, картечния взводъ на подпоручикъ Сава Савовъ.

Положението на 9-та рота се подобрява. Картечницитѣ косятъ неприятеля но привличатъ неговия артилерийски огънь, който почва да се засилва все повече и повече. Ротата привършва патронитѣ си. Положението става опасно, но никой не мисли да отстъпва, макаръ, че съседната дружина почва да се огхва назадъ.

Офицеритѣ отъ ротата сж или избити или ранени. Раненитѣ, обаче, продължаватъ да даватъ примѣръ на войницитѣ и оставатъ по мѣстата си. Личната храбростъ на подпоручикъ Леонъ Фархи задържа ротата. Тя не иска да отстъпи, а се държи героично срещу напирания врагъ. Но какво можеха да направятъ двама офицери — ротниятъ и Фархи? Силата на неприятеля надвишава героичнитѣ усилия на 9-та рота и тя ще трѣбва да се подаде.

Въ това време подпоручикъ Фархи е раненъ въ ржката и ротниятъ командиръ останалъ единственъ здравъ офицеръ въ ротата е принуденъ да отстъпи.

Подпоручикъ Савовъ застава предъ картечницитѣ си и имъ казва:

— Драги войници! Ивие може да отстъпите. Азъ оставамъ тукъ и тукъ ще умра!

Войницитѣ не се колебаятъ, тѣ изнасятъ картечницитѣ напредъ и тѣ почватъ своята пѣсенъ на смъртта. Задъ тѣхъ час-

титѣ почватъ да се преорганизируютъ. Подпоручикъ Фархи, макаръ и раненъ, иска да остане на мѣстото си, обаче, кръвта изтича отъ ранитѣ му и той е отнесенъ отъ двама войници. И вѣчно мъчеливиятъ Фархи, който знаеше само да действува и да бжде между войницитѣ, не иска да се отдѣли отъ тѣхъ, при все, че ржката му е счупена.

Подпоручикъ Савовъ го приютява до дѣнера на една круша и го превързватъ. Но кръвта не спира. Тогава той нарежда двама войници да го отнесатъ назадъ, при все, че Фархи иска да остане. Обаче, шомъ войницитѣ узнаватъ, че тѣхния любимъ подпоручикъ е отнесенъ, почватъ да отстъпватъ.

Едната отъ картечницитѣ става негодна. Убитъ е и мѣрача върху нея. Куршумитѣ се свършватъ. Безсмислено е да се стои срещу врага, който иска да ги заобколи. Много отъ картечаритѣ сж убити или ранени. А раненитѣ молятъ за помощъ. Подпоручикъ Савовъ имъ обещава, че нѣма да ги остави. Самъ понася лафета на картечницата и се отдръпва назадъ. Той е почти въ ржцетѣ на врага, раненъ е съ ножъ, обаче успѣва да се измъкне, безъ друга рана.

Болкитѣ сж непоносими, кръвта пълни ботуша му отъ раната на крака, обаче, той организира една рота останала безъ ротния си, и въ настѣпилата нощъ повежда храбритѣ войници съ натжкнати ножове и стремително напада. Неприятелътъ не удържа нощната атака и отстъпва.

Когато достигатъ до мѣстото на оставенитѣ ранени, тѣ ги намиратъ избити най-жестоко отъ врага и това вдъхновени сили въ покрусенитѣ души на смѣлитѣ и героични софийци.

На 6 септемврий останалитѣ здрави атакуваха на ножъ фортъ № 8 и го завзѣха. Къмъ 10 часа сутринята съ музика и развѣти знамена започва атаката на втория фортъвъ поясъ и съ това се реши сѣдбата на крепостта. 30,000 здрави ромънски войници и нѣколко стотици офицери паднаха въ пленъ.

Цѣлиятъ Дунавъ, догдето можеше да гледа окото, бѣ изпълненъ съ нахвърлялитѣ се въ водитѣ му ромънски войници, които вмѣсто да стигатъ отсрѣщния брѣгъ и се спасятъ отъ бѣлгарски пленъ, намираха дѣното на Дунава.

Само, че Подпоручикъ Фархи не можа да се нарадва на крепостта, за която той и неговитѣ войници отъ 9-та рота се биха геройски. . . отнесенъ бѣ на лѣчение.

Заклучение.

Починътъ да се увѣковѣчи паметта на загиналитъ презъ войнитъ български евреи, както и да се направятъ обществено достояние, храбростта, доблестното държание, проявеното родолюбие и себеотрицание на евреитъ бойци е колкото благородно, толкова и навременно. Ако е вѣренъ девизътъ, че *е сладко да се умре за Родината*, то дългъ се налага на тия, за които тѣ умрѣха, да имъ дадатъ заслужена данъ, почитъ и да увѣнчаятъ тѣхнитъ имена съ ореола на безсмъртието.

У насъ въ това отношение много малко е направено. Въобще ни липсва култъ къмъ умрелитъ и възторгъ къмъ живитъ храбреци. Това е осждително безразличие, защото свѣтлото бждеще на единъ народъ се изгражда върху величавото му минало. Подрастващитъ поколѣния, които се възпитаватъ въ духа на родолюбие, обичъ и привързаностъ къмъ Отечеството, за да осществятъ националнитъ идеали на своя народъ, трѣбва да иматъ за примѣръ пята изминатъ отъ тѣхнитъ предшественици.

Българскиятъ войнъ написа огнени страници въ историята на своя народъ, дълбоко се врѣза въ съзнанието му и неговиятъ героиченъ образъ буди страхопочитание и възторгъ дори въ враговетъ, които можаха да почувствуватъ високитъ му бойни качества.

Евреитъ бойци, органически свързани съ страната въ която се родиха, обикнали я отъ все сърдце, не се засрамирахъ предъ българитъ си другари. Биха се рамо до рамо, за да изковатъ едно по-свѣтло бждеще на своето Отечество, да начертаятъ исто-

рическитъ граници на България и да обединятъ въ едно цѣлото българско племе.

Водими отъ най-добри чувства, ние поставихме началото на този сборникъ, за да дадемъ заслужена почитъ на загиналитъ по браннитъ поля български евреи и да опишемъ подвизитъ на мъртви и живи герои. Желанието ни бѣше да дадемъ нѣщо завършено и голѣмо, обаче, за наше съжаление, ние не намѣрихме отъ всички нужното съчувствие и подкрепа. Напротивъ, заинтересувани срѣди умишлено спяваха нашата работа, гледаха на всѣка цена да я изложатъ. Тѣхнитъ усилия се увѣнчаха съ успѣхъ и ние не можахме да се сдобиемъ съ достатъчно материалъ и съ снимкитъ на убититъ евреи. Въпрѣки това, ние направихме своето. Поставихме началото на една традиция. Остава на тѣзи, които ще дойдатъ следъ насъ, да направятъ нѣщо по-голѣмо и да напишатъ историята за участието на евреитъ въ освободителнитъ войни на българския народъ.

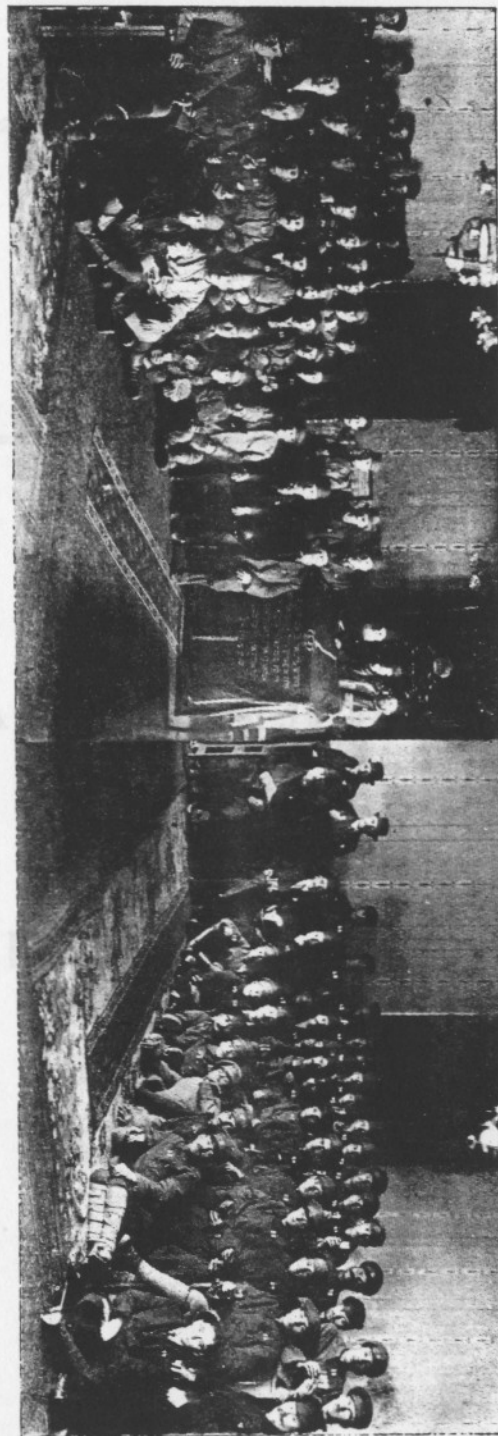
Настоящиятъ сборникъ нѣма за целъ да раздухва страсти и да уязвява никого. Напротивъ, задачата му е възпитателна и родолюбива.

Хаосътъ, който витае надъ Европа, несигурността за утрешния денъ, трѣбва да завари малкитъ народи единни и готови да посрѣщнатъ събитията. Всѣки опитъ да се създадатъ фронтове въ една страна, да се настройватъ класи и вѣрски групи едни срещу други, трѣбва да срѣщнатъ организираната обществена сила. Мощта на единъ народъ се крепи върху неговото сцепление и единство. Всѣки опитъ, въ исторически моменти, да се разбие това народно сцепление и единство е насоченъ къмъ цѣлостта на държавата и нейната бойностъ. Никакви родолюбиви мотиви не могатъ да оправдаятъ опититъ изкуствено да се създаватъ фронтове.

Малка, но свободолюбива България, днесъ се нуждае отъ обединенитъ усилия на всички български граждани за осществяването на националнитъ

си идеали. Подъ трибагеника трѣбва да се притж-
пятъ всички политически и расови различия. Пропити
отъ единъ духъ, всички трѣбва да отстояватъ твърдо
жизненитѣ интереси на страната и да ратуватъ за
една национална, икономическа и политическа мощна
България подъ скиптѣра на **Негово Величество Царь
Борисъ III.**

Чундидѣ пленници евреи празнуватъ Пасхата презъ 1918 год.
въ Софийската Еврейска Синагога.

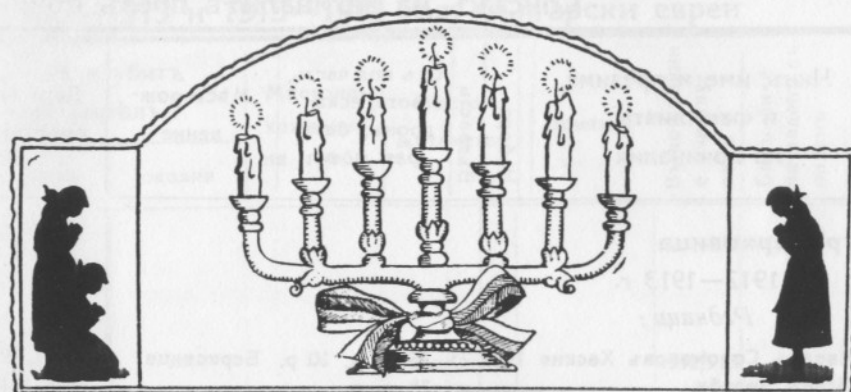

си идеал
нятъ вс
отъ ево
жизнен
една на
Българ
Борисъ

за приж
я. Пропити
твърдо
братство за
мощна
чество Царъ

ар Софийската Еврейска Синагога

Пасхата презъ 1918 год.

СПИСЪКЪ
НА
ЗАГИНАЛИТЪ
ПРЕЗЪ ВОЙНИТЪ
1885; 1912—1913; 1915—1918 г.
БЪЛГАРСКИ ЕВРЕИ

Списъкъ на загиналитѣ презъ войнитѣ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възрастъ	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							жененъ или не	дѣца
гр. Берковица								
1912—1913 г.								
Редници :								
1	Аврамъ Соломоновъ Хеския	1909	23	25 п. п. 10 р.	Берковица	21. VI. 1913	—	—
2	Исакъ Челеби	—	—	25 п. п.	"	20. X. 1912	—	—
3	Нисимъ Челеби	—	—	25 п. п.	с. Комарево	19. VI. 1913	—	—
4	Яко Аврамъ Машияхъ	—	48	53 п. п.	Берковица	13. III. 1913	да	7
1915—1918 г.								
Подофицери :								
1	Ст. Подоф. Аронъ Моше Талви	—	—	49 п. п.	Берковица	— 1918	—	—
Редници :								
2	Жакъ Семо Майеровъ	—	—	71 п. п.	Берковица	27. X. 1918	—	—
3	Йосифъ Нисимъ Хеския	—	21	6 марш. п. 6 див.	"	19. X. 1916	—	—
4	Леонъ (Йеуда) Исакъ Леви	—	—	15 Лом. п.	"	— 1917	—	—
5	Нисимъ Исакъ Сузинъ	—	25	5 Дун. п.	"	14. V. 1916	да	2
гр. Бургасъ								
1912—1913 г.								
Редници :								
1	Беняминъ Юда Рафаиловъ	—	25	24 Черн. п. 7 р.	Бургасъ	4. XI. 1912	не	—
2	Хеския Бохоръ Лоя	1908	24	24 Черн. п. 6 р.	"	4. XI. 1912	—	—
1915—1918 г.								
Редници :								
1	Беняминъ Амадо	1896	—	—	Бургасъ	8. X. 1918	не	—
2	Бейсоанъ Беняминъ	1877	—	—	"	6. V. 1917	—	—
3	Хаимъ Хеския Меламедъ	—	38	24 Черн. п. 2 р.	"	12. X. 1915	да	—
4	Хаимъ Хеския Соломоновъ	—	—	24 Черн. п. 2 р.	"	18. X. 1915	—	—
5	Яко Шабатъ Азисовъ	—	26	32 п. Телеф. н-да	"	10. VIII. 1916	не	—
гр. Бѣла-Слатина								
1912—1913 г.								
Подофицери :								
1	Мл. П. Анко Бохоровъ Боровъ	1895	—	17 п. п.	Бѣла-Слатина	5. XI. 1912	—	—

1912—1913 и 1915—1918 год. български евреи

Къде е убитъ или умрѣлъ?		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е на-реденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
при Лакна	—	—	Берковица	—	1912/913	—	убитъ
Люле Бургасъ	—	—	"	—	"	—	"
с. Богоридица	—	—	"	—	"	—	"
Одринъ	—	—	"	търговецъ	"	—	"
в. Яребична	Гевгелийско	с. Яребична	Берковица	—	1915/918	—	убитъ
Итака	Гърция	—	Берковица	—	"	—	убитъ
Добружда	—	—	"	търговецъ	"	—	раненъ
въ неизвестн.	—	—	"	търг. служ.	"	—	"
Кайм. Чаланъ	—	—	"	"	"	—	убитъ
Лазаркѡй	Чаталджа	—	Бургасъ	тенекеджия	1912/913	—	убитъ
"	"	—	"	обущаръ	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	Бургасъ	—	1915/918	—	убитъ
"	—	—	"	—	"	—	"
с. Бѣлоградецъ	Кочанско	с. Бѣлограл.	"	работникъ	1912 913 1915 918	—	"
"	"	"	"	—	"	—	"
с. Дим. поляна	Добро-поле	с. Баково	"	чиновникъ	1915/918	—	рани
Чаталджа	—	—	Б.-Слатина	—	1912/913	—	убитъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол. женъ или не	Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
								мѣстность	околия						
1915—1918 г. Редници :															
1	Сабатъ Нисимъ Лазаръ гр. Варна	1912	—	16 п. п.	Бѣла-Слатина	6. X. 1915	—	въ неизвестн.	—	—	Б.-Слатина	—	1915/918	—	убитъ
1912—1913 г. Редници :															
1	Бенсионъ Нисимовъ	1913	—	44 г. сан. рота	Варна	8. XI. 1912	—	Черкезкой	Чаталджа	б/4полс.б ца	Варна	—	1912/913	—	болестъ
2	Давидъ Йонтовъ	—	—	8 п. п. 1 р.	"	25. VII. 1913	—	Дупница	—	Дупница	"	—	"	—	"
3	Йосифъ Бохоровъ Соломоновъ	1889	—	44 п. п. 5 р.	"	16. X. 1912	—	с. Колиби	б. Хисарско	с. Колиби	"	—	"	—	убитъ
4	Моисъ Нисимовъ Бенционъ	—	—	45 п. п.	"	17. X. 1912	да 2	бунаръ-Хисаръ	—	Бун.-Хисаръ	"	—	"	—	"
5	Самуилъ Аврамъ Леви	—	35	48 п. п.	"	18. VI. 1913	да	в.Султанъ-Тепе	—	—	"	амбул.	"	—	"
6	Самуилъ Аврамъ Самуиловъ	1900	—	44 п. п. 3 а р.	"	— 1912	—	с. Върбица	—	Кочанско	"	—	"	—	"
1915—1918 г. Подофицери :															
1	Мл. Подоф. Ешуа Б. Конортовъ	—	34	8 п. п. 9 р.	Варна	22. X. 1916	да 1	Мустафа-Ачи	Добричъ	—	Варна	—	1915/918	—	граната
Редници :															
2	Аврамъ Яковъ Ешкенази	—	—	29 п. п 3 р.	"	7. X. 1916	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
3	Елиезеръ Азария Бенароя	1913	26	8 п. п. 8 р.	"	10. V. 1917	не	с. Хума	Битолско	с. Хума	"	обушаръ	1912/913 1915/918	—	"
4	Ешуа Азария Бенароя	—	28	8 прим.	"	17. IX. 1917	не	въ неизвестн.	—	—	"	шивачъ	"	—	болестъ
5	Ешуа Хаймъ Юлзари	—	44	8 прим. п. 3 р.	"	24. VI. 1916	да 1	с. Куманово	—	—	"	дървол.	"	—	рана
6	Йонтовъ С. Митрани	—	46	Австр. Армия	"	25. XII 1916	не	с. Римнику	Саратъ	—	"	чиновн.	1915/918	—	гангрена
7	Леонъ Алексан. Абрахамовъ	—	—	8 прим. п. 7 а р.	"	2. IX. 1917	—	при Хума	Скопие	Скица № 2	"	—	1912/913 1913/919	—	болестъ
8	Мсрдехай Авр. Леви	—	26	48 п. п.	"	20. X. 1916	—	Кубадинъ	1 м. в. б-ца Добруджа	гробъ № 8	"	търговецъ	"	—	снарядъ
9	Мошонъ Давидъ Бенционъ	—	32	8 п. п. 8 р.	"	13. V. 1917	да 1	в. Яребичка	Гевгелийско	с. Кума	"	—	"	—	рана
10	Нисимъ Аврамъ Кленъ	—	23	8 прим. п.	"	20. X. 1916	не	Кубадинъ	—	—	"	търг. чинов.	1915/918	—	рана
11	Нисимъ Бохоръ Соломоновъ	—	19	5 арт. п. 4 а б.	"	10. X. 1916	не	с. Топра	Хисаръ	—	"	банк чинов.	"	—	шрапн.
12	Нисимъ Исакъ Бенрей	—	35	Д. Д. п.	"	VIII. 1917	не	раненъ при	Добричъ	Шумен. б-ца	"	Пр. Б. б-ка	1912/913 1915/916	—	рана
13	Сабатъ Яковъ	—	—	8 п. п.	"	14. IX. 1916	—	въ неизестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
14	Хачъ Авгамовъ Алмалехъ	—	—	3 арм. Кол. р.	"	2. X. 1916	—	"	—	—	"	—	"	—	"
15	Яковъ Аврамъ Леви	—	32	8 п. Нестр. сл	"	17. III. 1917	да 1	"	—	—	"	амбул.	"	—	"
гр. Видинъ															
1912—1913 г. Подофицери :															
1	Мл. Подоф. Хаймъ Сел. Фархи	—	38	57 п. п.	Видинъ	14 VII. 1913	да 5	при гр. Грънъ	—	—	София	боядж.	1912/913	—	убитъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол. женъ или не
1912—1913 г. <i>Редници :</i>							
2	Аврамъ М. Примовъ	—	—	3 п. п. 16-а р.	Видинъ	6. VII. 1913	—
3	Ашеръ Аврамъ Аладжемъ	—	24	3 бд. п. 3 р.	"	17. X. 1912	—
4	Йеуда Шеломо Коенъ	—	25	3 бд. п.	"	10. XI. 1912	—
5	Леонъ Б. Кохеновъ	—	—	3 п. п. 3 р.	"	10. XI. 1912	—
6	Леонъ Шабетай Бентура	—	25	3 бд. п. 2 р.	"	17. X. 1912	—
7	Маногхъ Юсефъ Сузинъ	—	24	3 бд. п.	"	4. XI. 1912	—
8	Салтиелъ Беняминъ Алкалаи	—	24	3 бд. п. 3 р.	"	6. V. 1913	—
9	Самуилъ Израилъ Афталионъ	—	28	3 п. п. 2 р.	"	19. III. 1913	—
10	Хаймъ Аврамъ Леви	—	—	3 бд. п. 3 р.	"	10. VII. 1913	—
11	Шемвелъ Яко Пизанти	—	28	3 бд. п. 3 р.	"	10. XI. 1912	—
12	Яко Аврамъ Варонъ	—	—	3 бд. п.	Пиротъ	10. XI. 1912	—
13	Яко Исакъ Халфонъ	—	23	3 бд. п. 2 р.	Видинъ	17. X. 1912	—
1915—1918 г. <i>Офицери :</i>							
1	Офиц. К-тъ Моисъ Йосифовъ Ароновъ	40	22	36 п. п. 12 р.	Видинъ	21. XII. 1916	—
<i>Подофицери :</i>							
2	Фелдфеб. Яко Исакъ Ешкенази	—	32	51 п. п.	"	1. XII. 1916	да
3	Ст. Подоф. Елия Челеби Фархи	—	25	3 бд. п.	"	2. IX. 1917	—
4	" Шимонъ Бохоръ Йеуда	—	41	51 п. п.	"	24. XI. 1916	да
5	" Давидъ Мордохай Примо	—	24	3 бд. п. 7 р.	"	27. XI. 1918	—
6	" Мордохай Н. Бакишъ	—	23	3 бд. п.	"	28. II. 1916	—
7	" Юсефъ Сабитай Арие	—	36	51 п. п.	"	6. X. 1916	да
<i>Редници :</i>							
8	Аврамъ Аврам. Янковъ	—	—	3 п. п.	Козаровацъ, Гор.-Орѣховско	3. I. 1917	—
9	Аврамъ Исакъ Кависонъ	—	—	3 бд. п.	Видинъ	— 1918	—
10	Аврамъ Моше Аврамовъ	—	22	3 бд. п. 6 р.	"	16. III. 1917	—
11	Аврамъ Соломонъ Пенясъ	1894	—	—	"	17. IV. 1918	—
12	Аврамъ Хаймъ Леви	—	40	3/6 Полс. б-ца	Видинъ	18. X. 1918	да
13	Ашеръ Сузи	1884	—	—	"	12. II. 1917	—
14	Ашеръ Юда Самуиловъ	—	24	24 п. п. 9 р.	"	26. XII. 1916	—
15	Беняминъ Хес. Беняминовъ	—	30	3 вз. арт. 5 б.	"	18. IX. 1917	—
16	Буко Исаковъ Кависонъ	—	25	3 п. п. 11 р.	"	20. VII. 1916	не
17	Едмонъ (Узиелъ) Бенционъ Пинкасъ	—	31	3 бд. п.	"	6. X. 1916	да

Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кой войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ срелъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
въ неизвестн.	—	—	Видинъ	—	"	—	"
Люле-Бургасъ	—	—	"	тѣрг. служ.	"	—	"
Чаталджа	—	—	"	тѣргоз.	"	—	"
в. Езетинъ	Чаталджа	в. Езетинъ	"	—	"	—	"
Люле-Бургасъ	—	—	"	тѣрг. служ.	"	—	"
Чаталджа	—	—	"	опинчаръ	"	—	"
Чорлу	—	4/1 п. б ца	"	тенекедж.	"	—	болестъ
къмъ Бургасъ	Чаталджа	къмъ Бург.	"	тѣрг. служ.	"	—	убигъ
Пехчево	Щипско	—	"	учителъ	"	Ор. за хр	"
в. Езетинъ	Чаталджа	в. Езетинъ	"	тѣрговецъ	"	—	"
"	"	"	"	тѣрг. служ.	"	—	"
Люле-Бургасъ	—	—	"	"	"	—	"
1915—1918 г.							
с. Армутли	Добруджа	Тулча с. Арм.	Видинъ	—	1915/918	—	убитъ
с. Карабурунъ	Солунска	Карабурунъ	"	манифак.	1912 913 1915 918	Ор. за хр	убитъ
Битоля	—	—	"	служашъ	"	2 ор. за х.	"
Кота 1248	—	—	"	житаръ	"	Ор. за хр.	"
гр. Прилепъ	—	—	"	тѣрг. служ.	1915/918	—	болестъ
край Дупница	—	—	"	"	"	—	катастрофа
въ неизвестн.	—	—	"	стъкларъ	1912 913 1915 918	—	въ влакѣ болестъ
въ неизвестн.	—	—	Видинъ	—	"	—	убитъ
"	—	—	"	—	"	—	"
Кота 1248	с.з. отъ Битоля	—	"	служашъ	1915/918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
гр. Царибродъ	—	—	"	тѣрговецъ	19-2 913 1915 9.8	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
"	—	2/3 д. Лазар.	"	—	"	—	болестъ
гр. Пловдивъ	—	Пловдивъ	"	тѣрговецъ	"	—	"
с. Елешница	—	Елешница	"	—	"	—	уби ъ
въ неизвестн.	—	—	"	чиновникъ	"	—	изчезналъ безследно

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.		Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
							жененъ или не	деца	мѣстность	околия						
18	Леонъ Исакъ Аврамовъ	1917	20	72 п. п. 3 карт.	Видинъ	4. XI 1918	—	—	въ неизвестн.	—	5 ^б Полс. б-ца	Видинъ	—	1915/918	—	болестъ
19	Лиячи Челеби Фархи	—	25	3 п. п. 9 р.	"	3. IX. 1918	—	—	в. Тарнава	Елидолско	с. Тарнава	"	—	"	—	убитъ
20	Моше Бенционъ Леви	—	—	3 бд. п. 3 р.	"	23. IX. 1916	—	—	с. Енидже	Серско	р. Струма-Орлякъ	"	Чиновникъ	1912 913 1915 918	—	"
21	Морено Юда Исакъ	—	—	51 п. п. 4 р.	"	27. XI. 1918	—	—	с. Снѣгово	Битолско	с. Снѣгово	"	—	"	—	"
22	Самуилъ Яко Давидъ	—	20	3 бд. п.	"	17. VI. 1918	не	—	въ неизвестн.	—	—	"	Тѣрг. служ.	1915/918	—	"
23	Синтовъ Яковъ Давидъ	—	—	81 п. п. 4 р.	"	16. VII. 1918	—	—	"	—	3/див. лазар.	"	—	"	—	болестъ
24	Хаймъ Рафаилъ Паперо	—	24	3 бд. п.	"	25. VI 1916	да	2	с. Голѣмово	Врѣш. Чука	Кулско	"	Търговецъ	"	—	рани
25	Хеския Елиезеръ Илелъ	—	32	24 арт. п. 2 б.	"	11. XI. 1917	—	—	с. Каталой	Тулчанско	с. Каталой	"	Тѣрг. служ.	1912 913 1915 918	—	убитъ
26	Шемтовъ Б. Яковъ	—	—	15 п. Ломс. п.	"	20. VI. 1917	—	—	въ неизвестн.	—	—	Ломъ	Тѣрг. служ.	1915 918	—	болестъ
27	Шемоля Морд. Майо	1874	—	—	"	20. IX. 1916	—	—	"	—	—	Видинъ	—	1912 913 1915 918	—	убитъ
28	Юсефъ Б. Моше	—	22	24 Арт. п.	"	— 1918	—	—	"	—	—	"	Тѣрг. служ.	1915 913	—	болестъ
гр Враца																
1912—1913 г.																
<i>Редници:</i>																
1	Бохоръ Аврамовъ Машияхъ	—	—	57 п. п. 5 р.	Враца	12. III 1913	—	—	Одринъ	—	—	Враца	—	1912/918	—	убитъ
1915—1918 г.																
<i>Редници:</i>																
1	Елизеръ Ю. Персиядо	—	26	35 п. Вр. п. I Д.	Враца	1. VIII. 1917	—	—	с. Сутепци	Ромѣния	—	София	Тапицеръ	1912 913 1915 918	Орд. за храб. II Степ.	убитъ
2	Нисимъ Елиезеръ Хеския	—	22	42 п. I дивиз.	Орѣхово	29. X. 1915	—	—	Пуста рѣка	Сърбия	—	Враца	Тенекедж.	1915 918	—	удавилъ
3	Нисимъ Лазаръ Сабитай	1918	—	35 п. 6 р.	Враца	29. X. 1915	—	—	"	—	при р. Пуста рѣка	"	—	"	—	убитъ
4	Какумъ Бохоръ Бенбасагъ	1893	—	7 сан. паркъ	"	19. III. 1918	—	—	с. Дамяница	Св. Врачъ	—	"	—	"	—	"
5	Хеския Йосифъ Нисимовъ	—	—	6 марш. п. 12 р	"	19. X. 1916	—	—	с. Тервели	Добричъ	—	"	—	"	—	"
6	Яко Ефраимъ Машияхъ	—	26	35 п. Вр. п. 6 д.	"	5. X. 1915	—	—	с. Планиница	Сърбия	—	"	Тѣргов.	"	—	рана
7	Яко Челебиевъ Рафаиловъ	—	—	35 п. п. 5 р.	"	18. X. 1915	—	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
гр. Дупница																
1912—1913 г.																
<i>Редници:</i>																
1	Аврамъ Алкалай	—	—	7. Инт. р.	Дупница	15. VI. 1913	—	—	Кочане	—	Кочане	Дупница	—	912/913	—	убитъ
2	Аврамъ Соломонъ Хаздай	1884	42	14 пех. Р. п.	"	4. VIII. 1913	да	6	Дупница	—	Дупница	"	бакалинъ	"	—	холера
3	Бохоръ Леонъ Леви	1911	—	14 п. Р. п. 9 р.	"	17. VI. 1913	—	—	при Солунъ	—	—	"	—	"	—	убитъ
4	Бохоръ Рубенъ Леви	—	30	14 п. Р. 7 и. р.	"	15. VI. 1913	да	—	с. Кочане	Македония	с. Кочане	"	бакалинъ	"	—	"
5	Буко Рахамимъ Леви	1916	25	14 пех. Р. п.	"	14. VI. 1913	не	—	"	—	—	"	шивачъ	"	—	"
6	Йосифъ Бенционъ Харавонъ	—	—	13. п. п.	"	27. III. 1913	—	—	с. Кешанъ	Турция	2 п. б-ца Кешанъ	"	—	"	—	рана
7	Исакъ Моше Леви	1908	35	7 инт. р.	"	18. VI. 1913	да	—	Крѣсна	дефилето Св. Врачко	с. Крѣсна	"	търговецъ	"	—	убитъ
8	Мордехай Юсефъ Таджеръ	1913	26	67 п. Р. п.	"	10. IV. 1913	не	—	Сересъ	—	Сересъ	"	"	"	Кръстъ за хр. III ст.	"
9	Шимонъ Х. Пелософъ	1905	28	14 п. Р. п.	"	26. VI. 1913	да	1	Кочане	—	—	"	опинчаръ	"	—	"
10	Яко Исаковъ	1911	—	14 п. Р. п.	"	1. VII. 1913	—	—	Лозенградъ	—	умрѣлъ въ Лозенгр. б-ца	"	—	"	—	рана
11	Яко Исакъ Бенунъ	—	27	14 п. Р. п.	"	14. VII. 1913	да	1	Кадинъ Мостъ	Кюстенд.	Кадинъ Мостъ	"	служашъ	"	—	убитъ

№ по редъ	Чинъ, кме и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							женъ или не	деца
1915—1918 г.								
Офицери:								
1	Подпур.АронъЮдовъБаруховъ	—	—	14 п. п.	Дупница	7. X. 1916	—	—
Редници:								
2	Аврамъ Израилъовъ Леви	—	—	14 п. п. 4 р.	Дупница	30. IX. 1916	—	—
3	Аврамъ С. Хаздай	—	—	—	"	— 1918	—	—
4	Буко Рахамимъ Леви	—	—	14 п. п.	"	— 1918	—	—
5	Буко Рубень Леви	—	—	7 интенд. р.	"	— 1918	—	—
6	Давидъ Исакъ Сабетай	—	40	54 п. п. 5 р.	"	18. I. 1917	да	3
7	Израилъ Давидъ Конфорти	—	29	14 п. Р. п.	"	4. VIII. 1918	да	2
8	Израилъ Х. Пелософъ	—	44	Соф. креп. бат.	"	9. XI. 1916	да	5
9	Йосифъ Аврамъ Леви	—	28	14 п. Р. п. 4 к. р.	"	21. II. 1918	да	1
10	Йосифъ Ж. Сабитай	—	45	57 п. Р. п.	"	9. X. 1918	да	4
11	Йосифъ Х. Нисимовъ	—	40	7 пион. друж.	"	18. I. 1918	да	5
12	Исакъ Аврамъ Леви	1905	42	14 п. Р. п.	"	1. VII. 1918	да	3
13	Исакъ Моше Леви	1908	—	Интенданство	"	— 1918	—	—
14	Исраелъ Хаимовъ	—	—	1 т. арт. пех.III б	"	1. XI. 1916	—	—
15	Моисъ Аврамъ Леви	1917	24	38 п. п. 10 див.	"	24. VIII. 1917	не	—
16	Моисъ Н. Исаковъ	—	45	14 п. интенд. р.	"	5. I. 1918	да	—
17	Мордехай Б. Исаковъ	1891	—	67 п. п.	"	4. VI. 1916	—	—
18	Наимъ Нисимъ Конфорти	—	44	54 п. п. 10 р.	"	30. X. 1915	да	3
19	Нисимъ Азриелъ	1908	27	10 див. пионеръ	"	12. VI. 1917	не	—
20	Нисимъ Персиано Мошевъ	—	28	10 пион. друж.	"	2. VI. 1918	не	—
21	Рахаилъ Нисимовъ Самуиловъ	—	24	7 пион.друж.3р.	"	3. VII. 1918	не	—
22	Саулъ Ассеовъ	—	38	54 п. п.	"	9. X. 1917	да	2
23	Самуилъ Конф.Тенекеджийски	—	—	53 п. п. 3 р.	"	21. XII. 1916	—	—
24	Самуилъ Михайловски	—	25	54 п. п.	"	21. XII. 1916	—	—
25	Соломонъ Самуилъ Леви	1915	25	14 п. Р. п.	"	29. X. 1916	—	—
26	Хаимъ Аврамъ Леви	1914	24	26 п. Р. п.	"	9. VIII. 1916	—	—
27	Шимонъ Хаимъ Пелоссофъ	—	—	14 п. п.	"	— 1918	—	—
28	Яковъ Бенунъ	—	—	—	"	— 1918	—	—
29	Яковъ М. Аладжемъ	—	—	6 марш. п. 2 р.	"	4. I. 1918	—	—
30	Яко Давидъ Пелософъ	—	34	54 п. п.	"	21. X. 1915	да	4
гр. Горна-Джумая								
1915—1918 г.								
Редници:								
1	Йосифъ Аврамъ Катеривасъ	1894	22	26 п. п. 16 р.	Горна Джумая	7. X. 1915	да	2
2	Мордохай Бох. Барухъ	—	33	53 п. п. 11 р.	"	23. X. 1916	—	—
3	Якути Ляичи Селаникой	—	—	14 п. п.	"	3. X. 1917	—	—

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
Демиръ Хисаръ	—	—	Дупница	—	1915/918	—	убитъ
р. Струма	—	—	"	—	"	—	удавенъ
Дупница	—	—	"	—	"	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
с. Кочане	Македония	Кочане	"	—	"	—	"
с. Арматосъ	Битолско	с. Арматосъ	"	служашъ	1412 913 1915 918	—	рана
Пиротъ	—	—	"	търговецъ	"	кръстъ за хр. III ст.	болестъ
с. Кара-Мурадъ	—	—	"	опинчаръ	"	—	рана
Чифлиджикъ	Д. Хисаръ	—	"	солофаб.	"	—	"
Дупница	—	—	"	бакалинъ	"	—	болестъ
"	—	—	"	"	"	—	"
Нишъ	—	—	"	тенекедж.	"	—	"
Кресен. Рефиле	—	Кресна	"	—	1915/918	—	убитъ
с. Кара Мурадъ	Добричъ	—	"	—	"	—	"
Кърджали	—	—	"	тенекедж.	"	—	болестъ
Ссфия	—	София	"	търговецъ	1912 913 1915 918	—	"
Сересъ	—	—	"	—	"	—	убитъ
Зелесъ	при църква	Св. Спасъ ск. № 6 гробъ. № 9	"	гостилнич.	"	—	рана
при Драма	—	гр. Драма	"	опинчаръ	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	убитъ
Демиръ Хисаръ	Южн. укр.	Латровъ пмъ	"	обущаръ	1915/918	Ор. за Хр. III. степенъ	рана
София	—	София	"	служашъ	1912 912 1915 918	—	болестъ
при Тулча	Добруджа	гр. Тулча	"	—	1915 918	—	убитъ
Ромъния	—	—	"	шивачъ	"	—	рана
Голашъ	Струмско	с. Голашъ	"	"	"	Ор. за хр.	"
Дупница	—	Дупница	"	тенекедж.	"	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
Калинъ мостъ	—	Кад. мостъ	"	—	"	—	убитъ
Ромъния	—	—	"	—	"	—	рана
Кривлакъ	—	с. Криволлакъ	"	—	1912 915 1913 918	—	"
гр. Горна-Джумая							
Кписур. постъ	—	—	Г.-Джумая	манифак.	1915/918	—	убитъ
с. Мурафатлеръ	Ромъния	—	"	църваръ	"	—	"
Горна Джумая	—	—	"	—	"	—	болестъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възрастъ	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Месторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							жененъ или не	деца
гр. Ихтиманъ								
1912—1913 г.								
Редници:								
1	Леонъ Челебиевъ Астругъ	1906	27	22 п. п. 6 р.	Ихтиманъ	26 I. 1913	—	—
1915—1918 г.								
Редници:								
1	Бохоръ Хаимовъ Рубеновъ	—	—	54 п. п. 15 р.	Ихтиманъ	27 I. 1917	—	—
гр. Казанлъкъ								
1912—1913 г.								
Редници:								
1	Аврамъ Соломоновъ Ешкенази	1905	27	23 п. п. 2 р.	Казанлъкъ	17 VI. 1913	—	—
2	Аврамъ Соломоновъ Узиелъ	1914	29	23 п. п. 2 р.	"	18 VI. 1913	да	1
3	Аврамъ Яко Криспимъ	—	—	12 п. п.	"	13 I. I. 1913	—	—
4	Мордехай Яковъ	1901	—	52 п. п. 11 р.	"	16 X. 1912	—	—
5	Мордо Янковъ Авдала	1901	32	23 п. п. 9 р.	"	16 X. 1912	—	—
6	Нисимъ Йосифъ Натанъ	1913	—	63 п. п. 14 р.	"	13 VII. 1913	—	—
7	Рафаелъ Ис. Лоя	—	—	—	"	21 VI. 1913	—	—
1915—1918 г.								
Поддофицери:								
1	Млад. подоф. Рафаелъ Йо- сифовъ Биджерано	—	—	Колоез.др. 3 ар.	"	4 X. 1916	—	—
Редници:								
2	Бохоръ Илия Биджерано	—	35	23 шипч. п.	"	13 IX. 1916	да	2
3	Бохоръ Илиевъ Челебиевъ	1903	—	23 п. п. 13 р.	"	17 IX. 1916	—	—
4	Бохоръ Мошоновъ Маджаровъ	—	—	56 п. п. 8 р.	"	23 XI. 1916	—	—
5	Данаилъ Исаковъ Майровъ	—	—	23 п. п. 15 р.	"	30 IX. 1916	—	—
6	Илия Танхумъ	1883	—	—	"	18 XII. 1915	—	—
7	Йосифъ Исаковъ Майровъ	—	—	56 п. п.	"	21 X I. 1916	—	—
8	Йосифъ М. Канети	—	—	23 пех. полкъ	"	5 XII. 1917	—	—
9	Исаковъ Солом. Биджерано	1901	34	56 п. п. 11 р.	"	2 X. 1916	—	—
10	Михаилъ Бохоровъ Ешкенази	1915	—	21 п. п. 5 р.	"	28. I. 1916	—	—
11	Сабитъ Михайловъ Сабитаевъ	1905	—	23 п. п. 5 р.	"	29. X. 1916	—	—
12	Сабитай Моше Канети	—	—	12 оп. др.	"	10. IV. 1916	—	—
13	Хеския Майровъ Джаенъ	—	—	56 п. п.	"	21. XII. 1916	—	—
14	Яко Бохоръ Алколумбра	—	30	6 арт. полкъ	"	19. X. 1918	да	1
15	Шемуелъ Моше Биджерано	—	34	56 п. п. 3 р. сан.	"	10. I. 1916	да	1
16	Яко Соломонъ Биджерановъ	—	—	23 п. п.	"	— 1917	—	—

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участву- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
поз. Булаиръ	—	—	Ихтиманъ	—	1912/913	—	убитъ
Чифликъ Лакъ	Прилепско	—	"	—	1915/918	—	рана
Гр. Щипъ	—	8 див. лазар.	Казанлъкъ	—	1912/913	—	болестъ
зап. с. Сушево	Щипско	—	"	—	"	—	убитъ
с. Доуджарусъ	Одринско	—	"	—	"	—	"
поз. Коюни	Одринско	—	"	—	"	—	"
При Одринъ	—	—	"	—	"	—	"
в. Църни ерѣхъ	Трънско	в. Църни ер.	"	—	"	—	"
Кукушъ	—	—	"	—	"	—	"
при с. Перзели	—	до с. Первели	"	—	1912 913 1915 918	—	убитъ
Каймакчаланъ	—	—	"	—	"	—	"
Горничево	Леринско	—	"	—	"	—	"
Зейтинликъ	Солунско	6 ца Зейтин.	"	—	"	—	рана
с. Неукази	Битолско	—	"	—	"	—	убитъ
Битоля	—	—	"	—	"	—	"
с. Жабляна	Битолско	—	"	—	1915/918	—	"
Казанлъкъ	—	—	"	—	1915/918	—	болестъ
с. Скочи варъ	Битолско	с.Скочиваръ	"	—	1915 912 1915 918	—	убитъ
София	—	4 м. в. 6-ца	София	—	1915 918	—	болестъ
с. Пологъ	поз. „Буче“	—	"	—	1912 9 3 1915 918	—	убитъ
гр. Враня	—	—	"	—	1915/918	—	"
с. Жабляна	Битолско	—	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915 918	—	рана
Битоля	—	—	"	—	"	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	безследно изчезнала

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.
							женъ или не дѣца
гр. Карнобатъ							
1912—1913 г.							
Редници :							
1	Бохоръ Яковъ Бохоровъ	—	—	11 сливн.п.11р.	Карнобатъ	8. XI. 1912	—
2	Исакъ Йосифовъ Митрани	1897	38	41 п. п.,	"	1. XI. 1912	да
3	Ишуа (Шифа) Кемаловъ	—	—	41 п. п. 6 р.	"	9. XI. 1912	—
4	Мошонъ Нисимовъ Декало	1913	27	41 п. п.	"	12. VI. 1913	да
5	Моше Челебиевъ Мошевъ	1894	—	42 п. п. 8 р.	(Агааре)	3. XI. 1912	—
6	Рафаилъ Солом. Алмалехъ	1807	25	11 п. п. 9 р.	Карнобатъ	20. XI. 1912	не
7	Хаимъ Яковъ Хаимовъ	—	23	11 п. п.	"	22. XII. 1912	не
8	Юда Баруховъ Челебиевъ	—	30	11 п. п. 3 р.	"	21. VII. 1913	да
9	Янко Яковъ Юлзари	31	26	11 п. п. 9 р.	"	23. II. 1913	не
1915—1918 г.							
Редници :							
1	Бенжаменъ Марду Хане	—	28	11 п. п. 12 р.	"	20. X. 1915	не
2	Бохоръ Йосифовъ Алмалехъ	—	32	11 п. п.	"	15. IX. 1916	да
3	Бохоръ Хаимовъ Давидовъ	1903	34	11 п. п.	"	26. IX. 1916	да
4	Йосифъ Б. Барухъ	1885	—	—	"	23. IX. 1916	—
5	Йосифъ Баруховъ Йосифовъ	—	39	24 Черн. п.	"	10. IV. 1917	да
6	Маиръ Мошевъ Митрани	—	31	11 п. п. 2 р	"	3. X. 1915	да
7	Морду Исаковъ Мордухаевъ	—	25	11 п. п. 6 р.	"	1. X. 1916	не
8	Мошонъ Челебиевъ Яковъ	—	24	45 п. п.	"	14. XII. 1916	не
9	Сабетай Маиръ Фано	1915	22	16 арт. п.6 бат.	"	26. X. 1915	не
10	Хаимъ Чакжровъ Хаимъ	—	—	3 Етап.друж.1р.	"	22. IV. 1916	—
11	Рафаилъ Яковъ Рафаиловъ	—	31	11 п. п.	"	3. X. 1915	да
12	Шимонъ Нисимъ Аврамовъ	—	29	11 п. п. 15 р.	"	18. IX. 1916	—
13	Юда Йосифовъ Юдовъ	1912	26	11 п. п. 8 р.	"	22. IX. 1916	не
14	Юда Йосифъ Юлзари	1890	—	—	"	22. IX. 1916	—
15	Юда Челебиевъ Мататя	—	42	11 слив. п.	"	20. IX. 1916	да
16	Яко Йосифовъ Исаковъ	—	36	11 п. п.	"	10. X. 1916	не
гр. Кюстендилъ							
1912—1913 г.							
Редници :							
1	Аврамъ Давидовъ Конфортговъ	1909	24	59 п. п. 1 р.	Кюстендилъ	6. VI. 1913	—
2	Давидъ Б. Аладжемъ	1897	40	49 п. п.	"	28. VI. 1913	да
3	Елия Мордехай Лазаровъ	1911	21	13 п. Р. п. 2 р.	"	18. VI. 1913	—
4	Йосифъ Бенционъ Харавонъ	1906	26	13 п. п.	"	27. III. 1913	да
5	Йосифъ Б. Шаковъ	1888	—	13 п. п. 4 р.	"	6. VII. 1913	—
6	Йосифъ Давидковъ Мошевъ	1907	25	13 п. Р. п. 8 р.	"	1. XII. 1912	—
7	Нисимъ Изр. Коенъ	1901	33	7 арт. п.	"	17. V. 1913	—

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
с. Тарфа Калфакъой Еникъой Дойранъ с. Софасъ с. Тарфа гр. Чорлу II пол. б-ца 4/I пол. б-ца	Чаталджа Чаталджа " " Чаталджа " " с. Цар. село Чаталджа	с. Тарфа — — — — — — Кюченско гр. Чорлу	Карнобатъ " " " " " " " "	— търговецъ — надничаръ — тенекедж. надничаръ обушаръ бакалинъ	1912/913 " " " " " " " "	— — — — — — — —	убитъ " " " " " рани болестъ "
в. „Шайка“ въ неизвестн. в. „Борисъ“ въ неизвестн. Мягленско в. Киселица Каймакчаланъ с. Тушинъ с. Мучи Баба Скопие в. Киселица Каймакчаланъ " въ неизвестн. Каймакчаланъ Пиловъ върхъ	Скопие — Воденско — Дим. поляна — — — Гилиамско I. м. в. б-ца Воденско " " — — —	— — — — поз. Кисел. Каймакчал. — с. Мучи баба с. №2 гр. №60 Каймакчал. " " — — —	Карнобатъ " " " " " " " " " " " " " "	бакалинъ манифакт. търговецъ — кожаръ бакалинъ надничаръ чиновникъ печатаръ — надничаръ — обушаръ — обушаръ надничаръ	1915/918 1912 913 1915 918 " " " 1912 913 1915 918 1915/913 " 1912 913 1915 918 1915/918 " 1912 913 1915 918 "	— — — — Кр. за храбр — — — — — — — — — — — — —	рана " " убитъ " рана " " " болестъ рана убитъ рани убитъ рани " "
в. Деве Баиръ Пехчево Злетовска рѣка Кешанъ Горна-Джумая 3 запад. б-ца Сересъ	Кюстендилъ — Кочанско — — — Малгара —	— — Злетов. рѣка — — — Кешанско —	Кюстендилъ " " " " " " "	— — — — — — — —	1912/913 " " " " " " "	— — — — — — — —	убитъ болестъ убитъ болестъ " " " рана

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.		Къде е убитъ или умрѣлъ?		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
							женъ	дѣца	мѣстность	околия						
8	Нисимъ Изр. Конфорти	1898	39	49 п. п.	Кюстендилъ	18. VI. 913	да	—	Зленовска р.	Кочанско	—	Кюстендилъ	—	1912/913	—	убитъ
9	Нисимъ Йосифъ Аладжемъ	1896	39	—	"	23. XI. 913	—	—	София	—	—	"	—	"	—	болестъ
10	Нисимъ Х. Леви	—	38	—	"	7. III. 913	—	—	Дорханъ	Кернанско	—	"	—	"	—	убитъ
11	Нисимъ Хаймовъ Сабатовъ	1909	—	санитаръ	"	7 IV. 913	—	—	с. Дорханъ	—	—	"	—	"	—	"
12	Пинхасъ Давидъ Б. Моше	1913	24	59 п. п. 12 р.	"	22. VI. 913	не	—	Султанъ Тепе	—	—	"	—	"	—	"
13	Сабатъ П. Кардашъ	1900	39	49 п. п. 1 р.	"	13. X. 912	—	—	Крупникъ	Г.-Джумая	—	"	—	"	—	"
1915—1918 г.																
<i>Офицери:</i>																
1	Подп. Аронъ(Буко)Юда Барухъ	—	23	14. п. п. 3 р.	"	7. X. 916	—	—	Еникоѣй	Серско	—	"	—	1915/918	—	рана
<i>Подофицери:</i>																
2	Ст. Подоф. Бохоръ Нисимовъ Йомтовъ	—	23	14 п. п. 3 р.	"	2. XI. 915	—	—	в. Голашъ	—	—	"	—	"	—	убитъ
<i>Редници:</i>																
3	Аврамъ Алкалай	1884	36	—	"	2. V. 916	—	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1912 913	—	убитъ
4	Аврамъ Исмаиловъ Мешуламъ	1907	22	—	"	18. II. 917	—	—	София	—	—	"	—	1915 918	—	болестъ
5	Аврамъ (Челеби) Нис. Йомтовъ	—	—	5 кон. п.	"	19. X. 916	—	—	Кубадинъ	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
6	Ароновъ (Бохоръ) Изр. Лерея	—	21	—	"	— 918	—	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
7	Баруховъ Моше Самуиловъ	1915	—	13 п. п. 4 р.	"	3. X. 916	—	—	Еникѣй	—	—	"	—	"	—	"
8	Бераха Рафаелъ Юдовъ	1899	32	—	"	— 918	—	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1912 913	—	"
9	Бецалелъ (Челеби) Йос. Бераха	1907	—	13 п. п.	"	1. X. 918	—	—	Радомиръ	—	—	"	—	1915 918	—	болестъ
10	Бохоръ Р. Израелъ	—	—	84 п. 3 р.	"	— 918	—	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
11	Елазаръ Барухъ Лереовъ	—	—	84 п. п. 2 р.	"	— 918	—	—	"	—	—	"	—	"	—	"
12	Емилъ Елиясъ	—	—	13 доп. друж.	с. Студенчани — Скопско	— 918	—	—	"	—	—	"	—	"	—	"
13	Ешуа Б. Ю. Кардашъ	—	—	—	Кюстен.	— 918	—	—	"	—	—	"	—	1912 913	—	"
14	Ешуа Беняминъ Лереовъ	—	—	13 п. п. 14.	"	8. XI. 915	—	—	с. Изворъ	Дервешка	окол. с. Изворъ	"	—	1915 918	—	"
15	Жакъ Бохоръ Лереовъ	—	21	13 п. п. 8 р.	Кюстенд.	21. III. 916	—	—	Марикостеново	селс. Гроб.	ск. № 13 гр. 9 (Св. Врачъ)	"	—	"	—	"
16	Йеуда (Бохоръ) Изриль Лерея	—	28	13 п. п.	"	3. X. 916	—	—	с. Еникѣй	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
17	Йеуда Исаакъ Барухъ	1896	—	Инж. войски	"	31. X. 918	—	—	Кюстендилъ	—	—	"	—	1912 913	—	"
18	Йосифъ Аврамъ Коенъ	—	44	Артилеристи	"	14. VI. 919	—	—	"	—	—	"	—	1915 918	—	болестъ
19	Йосифъ Шеломо Елазаръ	—	32	16 п. п.	Бояни (Скопско)	13. XI. 916	да	2	"	—	—	"	—	"	—	"
20	Исаакъ Пимановъ	—	—	13 доп. друж.	Кюстендилъ	— 918	—	—	Добруджа	—	—	"	—	"	—	убитъ
21	Истругъ (Челеби) Х. Оливеръ	1894	—	—	"	1. II. 916	—	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	"
22	Менахемъ Б. Йосифъ Давидъ	1907	31	53 п. п. 13 р.	"	24. XI. 917	—	—	Кюстендилъ	—	—	"	—	1912 913	—	"
23	Моше Конорти Конфорти	—	22	13 п. п.	"	3. X. 916	—	—	гр. Баба Дакъ	Добруджа	гр. Баба-Дакъ	"	—	1915 918	—	"
24	Мурдо Н. Юнтовъ	1883	—	—	"	25. XI. 915	—	—	с. Еникѣй	—	—	"	—	"	—	"
25	Нисимъ Сабитай Хаймовъ	1895	26	13 п. п.	"	15. I. 916	—	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1912 913	—	"
26	Наимъ Надлеръ	—	—	13 п. п.	"	— 918	—	—	Кюстендилъ	—	—	"	—	1915/918	—	болестъ
27	Сабатъ Аврамъ Аладжемъ	1892	—	—	"	7. XI. 915	—	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
28	Сабатъ М. Алкалай	1913	26	1 ерт. п. 3 инж.	"	6. X. 917	—	—	"	—	—	"	—	1912 913	—	"
29	Сабитай Аврамъ Сабитаевъ	1907	—	—	"	— 918	—	—	"	—	—	"	—	"	—	"
30	Самуилъ М. Лазаръ	—	24	13 п. п.	"	6. I. 917	—	—	с. Спачево	—	—	"	—	1915/918	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол. женъ или не	Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
								мѣстность	околия						
31	Хеския Яко Елазаръ	1877	—	—	Кюстендилъ	26. XII. 1918	—	въ неизвестн.	—	—	Кюстендилъ	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
32	Шабатъ Моше Алкалай	1891	—	—	"	18. VII. 1918	—	"	—	—	"	—	"	—	"
33	Шеломо Рахамимъ Бераха	—	19	Б. Д. Ж.	"	2. IV. 1918	—	Ст. Каблешково	—	—	"	—	1915/918	—	прегазенъ
34	Челеби Аронъ Коенъ	1902	—	—	"	— 1918	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
гр. Ломъ															
1912—1913 г.															
<i>Редници:</i>															
1	Йосифъ Хеския Леви	1911	20	3 бд. 1 р.	Ломъ	17. X. 1912	не	Люле Бургасъ	—	—	"	търг. служ.	1912/913	—	рана
2	Моско Ашеръ Б. Моше	1908	25	15 Лом. п.	"	12. XI. 1912	не	Чаталджа	—	—	"	търговецъ	"	—	убитъ
1915—1918 г.															
<i>Редници:</i>															
1	Давидъ Азриелъ Леви	—	23	15 п. Лом. п. 7-ар.	"	25. VI. 1917	не	с. Магарево	Македония	с. Цапари	Ломъ	търговецъ	1915/918	—	рани
2	Исакъ Давидъ Ашеровъ	—	32	15 п. Лом. п.	"	13. IX. 1917	да	Мраморица	Битолско	Бивака	"	търг. служ.	1912/913 1915/918	—	болестъ
3	Йосифъ Самуилъ Ешкенази	1906	28	15 п. Лом. п.	Одринъ	24. VIII. 1916	да	в. Чиганъ	Леринско	при с. Чиганъ	"	"	"	—	рани
4	Лазаръ Майръ Бенарой	1914	22	15 п. Лом. п.	Ломъ	15. V. 1917	не	Червена Стена	с. Цапаре	—	"	търговецъ	1915/918	—	"
5	Леонъ Ашеръ Аврамовъ	—	26	36 п. п. 12 р.	"	7. IX. 1916	не	с. Карашанъ	селски гр. № 3	—	"	търг. служ.	1912/913 1915/918	—	"
6	Самуилъ Бехаръ Давидъ	—	30	15 п. Лом. п.	"	6. IV. 1918	не	въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	болестъ
7	Соломонъ Аронъ Хаймовъ	1909	23	15 п. Лом. п.	"	24. VIII. 1916	не	при гр. Солунъ	—	—	"	търговецъ	"	—	рани
гр. Никополъ															
1915—1918 г.															
<i>Подофицери:</i>															
1	Мл. подоф. Соломонъ Ахиелъ Б. Майеръ	30	29	33 п. п.	Никополъ	17. XI. 1916	—	гр. Авиньонъ	Франция	гр. Авиньонъ	Никополъ	—	1912/913 1915/918	—	болестъ
<i>Редници:</i>															
1	Елиезеръ Д. Ени	1883	—	—	"	28. V. 1917	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
3	Елиезеръ Ени Морено	30	26	33 п. п. 4 р.	"	24. IV. 1917	—	при Дойранъ	—	—	"	—	"	—	"
4	Исакъ Ахиелъ Б. Майеръ	—	39	33 п. п. 1 р.	"	20. XI. 1915	—	Битоля	—	Битоля	"	—	"	—	"
5	Яко Йосифъ Майеровъ	1910	26	33 п. п.	"	17. IX. 1916	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	безследно изчезналъ
гр. Нова-Загора															
1912—1913 г.															
<i>Редници:</i>															
1	Йосифъ Аврамъ Вентура	—	20	12 п. 4 друж.	Н. Загора	17. VII. 1913	—	в. Повиенъ	—	—	Н. Загора	черваръ	1912/913	кръсть за храбростъ	убитъ
2	Рахамимъ Аврамовъ Натановъ	—	—	32 п. п. 14 р.	"	20. XI. 1912	—	Калфакъой	—	—	"	—	"	—	"
3	Шабатъ Авр. Соломоновъ	—	—	42 п. п. 12 р.	"	4. XI. 1912	—	Чаталджа	—	—	"	—	"	—	"
1915—1918 г.															
<i>Редници:</i>															
1	Исакъ Давидъ Алмалехъ	—	32	32 п. п.	"	17. VII. 1917	не	Добро Поле	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
2	Морду Аврамовъ Соломоновъ	—	35	Етап. Продволств. III Дивизия	"	18. IX. 1918	не	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	болестъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем- по- менъ или не	Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
								мѣстность	околия						
гр. Орхан. (Ботевградъ) 1912—1913 г. Редници :															
1	Яко Яковъ Гершоновъ	—	—	16 п. п.	Орхание	20. XI. 1912	—	с. Фенеръ	Чаталджа	—	Орхание	—	1912/913	—	убитъ
1915—1918 г. Редници :															
1	Самуилъ Гершоновъ Яковъ	—	—	—	—	11. XI. 1916	—	с. Пологъ	Битолско	с. Пологъ	"	—	1915/918	—	"
гр. Пазарджикъ 1912—1913 г. Редници :															
1	Аврамъ Исакъ Лило	—	28	Колоез. р. 2 щаб. армия	Пазарджикъ	2. IX. 1913	не	София	—	—	Пазарджикъ	търговецъ	1912/913	—	рана
2	Бохоръ Израелъ Панижелъ	—	30	27 п. п. 11 р.	"	25. VII. 1913	не	Кюстендилъ	—	—	"	желѣзаръ	"	—	"
3	Бохоръ Яко Финци	1892	31	27 п. п.	"	18. VI. 1913	да	Кешанско	—	—	"	бакалинъ	"	—	замръзн.
4	Израелъ Ково	—	32	56 п. п.	"	19. VI. 1913	да	Орфано	—	—	"	служашъ	"	—	убитъ
5	Моше Б. Исакъ	—	36	27 п. п.	"	13. II. 1913	да	Булаиръ	—	—	"	сарафъ	"	—	"
6	Нисимъ Е Бенбасатъ	—	33	27 п. п.	"	1. IX. 1913	не	с. Мандрица	—	—	"	Чиновникъ	"	—	"
7	Хеския Семо	—	—	27 п. п.	"	25. VII. 1913	—	Кюстендилъ	—	—	"	—	"	—	болестъ
8	Юда Нисимовъ Леви	1904	—	9 п. п. 14 р.	"	7. VI. 1913	—	Сересъ	—	—	"	—	"	—	убитъ
9	Якиръ Бохоръ Биджерано	—	19	25 п. п.	"	2. VI. 1913	не	гр. Нишъ	—	—	"	манифак.	"	—	рана
10	Яко Менахемъ Фахри	—	21	27 п. п.	"	21. VI. 1913	не	Криволакъ	—	—	"	"	"	—	убитъ
1915—1918 г. Офицери :															
1	Поруч. Моше Беням. Б. Ашеръ	—	30	25 п. п.	"	20. VIII. 1916	не	Дойранъ к. 1212 с. Ченгелъ	—	—	Пловдивъ	зжболѣк.	1915/918	—	рана
2	Подпор. Витали Йос. Химовъ	—	24	27 п. п. 5 р	"	1. XII. 1916	"	с.з. отъ с. Бродъ	—	—	Пазардж.	бакалинъ	"	—	"
3	" Израелъ Х. Бенбасатъ	—	22	28 п. п. 1 р. 1 д	"	14. X. 1916	"	с. Плавущъ	Битоля	—	"	студентъ	"	—	"
4	Поруч. Д-ръ Йосифъ Р. Барухъ	—	27	27 п. п. 5 р.	"	25. XI. 1915	"	Дойранъ	Струмишко	с. Плавущъ	"	адвокатъ	"	—	"
5	Подпор. Нисимъ Рубенъ Папо	—	28	27 п. п.	"	19. X. 1918	"	—	—	—	"	—	"	—	"
Редници :															
6	Аврамъ Аронъ Амаръ	—	28	38 п. п.	"	22. X. 1918	да	въ неизвестн.	—	—	"	манифак.	1912 913 1915 918	—	убитъ
7	Аврамъ Йосифовъ Молховъ	1896	33	43 п. п. 12 р.	"	17. XI. 1915	да	М. в. б-ца плътъ на височ. Жековъ	Дупница	—	"	бакалинъ	"	—	рана
8	Албертъ Маиръ Москона	1916	22	27 п. п. 10 р. 3 д.	"	18. VIII. 1916	не	въ неизвестн.	Дойранъ	—	"	манифак.	1915/918	—	"
9	Бенционъ Захария	1895	—	—	"	10. XI. 1916	—	с. Костурино	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	убитъ
10	Бохоръ Соломонъ Москона	—	30	44 п. п. 11 р.	"	4. XI. 1915	—	Пазарджикъ	Струмско	с. Костурино	"	—	"	—	"
11	Бохоръ Юсефъ Леви	—	31	27 п. п.	"	7. IX. 1918	да	—	—	—	"	бакалинъ	"	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възрастъ	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. под. женъ или не	Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
								мѣстность	околия						
12	Давидъ Нисимъ Семо	—	—	27 п. п.	Пазарджикъ	18. VIII. 1916	не	Дойранъ	—	—	Пазарджикъ	—	1915/918	—	рана
13	Жакъ Мордехай Семо	—	22	27 п. п. Кр. 3 д.	"	17 VIII. 1916	—	"	вис. Жековъ	Дойранъ	"	Студентъ	"	—	"
14	Жакъ Шауловъ	1891	—	—	"	6. VII. 1917	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
15	Исакъ Химсъ Бенбасатъ	1909	24	21 п. п. 14 р.	с. Каменица — Пещерско	27. XI. 1916	да	Завоя на Черна	—	—	"	бакалинъ	"	—	рана
16	Исакъ Я. Молховъ	1882	—	—	Пазарджикъ	3. XI. 1917	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1912, 913 1915 918	—	убитъ
17	Ишуа М. Джераси	1884	—	—	"	2. IX. 1918	—	"	—	—	"	—	"	—	"
18	Мордехай Хаймъ Пелосовъ	1915	—	6 п. п. 2 д. 6 р.	"	19. V. 1917	не	Битоля	к. — 1248	Битоля	"	—	"	—	рана
19	Нисимъ Алмалехъ	—	37	—	"	10. II. 1918	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
20	Рафаелъ Б. Менахемъ	—	30	—	"	10. X. 1916	да	"	—	—	"	кафеджия	"	—	"
21	Соломонъ Х. Бенбасатъ	1908	30	21 п. п. 5 р.	"	21. XI. 1916	да	в. Ероветъ	—	—	"	бакалинъ	"	—	"
22	Хаймъ И. Ели	—	—	17 п. п.	"	1. XI. 1918	—	плен. въ Франция	—	гр. Авиньонъ	"	—	"	—	"
гр. Пловдивъ 1912—1913 г. Редници :															
1	Ашеръ Я. Камхи	1878	—	39 п. п. 5 р.	Пловдивъ	15. VI. 1913	—	Петричъ	—	—	Пловдивъ	—	1912/913	—	рана
2	Бохоръ Морено Ефраимъ	1886	—	39 п. п. 7 р.	"	10. VII. 1913	—	с. Драгобраща	Кочанско	—	"	—	"	—	убитъ
3	Давидъ Юдовъ Натанъ	1909	—	9 п. п.	"	14. VI. 1913	—	Петричъ	—	—	"	—	"	—	рана
4	Исакъ Соломоновъ	—	—	35 п. п. 14 р.	"	25. VI. 1913	—	Пехчево	—	—	"	—	"	—	убитъ
5	Исакъ Соломоновъ Адрокъ	1911	—	9 п. п. 14 р.	"	25. VI. 1913	—	Речани	Кочанско	—	"	—	"	—	"
6	Какумъ Хеския Бенароя	1907	—	9 п. п. 6 р.	"	18. II. 1913	—	Шаркьойско	—	—	"	—	"	—	рана
7	Леонъ Аврамовъ Пинхасъ	1912	—	5 п. п. 14 р.	"	23. VI. 1913	—	Щипско	—	—	"	—	"	—	"
8	Леонъ Хаймовъ Гартъ	1880	—	39 п. п. 3 р.	"	5. X. 1912	—	постъ Велница	Разложко	—	"	—	"	—	убитъ
9	Майеръ Мордохай Леви	—	—	5 п. п.	"	17. X. 1912	—	Бунаръ Хисаръ	—	—	"	—	"	—	"
10	Шабатъ Нисимъ Морено	1902	—	5 п. п. 16 р.	"	13. VI. 1913	—	Радовишъ	—	—	"	—	"	—	"
1915—1918 г. Офицери :															
1	Подпор. Моше М. Биджерано	—	—	21 п. п.	"	25. V. 1918	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
Подофицери :															
2	Ст. подоф. Исакъ Сам. Перецъ	—	35	44 п. п.	"	19. X. 1916	—	с. Тепавци	Битолско	—	"	—	1912, 913 1915 918	—	"
3	" Соломонъ Ис. Кочачовъ	1900	—	44 п. п. Кр.	"	24. XI. 1915	—	с. Костурино	Струмско	с. Костурино ск. № 30 гр. № 44	"	—	1915 918	—	"
4	Мл. под. Исакъ А. Челебоновъ	—	36	44 п. п. 11 р.	"	14. X. 1916	—	с. Бродъ	Битолско	с. Бродъ	"	—	1912, 913 1915 918	—	"
5	" Леонъ Израилъ Амъръ	—	32	21 Е. ж. п. р.	"	25. IX. 1916	—	I/XI пол. б-ца	Драготинъ	сел. гробища	"	—	"	—	болестъ
6	" Юсефъ Исакъ Коенъ	—	27	28 п. п.	"	24. XI. 1915	—	с. Орманлий	Струмско	с. Орманлий	"	—	1915/918	—	убитъ
7	" Нисимъ Юсавъ Коенъ	—	—	—	"	24. XI. 1915	—	"	"	"	"	—	"	—	"
Редници :															
8	Аврамъ А. Амъръ	—	—	—	"	— 1918	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
9	Аврамъ Израелъ Леви	—	27	28 п. п. 7 р.	"	3. XI. 1915	—	с. Орманлий	Дойранско	с. Орманлий	"	—	1915 918	—	"
10	Аврамъ Йосифовъ Алкалай	35	21	28 п. п. 7 р.	"	22. XI. 1919	—	с. Алексинацъ	Сърбия	с. Алексин.	"	—	"	—	—

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Месторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							женъ или не	деца
11	Аврамъ Нисимъ Коенъ	—	—	—	Пловдивъ	8 II 1916	—	—
12	Аврамъ Юда Кузи	1888	—	—	"	10 III. 1916	—	—
13	Аврамъ Яковъ Шиви	—	—	44 п. п. 7 р.	"	21 X. 1915	—	—
14	Абелъ Яковъ Бахчевански	—	—	43 п. п.	"	30 IX. 1916	—	—
15	Аронъ Израелъ Амаръ	1888	—	—	"	27. X. 1918	—	—
16	Аронъ Шемуелъ Кордова	—	—	—	"	— 1918	—	—
17	Барухъ Шаулъ Перець	—	40	44 п. п. 7-а р.	"	24 XI. 1915	—	—
18	Бенжаменъ Яковъ Мордовъ	—	21	21 п. п. 7 р.	"	29. VIII. 1918	—	—
19	Беняминъ Мордохай Камхи	1900	—	—	"	6. II. 1918	—	—
20	Бенционъ Габай	—	—	—	"	13. X. 1916	—	—
21	Бохоръ Израилъ	—	42	44 п. п. 11 р.	"	20. XI. 1916	—	—
22	Бохоръ Израилъ Кордова	—	30	28 п. п. 14 р.	"	16. X. 1916	—	—
23	Бохоръ Леви	1897	—	—	"	14. X. 1915	—	—
24	Бохоръ Моше Мезанъ	—	34	44 п. п. 10 р.	"	3. XI. 1915	—	—
25	Бохоръ М. Маджаръ	—	—	—	"	18. X. 1916	—	—
26	Бохоръ Селиктаръ	—	—	—	"	— 1918	—	—
27	Бохоръ Юсефъ Ешкенаси	—	—	—	"	— 1918	—	—
28	Гавриелъ Исаакъ Леви	—	28	28 п. п. 7 р.	"	9 V. 1918	—	—
29	Давидъ Бехаръ Менахемъ	—	37	28 п. п. 5 р.	"	24 XI. 1915	—	—
30	Давидъ Елия Анжелъ	—	25	28 п. п. 7 р.	"	3 XI. 1915	—	—
31	Давидъ Израелъ Геронъ	—	—	—	"	21. II. 1917	—	—
32	Давидъ Лоя	—	—	—	"	— 1918	—	—
33	Давидъ Менахемъ Леви	1887	—	—	"	3. XI. 1916	—	—
34	Давидъ Самуелъ Кузи	—	24	28 п. п. 15 р.	"	28. X. 1916	—	—
35	Давидъ Соломонъ Чичекъ	—	—	28 п. п. 11 р.	"	20. III. 1917	—	—
36	Давидъ Юда Коенъ	1891	—	—	"	26. XI. 1915	—	—
37	Давидъ Яко Ково	—	27	28 п. п. 13 р.	"	8 XI 1916	—	—
38	Елия Моше Маджаръ	—	—	44 п. п. 12 р.	"	29. XI. 1916	—	—
39	Израелъ Бенбасатъ	—	—	28 п. п. 1 р.	с. Чепино — Пловдивско Пловдивъ	15. X. 1916	—	—
40	Йосифъ Лоя	1880	—	—	"	16 XII. 1915	—	—
41	Йосефъ Презенти Рубенъ	—	38	9 доп. др. 3 р.	"	16. X. 1917	—	—
42	Йосифъ Хаимъ Чичекъ	—	—	44 п. п. 11 р.	"	14. X. 1916	—	—
43	Йосифъ Юда Алфандари	—	26	28 п. п. 6 р.	"	3. XI. 1915	—	—
44	Йосифъ Яко Израелъ	—	—	28 п. п. 9 р.	"	3. XI. 1915	—	—
45	Исаакъ Бенароя	—	—	—	"	— 1918	—	—
46	Исаакъ Б. Панижелъ	—	—	—	"	— 1918	—	—
47	Исаакъ Давидъ Анави	1886	—	28 п. п. 15 р.	"	10. XI. 1916	—	—
48	Исаакъ Даниелъ Пелософъ	1895	—	28 п. п. 2 р.	"	18 X. 1916	—	—
49	Исаакъ Моше Каталанъ	—	—	—	"	— 1918	—	—
50	Исаакъ Н. Алколумбра	—	21	21 п. п. 5 р.	"	16. IX. 1918	—	—
51	Исаакъ Яко Молховъ	—	—	—	"	— 1918	—	—
52	Какумъ Давидъ Панижелъ	—	45	2 Етап. п. 10 р.	"	22. XII. 1915	—	—
53	Кемалъ Мизрахи	—	—	—	"	— 1918	—	—
54	Леонъ Бохоръ Джалдети	1888	—	28 п. п. 2 р.	"	18. X 1916	—	—

Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	убитъ
с. Мемешли	Струмско	зап. отъ Ме- мешли гр № 3 скица № 33	"	—	1915 918	—	"
Каймакчаланъ	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915 918	—	"
"	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"
Поста Казли	Струмишко	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"
с. Старзвина	Битолско	—	"	—	1915 918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
с. Суходолъ	Битолско	с. Суходолъ	"	—	1912 913 1915 918	—	"
с. отъ с. Сливница	"	с. Сливница	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
с. Костурино	Струмско	с. Костурино	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915 918	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
Боруна	на самата позиция	—	"	—	"	—	убитъ
с. Каялий	къмъ височ.	с. Каяли	"	—	1912 913 1915 918	—	"
с. Орманлий	Дойранско	с. Орманлий	"	—	1915 918	—	"
въ неизвестн.	—	—	Пловдивъ	—	1915 918	—	убитъ
"	—	—	"	—	"	—	"
с. Бродъ	Битолско	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"
с. Скочваръ	"	с. Скочиваръ	"	—	91 / 918	—	"
5 М. в. б-ца	—	София	"	—	"	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	убитъ
с. Орѣхово	Битолско	в. г-ща с. з. ч. отъ г. Орѣхово	"	—	1915 918	—	"
г. Бояджиевъ	Прилепъ	Ск № 1 гр. № 174	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
М. в. б-ца	Пловдивъ	Пловдивъ	"	—	1912 913 1915 918	—	"
с. Бродъ	Битолско	с. Бродъ	"	—	"	—	болестъ
с. Орманлий	Дойранско	с. Орманлий	"	—	"	—	убитъ
с. Костурино	Струмско	—	"	—	1915 918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
с. Скочиваръ	Битолско	—	"	—	"	—	"
с. Бродъ	"	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
с. Градешница	Битолско	с. Градешница	"	—	1915 918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
гр. Валандоно	—	гр. Валандовъ	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"
с. Бродъ	Битолско	—	"	—	1915 918	—	"
—	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"

№ по редъ	Чинъ, кме и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възрастъ	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол. женъ или не деца
55	Леонъ Яко Коенъ	1891	—	28 п. п. 1 р.	Пловдивъ	11. XI. 1916	—
56	Менахемъ Д. Папо	1892	—	28 п. п. 13 р.	"	19. X. 1916	—
57	Михаилъ Бехаръ Менахемъ	—	—	—	"	18. X. 1916	—
58	Моисъ Б. Саранга	1894	—	28 п. п. 13 р.	"	19. XI. 1916	—
59	Моисъ Израйловъ	—	20	44 п. п. карт. р.	"	18. X. 1916	—
60	Моисъ Исакъ Аладжемъ	1893	—	28 п. п. 16 р.	"	19. X. 1916	—
61	Мордохай Бохоръ Джалдети	—	—	28 п. п. 7 р.	"	1. VIII. 1918	—
62	Мордохай Ю. Натанъ	—	—	—	"	6. II. 1918	—
63	Моше Б. Ашероуъ	1886	—	—	"	20. VIII. 1916	—
64	Моше Юсефъ Пардо	—	32	Плов. м. в. б. ца	"	21. VIII. 1918	—
65	Моше Яко Коенъ	1895	—	28 доп. др. 2 р.	"	7. IX. 1917	—
66	Натанъ Нисимъ Чичекъ	—	24	9 п. п. 6 р.	"	21. XI. 1916	—
67	Нисимъ Ашеръ Аврамовъ	—	21	27 п. п. 8 р.	"	19. XI. 1916	—
68	Нисимъ Бохоръ Гарт	—	22	28 п. п. 7 р.	"	16. IX. 1917	—
69	Нисимъ Даниелъ Овадиевъ	1880	—	28 п. п. 15 р.	"	10. XI. 1916	—
70	Нисимъ Исаковъ Алфандари	—	20	44 п. п. 9 р.	"	18. X. 1916	—
71	Нисимъ Мордехай Ажи	—	30	28 п. п. 14 р.	"	11. I. 1917	—
72	Нисимъ Соломонъ Асса	1900	—	28 п. п. 11 р.	"	3. XI. 1915	—
73	Нисимъ Шени	1885	—	—	"	20. III. 1918	—
74	Нисимъ Яко Малки	—	—	—	"	— 1918	—
75	Перець Б. Шауловъ	—	—	44 п. п. 7 р.	"	24. X. 1915	—
76	Рафаилъ Барухъ Коенъ	1886	—	28 п. п. 13 р.	"	19. X. 1916	—
77	Рахамимъ Давидъ Перець	—	45	44 п. п. 9 р.	"	22. X. 1916	—
78	Рахамимъ Шабатъ Илелъ	—	20	44 п. п. 11 р.	"	16. IX. 1918	—
79	Рубенъ Яко Беняенисти	1916	20	44 п. п. 11 р.	"	21. X. 1916	—
80	Сабетай Биджерано	1882	—	—	"	10. XI. 1916	—
81	Сабетай Меламедъ	1888	—	—	"	8. II. 1916	—
82	Сабетай Челебонъ Ешкенази	1897	—	44 п. п. кр.	"	25. XI. 1916	да 2
83	С. Мошонъ	1894	—	—	"	10. III. 1917	—
84	Самуилъ Менахемъ Леви	—	32	—	"	2. XI. 1916	—
85	Самуилъ Мизрахи	—	45	44 п. п. 8 р.	"	3. IX. 1915	—
86	Самуилъ Яко Романовъ	23	33	10 тил. арм. трансп. Гюмюрд. IV ескадр	"	14. XII. 1917	—
87	Сиви Презенти Гарт	—	36	44 п. п. 11 р.	"	18. X. 1916	—
88	Солмонъ Ешуа Хаймовъ	1888	—	28 п. п. 5 р.	"	18. X. 1916	—
89	Хаймъ Изр. Геронъ	1893	—	28 п. п. 12 р.	"	18. X. 1916	—
90	Хаймъ Яко Илелъ	—	21	27 п. п. 4 р.	"	27. XI. 1916	—
91	Челеби Бехаръ	—	—	—	"	10. VIII. 1917	—
92	Шемуелъ Хеския К-шалесъ	—	—	—	"	17. IX. 1918	—
93	Шеломо Х. Пинкасъ	1884	—	—	"	10. XI. 1917	—
94	Юда Аврамъ Бивасъ	—	—	—	"	4. II. 1916	—
95	Юда Бохоръ Джалдети	1886	—	—	"	5. X. 1916	—
96	Юда Мошонъ Каголажъ	1899	—	28 п. п. 16 р.	"	19. X. 1916	—
97	Яко Менахемъ Аладжемъ	—	—	—	"	22. VI. 1918	—
98	Яко М. Фархи	—	—	—	"	— 1918	—
99	Бенционъ Бохоръ Таранто	—	—	28 п. п. 11 р.	"	11. XI. 1916	—

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участву- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
с. Пологъ	Битолско	—	Пловдивъ	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
с. Сливница	"	—	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	"
с. Сливница	Битолско	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
с. Бродъ	"	—	"	—	1915/918	—	"
с. Тепавци	"	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
5/8 п. б. ца	Прилепъ	—	"	—	1915/918	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
Х. М. в. б. ца	София	София	"	—	1915/918	—	болестъ
гр Пиротъ	—	—	"	—	"	—	убитъ
позиция при село Добрушево	—	с. Добрушево	"	—	1915/918	—	"
в. 1212 с. Ченгелъ	Битолско	с. Ченгелъ	"	—	"	—	"
позиц. Боруни	—	на сжщата поз.	"	—	"	—	"
с. Скопичаръ	Битолско	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
при завоя на Черна	"	—	"	—	1915/918	—	"
М. в. б. ца	Пазарджикъ	—	"	—	"	—	болестъ
с. Костурино	Струмишко	с. Костурино	"	—	"	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
с. Орманлий	Струмишко	—	"	—	1915/918	—	"
с. Костурино	Струмско	скица № 30 гробъ № 33	"	—	"	—	"
с. Сливница	Битолско	с. Сливница	"	—	1912/913 1915/918	—	"
с. Тепавци	"	с. Тепавци	"	—	"	—	"
позицията при "Десенъ Борешъ"	—	на сжщата поз.	"	—	1915/918	—	"
с. Новаци	Битолско	с. Новаци	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
с. Каялий	Дойранско	юж. отъ село ск. № 25 гр. № 10	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
с. Скопичаръ	Битолско	с. Скопичаръ	"	—	"	—	"
с. Костурино	—	—	"	—	"	—	"
гр. Гюмюрджина	Евр. г-ща ск. № 1 гр. № 1	—	"	—	"	—	"
с. Бродъ	Битолско	—	"	—	1915/918	—	"
"	"	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
"	"	—	"	—	"	—	"
с. Паралово	"	с. Паралово	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	"
в. св. Пантелеймонъ	—	—	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
с. Тепавци	—	с. Тепавци	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
с. Пологъ	—	—	"	—	1915/918	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							жененъ или не	деца
гр. Плѣвень 1912—1913 г. <i>Редници :</i>								
1	Аврамъ Исакъ Грасиани	—	29	4 п. п. на Н. В. Кн. Б. III	Плѣвень	4. XI. 1912	да	1
2	Израелъ Леонъ Леви (Б. Юда)	1901	30	"	"	6. VI. 1912	да	3
3	Йосифъ Яковъ Калуеринъ	1903	—	4 п. п. 11 р.	"	4. XI. 1912	—	—
4	Меюхасъ Леонъ Леви	—	36	I дивиз.	"	17. X. 1912	да	—
 1915—1918 г. <i>Подофицери :</i>								
1	М.л. подоф. Елия Ароновъ Леви	—	27	4 п. п. на Н. В. Кн. Б. III	"	12. X. 1915	да	1
<i>Редници :</i>								
2	Елиезеръ Йосифъ Леви	—	22	25 п.Мърт.п.8 р.	"	19. IX. 1916	не	—
3	Жакъ И. Алфредъ	1895	—	—	"	6. VIII. 1916	—	—
4	Йосифъ Елия Голдшайнъ	—	20	11 п.Мърт.п.1 р.	"	10. I. 1917	не	—
5	Мешуламъ Исакъ Б. Моше	—	24	4 п. п. на Н. В. Кн. Б. III.	"	10. X. 1915	—	—
 гр. Провадия 1912—1913 г. <i>Редници :</i>								
1	Аврамъ Йосифъ Криспинъ	1906	27	4 п. п. 9 р.	Провадия	16. X. 1912	да	2
2	Ешуа Яковъ Каталанъ	1906	26	43 п. п. 1 р.	"	17. X. 1912	не	—
3	Илия Яковъ	—	—	7 п. п.	"	16. X. 1912	—	—
4	Кемалъ Д. Каловъ	1898	—	41 п. п. 1 р.	"	10. XI. 1912	—	—
5	Синто Илия Алмалехъ	—	—	43 п. п. 1 р.	"	6. XI. 1912	—	—
6	Шемаъ Бенароя	—	46	Кавалер.п.9 к.п.	Добричъ	16. XI. 1913	да	5
 1915—1918 г. <i>Офицери :</i>								
1	Поруч. Нисимъ Сол. Бехаровъ	—	32	41 п. п.	"	19. X. 1915	—	—
<i>Редници :</i>								
2	Беняминъ Ешуа Декало	—	35	7 п. п.	"	19. IX. 1916	да	1
3	Ели Йосифъ Бераха	—	36	47 п. п.	"	6. VII. 1917	—	—
4	Йосифъ Яко Толедовъ	—	27	7 п. п. 11 р.	"	5. IX. 1916	не	—
5	Менахемъ Ешуа Декало	—	27	7 п. п. 12 р.	"	19. IX. 1916	—	—
6	Моисей Яко Толедовъ	—	35	7 п. п. 12 р.	"	6 IX. 1916	да	1
7	Морду Моше Декало	1892	—	—	"	6. I 1918	—	—
8	Нисимъ Яковъ Басанъ	1916	19	Шум, карт. 6 8/7см.	"	4. X. 1916	не	—
9	Самуилъ М. Толепо	—	35	7 п. п. 16 р.	"	9. XI. 1916	да	2
10	Ханмъ Амаръ	—	38	12-а б. 13 р.	"	20. VIII. 1916	да	2

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последна ла смъртта
мѣстность	околия						
Чаталджа	—	—	Плѣвень	търговецъ	1912/913	—	убитъ
Акеланъ	Чаталджа	3/9 пол. б. ца	"	яйчаръ	"	—	убитъ
Чаталджа	—	—	"	—	"	—	"
Люле Бургасъ	—	—	София	търговецъ	"	—	"
в. Дрѣн. глава	—	—	Плѣвень	търговецъ	1915/918	Орд. за Хр. IV ст.	рана
с. Енидже	—	с. Енидже	"	служащъ	"	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
с. Черна	Добруджа	1/4 п.б. с. Черна	"	служащъ	"	—	рана
в. Дрѣн. глава	—	в. Дрѣн. глава	"	"	"	—	убитъ
Бунаръ Хисаръ	—	Карагачъ	Провадия	бояджия	1912/913	—	рана
"	—	"	"	тенекедж.	"	—	"
с. Колиби	Б. Хисарско	—	"	—	"	—	убитъ
с. Еникъй	Чаталджа	—	"	—	"	—	"
Ерменикъй	—	—	"	—	"	—	"
Бръзникъ	—	—	"	тенекедж.	"	—	рана
с. Врагудинци	Сърбия	с. Врагудинци	Провадия	—	1912/913 1915/918	Злат. ме- даль I ст.	убитъ
Кьоселеръ	—	—	"	медникарь	"	—	рана
Добруджа	—	—	"	работникъ	"	—	граната
Тутраканъ	с. из. с. Дойдъръ	—	Буда-Пеша	търговецъ	1915/918	—	убитъ
Кьоселеръ	Добруджа	с. Кьоселеръ	Провадия	—	"	—	"
Тутраканъ	с. из. с. Дойдъръ	—	"	тенекеджия	1912 913 1915 918	—	рана
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
Кьоселеръ	—	с. Кьоселеръ	"	търговецъ	1915/918 1912 913 1915/918	—	рана
при Чер. вода	—	гр. Чер. вода	"	"	"	—	"
Чеганъ	—	Чеганъ	Ст. Загора	дрехаръ	"	—	убитъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							жененъ или не	дѣца
гр. Разградъ								
19'2—1913 г.								
Редници :								
1	Давидъ Юда Леви	—	24	5 п. п.	Разградъ	20. X. 1912	не	—
1915—1918 г.								
Редници :								
1	Берко Голдшайнъ	—	45	—	"	— 19. 6	да	3
2	Йеуда Йона Маркусъ	—	—	—	"	— 1918	не	—
3	Израилъ Сабитай Грасяни	1914	22	19 Шум. п. р.	"	5. IX. 1916	не	—
4	Исакъ Йос. Мешуламъ	—	24	—	"	6 III. 1916	не	—
гр. Русе								
1912—1913 г.								
Подофицери :								
1	Ст. подоф. Сасънъ Бен.Цалмона	—	34	45 п. п. 15 р.	Русе	18. X. 1912	да	1
Редници :								
2	Аврамъ Сабетай Меламедъ	1905	33	5 п. п. 9 р.	"	18. X. 1912	не	—
3	Аронъ Исакъ Папо	—	37	45 п. п. 12 р.	"	15. X. 1912	да	3
4	Давидъ Майеръ Леви	1909	—	5 п. п. 7 р.	Ново село	15. X. 1912	—	—
5	Йосифъ Нисимъ Машияхъ	—	26	2 п. Иск п.	Русе	16. X. 1912	не	—
6	Маиръ Мордехай Леви	—	27	5 п. п. 9 р.	"	15. X. 1912	да	—
7	Марко Аврамовъ Афталионъ	—	—	49 п. п.	"	— 1913	—	—
8	Мойсей С. Афталионъ	1894	37	45 п. п.	"	18. X. 1912	да	1
9	Мордехай Моше Афталионъ	—	44	45 п. п.	"	7. XI. 1912	да	3
10	Моше Вентура	1891	—	—	"	18. VII. 1913	—	—
11	Нисимъ Шеломо Гадолъ	—	37	45 п. п. 15 р.	"	16. II. 1913	да	4
12	Самуилъ Челебонъ Фархи	—	—	5 п. п. 5 р.	"	5. XI. 1912	—	—
13	Шимонъ Морд. Нахмиясъ	1912	20	5 п. п. 6 р.	"	11. VII. 1913	не	—
1915—1918 г.								
Офицери :								
1	Подп. Йосифъ Х. Пинто	—	32	49 п. п. 9 р.	Русе	26. IX 1916	не	—
2	Подп. Цали Жакъ Лазаръ	—	24	6 п. п. 2 друж.	"	19. X. 1916	не	—
Подофицери :								
3	Ст. подоф. Аронъ Моше Талви	—	35	49 п. п.	Берковица	2. XI. 1917	да	1
4	" Соломонъ Азр. Б. Маиръ	—	36	5 п. п. 7 р.	Русе	20. III. 1917	да	1
5	" Самуилъ Раф. Яболашъ	—	—	7 п. п. 1 р.	"	3. XII. 1918	—	—
6	Младш. подпф. Беняминъ Со- ломонъ Капонъ	1892	48	5 п. п. 5 р.	"	18. VI. 1918	да	3

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
Ереклеръ	Лозенград.	Русе	Разградъ	чиновникъ	1912/913	—	рана
Добричъ	с. Дойдъръ	—	"	яйчаръ	912/913 915/918	—	рана
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
Тутраканъ	с. Дойрътъ	—	"	търговецъ	"	кр. за хр. Св. Георги	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	"	"
Бунаръ-Хисаръ	—	—	Русе	обущаръ	1912/913	кр. за хр.	убитъ
"	—	—	"	амбулантъ	"	—	"
"	—	—	"	тенекедж.	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
с. Инджекларъ	—	—	"	чиновникъ	"	—	"
Бунаръ-Хисаръ	—	—	"	"	"	—	"
"	—	—	"	"	"	—	"
Кешанъ	—	—	"	—	"	—	"
Бунаръ-Хисаръ	—	—	"	—	"	—	"
Чаталджа	—	с. Бѣлградъ	"	столаръ	"	—	рана
въ неизвестн.	—	"	"	—	"	—	убитъ
гр. Странджа	—	гр. Странджа	"	обущаръ	"	—	рана
Чаталджа	—	—	"	—	"	—	убитъ
в. Помч. гробъ	—	—	"	желѣзаръ	"	—	"
гр. Нишъ	Кулск. гробище: ск. № 27—гр. № 6	Нишъ	"	лѣкаръ	1915/918	—	убитъ
гол. Татладжа	—	—	"	търговецъ	"	—	"
Яребична	—	—	"	кафеджия	912/913 915/918	—	"
Каймакчаланъ	р. Елѣшница ск. № 3 гр. № 12	—	"	чиновникъ	"	—	"
б. Зейтинликъ	Солунско	Зейтинликъ	"	—	"	—	болестъ
—	Русе	Русе	"	—	"	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							жененъ или не	деца
Редници :								
7	Аврамъ Рафаелъ Фахри	—	32	44 п. п. тел. к-да	Шуменъ	30. V. 1918	—	—
8	Ешуа Елия Митрани	1917	25	5 дун. п. 3 друж.	Русе	22. X. 1918	не	—
9	Израилъ Рафаелъ Грюнбергъ	—	—	31 п. п.	Силистра	— 1918	—	—
10	Йосифъ Д. Маджаръ	—	—	2 п. п.	с. Батиново — Бѣленско	13. V. 1917	да	1
11	Исакъ Бохоръ Мошоновъ	—	—	31 п. п. 6 р.	Русе	5. IX. 1916	не	—
12	Исакъ Шамуелъ Бенсусанъ	—	36	5 п. интенд. р.	"	27. XII. 1917	да	1
13	Леонъ Нис. Б. Леонъ	—	26	33 п. п.	"	17. XI. 1916	не	—
14	Нисимъ Аврамъ Видасъ	—	28	5 п. п. 6 р.	Фердинандъ	10. V. 1917	да	1
15	Нисимъ Авр. Ашеръ Ешкенази	—	28	5 доп. друж.	Русе	25. XI. 1915	да	2
16	Рахамимъ Давидъ Перець	—	35	—	Карлово	6. III. 1917	да	3
17	Самуилъ Херманъ Надлеръ	1911	26	5 доп. п. 14 р.	Силистра	20. XII. 1915	не	—
18	Шемуелъ Синай Грасяни	—	28	5 п. п.	Русе	1. IX. 1915	не	—
19	Юда Нисимъ Б. Юда	—	—	—	"	— 1918	—	—
20	Яко Яковъ Йосифовъ	—	35	2 п. Иск. п. 12 р.	Чаиръ—Гор. Орѣ- ховица	30. VIII. 1917	—	—
гр. Самоковъ								
1912—1913 г.								
Подофицери :								
1	Мл. подоф. Яко Авр. Алкалай	—	28	22 п. п.	Самоковъ	21. VI. 1913	да	1
Редници :								
2	Шемая Исакъ Коевъ	1908	25	22 п. п. 9 р.	"	5. VII. 1913	—	—
3	Яко Б. Нисимовъ (Кюстенд.)	—	26	22 п. п. 9 р.	"	8. XI. 1912	да	2
1915—1918 г.								
Офицери :								
1	Поруч. Жакъ Яким. Конортовъ	—	—	45 п. п.	"	25. X. 1915	—	—
2	Подпор. Аврамъ М. Сиди	—	26	19 п. п.	"	5. II. 1918	не	—
Подофицери :								
3	Мл. подоф. Самуилъ Б. Леви	—	22	1-а Этап. 6 ца	"	2. IX. 1917	не	—
Редници :								
4	А. Нисимъ Хаимовъ	—	—	22 доп. друж.	Тарново—Боянско	14. XI. 1918	—	—
5	Аврамъ Нисимъ Шабетай	35	21	54 п. п. 7 р.	"	28. XI. 1915	—	—
6	Аврамъ Шабатъ Сиди	—	36	54 п. п.	"	— 1918	да	4
7	Бохоръ Хаимовъ Рубенъ	1916	22	54 п. п. 15 р.	Долна баня	25. I. 1917	—	—
8	Давидъ Юда Коевъ	—	27	9 п. п.	Самоковъ	24. VI. 1918	не	—
9	Ешуа Конортовъ	—	34	8 п. п.	"	22. X. 1916	—	—
10	Йосифъ Гаволъ	—	—	—	"	— 1918	—	—

Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
с. Хума	Гевгелийско	—	Русе	—	1915/918	—	убитъ
гара Дедели	"	Гара Дедели	"	чиновникъ	"	—	рана
въ неизвестн.	—	—	"	тенекеджия	"	—	убитъ
"	—	—	"	—	"	—	"
с. Дойдъръ	Тутраканско	с. Дайдъръ	"	—	"	—	"
Скопие	1 м. в. на б-ца	ск. № 2 гр. № 87	"	манифак.	912/913 915/918	—	болестъ
Тутраканъ	—	—	"	чиновникъ	1915/918	—	убитъ
Поз. Каменець	1 м. в. б-ца	гр. Скопие ск. № 2 гр. № 138	"	"	912/913 915/918	—	рана
въ неизвестн.	—	—	"	механикъ	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	убитъ
с. Пардейци	Гевгелийско	—	"	чиновникъ	1915/918	—	"
Дем. Хисаръ	—	—	"	"	"	—	"
гр. Попово	—	—	"	—	"	—	умрѣлъ
в. Борова вис.	Гевгелийско	Борова вис.	"	—	"	—	убитъ
с. Лакна	—	—	Самоковъ	учитель	1912/913	ор. за бойно отличие	безследно изчезналъ
Царево село	—	—	"	—	"	—	болестъ
с. Истевникъ	умрѣлъ въ пре- вѣр. пунктъ	—	"	—	"	ор. за хр. IV ст.	рани
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
Самоковъ	—	Самоковъ	"	—	"	—	болестъ
Скопие	1 м. в. б-ца	Скопие	"	ученикъ	"	—	болестъ
Самоковъ	—	—	"	—	"	—	болестъ
с. Милетково	Гевгелийско	ск. № 15—гр. № 7	"	—	"	—	убитъ
Смоквица	Македония	—	"	табакъ	1912/913 1915/918	кр. за хр.	"
Чифликъ Лакъ	2 км. юж. отъ с. Лакъ	600 м. за Прилепъ ск. № 3 гр. № 32	"	—	1915/918	—	(болестъ) пленникъ
Марсилия	Франция	—	"	—	"	—	убитъ
с. Кубадинъ	Добруджа	с. Кубадинъ	"	—	1912/913 1915/918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, ескадронъ, батарея и пр.	Мѣсторождение	Дата на смъртта	Семейно положение	Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстонахождение на гроба	Мѣсто-жителство	Занятие	Въ кои войни е участвувалъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
								мѣстность	околия						
11	Маировъ Исакъ Бохоровъ	1914	21	1 п. п.	Самоковъ	12. V. 1915	—	в. Дрѣн. глава	—	—	Самоковъ	—	1915/918	—	"
12	Моисъ Рахамимъ Авдала	—	—	—	"	— 1918	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
13	Мордехай Шабать Сиди	—	27	54 п. п.	"	— 1918	да	София	—	София	"	черварь	"	—	болестъ
14	Нисимъ Гав. Кюстендилски	—	26	22 п. п.	"	28. X. 1915	да	Попадия	Велешко	—	"	опинчарь	"	крѣсть за храбростъ	убитъ
15	Рахамимъ Шаб. Сиди	—	24	54 п. п.	"	17. III. 1916	да	въ неизвестн.	—	—	"	табакъ	"	крѣсть за храбростъ	"
16	Самуилъ Б. Леви	—	24	кавалерия — Бръзникъ	"	— 1918	не	Самоковъ	—	Самоковъ	"	търговецъ	"	—	раненъ и болестъ
17	С. Рахамимъ Сабетай	—	—	54 п. п. 15 р.	"	9. V. 1917	—	Мойно Морих.	Прилѣпъ	—	"	—	"	—	убитъ
18	Самуилъ Израилловъ Леви	—	—	38 п. п.	"	22. V. 1916	—	София	—	София	"	—	"	—	болестъ
19	Хаимъ Израилловъ Леви	—	—	54 п. п. 6 р.	"	2. IX. 1918	—	Селдерово	Сърбия	—	"	—	"	—	убитъ
20	Хаимъ Яко Шемтовъ	—	—	54 п. п. 14 р.	"	6. V. 1917	—	Мойно Морих.	Прилѣпъ	—	"	—	"	—	"
21	Шемуелъ Пронъ Коенъ	—	24	—	"	— 1918	—	въ неизвестн.	—	—	"	търговецъ	"	—	"
22	Яковъ(Буко)Елиезеръ Мошевъ	—	—	—	"	— 1916	да	Червена Стена	Битолско	—	"	—	"	—	"
23	Яко Нисимъ Яковъ	1893	—	—	"	9. XI. 1915	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915 918	—	"
гр. Сливенъ 1912—1913 г. <i>Офицери:</i>															
1	Подп. Исакъ Хеския Мордохай	—	—	42 п. п.	Сливенъ	17. VI. 1913	—	Гевгелийско	—	—	Сливенъ	—	1912/913	—	убитъ
<i>Редници:</i>															
2	Нисимъ Исаковъ Нисимовъ	1906	—	Понтон. друж.	"	17. III. 1913	—	с. Сименли	Одринско	—	"	—	"	—	"
3	Шимонъ Б. Яковъ	—	28	45 п. п.	"	17. VI. 1913	не	Аражнско ез.	—	—	"	—	"	—	безследно изчезналъ
4	Шимонъ В. Хаимовъ	1897	—	42 п. п.	"	19. XI. 1912	—	Чаталджа	—	—	"	—	"	—	убитъ
5	Юсефъ Навонъ	—	—	11 п. п. 2 р.	"	16. XII. 1912	—	Пловдивъ	—	—	"	—	"	—	болестъ
6	Яко Хаимъ Навонъ	25	31	11 п. п. 2 р.	"	17. VII. 1913	да	в. Беасъ тепе	Пехчевско	—	"	—	"	—	убитъ
1915—1918 г. <i>Офицери:</i>															
1	Поруч. Нисимъ Б. Михаеловъ	—	32	11 слив. п.	"	30. IX. 1916	не	Каймакчаланъ	—	—	"	—	1915/918	—	"
<i>Редници:</i>															
2	Аврамъ Б. Йосефъ	1889	—	—	"	29. IX. 1917	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
3	Бохоръ Бераховъ Кемаловъ	—	—	11 п. п.	"	28. X. 1918	—	"	—	—	"	—	1915/918	—	"
4	Бохоръ Н. Юлзари	1888	33	—	"	3. XII. 1916	—	"	—	—	"	—	1912/913 1915 918	—	"
5	Даниелъ Аврамъ Меламедъ	1906	33	32 слив. п.	"	18. VIII. 1916	не	Каймакчаланъ	—	—	"	—	"	—	"
6	Жакъ Лереовъ	1886	—	—	"	15. X. 1917	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
7	Жакъ С. Соревъ	—	33	3 интенд. р.	"	26. IX. 1918	да	"	—	—	"	—	"	—	експлоз.
8	Морду Нисимъ Митрани	—	34	11 п. п.	"	29. XI. 1916	—	Каймакчаланъ	Битолско	—	"	—	"	—	убитъ
9	Рафаелъ Менахемъ Нисимовъ	1907	—	11 п. п.	"	9. VIII. 1916	—	"	—	—	"	—	1915/918	—	"
10	Руфатъ Арчиковъ Бохоровъ	—	—	11 п. п.	"	16. X. 1915	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
11	Юда Челебиевъ Юдовъ	—	—	11 п. п.	"	3. XII. 1916	—	"	—	—	"	—	"	—	"
12	Яко Хаимовъ Алколумбра	—	—	Телегр. поща, чиновникъ гр. Кавала	Казичено — Поморийско	9. VIII. 1918	—	Сливенъ	—	Сливенъ	"	—	"	—	болестъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Месторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							жененъ или не	деца
гр. София								
1912—1913 г.								
Офицери:								
1	Подпор. Агустъ Розенталъ	—	—	1 п. п. 3 р.	Сибиръ—Русия	9. X. 1912	—	—
Подофицери:								
2	Ст. подоф. Шемуелъ Юда Ели	—	27	1 п. п. 5 р.	София	18. X. 1912	не	—
3	Мл. „ Ели Самуелъ Леоновъ	—	—	1 п. п. 5 р.	„	17. X. 1912	—	—
4	Мл. „ Мсрдехай Хананелъ Шауловъ	1875	38	2 пол. б-ца	„	29. VI. 1913	—	—
Редници:								
5	Аврамъ Азриелъ Шимонъ	—	—	1 Дивз. лазар.	„	25 V. 1913	—	—
6	Аврамъ Давидъ Леви	1902	—	1 п. п. 8 р.	„	22 VI. 1913	да	—
7	Аврамъ Майеръ Леви	—	25	25 драг. п. 11 р.	„	10 X. 1912	да	1
8	Аврамъ Моше Мандилъ	1900	—	—	„	2 II. 1913	—	—
9	Аврамъ Фархи	1884	—	—	„	5. II. 1913	—	—
10	Аврамъ Юда Леоновъ	—	36	50 п. п. 7 р. див.	„	— VI. 1913	—	—
11	Адолфъ Давидовъ	—	22	25 п. п. 15 р.	„	21. VI. 1913	—	—
12	Аронъ Елия Песахъ	1892	—	—	„	6. III. 1913	—	—
13	Аронъ Рефъиловъ Сарфати	1902	30	25 п. п. 6 р.	„	11. VI. 1913	—	—
14	Ашеръ Леви	—	—	37 п. п. 16 р.	„	18 XI. 1912	—	—
15	Бенъминъ Бенционъ Кало	1911	22	1 п. п. 4 р.	„	12. III. 1913	не	—
16	Бенъминъ Исакъ Варсансвъ	1892	52	58 п. п.	„	23. III. 1913	да	—
17	Бенъминъ Яковъ	—	—	1 п. п. 10 р.	„	9. X. 1912	—	—
18	Бохоръ Исаковъ Яковъ	1908	24	25 п. п. 7 р.	„	10. X. 1912	—	—
19	Бохоръ Моше Ешкенази	—	25	25 п. п.	„	20. VI. 1913	—	—
20	Бохоръ Хеския Мордохай	1888	—	санитаръ	„	10. VII. 1913	—	—
21	Буко Аврамъ Леви	1882	—	—	„	5. X. 1913	—	—
22	Гидали Соломонъ Голдшайнъ	—	28	1 п. п. 4 р.	„	14. VII. 1913	не	—
23	Езра Рафаелъ Рубеновъ	—	21	37 п. п.	„	16. III. 1913	не	—
24	Елия Исакъ Леви	1901	—	1 п. п. 4 р.	„	12. III. 1913	—	—
25	Илия Меюхаесъ Джераси	1906	29	6 п. п. 2 р.	„	5. III. 1913	да	2
26	Йосифъ Ешкенази	—	—	58 п. п. 9 р.	„	15. III. 1913	—	—
27	Исакъ Семуилъ Алмозлино	—	25	25 драг. п. 10 д.	„	21. VI. 1913	да	—
28	Леви Израиловъ	1895	—	1 п. п. 10 р.	„	9. X. 1912	—	—
29	Леви Исакъ Елия	1908	—	6 п. п.	„	27. IV. 1913	—	—
30	Михаелъ Сол. Зилбершайнъ	—	37	37 рез. п. п.	„	16. X. 1912	не	—
31	Мордсхай Аврамъ Солом.	—	—	1 п. п.	„	9. X. 1912	—	—
32	Мордехай М. Аврамовъ	—	—	—	„	13. III. 1913	—	—
33	Моше Авр. Мешияхъ Мачевъ	—	41	58 п. п. 9 р.	„	13. III. 1913	да	6
34	Моше Бохоръ Пити	—	26	25 драг. п. п.	„	21. VI. 1913	да	—
35	Моше Исакъ Фархи	1910	26	16 п. п. 11 р.	„	Ю. X. 1912	не	—

Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
Селиолу	—	Селиолу	София	—	1912/913	—	убитъ
Люле-Бургасъ	—	—	„	търговецъ	„	Ор. за хр. 4 степенъ	убитъ
„	—	—	„	—	„	—	убитъ
при Г. Джумая	—	—	„	—	„	—	рани
София	—	София	„	—	„	—	болестъ
поз. Чингловци	Царибродско	„	„	брашнарь	„	—	убитъ
с. Кайна	Одринско	с. Кайна	„	търговецъ	„	—	„
въ неизвестн.	—	—	„	—	„	—	„
въ неизвестн.	—	—	„	—	„	—	„
въ неизвестн.	—	—	„	—	„	—	„
при Лахна	—	—	„	—	„	—	„
въ неизвестн.	—	—	„	—	„	—	„
Симитли	1/10 пол. б-ца	—	„	—	„	—	рани
при Лозенградъ	—	—	„	—	„	—	убитъ
с. Каджкьой	Чаталджа	—	„	касапъ	„	—	—
при Одринъ	—	—	„	търговецъ	„	—	рани
с. Гечкенлий	—	—	„	—	„	—	убитъ
с. Кайна	Одринско	—	„	служещъ	„	—	„
при Лахна	—	—	„	служещъ	„	—	„
с. Грамада	Г. Джумая	—	„	—	„	—	„
въ неизвестн.	—	—	„	—	„	—	„
с. Ораново	Г. Джумая	—	„	печатаръ	„	—	„
въ неизвестн.	—	—	„	търговецъ	„	—	безследно изчезналъ
Каджкьой	Чаталджа	—	„	—	„	—	убитъ
Каджкьой	—	—	„	търговецъ	„	—	„
Баба-Ески	—	—	„	—	„	—	„
при с. Лахна	—	—	„	шлосеръ	„	—	„
Гечкенлий	—	—	„	—	„	—	„
София	—	София	„	—	„	—	болестъ
Люле-Бургасъ	—	—	„	механикъ	„	—	рани
Гечкенлий	—	—	„	—	„	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	„	—	„	—	„
Одринъ	—	—	„	свободенъ	„	—	„
Лахна	—	—	„	служещъ	„	—	безследно изчезналъ
Кайна	Одринско	Пол. Лазар.	„	брашнарь	„	—	рани

№ по редъ	Чинъ, кме и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възрастъ	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол. женъ или не деца	Кѣде е убитъ или умрѣлъ?		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
								мѣстность	околия						
36	Моше Хаимовъ Машияхъ	—	25	1 п. п. 13 р.	София	9. X. 1912	не	Гечкенлий	—	—	София	свободна	1912/913	—	убитъ
37	Нисимъ Аврамъ Ниньо	—	24	25 п. п.	"	10. X. 1912	—	с. Кайна	Одринско	—	"	служащъ	"	—	без. изчезн.
38	Нисимъ Алмозлиновъ	—	—	37 п. п. 16 р.	"	10. XI. 1912	—	с. Фенеръ	—	—	"	—	"	—	убитъ
39	Нисимъ Б. Алфандри	1889	—	—	"	31. IX. 1913	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
40	Нисимъ Барухъ Коенъ	—	—	7 арт. п. 4 бат.	"	17. V. 1913	—	Сересъ	—	—	"	—	"	—	рани
41	Нисимъ Яко Мешуламъ	—	28	25 п. п. 10 р.	"	19. VI. 1913	да 1	при с. Богород.	Гевгелийско	Лахна	"	аптекарь	"	—	убитъ
42	Рахамимъ Селиктаръ	—	—	58 п. п. 4 б.	"	13. III. 1913	—	Одринъ	—	—	"	—	"	—	"
43	Рахамимъ Юда Арама	—	34	37 п. п.	"	— 1913	да 4	въ неизвестн.	—	—	"	бояджия	"	—	"
44	Рубенъ Моше Леви	1883	—	—	"	6. X. 1913	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
45	Сабатъ Морду Кало	—	34	37 п. п. 7 р.	"	16. III. 1913	да 6	къмъ Бургасъ	Чаталджа	—	"	касапинъ	"	—	"
46	Самуилъ Б. Нисимъ	1881	—	—	"	1. XI. 1912	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
47	Самуилъ Яковъ	—	—	25 п. п.	"	19. VI. 1913	—	с. Богородица	Гевгелийско	с. Богород.	"	—	"	—	"
48	Симантовъ Яко Машияхъ	—	28	1 п. п.	"	9. X. 1913	—	с. Селиолу	—	—	"	служащъ	"	—	"
49	Соломонъ Гавриелъ Леви	1907	25	25 п. п. 9 р.	"	26. X. 1912	да	Люле Бургасъ	—	—	"	стругаръ	"	—	"
50	Соломонъ Нисимъ Леви	—	23	37 п. п. 8 р.	"	16. III. 1913	не	къмъ Бургасъ	Чаталджа	—	"	златаръ	"	—	"
51	Хаимъ Бохоръ	—	—	37 п. п. 2 р.	"	4. XI. 1912	—	чиф Мергеникъ	Чаталджан.	—	"	—	"	—	"
52	Хаимъ Леви	—	—	25 п. п.	"	7. VII. 1913	—	при Чин.калеси	Г.Джумайс.	—	"	тапицеръ	"	—	"
53	Хаимъ Натанъ Кало	—	25	1 п. п.	"	14. VII. 1913	не	—	—	—	"	обущаръ	"	—	рани
54	Хананелъ Бохоръ Астругъ	—	28	1 дивиз. лаз.	"	14. XI. 1912	да 1	с. Фенеръ	Чаталджан.	—	"	—	"	—	болестъ
55	Хеския Моше Ешкенази	—	20	25 п. п.	"	21. VI. 1913	—	при Лахна	Кукушко	—	"	—	"	—	убитъ
56	Челеби Аврамъ Пити	—	40	37 п. п. 7 р.	"	12. XI. 1912	да 5	с. Фенеръ	—	въ 410 п. б-ца	"	бояджия	"	—	болестъ
57	Челеби Яковъ	—	—	25 п. п.	"	30. IV. 1913	—	—	—	полс. лазар.	"	—	"	—	"
58	Ш. Н. Бохоръ	1884	—	—	"	10. III. 1913	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
59	Юда Шел. Коенъ	1888	—	—	"	5. X. 1913	—	—	—	—	"	—	"	—	"
60	Яко Давидъ	1868	—	—	"	6. VI. 1913	—	—	—	—	"	—	"	—	"
61	Яко Израиловъ	—	—	25 п. п.	"	10. VII. 1913	—	с. Рзенъ	Кюстендилъ	—	"	—	"	—	убитъ
62	Яко Исаакъ Селеникой	—	27	37 доп.др. 15 р.	"	16. III. 1913	да 2	къмъ Бургасъ	—	—	"	обущаръ	"	—	"
63	Яко Нисимъ Селиктаръ	—	26	25 п. п. 10 р.	"	19. VI. 1913	—	с. Лахна	—	—	"	юрганджия	"	—	рани
64	Яко Юда Ешкенази	—	25	25 п. п. 3 р.	"	21. VI. 1913	не	—	—	—	"	търговецъ	"	—	убитъ
65	Яко Юсефъ Грандибулъ	24	32	IV арт. п. 6 б.	"	25. XI. 1913	да 3	София	—	—	"	—	"	—	"
1915—1918 г.															
Офицери:															
1	Поруч. Давидъ Зах. Щенбертъ	—	28	К-ръ на 1 карт. 41 п.	"	13. IX. 1916	не	с. Великой	Добруджа	с. Великой	"	зжболѣкаръ	1912/913	Орд. за Хр.	рани
2	" Леонъ Хаимъ Джераси	—	40	V дивиз. лазар.	"	4. VIII. 1917	—	с. Бешлица	—	при герм. гроб.	"	медикъ	1915/918	IV ст.	"
3	" Майеръ Ис. Кошнички	—	31	25 Драг. п. 5 р.	гр. Тирасполь Херска Губерния	31. X. 1915	не	с. Ябленица	Сърбия	ск. № 1 гр. № 53	"	гим. у-ль химикъ	"	Орд. за Хр.	болестъ
4	" Соломонъ Шалт. Кьосо	—	36	IV д. сан. паркъ	"	15. VII. 1917	не	гр. Черна вода	Добруджа	211 3 б-ца—Лъ- свовецъ	"	аптекарь	"	IV ст. 1 кл.	рани
5	Подпор. Адолфъ Нис. Фархи	—	32	66 п. п.	София	10. X. 1918	да 1	Дупница	—	с. Черне-ск. № 2 гр. № 9	"	зжболѣкаръ	"	Орд. IV ст.	отъгрипъ
6	" Албертъ Ханан. Коенъ	1916	24	лѣкаръ XIII в-на	"	26. VIII. 1918	—	София	—	Дупница	"	лѣкаръ	1915/918	"	болестъ
7	" Самуелъ Хаимъ Варсано	—	32	1 п. п.	"	29. XII. 1916	не	с. Комена	Ромъния	София	Русе	адвокатъ	1912/913	рд. за Хр.	убитъ
8	Офиц. к-тъ Аронъ Леоновъ	—	—	—	"	—	—	въ неизвестн.	—	—	София	—	"	—	"
9	" Йосифъ Бохоръ Фархи	—	25	13 Рилс. п.	"	3. X. 1917	не	с. Ени кьой	—	—	"	к-тъ адвок.	1915/918	—	"
10	" Самуилъ Яко Аяри	—	—	13 п. п. 16 р.	"	2. X. 1916	—	с. Ени кьой	Дем. Хисаръ	с. Ени кьой	"	—	"	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем.	
							жененъ или не	пол. дѣла
Подофицери :								
11	Ст. подоф. Аврамъ Г. Азриелъ	1880	29	16 п. п. нестр. р.	София	18. IX. 1916	да	2
12	" Аврамъ Хаймъ Афаръ	—	27	1 дивиз. 6 п. 1 р.	"	21. X. 1916	да	3
13	" Яко Исакъ Ешкенази	—	35	51 п. VI дивиз.	"	18. XI. 1918	да	1
14	Мл. подоф. Аврамъ Интовъ	—	—	—	—	—	—	—
	Соломоновъ	1912	26	81 п. I Соф. див.	"	25. VI. 1917	не	—
15	" Аврамъ А. Хаимовъ	—	—	6 п. п.	"	22. X. 1916	—	—
16	" Албертъ Елиясъ Яковъ	—	21	1 п. п. 13 р.	"	21. X. 1916	не	—
17	" Бенционъ Сам. Алфандари	—	28	25 п. п. 5 р.	"	3. XII. 1916	да	—
18	" Езра Шимонъ Аруети	—	32	1 п. п.	"	16. IV. 1919	да	1
19	" Исакъ Михаелъ Семовъ	—	30	25 драг. п. 5 р.	"	20. X. 1916	не	—
20	" Моисъ Шеломо Мануелъ	—	26	6 п. п.	"	19. X. 1916	не	—
21	" Нисимъ Исакъ Беджерано	—	30	15 шум. п. 7 р.	"	6. IX. 1916	да	3
22	" Соломонъ Ис. Бардавидъ	1898	42	53 п. п. 8 р.	"	6. IX. 1917	да	2
23	" Рафаелъ М. Узиелъ	—	—	артилеристъ	"	20. IV. 1916	—	—
24	" Челеби Давидъ Ешкенази	—	36	6 п. п. 10 р.	"	20. IX. 1916	не	—
25	" Яко Юда Леви	—	—	25 п. п. 6 р.	"	13. III. 1917	—	—
Редници :								
26	Аврамъ Давидовъ	—	—	1 инт. друж.	"	— 1918	—	—
27	Аврамъ Йосифъ Пинто	—	41	санит. Ал. б-ца	"	3. V. 1916	—	—
28	Аврамъ Нисимъ Леви	—	—	16 п. п. 10 р.	"	27. IX. 1916	—	—
29	Аврамъ Нисимъ Меркадо	—	23	11 марш. п. 12 р.	"	21. VII. 1916	да	—
30	Аврамъ Сабитай Сиди	—	35	54 п. 2 друж. 7 р.	"	15. XI. 1915	да	4
31	Аврамъ Х. Ели	33	30	1-ва Пол. б-ца	"	5. VIII. 1917	не	—
32	Аврамъ Хаимовъ Яковъ	—	28	53 п. п. 12 р.	"	28. X. 1915	—	—
33	Аврамъ Юда Коенъ	—	24	1 п. п. 4 р.	"	2. XI. 1915	не	—
34	Аврамъ Неркесъ Нисимовъ	—	—	11 марш. п. 12 р.	"	21. XII. 1916	—	—
35	Аврамъ Яковъ Фархи	1910	—	6 п. п. 15 р.	"	5. IX. 1916	—	—
36	Азария Ю. М. Машияхъ	—	20	1 телег. рота	"	22. I. 1916	—	—
37	Азария Яко Леви	—	—	16 п. п. 9 р.	"	25. X. 1916	—	—
38	Албертъ Хаимовъ	—	—	—	"	21. I. 1919	—	—
39	Аронъ Йонтовъ Аронъ	1896	30	16 п. п. 16 р.	"	18. IX. 1916	не	—
40	Ашеръ Юда Салтиелъ	—	26	24 п. п. 9 р.	"	21. XII. 1918	да	3
41	Берджикъ	1891	—	—	"	12. X. 1916	—	—
42	Берко Хаимъ	—	—	сан. етап. б-ца	"	30. X. 1915	—	—
43	Берко Янко Голдшайнъ	—	43	19 п. п.	Яшъ—Ромъния	— 1916	—	—
44	Бохоръ Аврамовъ Коенъ	—	—	1 п. п.	София	5. X. 1915	—	—
45	Бохоръ Авраманелъ Ашеръ	1916	24	1 п. п. 6 р.	"	19. IX. 1916	—	—
46	Бохоръ Йонтовъ Шако	1895	—	—	"	6. VIII. 1918	—	—
47	Бохоръ М. Маноахъ	—	24	1 п. п. 9 р.	"	3. XII. 1916	—	—
48	Бохоръ Персиядо Пити	—	—	1 п. п. 21 р.	"	5. IX. 1916	—	—
49	Бохоръ Солом. Каракашъ	—	40	42 п. п. 7 р.	"	25. X. 1915	—	—

Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занатие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
Добруджа	—	—	София	брашнарь	1912 913 1915 918	—	болестъ
Черна вода	дивиз. лазар.	Черна вода	"	дърводѣл.	"	Кр. за хр.	ударъ
Каръ Бурунъ	Солунъ	—	"	опинчаръ	"	"	болестъ и въ пленъ
с. Подмолъ	Битоля	—	"	механикъ	1915/918	Кр. за хр. 4 степенъ	убитъ
Черна вода	Ромъния	Черна вода	"	—	"	"	"
с. Милчова	Букурещъ	с. Милчова	"	тапицеръ	"	Ор. за хр. 4 степенъ	"
с. Сингурени	—	с. Сингурени	"	шапкаръ	1912 913 1915 918	"	"
въ неизвестн.	дивиз. лазар.	—	"	печатаръ	"	"	"
Адамъ Клисе	Ромъния	ск. № 29 гр. № 344	"	сарачъ	"	Ор. за хр. 4 степенъ	рани
Кубадинъ	—	—	"	дърводѣл.	"	—	убитъ
Добричъ	—	—	"	ййчаръ	"	—	"
Русе	—	Русе	"	шивачъ	"	—	граната
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
Малкъ Кокарджа	Добруджа	3/4 пол. б-ца	"	счетовод.	"	—	рана
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
въ неиззнестн.	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
София	—	София	"	—	1912 913 1915 918	—	болестъ
с. Кокарджа	—	с. Кокарджа	"	—	"	—	убитъ
с. Черна	Ромъния	ск. № 9 гр. № 19	"	—	1915/918	—	"
Криволакъ	—	—	Самоковъ	касапинъ	1912 913 1915 918	—	аереплан. шрапнелъ
София	—	София	София	—	"	—	болестъ
Водовърти	Македония	ю. з. отъ село	"	—	"	—	удавенъ
Лѣсковецъ	—	Лѣсковецъ	"	желѣзаръ	1915/918	—	убитъ
с. Черна	Ромъния	с. Черна	"	—	1912 913 1915 918	—	"
с. Анчимова	Тутраканъ	—	"	—	"	—	"
Нишъ	—	—	"	—	"	—	"
Гара Кара-Омеръ	Добруджа	—	"	—	"	—	"
София	—	—	"	—	"	—	болестъ
с. Енидже	Добруджа	с. Енидже	"	—	"	—	убитъ
при Солунъ	с. Алгаръ	с. Алгаръ	Видинъ	овощаръ	"	—	рана
въ неизвестн.	—	—	София	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
прицѣрк. Св. Спасъ	Велесъ	ск. № 6 гр. № 1	"	—	"	—	"
Добричъ	—	Добричъ	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	"
при с. Милчова	Добруджа	с. Милчова	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912 913 1915 911	—	"
"	—	—	"	—	1915 918	—	безследно изчезналъ
при Тутраканъ	—	—	"	—	"	—	убитъ
гр. Лѣсковецъ	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	безследно изчезналъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							женъ или не	деца
50	Бохоръ Юда Селиктаръ	—	46	1 тил. арт. Плов. транспортъ	Яшъ — Ромѣния	15. VI. 1917	да	2
51	Буко Елиезеръ	1890	—	"	София	25. XI. 1917	—	1
52	Буко Исакъ Хера	—	39	1 доп. д. 4 р.	"	7. IX. 1917	—	—
53	Буко М. Маиръ	1896	—	—	"	6. I. 1917	—	—
54	Буко Раф. Джераси	—	—	—	"	— 1918	—	—
55	Викторъ Соломонъ Бохоровъ	—	20	14 п. п. 9 р.	"	22. IX. 1918	—	—
56	Гавриелъ Аврамовъ	1892	—	—	"	5. I. 1919	—	—
57	Гавриелъ Юсефъ Машияхъ	—	22	41 п. п. 1 д. 8 р.	"	13. V. 1917	не	—
58	Гершонъ Самуиловъ Маноахъ	—	22	41 п. п. тел. к-да	"	29. X. 1915	—	—
59	Давидъ Авр. Леви	1893	43	3 Мак. п. п. 61 п.	Одринъ	2. I. 1916	—	—
60	Давидъ Исакъ Шабанъ	—	37	42 п. п. 4 р.	София	29. X. 1915	—	—
61	Давидъ М. Таджеръ	—	—	Санит. 16 в. б-ца	"	2. X. 1918	—	—
62	Давидъ Давидовъ	—	25	25 п. п. 10 р.	"	19. X. 1915	—	—
63	Д. Несимъ Давидъ Сатчи	1890	—	6 п. п. 9 р.	"	10. X. 1915	—	—
64	Давидъ Соломонъ Фархи	—	20	1 п. п. 9 р.	"	12. IX. 1918	—	—
65	Давидъ Хаймъ Алкалай	—	—	16 м. в. б-ца	"	5. V. 1917	—	—
66	Давидъ Шауловъ Бенмайоръ	—	—	1 дивиз. лазар.	"	22. IX. 1918	—	—
67	Давидъ Юда Калевъ	1881	34	1 п. п. 5 р.	"	11. V. 1918	да	1
68	Давидъ Ю. Ниньо	—	—	—	"	5. III. 1918	—	—
69	Даниелъ Юсефъ Сарфати	—	22	1 п. п.	"	12. X. 1915	не	—
70	Елия Аврамъ Ниньо	1881	—	—	"	12. IX. 1918	не	—
71	Ели Бохоровъ Исаковъ	—	—	6 п. п. 16 р.	"	5. IX. 1918	—	—
72	Елия Моше Ниньо	—	32	25 драг. п. б р.	"	4. X. 1917	да	—
73	Елия Хаймовъ Матракъ	—	25	1 п. п. 2 р.	"	12. X. 1915	не	—
74	Елия Хаймъ Яксвъ	—	25	25 п. п. 5 р.	"	18. IX. 1916	—	—
75	Елиезеръ Персиядо Примовъ	—	—	35 п. п. 4 р.	"	1. VIII. 1917	—	—
76	Емануилъ Борисъ Шейникъ	—	26	11 Слив. п.	Казълъ Агачъ	19. IX. 1916	не	—
77	Ерохамъ Ашеръ Геронъ	—	31	1 Марш. п.	София	7. II. 1916	—	—
78	Ешая Аврамъ	1892	—	—	"	5. I. 1919	—	—
79	Ешкенази Челеби Давидовъ	1911	—	6 п. п. 10 р.	"	20. IX. 1916	—	—
80	Ешуа Бохоровъ Шаковъ	1889	—	—	"	6. IX. 1916	—	—
81	Ешуа Марко Челебоновъ	1909	27	3 арм. Парк. вз.	"	16. XI. 1916	—	—
82	Жакъ Ешуа Бенвенисти	—	—	1 п. п. карт. р.	"	23. X. 1916	—	—
83	Жакъ Йосифъ Фикелшайнъ	1916	18	1 п. п. 16 р.	"	6. IX. 1916	не	—
84	Жакъ Коенъ	—	—	—	"	22. II. 1917	—	—
85	Жакъ Моше Елазаръ	1918	22	81 п. п. 10 р.	"	16. IX. 1918	да	1
86	Йе;охамъ Ашеръ Варонъ	—	32	25 драг. п.	"	14. X. 1915	да	2
87	Изреелъ Ешкенази	—	—	1 д. друж.	"	14. IV. 1917	—	—
88	Израелъ Конфорти	1909	30	—	"	16. VII. 1918	—	—
89	Израелъ Н Маиръ	1899	—	—	"	6. V. 1917	—	—
90	Илия Шахсвъ Бохоровъ	—	—	6 п. п.	"	5. IX. 1916	—	—
91	Йосифъ Арсети Мсшоновъ	—	—	1 п. п.	Щипъ	23. X. 1918	—	—
92	Йосифъ Бакишъ	—	40	42 п. п. 10 р.	София	29. X. 1915	—	—
93	Йосифъ Бенмайоръ	1888	—	—	—	17. X. 1918	—	—

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
София	—	София	София	търговецъ	1912/913 1915/918	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
София	—	София	"	—	"	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
"	—	—	"	—	"	—	"
гр. Валандоно	Струмско	—	"	—	1915/918	—	безъ изчез.
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
с. Мойно	кота 1050	Мариковско	"	чиновникъ	"	—	граната
с. Меджа	Лѣсковско	—	"	—	"	—	безъ изчез.
завоя на Черна	Битолско	—	"	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
Пуста рѣка	Сърбия	—	"	—	"	—	"
Берлинъ	—	—	"	—	1915/918	—	болестъ
Червена рѣка	—	Черв. рѣка	"	—	"	—	убитъ
Дрѣнова глава	—	Дрѣн. глава	"	—	1912/913 1915/918 1915/918	—	"
при кота 1248	с. з. Битоля	—	"	—	"	—	"
16 м. в. на б-ца	София	София	"	—	"	—	болестъ
с. Лакатица	Битолско	—	"	—	"	—	безъ изчез.
с. Секирани	кота 1050	ск. № 5 гр. № 51	"	тенекедж.	1912/913 1915/918	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
Дрѣнова глава	—	—	"	печатаръ	1915/918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
с. Антимово	Тутраканско	с. Антимово	"	—	"	—	"
с. Деранци	Битоля	ск. № 1 гр. № 57	"	кафеджия	"	—	аерп. б-нда
Дрѣнова глава	—	Дрѣн. глава	"	служашъ	1915/918	—	убитъ
с. Енидже	—	с. Енидже	"	—	"	—	"
с. Сутеци	Ромѣния	с. Сутеци	"	—	"	—	"
Каймакчаланъ	—	—	"	Студентъ	"	—	рани
София	—	София	"	—	1912/913 1915/918	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
мал. Кокарджа	Силистрен.	—	"	—	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
с. Спахларъ	Поповско	—	"	—	1915/918	—	"
Черна вода	Добруджа	—	"	—	"	—	"
Тутраканъ	—	Тутраканъ	"	счетоводит.	"	—	рани
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
Добро поле	—	—	"	опинчаръ	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	обушаръ	1912/913 1915/918 1915/918	—	болестъ
"	—	—	"	—	"	—	убитъ
Пиротъ	—	Пиротъ	"	—	1912/913 1915/918	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
с. Кутрешъ	Сърбия	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възрастъ	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							женъ или не	деца
94	Иосифъ Беняминъ	—	—	1 доп. друж.	София	1. V. 1918	—	—
95	Иосифъ Жакъ	—	—	1 п. п. 16 р.	"	16. IX. 1916	—	—
96	Иосифъ Моше Алмозиновъ	1898	—	—	"	20. X. 1918	—	—
97	Иосифъ Моше Версановъ	1893	—	1 инт. друж.	"	6. IX. 1916	—	—
98	Иосифъ Моше Камхи	1912	—	—	"	— 1918	—	—
99	Иосифъ Рахамимовъ	1889	—	—	"	10. IX. 1918	—	—
100	Иосифъ Соломонъ Емануилъ	—	28	25 п. п. 1 р.	"	19. X. 1915	не	—
101	Иосифъ Соломонъ Кало	—	24	1 п. п.	"	1. XII. 1916	не	—
102	Иосифъ Солом. Иосифовъ	—	35	25 п. п.	"	1. IV. 1915	да	1
103	Иосифъ Самуилъ Лазаровъ	—	—	16 п. п. 9 р.	"	14. IX. 1916	—	—
104	Иосифъ Шемая Аврамовъ	—	24	1 п. п. 2 р.	"	5. IX. 1916	—	—
105	Иосифъ Яко Израилъ	—	—	28 п. п. 9 р.	"	3. XI. 1915	—	—
106	Иосифъ Яковъ Пруловъ	—	20	6 п. п. 14 р.	"	19. X. 1916	не	—
107	Исакъ Аврамъ Ниньо	1891	—	—	"	10. XII. 1916	—	—
108	Исакъ Арие	—	—	4 арт. п. 6 б.	"	25. II. 1916	—	—
109	Исакъ Беняминъ Леви	—	—	41 п. п. 9 р.	"	26. X. 1915	—	—
110	Исакъ Ешуа Бенвенисти	—	—	1 п. п. карт. р.	"	13. X. 1916	—	—
111	Исакъ Израелъ Леви	—	31	25 драгом. п.	"	19. X. 1915	не	—
112	Исакъ Иосифовъ Зонана	—	20	41 п. п. 2 р.	"	19. X. 1916	—	—
113	Исакъ Иосифъ Мамоги	—	32	1 арм. тран. п.	"	15. VIII. 1916	—	—
114	Исакъ Моше Леви	—	—	1 п. п. 9 р.	"	14. IX. 1916	—	—
115	Исакъ Р. Пияде	1886	—	—	"	28. I. 1919	—	—
116	Исакъ Семовъ Михаелъ	—	—	22 п. п. 5 р.	"	20. X. 1916	—	—
117	Исакъ Шауловъ Леви	—	20	41 п. п. 9 р.	"	25. X. 1915	—	—
118	Исакъ Юда Коенъ	—	24	53 п. п. 12 р.	"	28. X. 1915	—	—
119	Исакъ Яковъ Елазаръ	—	21	Лейбъ гвард. на н. ц. в. 1 п.	"	28. XI. 1918	не	—
120	Исакъ Яковъ Зафиръ	—	—	1 п. п. 1 р.	"	12. X. 1915	—	—
121	Кало Пенхасъ	—	—	1 п. п.	"	5. XII. 1915	—	—
122	Леонъ Аврамъ Бохоровъ	—	33	40 п. п. 2 р.	"	23. X. 1917	—	—
123	Леонъ Аврамъ Конфорти	—	26	9 п. п. 4 р.	"	28. XI. 1917	да	—
124	Леонъ Ефраимъ	—	36	42 п. п. 3 р.	"	29. X. 1915	—	—
125	Леонъ Ефраимъ Ниньо	1879	—	—	"	1. X. 1915	—	—
126	Леонъ Менахемовъ	—	—	2/5 бриг. артил.	Цириградъ	— 1918	—	—
127	Леонъ Песахъ Яковъ	—	—	1 п. п.	София	20. X. 1915	—	—
128	Леонъ Фархи	1894	—	—	"	5. VIII. 1918	—	—
129	Леонъ Хеския Варсано	—	33	16 п. п. 10 р.	"	24. X. 1916	да	1
130	Леонъ Яковъ Селиктаръ	—	—	1 п. п.	"	12. X. 1915	—	—
131	Леви Юда Мататя	—	—	1 п. п. 2 р.	"	12. X. 1915	—	—
132	Маиръ Аруети Мошоновъ	—	20	1 п. п. 4 р.	Щипъ	24. XI. 1918	—	—
133	Маиръ Израелъ Леви	—	44	13 X хр. пунктъ санитаръ	София	27. III. 1917	да	3
134	Маиръ Исаковъ Маиеръ	1915	24	16 п. п. 12 р.	"	19. X. 1916	не	—
135	Майеръ Яковъ Леви	—	20	7 хр. пунктъ	"	26. III. 1917	—	—
136	Максимъ Израилъ Наймовичъ	—	30	12 п. Балк. п.	"	11. X. 1916	не	—
137	Меворахъ Нис. Машияхъ	—	36	1 п. п.	"	2. I. 1919	не	—

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
въ. неизвестн.	—	—	София	—	1915/918	—	убитъ
Тутраканъ	—	Тутраканъ	"	—	"	—	"
въ. неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	1915/918	—	"
"	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
Пиротъ	—	—	"	—	"	—	болестъ
с. Комана	Ромъния	с. Комана	"	касапъ	1915/918	—	убитъ
въ. неизвестн.	—	—	"	търговецъ	1912/913 1915/918	—	рана
с. Добромиръ	—	с. Добромиръ	"	—	1915/918	—	убитъ
Тутраканъ	—	—	"	—	"	—	безследно изчезналъ
с. Костурино	—	—	"	—	"	—	убитъ
Арабаджи	Ромъния	—	"	опинчаръ	"	—	"
въ. неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
2/1 п. б. ца	—	София	"	—	1915/918	—	болестъ
въ. неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
с. Милчова	—	с. Милчова	"	—	"	—	"
Егри Паланка	Богд. върхъ	София	"	водопровод.	1912/913 1915/918	—	рана
с. Конораджа	Добруджа	—	"	—	1915/3/8	—	безследно изчезналъ
въ. неизвестн.	—	—	"	търговецъ	1912/913 1915/918	—	убитъ
Разградъ	—	Разградъ	"	—	1915/918	—	рана
въ. неизвестн.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	болестъ
с. Адамъ Клисе	Добруджа	—	"	—	1915/918	—	убитъ
при м. нар. Моравъ	—	—	"	—	"	—	"
с. Водовъртъ	—	—	"	—	"	—	"
Царево село	—	София	"	търгов.	"	—	рана
Дрънова глава	—	Дрънова гл.	"	—	"	—	убитъ
Лѣсковецъ	—	—	"	—	"	—	"
въ. неизвестн.	—	София	"	—	1912/913 1915/918	—	болестъ
с. Паралево	К-1050	с. Паралево	"	овощаръ	1915/918	—	граната
Бри Пуста рѣка	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	безследно изчезналъ
с. Пресѣка	—	—	"	—	"	—	убитъ
въ. неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
"	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	"
Кубадинъ	Добричъ	1/3 Етап. б. ца	"	брѣснарь	"	—	рана
Дрънова глава	—	—	"	—	1915/918	—	убитъ
"	—	—	"	—	"	—	"
в. 1248	с. при Битоля	—	"	—	"	—	"
гара Левски	—	—	"	стъкларъ	1912/913 1915/918	—	болестъ
с. Перевели	Ромъния	—	"	обущаръ	1915/18	Ор. за хр. 4 степенъ	убитъ
гара Левски	—	—	"	—	"	—	болестъ
с. Букрие	Македония	—	"	воен. шапк.	1912/913 1915/918	—	убитъ
Солунъ	—	—	"	шапкаръ	"	—	болестъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възрастъ	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							женъ или не	деца
138	Моисъ Аврамовъ Ароновъ	—	—	6 п. п. 1 р.	София	12. XII. 1917	—	—
139	Моисъ Давидъ Варонъ	1916	20	огнест. скл. 8 д.	"	26. VII. 1917	да	—
140	Моисъ Конорти Конфорти	—	22	7 рил. дивизия	"	22. X. 1915	не	—
141	Моисъ Соломонъ Йосифовъ	—	31	6 п. п.	"	22. X. 1916	не	—
142	Моисъ Соломонъ Мошонъ	1910	—	6 п. п. 14 р.	"	19. X. 1916	—	—
143	Моше Аруети	—	—	1 п. п.	"	24. X. 1916	—	—
144	Мордохай Сабетай	—	—	25 п. п.	"	14. X. 1915	—	—
145	Мордохай Яковъ Леви	—	20	21 п. п. 6 р.	"	11. X. 1916	—	—
146	Моско Бенционъ Левиенъ	—	27	3 бд. п.	"	16. IX. 1916	не	—
147	Моше Исакъ Б. Рафаелъ	—	28	IV арт. п.	"	— IX. 1917	да	4
148	Моше И. Мамонъ	1882	—	—	"	9. VI. 1916	—	—
149	Моше Исакъ Мошиновъ	—	34	Етапна др. 2 р.	"	26. VI. 1916	—	—
150	Моше Исаковъ Плѣвненски	1908	45	2/2 план. отд.	"	7. IX. 1917	—	—
151	Мошонъ Мархулевъ	—	—	40 п. п.	"	27. XI. 1916	—	—
152	Моше Рафаелъ Джераси	1911	27	6 п. п. 4 р.	"	16. V. 1917	да	1
153	Моше Рахамимъ Яковъ	—	31	1 п. п. 7 р.	"	3. IX. 1915	—	—
154	Моше Хаимъ Уизелъ	1918	25	81 п. п.	"	16. IX. 1918	не	—
155	Ниньо Моше Вейсидъ	—	31	42 п. п.	"	29. X. 1915	—	—
156	Нисимъ Аврамъ Морду	—	45	санит. 12 б-ца София	"	8. II. 1918	—	—
157	Нисимъ Бохоръ Исаковъ	—	32	42 п. п. 4 р.	"	29. X. 1915	—	—
158	Нисимъ Бохоръ Пити	—	25	1 соф. п. 15 р.	"	31. X. 1915	не	—
159	Нисимъ Варсановъ	1893	—	—	"	19. VII. 1918	—	—
160	Нисимъ Вейсидъ Сарфати	—	23	27 п. п. 2 р.	"	10. XII. 1916	не	—
161	Нисимъ Давидъ Варонъ	—	40	IV арт. п.	"	22. IX. 1918	да	—
162	Нисимъ Израелъ Сабитай	—	21	1 п. п. 11 р.	"	20. X. 1916	не	—
163	Нисимъ Иосифъ Леви	—	45	25 п. п.	"	18. IX. 1918	—	—
164	Нисимъ Исакъ Ахитой	1883	—	—	"	16. IX. 1916	—	—
165	Нисимъ Исакъ Б. Рафаелъ	—	26	42 п. п.	"	29. X. 1915	да	1
166	Нисимъ Исакъ Рафаелъ	—	41	42 п. п.	"	29. X. 1915	не	—
167	Нисимъ М. Машияхъ	—	—	1 п. п. 2 кар. р.	"	2. I. 1919	—	—
168	Нисимъ Моше Уизелъ	—	—	40 п. п.	"	11. XI. 1916	—	—
169	Нисимъ Моше Яковъ	—	—	41 п. п. 5 р.	"	28. X. 1915	—	—
170	Нисимъ Хаимъ Леви	1907	30	53 п. п. 11 р.	"	7. IX. 1916	да	1
171	Нисимъ Шаломъ Машияхъ	—	23	9 п. п. 2 р.	"	29. XI. 1915	не	—
172	Нисимъ Яко Ментешъ	—	30	41 п. п.	"	28. XI. 1915	да	3
173	Нисимъ Яко Самуиловъ	1913	—	1 п. п. 12 р.	"	12. X. 1915	—	—
174	Перець Самуилъ Елиезеръ	—	30	1 п. п. 6 р.	"	24. X. 1916	не	—
175	Руфатъ Бохоръ	1890	—	—	"	6. V. 1917	—	—
176	Рафаелъ Б. Иосифъ	1883	—	—	"	15. XI. 1917	—	—
177	Рафаелъ Яко Поластро	1885	—	—	"	30. X. 1915	—	—
178	Рахамимъ Бохоръ Коенъ	1894	—	42 п. п. 8 р.	"	1. X. 1915	—	—
179	Рахамимъ Маеръ Леви	—	20	42 п. п. 11 р.	"	19. X. 1916	—	—
180	Рахамимъ С. Грандибулъ	—	34	1 Етап. друж. 1 р. 1 дивизия	"	— III. 1919	да	2
181	Сабатъ Аврамъ Бенбасатъ	1903	34	16 п. п. 16 р.	"	14. IX. 1916	да	3
182	Сабатъ Гавриелъ Авдала	—	24	1 п. п. 5 р.	"	22. X. 1916	не	—

Кѣде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участв- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
Битоля	—	Битоля	София	—	1915/918	—	убитъ
Гюмюрджина	2/4 Ет. б-ца	Евр. Гроб. ск. № 1 гр. № 2	"	—	"	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	Кюстендилъ	шивачъ	"	—	убитъ
Силистра	—	—	София	дървод.	1912 913 1915 918	Кр. за Хр.	рана
с. Арабаджикъ	—	с. Арабадж.	"	—	"	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
Завоя на Черна	—	—	"	—	"	—	"
при Солунъ	—	—	"	търг. служ.	"	—	рана
въ неизвестн.	—	—	"	комисион.	"	—	убитъ
"	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
Битоля	—	Битоля	"	опинчаръ	1915/918	—	"
Пиротъ	—	Пиротъ	"	—	"	—	"
гр. Прилепъ	—	гр. Прилепъ	"	тапицеръ	"	—	"
Пуста рѣка	Сърбия	Пуста рѣка	"	—	1912 913 1915 918	—	"
София	—	София	"	—	"	—	болестъ
при Пуста рѣка	—	—	"	—	"	—	убитъ
Кукловица	Сърбия	ю. з. отъ Лѣс- ковецъ 9 км.	"	шивачъ	1915/918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"
с. Будаково	Битолско	ск. № 1 гр. № 2	"	дървод.	1915 918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912 913 1915 918	—	"
с. Милчова	Добруджа	с. Милчова	"	дървод.	91 918	—	"
София	—	София	"	—	1912 913 1915 918	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
Пуста рѣка	—	—	"	търговецъ	1915/918	—	"
"	—	—	"	сарачъ	1912 913 1915 918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	"
с. Пологъ	—	—	"	—	"	—	безизчезъ
Власотинци	—	Власотинци	"	—	"	—	убитъ
гр. Добричъ	Добруджа	при воен. гр.	"	касапинъ	1912 913 1915 918	—	"
с. з.отъ с. Злешово	Струмско	—	"	чиновникъ	1915/918	—	"
Нишъ	—	—	"	обущаръ	1912 913 1915 918	—	рана
Дрѣн. глава	—	Дрѣнова гл.	"	—	1 15/918	—	убитъ
с. Милчова	Черна вода	—	"	—	1912 913 1915 918	—	рана
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
"	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
"	—	—	"	—	"	—	"
в. Куса Враня	Трънско	—	"	—	"	—	"
с. отъ с. Арабадж.	—	с. Арабадж.	"	—	1915/918	—	"
поч. сл. завръщан.	—	въ София	"	—	1912 913 1915 918	—	болестъ
като заложникъ	—	—	"	—	"	—	"
с. Добромиръ	Добруджа	—	"	търг. служ.	"	—	убитъ
с. Милчова	Ромѣния	с. Милчова	"	работникъ	1915/918	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							женъ или не	деца
183	Сабатъ Данаиловъ Машияхъ	1875	37	VII дивиз. лаз.	София	1. XI. 1918	—	—
184	Самуилъ Аерамъ Ешкенази	—	30	42 п. п. 4 р.	"	29. X. 1915	—	—
185	Самуилъ Бенционъ Дига	—	48	санит. в. б-ца София	"	15. VI. 1918	—	—
186	Самуилъ Б. Морено	1896	—	—	"	5 IX. 1917	—	—
187	Самуилъ Изр. Леви	1906	36	1 п. п. 2 р.	"	19. IX. 1916	да	—
188	Самуилъ Леви	—	35	42 п. п. 7 р.	"	29. X. 1915	—	—
189	Самуилъ Натанъ Кало	—	30	25 п. п. 6 р.	"	30. X. 1915	да	1
190	Самуилъ Паломба	—	37	сан. 2/1 в. б. ца	"	20. VIII. 1916	—	—
191	Самуилъ Щаменъ	1886	—	—	"	22. V. 1916	—	—
192	Самуилъ Яко Алфандари	—	30	6 п. п. 1 р.	"	29. XI. 1916	не	—
193	Симанто Даниелъ Йосифовъ	1913	—	1 п. п. 8 р.	"	23. X. 1916	—	—
194	Соломонъ М. Ешкенази	—	22	14 п. п. 5 р.	"	15. V. 1917	—	—
195	Соломонъ Моше Кало	—	22	6 п. п. 16 р.	"	7. XI. 1915	не	—
196	Соломонъ Хаимъ Машияхъ	1915	23	1 п. п. 7 р.	"	22. X. 1916	не	—
197	Соломонъ Ц. Маскалджи	1886	—	—	"	17. III. 1916	—	—
198	Соломонъ Яко Песахъ	—	30	53 п. п.	"	20. X. 1915	да	1
199	Фархи Жакъ Соломоновъ	—	—	40 п. п.	"	11. XI. 1916	—	—
200	Фрицъ Симонъ Харай	35	21	81 п. п. 7 р.	"	17. X. 1918	—	—
201	Хаимъ Йосифъ Астругъ	1881	—	42 п. п. 11 р.	"	29. XII. 1916	—	—
202	Хаимъ Самуилъ Хананелъ	—	22	42 п. п. 1 р.	"	6. I. 1917	не	—
203	Хаимъ Яковъ Кьосо	—	28	25 п. п. 5 р.	"	18. IX. 1916	да	2
204	Хаимъ Яковъ Леви	1917	22	41 п. п. 12 р.	"	1. X. 1917	—	—
205	Хаимъ Яковъ Шемтовъ	—	31	54 п. п. 14 р.	"	6. V. 1917	да	—
206	Хаския Самуилъ Леви	—	22	14 п. п. 15 р.	"	3. XI. 1915	не	—
207	Фето Яшаровъ	—	—	25 п. п.	"	21. X. 1917	—	—
208	Цеви (Челеби Моше Леви)	—	32	42 п. п. 3 р.	"	1. X. 1915	да	1
209	Челеби Аврамъ Валаджи	—	—	41 п. п.	"	— 1918	да	3
210	Челеби Бохоръ Шаковъ	—	27	6 п. п.	"	8. XII. 1915	не	—
211	Челеби Варсановъ	1891	—	—	"	14. XI. 1918	—	—
212	Челеби Персиано Авигодоръ	1880	36	16 п. п. 9 р.	"	18. IX. 1916	да	4
213	Челеби Яковъ Шемтовъ	—	—	1 п. п. 4 р.	"	5. IX. 1916	—	—
214	Шаулъ Аврамовъ	—	32	Разп. пунктъ София	"	28. IX. 1918	—	—
215	Шаулъ Аврамъ Шамли	—	—	—	"	— 1918	—	—
216	Шаулъ Нисимъ Леви	—	20	25 п. п. 2 р.	"	18. IX. 1916	—	—
217	Шеломо Азриелъ Маиръ	1881	—	—	"	20. III. 1917	—	—
218	Шемоелъ Гершонъ Шамли	—	20	16 п. п.	"	— 1918	—	—
219	Шимонъ Исаковъ Зонана	—	32	1 кон. п.	"	10. XI. 1918	да	2
220	Шванбергъ Мариаилия	—	—	1 доп. друж.	"	22. IV. 1917	—	—
221	Юсефъ Хеския Леви	—	30	1 п. п. 2 р.	"	17. II. 1916	—	—
222	Юсефъ И. Кузи	—	26	41 п. п.	"	18. I. 1917	да	1
223	Яко Албертъ Яковъ	—	—	1 п. п.	"	21. X. 1916	—	—
224	Яко Бохоръ Аладжемъ	—	20	10 сбор. див.	"	— 1916	не	—
225	Яко Елизеръ Леви	1890	—	—	"	10. X. 1917	—	—
226	Яко Лиячи Селаникой	—	32	7 рил. дивиз.	"	3. X. 1917	да	3

Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
София	—	София	София	—	1912/1913 1915/1918	—	болестъ
при Пуста рѣка	Сърбия	Пуста рѣка	"	—	"	—	убитъ
София	—	София	"	—	"	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
с. Милчово	Добруджа	—	"	стъкларъ	"	—	без.изчез
Пуста рѣка	—	Пуста рѣка	"	—	"	—	убитъ
в. Камен. Чука	—	Лѣсковецъ	"	шивачъ	"	—	"
Попово	—	гр. Попово	"	—	1912/1913 1915/1918	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
с. Дадилowo	Ромъния	с. Дадилowo	"	служащъ	"	—	"
при Черна вода	Добруджа	Черна вода	"	—	1915/1918	—	"
Еникъой	Дем. Хисаръ	с. Еникъой	"	—	"	—	"
в. Лисникъ	Албания	—	"	инсталат.	"	—	"
Черна вода	Добруджа	Черна вода	"	сарачъ	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/1913 1915/1918	—	"
с. Водовъртъ	Велешко	—	"	шивачъ	"	—	"
с. Пологъ	Битолско	—	"	—	"	—	"
б-ца Зейтинликъ	Солунско	с. Зейтинликъ	"	—	1915/1918	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/1913 1915/1918	—	убитъ
Букурещъ	—	—	"	дървод.	1915/1918	—	болестъ
Адамъ Клиа	Ромъния	с. Енидже	"	обущаръ	"	—	убитъ
София	—	въ София	"	—	"	—	болестъ
с. Морихово	Битолско	—	"	търговецъ	1912/1913 1915/1918	—	убитъ
в. Голанъ	—	—	Г. Джумая	тенекеджия	1915/1918	—	"
въ неизвестн.	—	—	София	—	"	—	"
с. Пресека	—	—	"	служ.	1912/1913 1915/1918	—	без.изчез
въ неизвестн.	—	—	"	словослаг.	1915/1918	—	убитъ
"	—	—	"	търг. служ.	"	—	"
"	—	—	"	—	1912/1913 1915/1918	—	"
Адамъ Клиа	Ромъния	с. Кокараджа	"	яйчаръ	"	—	"
Тутраканъ	—	Тутраканъ	"	—	1915/1918	—	"
София	—	София	"	—	1912/1913 1915/1918	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
Енидже	—	с. Енидже	"	—	1915/1918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	1912/1913 1915/1918	—	"
"	—	—	"	служ.	1915/1918	—	без.изчез
"	—	—	"	амб. търг.	1912/1913 1915/1918	—	убитъ
"	—	—	"	—	1-15/1918	—	"
Нови Пазаръ	—	Нови Пазаръ	"	—	1912/1913 1915/1918	—	"
с. Чаерли	Македония	—	"	бръснарь	1915/1918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
гр. Добричъ	Ромъния	—	Дупница	работникъ	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	София	—	1912/1913 1915/1918	—	"
Г. Джумая	—	—	"	—	"	—	болестъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. полъ	Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
								мѣстность	околия						
227	Яко Маировъ	1884	—	—	София	5. X. 1916	—	въ неизвестн.	—	—	София	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
228	Яко Маиръ Конфино	—	28	6 п. п. нестр. р.	"	24. VII. 1918	—	София	—	София	"	—	"	—	болестъ
229	Яко Мордехай Варсано	1908	29	1 п. п. 12 р.	"	19. IX. 1916	не	с. Милчова	—	с. Милчова	"	обущаръ	"	—	рана
230	Яко Моше Мандилъ	1917	21	Обл. комисия	"	4. I. 1919	—	София	—	София	"	—	1915/918 1912/913 1915/918	—	болестъ
231	Яко Юда Селиктаръ	1909	36	1 п. п.	"	12. X. 1915	да	Дрѣнова глава	—	Дрѣн. глава	"	чиновникъ	"	—	убитъ
гр. Стара-Загора 1912—1913 г. <i>Офицери:</i>															
1	Подп. Науелъ Фридманъ	—	36	21 п. п.	Русия	30. VI. 1913	да	с. Симитлий	Г. Джумая	с. Симитлий	Ст. Загора	лѣкаръ	1912/913	—	болестъ
<i>Редници:</i>															
2	Бенционъ Нис. Родригъ	1893	—	—	Стара-Загора	6. VI. 1913	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
3	Бохоръ Сабитаевъ	1902	—	52 п. п. 6-а р.	"	16. X. 1912	—	с. Коюнлий	Одринско	—	"	—	"	—	"
4	Давидъ Е. Алфаса	1887	—	—	"	8. II. 1913	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
5	Израилъ Аврамъ Клемаловъ	1907	—	12 п. п. 5 р.	"	11. I. 1913	—	Карталъ-Тепе	Пловдивъ	—	"	—	"	—	рани
1915—1918 г. <i>Подофицери:</i>															
1	Ст. Подоф. Яко Бехаръ Маиръ	—	40	12 п. п.	"	— IX. 1916	да	Каналиска поз.	—	—	"	—	1912/913 1915/918	—	убитъ
<i>Редници:</i>															
2	Аврамъ Давидовъ Ароновъ	—	—	12 п. п. 1 р.	"	28. IX. 1915	—	в. Крушка	—	ск. № 1 гр. № 119	"	—	"	—	"
3	Давидъ Аврамъ Асса	—	37	12 п. п. 2 р.	"	28. X. 1915	—	Салашъ	—	—	"	обущаръ	"	—	"
4	Йуда (Леонъ) Давидъ Саранга	—	31	12 п. п. 8 д. 3 р.	"	20. VIII. 1916	—	Чеганъ	—	—	"	бръснарь	"	—	"
5	Йехиелъ Яко Хобешъ	—	46	56 п. п.	"	4. VII. 1917	—	Битоля	—	—	"	амбул.	"	—	"
6	Исакъ Аврамъ Асса	—	24	12 п. п. 3 др. 9 р.	"	9. IV. 1916	—	Прилепъ	гара Боядж.	ск. № 1 гр. № 62	"	чиракъ	1915/918	—	"
7	Исакъ Бохоровъ Аврамовъ	—	—	12 п. п. 9 р.	"	21. X. 1915	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
8	Исакъ Йосифъ Саранга	—	—	12 п. п.	"	— 1918	—	"	—	—	"	амбул.	"	—	"
9	Исакъ Рафаелъ Алеви	—	28	12 п. п. 3 др. 9 р.	"	— X. 1916	да	с. Сокобания	Сърбия	въ едно дере 3—4 км. отъ с. Вожеранъ	"	бояджия	"	—	"
10	Леонъ Давидовъ Йосифовъ	—	—	12 п. п. 5 р.	"	19. VIII. 1916	—	в. М. Нидже	Македония	—	"	—	"	—	"
11	Максимъ Наумовъ Израелъ	—	—	10 п. п.	"	11. X. 1916	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
12	Моисъ Кемаловъ Илиевъ	—	—	56 п. п. 3-а р.	"	9. X. 1916	—	с. отъс. Скочиваръ	—	с. Скочиваръ	"	—	"	—	"
13	Моше Шемуелъ Асса	—	45	56 п. п.	"	31. X. 1915	да	с. Чичево	Макед.	—	"	търговецъ	1912/913 1915/918	—	"
14	Рафаелъ Бохоровъ Саранга	—	40	86 п. п. 2 карт. р.	"	27. X. 1917	—	Драма	—	ск. № 1 гр. № 8	"	сарачъ	"	—	"
15	Рафаелъ Сам. Беджерано	—	35	12 п. п. 3 др. 9 р.	"	— IX. 1916	да	въ неизвестн.	—	—	"	търгов.	"	—	"
16	Хаймъ Йосифъ Асса	—	28	12 п. п. 16 р.	"	2. X. 1915	—	Соко Баня	—	—	"	чиновникъ	"	—	"
17	Хаймъ Йосифовъ Хаймовъ	—	—	12 п. п. 4 р.	"	21. X. 1915	—	въ неизвестн.	—	—	"	—	1915/918	—	"
18	Шабатъ Челеб. Сабитаевъ	—	—	56 п. п.	"	10. XI. 1916	—	с. Скочиваръ	—	—	"	—	"	—	"

№ по редъ	Чинъ, кме и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							женъ или не	деца
гр. Станимака Ясеновградъ 1915—1918 г. Редници :								
1	Рахамимъ Н. Панижелъ	—	41	43 п. п.	Карлово	29. V. 1917	да	3
гр. Фердинандъ 1912—1913 г. Редници :								
1	Израилъ Аврамъ Беняминъ	1906	24	37 п. п. 7 р.	Фердинандъ	12. III. 1913	—	—
1915—1918 г. Редници :								
1	Аронъ Исакъ Лиджи	—	30	—	Фердинандъ	3. V. 1916	да	—
2	Гавриелъ Аврамъ Беняминъ	—	36	2 арт. п.	"	20. X. 1916	да	2
3	Израилъ Персиядо Астругъ	—	30	6 п. тѣрн. п. 15 р.	"	6. X. 1916	не	—
4	Моисъ Йосифъ Пардо	—	36	41 п. п. I дивиз.	"	29. X. 1915	да	2
5	Нисимъ Аврамъ Видасъ	—	32	5 дун. п. 6 р.	"	— V. 1918	—	—
6	Рудолфъ Исакъ Лиджи	—	24	6 п. тѣрн. п. 16 р.	"	3. XII. 1916	да	2
7	Челеби Давидъ Ешкенази	—	—	6 п. п. 10 р.	"	3. XII. 1916	—	—
8	Челеби Йосифъ Пардовъ	1897	38	41 п. п. 12 р.	"	29. X. 1915	—	—
Хасково 1912—1913 г. Редници :								
1	Соломонъ Исаковъ Бехаръ	—	35	51 п. п.	Хасково	13. III. 1913	да	—
2	Яко Илиевъ Захария	—	31	51 п. п.	"	16. X. 1912	да	—
1915—1918 г. Редници :								
1	Аронъ Михаилъ Асаясъ	—	32	40 п. п.	Хасково	— 1918	не	—
2	Буко Исаковъ Бехаръ	—	20	55 п. п.	"	15. IX. 1917	не	—
3	Витали Йешуа Хазанъ	1917	22	30 п. шейн. 4 к.	"	30. IV. 1918	не	—
4	Елиезеръ Какумовъ Хаймовъ	—	—	10 п. п.	"	7. XI. 1915	—	—
5	Моисъ Ароновъ Барухъ	1911	27	55 п. п. телегр.	"	8. IV. 1917	не	—
6	Нисимъ Аврамъ Нисимовъ	—	25	38 п. п. 6 р.	"	5. XI. 1918	—	—
7	Соломонъ Авр. Шахматовъ	—	—	10 п. п.	"	7. XI. 1915	—	—
8	Соломонъ Шабатовъ Райтанъ	—	32	10 п. Р. п.	"	22. X. 1915	да	—
9	Яко Нисимовъ Бенбасатъ	—	30	10 п. Р. п.	"	1. IX. 1916	да	—

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кой войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
Франция	—	гр.Авиньонъ	Станим.	маниф.	1912 913 1915 918	—	отъ болестъ плен. въ Франция
при Одринъ	—	Одринъ	Виена	тѣр. служ.	1912/913	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	Фердинандъ	—	1912 913 1915 918	—	убитъ
Кубадинъ	—	—	"	търговецъ	"	—	"
Тутраканъ	—	с. Антилово	"	касапинъ	"	—	"
Пуста рѣка	—	—	"	търговецъ	"	—	удавенъ
Битоля	—	Битоля	"	—	"	—	убитъ
с. Бранищари	—	Ромъния	Русе	тѣрг. служ.	1915/918	—	"
с. Дайя	Ромъния	с. Дайя	Фердин.	—	"	—	"
Пуста рѣка	Сърбия	р. Пуста	"	—	1912 913 1915 918	—	"
Одринъ	—	—	Хасково	амбул.	1912/913	—	убитъ
в. Пеласъ тепе	—	—	"	сладкаръ	"	—	безследно изчезналъ
Каймакчаланъ	Битоля	—	Хасково	опинчаръ	1912 913 1915 918	—	убитъ
Завоя на Черна	—	—	"	опинчаръ	1915/918	—	"
в. Триболъ	Добро поле	прир.Задука	"	застрах. аг.	"	ордена за храбростъ	"
в. Голо Бърдо	—	—	"	—	"	—	"
Червена стена	—	—	"	опинчаръ	"	ор. за хр. 4 степенъ	"
Кърджали	—	Кърджали	"	—	"	—	"
в. Голо Бърдо	—	—	"	—	"	—	"
Бѣло корито	Видинско	—	"	житаръ	1912/913 1915 918	—	безследно изчезналъ
Чеганъ планина	—	—	"	служашъ	"	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възрастъ	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							жененъ или не	деца
гр. Чирпанъ								
1912—1913 г.								
Редници :								
1	Бох. (Хаимъ) Сабитай Басанъ	—	33	55 п. р.	Чирпанъ	26. V. 1912	да	2
1915—1918 г.								
Редници :								
1	Аронъ Сабитай Басанъ	35	21	30 п. п. 12 р.	Чирпанъ	25. III. 1919	не	—
2	Емануилъ Моше Биджерано	—	33	39 п. п.	"	16. X. 1916	да	2
3	Йосифъ Давидъ Бераха	1910	28	8 див. Лаз. Ст. 3. воен. б-ца	"	27. X. 1918	не	—
4	Йосифъ Як. Рубенъ Криспинъ	1911	22	12 п. п. 12 р.	"	27. XI. 1917	—	—
5	Какумовъ Елиезеръ Басанъ	—	21	10 п. Род. п. 4 р.	"	— 1916	не	—
6	Сабетай А Нисимъ Аладжемъ	—	28	30 п. п. 6 р.	"	14. X. 1915	да	—
7	Хаимовъ Сабетай Аврамовъ	—	—	30 п. п. 6 р.	"	11. X. 1915	—	—
8	Юда Аврамъ Бивасъ	1900	38	55 п. п. 11 р.	"	2. XI. 1916	да	3
гр. Шуменъ								
1912—1913 г.								
Редници :								
1	Моше Яко Фархи	—	26	43 п. п. 4 р.	Шуменъ	16. X. 1912	да	2
2	Пинкасъ Авр. Б. Езра	1901	32	5 арт. п. 1 бат.	"	11. XI. 1912	да	2
3	Санто Илия Алмалехъ	—	34	7 п. п.	"	7. XII. 1912	да	—
4	Соломонъ Аврамовъ	—	—	7 п. п. 13 р.	"	4. I. 1913	—	—
5	Соломонъ Авр. Б. Езра	—	20	7 п. п.	"	16. X. 1912	—	—
6	Шемуелъ Емануилъ Фархи	—	32	5 п. п.	"	10. X. 1912	не	—
7	Яко Йосифъ Рубиса	—	22	7 п. п.	"	16. X. 1912	не	—
1915—1918 г.								
Редници :								
1	Аврамъ Раф. Фархи	—	38	49 п. п.	Шуменъ	30. V. 1918	да	1
2	Аронъ Самуилъ Мизрахи	—	21	48 п. п. 1 р.	"	3. I. 1917	не	—
3	Аронъ Шаломъ Леонъ	—	22	47 п. п.	"	30. XI. 1916	не	—
4	Буко Давидовъ Шимоновъ	—	—	7 п. п. 2 р.	"	5. IX. 1916	—	—
5	Езра Аврамъ Б. Езра	—	35	—	"	2. XI. 1917	—	—
6	Йосифъ Аврамъ Ешкенази	—	48	23 арм. 5 арт. т. п.	"	15. XII. 1915	да	5
7	Леонъ Моше Фархи	1893	—	—	"	5. VII. 1918	—	—
8	Менахемъ Моше М. Карлусъ	—	32	7 п. п.	"	19. IX. 1916	да	1
9	Мошонъ А. Пелосовъ	—	—	47 п. п. 2 р.	"	14. IX. 1916	—	—
10	Мошонъ Яковъ	—	22	47 п. п.	"	— I. 1918	—	—
11	Нисимъ Аврамовъ Ешкенази	—	45	5 дун. п.	"	27. VII. 1915	—	—
12	Нисимъ Астругъ Алмозлино	—	35	3 арм. колоез. р. 4 п. друж. 1	"	20. IX. 1916	не	—

Къде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занатие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
гара Капитаново — Андреевъ	—	—	Чирпанъ	царвуларъ	1912/913	—	рана
М. Карабурунъ Завоя на Черна	Солунъ	—	Чирпанъ	манифак.	1915/918	—	болестъ и въ пленъ
Ст. Загора	—	—	"	"	1912 913 1915 918	—	рана
гара Бояджиево	—	Ст. Загора	"	тенекедж.	"	—	болестъ
Кралево	Сърбия	Прилепъ	"	касапинъ	1915/918	—	убитъ
в Остри връхъ	—	—	"	—	"	—	"
в Остри връхъ	Княжевацъ	в. Остри вр.	"	амбул.	"	—	рана
Завоя на Черна	ю. з. отъ с.	—	"	—	"	—	убитъ
		Пологъ	"	манифак.	1912 913 1915 918	—	рана
Караагачъ	—	—	Шуменъ	тър. служ.	1912 913	—	безследно изчезналъ
Кестенликъ	Чаталджа	—	"	чиновникъ	"	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	тенекеджия	"	—	холера
Калфакъой	Чаталджа	—	"	—	"	—	убитъ
Караагачъ	Бун. Хисаръ	—	"	—	"	—	"
Ереклеръ	—	—	"	амбул.	"	—	"
Караагачъ	—	—	"	—	"	—	"
въ Яребична	—	—	"	печатаръ	1912 913 1915 918	—	убитъ
г. Мачинъ	—	—	"	ученикъ	1915/918	—	"
с. Балтаджици	Ромъния	—	"	търговецъ	"	—	"
при с. Белица	Тутраканъ	—	"	—	"	—	"
София	—	София	"	—	1912 913 1915 918	—	болестъ
Петричъ	—	—	"	надничаръ	"	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
с. Конарджа	Ромъния	—	"	писаръ	1912 913 1915 918	—	убитъ
с. Азипнаръ	Добричъ	Добричъ	"	—	1915/918	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
Скопие	—	Скопие	"	—	1912 913 1915 911	—	"
Мустафа Ачи	Ачи Ромъния	с. Лизанъ	"	търговецъ	"	—	"

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем. пол.	
							женѣтъ или не	дѣца
13	Нисимъ Исаковъ Болджиковъ	—	—	7 п. п. 15 р.	Шуменъ	5. IX. 1916	—	—
14	Рудолфъ И. Лиджи	1886	—	—	"	3. V. 1916	—	—
15	Самуилъ Морено Самуиловъ	—	22	7 п. п. 3 р.	"	5. IX. 1916	не	—
16	Симанто Авр. Фархи	—	—	7 п. п.	"	— 1917	да	—
17	Хаймъ Алмалехъ Аврамовъ	—	—	Колоез р. 3 арм.	"	20. X. 1916	—	—
18	Яко Аврамъ Камхи	—	31	7 п. п. 2 р.	"	5. IX. 1916	да	2
19	Яко Соломонъ Ешкенази	—	29	7 п. п. 4 р.	"	19. IX. 1916	не	—
гр. Ямболъ								
1912—1913 г.								
<i>Поддофицери:</i>								
1	Ст. Подоф. Кемалъ Б. Елия	—	33	3 пион. друж.	Ямболъ	15. VI. 1913	да	1
<i>Редници:</i>								
2	Аврамъ Ешуа Аройо	—	36	42 п. п.	"	23. XII. 1913	да	2
3	Аврамъ Кемаловъ Юлзари	1907	26	6 арт. с/с п. 1 б.	"	3. XI. 1913	не	—
4	Албертъ Бохоровъ Данаиловъ	1910	22	29 п. п. Ямб. п.	"	19. VI. 1913	не	—
5	Аройо Аврамъ Семовъ	1899	—	42 п. п. 2 а р.	"	20. XI. 1912	—	—
6	Аронъ Нафтали Леви	—	19	29 п. п.	"	6. V. 1913	не	—
7	Бохоръ Исаковъ Данаиловъ	30	26	29 п. Ямб. п.	"	5. XI. 1912	не	—
8	Давидъ Елия Леви	—	31	29 п. п.	"	27. II. 1913	да	1
9	Давидъ Соломонъ Леви	—	—	29 п. Ямб. п. 12 р.	"	17. III. 1913	—	—
10	Елия Б. Сабетай	—	22	38 п. п.	"	24. VI. 1913	не	—
11	Елия Б. Соломоновъ	—	21	56 п. п.	"	12. XII. 1912	не	—
12	Ешуа Челебонъ Асса	1890	—	42 п. п.	"	9. IX. 1912	—	—
13	Исакъ Хаймовъ Коенъ	—	21	29 п. Ямб. п. 2 р.	"	2. I. 1912	не	—
14	Кемалъ Бохоровъ Нисимовъ	1907	25	29 п. Ямб. п. 9 р.	"	5. XI. 1912	не	—
15	Леонъ Соломоновъ Леви	—	—	29 п. Ямб. п. 11 р.	"	6. XI. 1912	—	—
16	Михаелъ Мордо Биджерано	—	21	29 п. Ямб. п.	"	6. XI. 1912	не	—
17	Моисъ Кордовъ Какумовъ	1902	30	29 п. Ямб. п. 12 р.	"	30. XI. 1912	не	—
18	Мордохай Раф. Паластровъ	—	38	42 п. п. 6 р.	"	15. XI. 1912	да	—
19	Моше Нисимовъ Декаловъ	—	35	4 вп. 3 див. 16 р.	"	23. VI. 1913	да	2
20	Нисимъ Морд. Биджерано	1892	42	42 п. п. 3 р.	"	7. VII. 1913	да	2
21	Хескиелъ Хаймовъ Басановъ	—	40	42 п. п. 2 р.	"	21. VI. 1913	да	3
22	Хаймъ С. Калдеронъ	—	33	29 п. 16 р.	"	6. XI. 1912	да	2
23	Челеби С. Азисъ	—	21	29 п. п.	"	29. VII. 1913	не	—
24	Яко Аврамъ Ешкенази	1906	26	29 п. п. 13 р.	"	2. XI. 1912	да	3
1915—1918 г.								
<i>Офицери:</i>								
1	Поруч. Леонъ Хаймъ Басанъ	—	36	40 п. п.	"	6. XI. 1918	не	—
2	Подпор. Албертъ С. Илиевъ	—	23	43 п. п. 3 р.	"	11. IX. 1918	не	—
3	" Данаилъ (Буко) Ешуа Асса	—	24	36 п. п. 10 р.	"	20. XII. 1916	не	—

Кѣде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
Тутраканъ	—	с. и. с. Дойдъръ	"	—	1915/918	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
Тутраканъ	—	с. и. с. Дойдъръ	"	сладкаръ	"	—	"
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	"
с. Первели	—	с. Первели	"	—	"	—	"
Тутраканъ	—	с. Дойдъръ	"	служащъ	1912 913 1915/918	—	рани
с. Кокарджа	Добруджа	с. Кокарджа	"	търг. служ.	"	—	убитъ
Кочариново	Бараково	—	Русе	тенекедж.	1912/913	—	болестъ
Лозенградъ	—	—	Ямболъ	житаръ	"	—	рана
Чаталджа	—	с. Тарфа	"	търгов.	"	—	"
Кукушъ	Македония	Кукушъ	"	каруцаръ	"	—	"
Лозенградъ	—	—	"	—	"	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	работн.	"	—	"
с. Калфакой	Чаталджа	—	"	праматаръ	"	—	рана
Лозенградъ	—	—	"	работн.	"	—	"
"	—	2 Етап. б-ца Лозенгр.	"	—	"	—	"
при Бук. глава	—	—	"	каруцаръ	"	—	убитъ
Свилънградъ	—	—	"	праматаръ	"	—	болестъ
с. Калфакой	Чаталджа	—	"	—	"	—	убитъ
Чаталджа	—	с. Калфакой	Пловдивъ	търг. служ.	"	—	"
"	—	"	Ямболъ	тенекедж.	"	—	"
"	—	"	"	—	"	—	рана
"	—	"	"	чиновн.	"	—	"
"	—	1/3 м. б-ца	"	търговецъ	1912 913	—	рани
Лозенградъ	—	—	"	работникъ	"	—	болестъ
гр. Дойранъ	—	—	"	"	"	—	убитъ
Горна-Джумая	—	—	"	търговецъ	"	—	"
Кукушъ	—	—	"	търг. служ.	"	—	рани
Чаталджа	1) б. б-ца	с. Странджа	Ст-загора	манифакт.	"	—	болестъ
въ неизвестн.	—	—	Ямболъ	работникъ	"	—	рани
гр. Странджа	1/5 б-ца	—	"	"	"	—	болестъ
гр. Кортъ	Франция	София	Ямболъ	търговецъ	1912 913 1915/918	—	пленникъ
Завоя на Черна	—	—	"	чиновникъ	"	—	болестъ
с. Армутлий	Добруджа	с. Арматлий	"	студентъ	"	—	убитъ

№ по ред	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възраст	Отъ коя частъ, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр	Мѣсторож- дение	Дата на смъртта	Сем пол женъ или не
<i>Подофицери:</i>							
4	Мл. Подоф. Давидъ Сабитаевъ Мордохаевъ	—	30	29 п. п. 1 карт.р.	Ямболъ	30. IX. 1918	—
<i>Редници:</i>							
5	Албертъ Израилъ Джалдети	1909	28	29 п. п. 7 р.	"	10. X. 1915	не
6	Албертъ С. М. Шишеджиевъ	—	24	29 п. п.	"	5. X. 1915	не
7	Давидъ Авр. Ешкенази	—	42	29 п. п.	"	— 1918	да
8	Давидъ Авр. Лижи	—	32	Макед. п.	Одринъ	21. XI. 1916	да
9	Давидъ Израелъ Кордова	—	35	29 п. п.	Ямболъ	— 1918	да
10	Данаилъ Бохоръ Нисимовъ	1916	22	41 п. п.	"	12. X. 1916	—
11	Иосифъ Соломонъ Кордова	1912	23	29 п. п. карт. р.	"	17. XI. 1915	—
12	Леонъ Мешуламъ Юлзари	—	19	40 п. п.	"	— XI. 1916	—
13	Нисимъ Аврамъ Ешкенази	1908	28	29 п. п. 9 р.	"	27. VII. 1916	да
14	Рафаелъ Беджерано	1878	—	—	"	2. X. 1916	—
15	Рафаелъ Б. Иосифъ	—	46	29 п. п.	"	— 1917	да
16	Сабетай Хаимовъ	1891	45	30 опълч. 11 р.	"	4. I. 1916	—
17	Сабетай Х. Ролригъ	—	45	опълченецъ	"	19. IV. 1916	да
18	Самуилъ Б. Соломоновъ	—	24	29 доп. друж.	"	— 1917	не
19	Хачмъ М. Менда	1906	31	29 доп. друж.	"	31. VII. 1917	да
20	Яко Бохоръ Исаковъ	1898	40	12 п. п. 2 др.	"	26. V. 1918	да
<i>Разни градове 1885 г.</i>							
1	Яко Мордехай	—	—	3 бдин. п.	—	6. XI. 1885	—
<i>1912—1913 г.</i>							
1	Иосифъ С. Кордовъ	1891	—	—	—	6. XI. 1912	—
2	И. Х. Матракъ	1883	—	—	—	2. X. 1912	—
3	Исакъ Яхиялъ Маиръ	1883	—	—	—	20. X. 1912	—
4	Нисимъ Алкалай	—	—	ж. п. друж.	—	18. V. 1913	—
<i>1915—1918 г. Подофицери:</i>							
1	Ст. Подоф. Иосифъ Хаимовъ	—	—	5 марш. п.	—	14. X. 1916	—
2	" " Исакъ Яковъ Ешкенази	—	—	31 п. п.	—	1. XII. 1918	—
3	Мл. Подоф. Соломонъ Маври	—	—	33 п. п.	—	15. X. 1916	—

Къде е убитъ или умрѣлъ?		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участву- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
мѣстность	околия						
гр. Нишъ	—	—	Ямболъ	—	1912 913 1915 918	—	болестъ
в Китка	Враня	в. Китка	"	тенекедж.	1912 913 1915 918	—	рани
въ неизвестн.	—	—	"	ученикъ	1915/918	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	"	каруцаръ	1912 913 1915 918	—	"
р. Вердаръ	—	—	"	работникъ	"	—	удавенъ
въ неизвестн.	—	—	"	яйчаръ	"	—	убитъ
гр. Кърджали	—	—	"	—	1915/918	—	"
Голашъ	—	—	"	табакъ	"	—	рани
завоя на Черна	—	—	"	търговецъ	"	—	убитъ
поз. Голово Гумно	—	—	"	свободенъ	1912 913 1915 918	—	рани
въ неизвестн.	—	—	"	—	"	—	убитъ
къмъ Бургасъ	—	Бургасъ	"	тенекедж.	"	—	болестъ
Ямболъ	—	Ямболъ	"	—	"	—	"
"	—	"	"	работникъ	"	—	"
"	—	"	"	праматаръ	1915/918	—	"
Добро поле	—	Добро поле	"	тенекедж.	1912 913 1915 918	—	убитъ
Ямболъ	—	Ямболъ	—	търговецъ	"	—	болестъ
<i>Брезникъ</i>							
Брезникъ	—	—	—	—	1885	—	убитъ
въ неизвестн.	—	—	—	—	1912/913	—	убитъ
"	—	—	—	—	—	—	"
"	—	—	—	—	—	—	"
Гара Еникъой	—	—	—	—	—	—	"
<i>Добруджа</i>							
Добруджа	—	—	—	—	1915/918	—	убитъ
въ пленъ	—	—	—	—	"	—	без. изчезн.
Авиньонъ	Франция	—	—	—	"	—	пленинъ болестъ

№ по редъ	Чинъ, име и презиме и фамилията на починалия	Наборъ	Възрастъ	Отъ коя часть, рота, еска- дронъ, бата- рея и пр.	Месторож- дение	Дата на смъртта	Сем- полъ женъ или не	Кжде е убитъ или умрѣлъ		Мѣстона- хождение на гроба	Мѣсто- жителство	Занятие	Въ кои войни е участу- валъ	Билъ ли е награденъ съ орденъ	Отъ какво е последвала смъртта
								мѣстность	околия						
Редници :															
4	Ашеръ Аврамъ Аладжемъ	1892	—	—	—	7. XI. 1917	—	въ неизвестн.	—	—	—	—	1915/918	—	убитъ
5	Беняминъ Кало	1884	—	—	—	10 I 1917	—	"	—	—	—	—	"	—	"
6	Бохоръ Х. Декало	1885	—	—	—	26. IX. 1916	—	"	—	—	—	—	"	—	"
7	Гавриелъ Бохоръ	1896	—	—	—	8. X. 1917	—	"	—	—	—	—	"	—	"
8	Д. Аврамовъ Меламедъ	1885	—	—	—	19. VIII. 1916	—	"	—	—	—	—	"	—	"
9	Елиезеръ Йосифъ Примо	1892	—	—	—	2 VIII. 1917	—	"	—	—	—	—	"	—	"
10	Жакъ Пардо Атнековъ	—	—	М. В. б-ца	Варна-Битоля	5. I. 1918	—	Варна	—	м.в. б. Варна	—	—	"	—	болестъ
11	Израилъ Н. Нелизъ	—	—	53 п. п.	—	20. X. 1916	—	Кара Мурадъ	Добруджа	—	—	—	"	—	убитъ
12	Исакъ Семовъ	—	—	—	—	20. X. 1916	—	Адамъ Клисе	—	АдамъКлисе	—	—	"	—	"
13	Йосифъ Саб. Арие	1880	—	—	—	6. X. 1916	—	въ неизвестн.	—	—	—	—	"	—	"
14	Леонъ Давидъ Саранта	1893	—	—	—	20. VIII. 1916	—	"	—	—	—	—	"	—	"
15	Леонъ Челебоновъ	1885	—	—	—	26. VII. 1918	—	"	—	—	—	—	"	—	"
16	Лиезеръ Ю. Примо	1883	—	—	—	10. III. 1918	—	"	—	—	—	—	"	—	"
17	Марко Решнищайнъ	—	—	4 мар. п. (69)	Добричъ	1. III. 1916	—	Варна	—	—	—	—	"	—	болестъ
18	Моисъ Барухъ	1881	—	—	—	2. III. 1918	—	въ неизвестн.	—	—	—	—	"	—	убитъ
19	Моско Ашеровъ	1888	—	—	—	19. X. 1918	—	"	—	—	—	—	"	—	"
20	Нисимъ Б. Ниньо	1890	—	—	—	22. VIII. 1918	—	"	—	—	—	—	"	—	"
21	Йосифъ Бенмайоръ	—	—	—	—	17. X. 1918	—	"	—	—	—	—	"	—	"
22	С. Беняминъ Алкалай	1888	—	—	—	6. X. 1917	—	въ неизвестн.	—	—	—	—	"	—	убитъ
23	Сабитай Исакъ Лереовъ	1883	—	—	—	18. III. 1918	—	"	—	—	—	—	"	—	"
24	Саломо Аврамовъ	1897	—	—	—	15. XI. 1917	—	"	—	М. в. болница Скопие	—	—	"	—	"
25	Самуилъ Леви	—	—	Пл. Дивиз. щабъ Интенд.	—	12. V. 1917	—	Скопие	—	—	—	—	"	—	болестъ
26	Хаимъ Кало	1887	—	—	—	8. VIII. 1916	—	въ неизвестн.	—	—	—	—	"	—	убитъ
27	Хаимъ Шаманъ	1889	—	—	—	2. XI. 1918	—	"	—	—	—	—	"	—	"
28	Якобъ А. Варонъ	1893	—	—	—	2. III. 1916	—	"	—	—	—	—	"	—	"
29	Яко Аврамъ Машияхъ	1887	—	—	—	2. X. 1915	—	"	—	—	—	—	"	—	"
30	Яко Шаби Аврамовъ	—	—	40 п. п.	Гюмурджина	7. XII. 1916	—	"	—	—	—	—	"	—	"

1893 офицери

1912—1913

1915—1918

Всичко офицери

полкофигери

3

26

полкофигери 31

СПИСЪКЪ

на загиналите български евреи през войните 1885; 1912—1913 и 1915—1918 год.

№ по редъ	Г Р А Д О В Е	1912—1913				1885	1915—1918				Общо
		оф.	под.	ред.	всич.		оф.	под.	ред.	всич.	
1	Берковица	—	—	4	4	—	—	1	4	5	9
2	Бургасъ	—	—	2	2	—	—	—	5	5	7
3	Бѣла-Слатина	—	1	—	1	—	—	—	1	1	2
4	Варна	—	—	6	6	—	—	1	14	15	21
5	Видинъ	—	1	12	13	—	1	6	21	28	41
6	Врша	—	—	1	1	—	—	—	7	7	8
7	Горна Джумая	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3
8	Дупница	—	—	11	11	—	1	—	29	30	41
9	Ихтиманъ	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2
10	Казанлъкъ	—	—	7	7	—	—	1	15	16	23
11	Карнобатъ	—	—	9	9	—	—	—	16	16	25
12	Кюстендилъ	—	—	13	13	—	1	1	32	34	47
13	Ломъ	—	—	2	2	—	—	—	7	7	9
14	Никополь	—	—	—	—	—	—	1	4	5	5
15	Нова-Загора	—	—	3	3	—	—	—	2	2	5
16	Орхание (Ботевградъ)	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2
17	Пазарджикъ	—	—	10	10	—	5	—	17	22	32
18	Пловдивъ	—	—	10	10	—	1	6	92	99	109
19	Плѣвенъ	—	—	4	4	—	—	1	4	5	9
20	Провадия	—	—	6	6	—	1	—	9	10	16
21	Разградъ	—	—	1	1	—	—	—	4	4	5
22	Русе	—	1	12	13	—	2	4	14	20	33
23	Самоковъ	—	1	2	3	—	2	1	20	23	26
24	Сливень	1	—	5	6	—	1	—	11	12	18
25	София	1	3	61	65	—	10	15	206	231	296
26	Станим. (Асеновградъ)	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
27	Стара-Загора	1	—	4	5	—	—	1	17	18	23
28	Фердинандъ	—	—	1	1	—	—	—	8	8	9
29	Хасково	—	—	2	2	—	—	—	9	9	11
30	Чирпанъ	—	—	1	1	—	—	—	8	8	9
31	Шуменъ	—	—	7	7	—	—	—	19	19	26
32	Ямболъ	—	1	23	24	—	3	1	20	20	44
33	Разни градове	—	—	4	4	1	—	3	30	30	35
		3	8	225	236	1	28	43	644	715	952

1885	офицери	—	подофицери	—	редници	1	1
1912—1913	"	3	"	8	"	225	236
1915—1918	"	28	"	43	"	644	715
Всичко офицери		31	подофицери 51		редници 870		952

Настоящият списъкъ съдържа имената на всички български евреи, загинали презъ войнитъ 1885; 1912—13 и 1915—18 година отъ всички градове на Царството на брой 952 (деветстотинъ петдесетъ и двама) души, споредъ какъ е показано въ настоящия списъкъ, който е вѣренъ и напълно сходенъ съ списъцитъ на отдѣленіею Военни музеи, паметници и гробове.

НАСТОЯЩИЯТ СБОРНИКЪ СЕ ОТПЕЧА-
ТИ ПРЕЗ АПРИЛЪ 1939 ГОД. И ИЗЛЪ-
ЗЕ ПОДЪ РЕДАКЦИЯТА НА Л. СТРЪТИ.

Всичко тук се отнася до сборника на се-ор-
паса на архивъ Б. Мансаръ — печатни-
на „Каиро“ — София, ул. Нишка № 21.